

RASEBORG
RAASEPORI

RAASEPORI.FI

~~~~~
TILINPÄÄTÖS 2023

TILINPÄÄTÖS 2023
Raaseporin kaupunki
Kansi: Emilia Nyberg

SISÄLLYS

I. Yleiskatsastus ja organisaatio	I
I.1. Yleiskatsaus	I
I.2. Taloudellinen katsaus	6
I.3. Viranhaltijaorganisaatio	11
I.4. Henkilöstö (määrä)	12
2. Tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma, mukaan lukien liikelaitokset	14
2.1. Tuloslaskelma (1 000€)	14
2.2. Käyttötalouden ja tuloksen yhteenveto	15
2.3. Tase	16
2.4. Rahoituslaskelma	18
2.5. Rahoituslaskelman toteutuma	19
2.6. Tulot ja menot yhteensä	20
3. Raaseporin konserni	21
3.1. Konsernin rakenne 31.12.2023	21
3.2. Konsernituloslaskelma	22
3.3. Konsernitase	23
3.4. Konsernin rahoituslaskelma	25
4. Tunnusluvut mukaan lukien liikelaitokset	26
5. Sisäinen valvonta ja ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä	28
5.1. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	28
5.2. Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käytöstä	34
6. Talousarvion toteutuminen	35
6.1. Tuloslaskelman toteutuma	35
6.2. Taulukko talousarvion toteutumasta	36
6.3. Osastojen toiminta ja talousarvion toteutuma	39
Toimiala: Konsernihallinto	44
Tilintarkastus	47
Kaupunginkanslia	50
Talous	54
Henkilöstöosasto	57

Kaupunkikehitys	60
Joukkoliikenne	67
Työllisyyspalvelut	71
Toimiala: Sivistys	78
Muu sivistys	82
Varhaiskasvatus	87
Opetus	93
Lukiot	99
Museot	105
Kirjastot	111
Vapaa-aika	115
Toimiala: Tekniikka	124
Hallinto	131
Yhdyskuntatekniikka	136
Mittaus ja kiinteistönmuodostus	143
Tilahallinto	147
Toimitilahuolto ja ruokahuolto	154
Kaavoitus	160
Rakentaminen ja ympäristö	166
Jätelautakunta	174
6.4. Taulukko investointihankkeiden toteutumisesta	179
6.5. Rahoitus, verotulot, valtionosuudet ja talousarviolainat	189
6.6. Tuloslaskelma 31.12.2023	190
6.7. Tase 31.12.2023	191
6.8. Rahoituslaskelma	193
6.9. Konsernituloslaskelma	194
6.10. Konsernitase	195
6.11. Konsernin rahoituslaskelma	197
7. Liitetiedot	199
7.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	199
7.2. Toimintatuotot	201

7.3. Satunnaiset erät sekä pysyvien vastaavien myyntivoitot	202
7.4. Suunnitelman mukaiset poistot	203
7.5. Pysyvät vastaavat	205
7.6. Osakkeet ja osuudet	208
7.7. Vaihtuvat vastaavat, saamiset	210
7.8. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	211
7.9. Pakolliset varaukset	213
7.10. Vieras pääoma	214
7.11. Vastattavat, siirtovelat	215
7.12. Vastuusitomukset, vuokravastuut ja muut taloudelliset vastuut	216
7.13. Palkkamenojen kehitys	219
7.14. Henkilöstökulut	220
7.15. Tilintarkastajien palkkiot	221
7.16. Muut liitetiedot	222
7.17. Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja tositteista	224
8. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	225
9. Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	232
RAASEPORIN VESI	234

I. YLEISKATSASTUS JA ORGANISAATIO

I.1. Yleiskatsaus

Kaupunginjohtajan katsaus 2023

Suomi murroskohdassa?

Perinteisesti – tähän on jo toinen kerta – totean heti alkuun, että tilinpäätösprosessi on tietenkin taloudellisesti tärkeä, mutta se on tärkeä myös henkisesti. Se antaa meille mahdollisuuden arvioida kulunutta vuotta. Mikä meni hyvin, mikä valmistui, mitä aloitimme, mikä jäi puolitiehen ja mitä voimme oppia asioista, jotka eivät menneet niin kuin olimme ajatelleet?

Joskus on vaikea ymmärtää elävänsä ja toimivansa yhteiskunnallisessa murrosvaiheessa. Huolimatta tämän vuoden valtavasta hyvinvointialueuudistuksesta, NATO-jäsenyyssprosessista, ilmastokriisistä tai vaikeista hallitusneuvotteluista olemme heränneet, juoneet aamukahvimme, tehneet parhaamme tasapainoillaksemme pakollisten ja mukavien asioiden välillä, sekä useimmiten sekä nauttineet että ponnistelleet läheistemme kanssa. Lisäksi jotkut ovat menettäneet läheisiään (valtuustomme varapuheenjohtaja Mats Lagerstamia lämmöllä muistaen), jolloin yhteiskunnalliset murrosvaiheet menettävät täysin merkityksensä henkilökohtaisen murrosvaiheen edessä.

Haluaisin kuitenkin tiivistää vuoden 2023 toteamalla, että elämme yhteiskunnallista murroskautta, joka ei ole vielä ohi. Tämä tulee jatkumaan vuosien ajan ja kaupungin näkökulmasta kyse on erilaisten vastuu-, valvonta- ja rahoitussuhteiden uudelleenorganisoinnista Suomessa. Kuten kuntatutkija ja -kehittäjä Jenni Airaksinen sanoo: syllisten tai sankareiden etsinnän sijaan kannattaa keskittyä vuorovaikutukseen ja viestintään. Tätä tarvitaan kaikilta: valtiolta, hyvinvointialueilta, kuntien työntekijöiltä, luottamushenkilöiltä, asukkailta... Meitä koetellaan, koska kaikki ei ole vielä valmista ja selkeää, ja koska saatamme tehdä helposti vääriä tulkintoja, kun luottamus ei ole vielä vakiintunut.

Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkostossa on nyt tapahtumassa suuria muutoksia, jotka koskettavat jokaista asukasta. Käynnissä on myös aluehallintouudistus, jonka odotetaan vaikuttavan laajasti valtion eri viranomaisiin erityisesti ympäristötoimialalla. Työstämme edelleen kaupungin omia palveluja erityisesti vuoden 2025 työllisyys ja elinkeinouudistuksen (TE) osalta, ja palveluverkkoa erityisesti sivistyksen näkökulmasta Raaseporin vuoden 2050 kehityskuvan sekä kaupungin palveluverkkoselvityksen mukaisesti.

Ohjenuorana on, että Raaseporin tulee tulevaisuudessakin olla monipuolinen ja erilaisille elämäntavoille sopiva asumisympäristö.

Hyvinvointi

Ei, emme ehtineet saada valmiiksi yhteistyörakenteitamme hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueuudistuksen ensimmäisen vuoden aikana. On itsestään selvää, että kustannusoptimoitipaineet, joita on sekä hyvinvointialueella että kunnilla (sen jälkeen, kun suurin osa kunnallisverotuloista on siirtynyt hyvinvointialueille), vaikuttavat yhteistyöhön. On kuitenkin olemassa alku, ensimmäinen askel: vuoropuhelutahtoa löytyy, kunhan rakenteet saadaan paikoilleen.

Koska olemme siirtäneet kaikki sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä työllisyyden työpajapalveluihin liittyvät resurssit; niin ihmiset, toiminnot kuin rahat, kaupunki ei voi tulkita ennaltaehkäisevää työtä muuksi kuin kaupungin jäljellä olevaksi toiminnaksi.

Haluamme panostaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa turvalliseen ja hauskaan elinympäristöön johon kuuluu: koulut ja varhaiskasvatus, joilla on riittävät resurssit, läsnä olevat nuorisopalvelut, monipuolinen yhdistys- ja kulttuuritoiminta, mahdollisuudet aktiiviseen vapaa-aikaan ja liikuntaan kaikenikäisille sekä joukkoliikenne, joka mahdollistaa myös autottomien liikkumisen. Minulle on jäänyt vielä hieman epäselväksi, miten hyvinvointialue suhtautuu esimerkiksi oppilashuoltoon, mielenterveyteen, pitkäikäistyöttömiin, päihteiden väärinkäyttöön tai maahanmuuttajien kotoutumiseen niin sisällöllisesti kuin laadullisesti. Nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, jotka toivoakseni alkavat avautua vuoden 2024 aikana.

Vuoden 2023 aikana sen sijaan edistyimme hyvin asioissa, jotka koskevat kiinteistömassaa, eli hyvinvointialueen kaupungilta siirtymäkauden aikana vuokraamia sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjä. Olemme käyneet perinpohjaisesti läpi kaikki kiinteistöt ja hyväksyneet tavoitteen valtuustossa loppuvuodesta 2023. Sote-kiinteistöt, jotka kaupungin tulee mielestämme tulevaisuudessa omistaa, ovat yksittäisiä rakennuksia, jotka sijaitsevat strategisesti tärkeillä tonteilla tai joita kaupungin muut toiminnot voivat käyttää. Haluan vielä kerran korostaa, että hyvinvointialueelle ei ole merkitystä sillä, kuka omistaa kiinteistön, jossa he toimivat. Kaupungilla ei ole tarpeeksi leveitä hartioita kaikkien näiden sote-kiinteistöjen edellyttämien investointien hoitamiseksi, kun samaan aikaan kouluillamme ja päiväkodeillamme on edessään tasainen kunnostustarpeen ketju tulevien 15 vuoden aikana.

Kaupunki on joutunut toteamaan, että varhaiskasvatuksen tilat eivät ole riittävät. Olemme investoineet Karjaan moduulipäiväkotiin, ja Tammisaassa on avattu uusia ryhmiä. Myös raja-alueiden ylikunnallisten tarpeiden paine on olemassa. Muutos on ollut nopeaa, ja se liittyy lähinnä varhaiskasvatuksen kustannuksia koskeviin lakimuutoksiin ja siihen, että niiden perheiden määrä, joissa molemmat vanhemmat käyvät töissä, on kasvanut. Myös alle kolmevuotiaiden lasten hoitaminen kodin ulkopuolella on yleistynt. Kaupungin on pohdittava huolellisesti tulevaa strategiaansa ja investointejaan, sillä tilanne voi muuttua nopeasti myös toiseen suuntaan.

Kaupunki on panostanut määrätietoisesti sekä varhaiskasvatukseen että kouluihin: pätevät opettajat, materiaalibudjetti, kiertävät sijaiset, erityistarpeita omaavien lasten tuki, kouluruoka jne.

Raaseporissa kiinnitetään erityistä huomiota lasten liikuntasuosittelun toteutumiseen. Jokaisessa päiväkodissa laaditaan liikunnan ja liikkumisen vuosisuunnitelma. Kulttuurikasvatussuunnitelma on lähes ylellinen, kun otetaan huomioon tarjolla olevien toimintojen laajuus aina varhaiskasvatuksesta yläasteelle. Koulut ovat pärjänneet hyvin kansallisissa vertailuissa, joten kokonaiskuvassa on aihetta ylpeyteen. Kun sitten tarkastellaan kyselyn tuloksia hyvinvoinnin osalta, on kuitenkin selvää, että sama pandemiavuosien jälkeinen kansallinen tulosten heikkeneminen, erityisesti tyttöjen keskuudessa, näkyy myös Raaseporissa, ja siihen tulee suhtautua vakavasti.

Olemme laulaneet, tanssineet, esittäneet teatteria, lukeneet, luoneet ja nauttineet ennennäkemättömällä tavalla, varsinkin Karjaan uudessa kulttuuritalo Fokuksessa. Huhtikuussa 2023 avasimme vihdoin taidemuseo Chappen. Jo avajaisnäyttely sai yli 50 000 kävijää ja Chappe on kerännyt ehdokkuuksia ja palkintoja sekä arkkitehtuurin että sisällön osalta. Tammisaaren keskusta on hyötynyt myös taloudellisesti noin 20–25 prosenttia suuremmista kävijämääristä kuin ennen Chappen avaamista.

Raasepori on myös urheilukaupunki. Kuinka monella kaupungilla on esittää kaksi kultamitalia joukkueurheilussa vuodelta 2023? Entäpä koko paletti, johon kuuluu suosittu uimahalli, kymmenien kilometrien latuverkosto, Uudenmaan korkein laskettelurinne, jäähalli... ja jäähallista puheen ollen: kaupunki

neuvotteli uuden rahoitusmallin, joka näyttää kantavan toivottua hedelmää käytön lisääntyessä ja monipuolistuessa. Vuonna 2023 päätettiin useista merkittävistä liikunnan investoinneista, ja lisää on tulossa. Pohjan skeittipuisto avattiin, ja se on hyvä esimerkki yhteistyöstä yhdistystemme kanssa. Yhdistykset ovat saaneet vuonna 2023 kaupungilta 0,5 miljoonaa euroa suoria avustuksia sekä tämän lisäksi vuokratukia.

Elinvoimaisuus

Luonnollinen väestönkasvu on tosiasia vain harvoissa kunnissa, ja koko Suomen tulisi sopeutua siihen viimeistään nyt. Raaseporissa syntyvien lasten määrä alittaa kuolleisuuden vuosittain noin 150–180:llä. Demografian vaikutusten neutralisoimiseksi maahanmuuttomme pitäisi siis olla vuosittain noin 150–200 henkeä plussalla. Se on valtava työ kaupungille, jossa useimpien nuorten on matkustettava muualle opiskelemaan. Tämä on kuitenkin täysin mahdollista, jos uskallamme tehdä maankäyttöä, kaavoitusta, asuntopolitiikkaa ja ennen kaikkea alueellista yritysyhteistyötä koskevia päätöksiä.

Kaupungissa on nyt ollut viiden vuoden ajan positiivinen muuttotase, ja vuosi 2023 oli ennätysellinen selittyen pitkälti muuttoliikkeellä muista maista. Kotouttamisasioiden järkevä hoitaminen on kaupungille kriittistä, enkä tarkoita pelkästään kiintiöpakolaisia, joita otimme jälleen vastaan vuonna 2023, vaan kaikkia maahanmuuttajia. Laki muuttuu myös tältä osin, ja kaupungeilla on jatkossa enemmän vastuuta kotouttamiseen liittyvissä asioissa. Tämän me raaseporilaiset osaamme, yhdessä!

Kaupunkimme ne yritykset, joilla on ollut vaikeuksia markkinatilanteen vuoksi, ovat useimmissa tapauksissa päättäneet lomauttaa eikä irtisanoa, mikä on erittäin tärkeä signaali. Osaavasta henkilökunnasta halutaan pitää kiinni, ja parempiin aikoihin on uskoa. Raaseporin työllisyysaste oli ennätysellisen hyvä kesällä 2023, mutta päädyimme joulukuussa 9,2 prosentin työttömyysasteeseen eli alle Uudenmaan keskiarvon (10,5 prosenttia), mutta aavistuksen korkeammalle kuin joulukuussa 2022.

Vuoden 2023 aikana olemme valmistelleet työllisyysuudistusta Hangon ja Inkoon kanssa, solmineet virallisia sopimuksia ja saaneet valtiolta hyväksynnän omaksi työllisyysalueeksi. Kyse on työnhakijoihin ja yrityksiin liittyvästä viranomaistyöstä, jonka haluamme tehdä ottamalla huomioon koko Länsi-Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun laajat työssäkäyntialueet, mutta myös paikallisten yritysten tarpeet. Tulevaisuudessa korostuvat osaamiseen liittyvät kysymykset, eli yhteistyö ammattikorkeakoulujen, ammattikoulujen, vapaan sivistyksen ja osaamisen edistämisessä toimivien yritysten kanssa.

Kehitysyhtiö Novago päätettiin yhdessä muiden omistajakuntien kanssa lopettaa vuosia kestäneiden muutoskeskustelujen jälkeen. Yritysneuvontaa jatketaan sujuvasti, eli Novagossa eniten Hangon, Inkoon ja Raaseporin asiakkaiden kanssa työskennellyt henkilöstö siirtyy Raaseporin kaupungille. Keskusteluita mahdollisesta alueellisesta kehitysyhtiöstä käydään vielä, mutta paljon on tehty vuoden 2023 aikana, jotta keskiössä olisivat elinkeinoelämän kysymykset ja kasvu.

Suuri askel sotilaallisen yhteistyön ja yhdysvaltalaisen sotilaiden läsnäolon lisäämiseksi Raaseporissa otettiin niin sanotulla DCA-sopimuksella, jossa osa Uudenmaan prikaatin Raaseporin varuskunnasta sekä Hangon Syndalenista kuuluvat kansallisesti sovittuihin 15 alueeseen. Näillä sotilasalueilla on tiloja/alueita, jotka ovat vain Yhdysvaltojen käytössä. Työllistävä ja taloudellinen vaikutus jää nähtäväksi, mutta kristallipallossa on ainakin nähtävissä enemmän yhteisiä harjoituksia ja pidempiä oleskeluja Raaseporissa.

Nähtäväksi jää myös, miten Bäljarsin suuren datakeskustontin varaus etenee seuraavaan vaiheeseen.

Nämä hankkeet yhdessä vihreän siirtymän ja uusiutuvan energian hankkeiden, kuten suurten aurinkopaneelipuistojen, kanssa ovat erittäin tärkeitä koko alueen kehitykselle ja Suomen kestävän kehityksen tavoitteille.

Kaavoituspuoli on työskennellyt vuoden 2023 kaavoitusohjelman mukaisesti ja ehtinyt viimeistellä useita asemakaavoja, muun muassa voimassa olevan Tammissaaren Pohjoissataman. Samanaikaisesti on työstetty Raaseporin maankäytön kehityskuvaa 2050, joka muodostaa pohjan pitkään kaivatulle yleiskaavatyölle.

Vuoden vaihteen tienoilla tapahtui merkittävin uusi infrastruktuuriavaus eli Hanko-Hyvinkää -radan sähköistäminen ja junaliikenteen paluu Karjaan jälkeisille Raaseporin asemille. Suoria vuoroja Helsinkiin on ollut vähän ja erityisesti iltaisin, mutta monet ovat löytäneet jo nämäkin vuorot. Myös Rantarataa koskeva työ on edistynyt hallitusneuvotteluissa, joissa Rantaradalle varattiin 80 miljoonaa euroa.

Väyläviraston kanssa tehtävässä yhteistyössä ollaan edetty kiitettävällä tavalla monissa asioissa, erityisesti teiden 51 ja 25 kuntoon sekä liityntäkysymyksiin liittyen. Jotta Raaseporilla olisi mahdollisuudet kasvuun ja uusiin tontteihin sekä omakotitaloille (esim. Österby) että teollisuudelle (esim. Horsbäck 2), tämä suunta on välttämätön. Samoin kaupunki sai viimeinkin iloita uudesta tien päällysteestä Antskogissa (Anskussa). Yhteistyö ELY-keskuksen kanssa johti kevyen liikenteen väylien parantamiseen Pinjaisissa kylätiehankkeen kautta.

Södra vikenin ruoppaus eteni vauhdilla, vaikka hanke oli erittäin haastava. Talousarvio piti, ja hanke valmistui ennakoitua aikaisemmin. Joskus asiat voivat mennä näinkin päin! Asukkaat keskustelivat rantalaiturin leveydestä poikkeuksellisen innokkaasti, ja joitakin parannuksia voitiinkin tehdä, kun taas toiset odottavat varsinaisen kävelyreitit valmistumista.

Osallistuvan budjetoinnin ensimmäinen kierros Raaseporissa osoitti, miten tärkeitä puistot ja leikki-
puistot ovat. Avoimella äänestyksellä järjestetyn kilpailun voitti vuonna 2023 toteutettu ehdotus, jossa Karjaan Pumpplahden toteutettiin aktiviteetteja lapsille. Seuraavalla osallistuvalla budjetoinnilla oli suurempi 100 000 euron määräraha, ja voittajaehdotus koski luonnon ennallistamishankkeita eri alueilla Raaseporissa, jotka toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen tulos - seikkailurata Karjaan Pumpplahdessa.

Hallinto

Lopuksi muutama sana hallinnosta. Kaupunki on jatkanut työtä erityisesti tietotekniikan ja digitalisaation sekä henkilöstöhallinnon parantamiseksi. Kyse on ollut ohjelmistoista, koulutuksista, riskinhallintakysymyksistä, rekrytoinneista ja niin edelleen.

Vuosien 2021 ja 2022 positiivisen tuloksen jälkeen on tietenkin hienoa voida raportoida myös vuoden 2023 positiivisesta tuloksesta, joka on lisäksi Raaseporin historian suurin: 12,3 miljoonaa euroa mukaan lukien Raaseporin Vesi -liikelaitos. Alkuperäinen talousarvio oli laadittu 4,6 miljoonan euron positiiviselle tulokselle. Taustalla ovat lähinnä ns. verohännät vuodelta 2022, jolloin hyvinvointialue ei ollut mukana jakamassa verotuloja, mutta myös tiukka taloudenpito, hyvät korkosuojaukset ja monet muut asiat. Toimintakate eli toiminnan harjoittamisen kustannukset oli -77 miljoonaa euroa. Henkilöstökustannukset Raaseporin Vesi mukaan olivat 60,8 miljoonaa euroa.

Kunnilla on paljon yleisiä taloudellisia huolenaiheita, erityisesti kun otetaan huomioon, miten valtionosuudet jaetaan tulevaisuudessa, millainen väestönkehitys tulee olemaan sekä kaupungin suuri investointitarve kiinteistöihin. Tämä tarkoittaa, että meidän on ehdottomasti oltava hereillä, tehokkaita, strategisia ja valmiita mukautumaan.

Lopuksi haluan korostaa, että näen ympärilläni uskomattoman päteviä ihmisiä, jotka työskentelevät päivittäin raaseporilaisten ja Raaseporin hyväksi. Kunnan työntekijänä oleminen ei ole helppoa, mutta se on ehdottomasti motivoivaa. Jos haluaa vaikuttaa lähiympäristöönsä, kannattaa asettua ehdolle vuoden 2025 kuntavaaleissa, äänestää kuntavaaleissa ja/tai liittyä joukkoomme!

Erityisen kiitoksen vuoden 2023 osalta haluan osoittaa kaikkien Raaseporin kaupungin kollegojeni lisäksi naapurikuntien kollegoille. *Myötätuulta eläkeläispurjehduksiin ja henkilökohtaiseen murrosvaiheeseesi, Denis!*

Raasepori, maaliskuussa 2024

Petra Theman
Kaupunginjohtaja

1.2. Taloudellinen katsaus

Vuoden 2023 talousarvio hyväksyttiin 4,6 miljoonan euron ylijäämällä. Valtuusto myönsi vuoden aikana talousarviomuutoksia yhteensä 2,6 miljoonaa euroa netto. Tilinpäätös osoittaa 12,3 miljoonan euron ylijäämää, mikä on 7,7 miljoonaa euroa parempi tulos kuin alun perin oli budjetoitu, ja parempi kuin talousarvio muutosten jälkeen, joka näytti 7,2 miljoonan euron ylijäämää. Syyt hyvään tulokseen kuvaillaan alla sekä tilinpäätöskirjan aluekohtaisissa selvityksissä.

Raaseporin kaupungin virallinen tilinpäätös koostuu kaupungin sekä Raaseporin Vesi -liikelaitoksen tileistä. Oheisessa toimintakertomuksessa on kuitenkin myös tietoja, joissa käsitellään näitä yksikköjä erikseen, jotta kaupungin toiminnasta ja taloudesta saataisiin selkeä ja monipuolinen kuva.

Hallintosäännön 84 §:n mukaan talousarvion muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana. Menojen ylitykset ja tulojen alitukset on perusteltava tavoitteiden ja suoritteiden toteutumisanalysin yhteydessä ao. vuoden tilinpäätöksessä.

Toimiala sosiaali- ja terveydenhuolto on siirtynyt Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023. Toimialan toiminta vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 61,6 % Raaseporin kaupungin toimintakatteesta (-115,9 miljoonaa euroa). Vertailulukuja vuodelta 2022 niille erille, joita asia koskee, ei ilmoiteta.

Henkilöstömäärä on vähentynyt sote-uudistuksen myötä noin 750 henkilöllä vuoteen 2022 verrattuna.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyneet omaisuus- ja pääomaerät on kirjattu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 128/2022 mukaisesti 1.1.2023 alkusaldojen muutoksina. Yhteensä 5 477,0 keuron muutos on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta annetun lain (29.6.2021/616) 42 §:n mukaisesti peruspääoman vähennykseksi. Päätöksen alkusaldon vahvistamisesta ja peruspääoman muuttamisesta on tehnyt valtuusto 4.12.2023 § 136. Kts tarkemmin kohta ”7.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät”.

Vuoden 2023 vuosikate oli 20,1 miljoonaa euroa. Muutosten jälkeiseen talousarvioon 2023 verrattuna lopullisesta vuosikatteesta tuli 5,0 miljoonaa euroa budjetoitua parempi. Yksistään kaupungin vuosikate oli 18,6 miljoonaa euroa.

Toiminnan tulot olivat 50,6 miljoonaa euroa, mikä alitti alun perin budjetoitun summan 0,3 miljoonalla eurolla. Omaisuuden myynnistä kertyi vuonna 2023 myyntivoittoa 0,8 miljoonaa euroa verrattuna 1,2 miljoonaan euroon vuonna 2022. Myyntivoitot budjetoitiin 0,7 miljoonaksi euroksi. Raaseporin Veden liikevaihto oli 6,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Raaseporin Veden liikeylijäämä oli 0,7 miljoonaa euroa ollen 0,6 miljoonaa euroa alempi kuin vuonna 2022.

Toiminnan kulut olivat 127,6 miljoonaa euroa, kun ne alun perin budjetoitiin 126,3 miljoonaksi euroksi. Hyväksytyjen talousarviomuutosten jälkeen budjetoitu menomääräraha oli 129,6 miljoonaa euroa. Toimintakatteesta -77,0 miljoonaa euroa tuli 1,5 miljoonaa euroa heikempi kuin alun perin budjetoitu, mutta 2,2 miljoonaa euroa parempi kuin budjetoitu, kun huomioidaan talousarviomuutokset.

Kirjattujen henkilöstökulujen kokonaissumma on jaksotusten jälkeen 60,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstökulujen määräksi arvioitiin 59,4 miljoonaa euroa. Muutoksien jälkeisessä talousarviossa henkilöstökulut olivat 60,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 palkkasivukulut olivat 11,6 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostot vuonna 2023 olivat 30,2 miljoonaa euroa. Muutoksien jälkeiseen talousarvioon verrattuna ostopalveluista tuli 0,3 miljoonaa euroa edullisemmat.

Sote-uudistuksen yhteydessä 12,64 % tuloveroprosentista vuoden 2022 tasosta on siirretty valtiolle hyvinvointialueiden rahoittamiseksi. Kiinteistövero kuuluu jatkossakin kokonaan kunnalle. Noin kolmannes kunnan yhteisövero-osuudesta siirtyi valtiolle sote-uudistuksen yhteydessä. Kaikki sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät valtionosuudet on uudistuksen myötä siirretty valtiolle hyvinvointialueiden rahoittamiseksi.

Yhteenlasketut verotulot olivat 73,9 miljoonaa euroa, kun ne alkuperäisessä talousarviossa olivat 70,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 9,36 %. Kunnallisverotulot olivat 57,3 miljoonaa euroa ja ylittivät alun perin budjetoidun summan 3,1 miljoonalla eurolla. Veroennusteet paranivat vuoden aikana talousarvioon verrattuna työllisyysasteen parantumisen ansiosta. Myös sote-uudistuksen johdosta syntyneet ns. verohännät ja tuloveroprosentin muutos ovat vaikuttaneet hyviin verotuloihin.

Kiinteistövero oli 12,3 miljoonaa euroa ja 0,6 miljoonaa korkeampi kuin alun perin budjetoitu.

Vuoteen 2022 verrattuna kiinteistöverotulot kasvoivat 0,5 miljoonalla eurolla (4,2 %). Veroprosentit olivat muuttumattomat: yleinen veroprosentti 1,35 %, vakitukselle asunnolle 0,41 % ja muille asuinrakennuksille 1,80 % sekä voimalaitoksille 3,10 %.

Yhteisöverotulot olivat 4,2 miljoonaa euroa, eli budjetoidun mukaiset.

Verotuloista tarkemmin kohdassa 6.5 ”Verotulojen erittely”.

Valtionosuuksia saatiin 21,3 miljoonaa euroa ja ylittivät alkuperäisen budjetoidun summan 4,3 miljoonalla eurolla. Sote-uudistuksen aiheuttamien valtionosuusmuutosten johdosta valtionosuudet oli budjetoitu varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Rahoitustuotot ja kulut olivat +1,9 miljoonaa euroa ja ylittivät alkuperäisen budjetoidun summan 0,7 miljoonalla eurolla, mutta linjassa budjettiin talousarviomuutosten jälkeen. Yleinen korkotaso on noussussa, mutta korkotason nousu ei vielä näy kaupungissa hyvän korkosuojausasteen ansiosta.

Vuoden vaihteessa kaupungilla oli lyhytaikaisia ulkoisia lainoja 13 miljoonaa euroa, mikä on 12 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana (pois lukien kaupungin vuokratulojen konsernilimiitti, jossa kaupunki on merkitty tilinhaltijaksi ja jonka saldo on 0,8 miljoonaa euroa). Pitkäaikaiset vieraat luotot olivat 31.12.2023 85,0 miljoonaa euroa vastaavan luvun oltua 82,7 miljoonaa euroa vuotta aiemmin.

Raaseporin Vedellä oli sisäisiä luottoja kaupungilta 2,2 miljoonaa euroa, (2,2 miljoonaa euroa vuonna 2022).

Velkataakka oli 31.12.2023 yhteensä 98,8 miljoonaa euroa (108,4 miljoonaa euroa vuonna 2022) tai 3 631 euroa asukasta kohden (3 965 euroa vuonna 2022), josta liikelaitoksen osuus oli 3,8 miljoonaa euroa eli 3,9 % (4,6 miljoonaa euroa 4,2 % vuonna 2022).

Kassavarat olivat vuoden vaihteessa 6,4 miljoonaa euroa verrattuna edellisen vuoden 14,8 miljoonaan euroon. Varoista 4,5 miljoonaa euroa kuului Raaseporin kaupungille ja 1,9 miljoonaa euroa Raaseporin Vedelle.

Raaseporin Veden tuotto peruspääomalle, 599 000 euroa, esitetään omalla rivillä tuloslaskelmassa. Valtuuston vuoden 2022 talousarviokäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen mukaan Raaseporin Veden tuotto on kuusi prosenttia. Liikelaitoksen tilinpäätös esitetään erikseen toimintakertomuksen lopussa.

Tulosta rasittavat 7,7 miljoonan euron suunnitelman mukaiset poistot (7,3 miljoonaa euroa vuonna 2022). Kaupungin poistot olivat 6,3 miljoonaa euroa (5,8 miljoonaa euroa vuonna 2022) ja Raaseporin Veden 1,5 miljoonaa euroa (1,5 miljoonaa euroa vuonna 2022).

Tilikauden ylijäämä tuloslaskelman mukaan on 12,3 miljoonaa euroa (ylijäämää 3,7 miljoonaa euroa vuonna 2022). Liikelaitos pois lukien kaupungin ylijäämä on 12,3 miljoonaa euroa verrattuna 3,0 miljoonan euron ylijäämään vuonna 2022.

Kaupungin omat nettoinvestoinnit vuonna 2023 olivat 11,8 miljoonaa euroa verrattuna 10,6 miljoonaan euroon vuonna 2022 (alkuperäinen talousarvio vuonna 2023 oli 15,2 miljoonaa euroa). Suurimmat yksittäiset investointierät olivat Katarinaskolanin saneerauksen aloittaminen 2,0 miljoonaa euroa, Södraviken 2,8 miljoonaa euroa sekä liikenneväylien rakentaminen ja perusrakennukset 1,8 miljoonaa euroa.

Raaseporin Veden investoinnit olivat kaikkiaan 1,9 miljoonaa euroa (1,9 miljoonaa euroa vuonna 2022), josta 1,4 miljoonaa euroa muodostui johtoverkon ja hulevesijohtojen saneerauksesta ja rakentamisesta sekä 0,3 miljoonaa euroa asuin- ja teollisuusalueiden johtoverkkojen rakentamisesta.

Toiminnan ja investointien kassavirta oli 6,9 miljoonaa euroa positiivinen (-0,9 miljoonaa euroa negatiivinen vuonna 2022), kun taas rahoituksen osalta kassavirta oli -15,3 miljoonaa euroa negatiivinen (6,3 miljoonaa euroa positiivinen vuonna 2022). Kassavarojen muutos oli siten -8,4 miljoonaa euroa ja 31.12.2023 kassavarat olivat 6,4 miljoonaa euroa.

Kaupunki otti 19,0 miljoonaa euroa uutta lainaa, Raaseporin Vesi ei ottanut uutta lainaa vuoden aikana. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset vuonna 2023 olivat 16,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lyhytaikaiset luotot vähenivät 12,0 miljoonalla eurolla.

Taseen kumulatiivinen ylijäämä oli vuoden alussa 10,1 miljoonaa euroa. Koska vuoden 2023 tulos on 12,3 miljoonaa euroa, on kumulatiivinen ylijäämä 31.12.2023 22,4 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 823 euroa asukasta kohti (369 euroa/asukas 31.12.2022). Taseen loppusumma oli 216 miljoonaa euroa (231 miljoonaa euroa vuonna 2022).

Raaseporin kaupungin konserni

Konsernille on laadittu tuloslaskelma ja tase sekä rahoituslaskelma. Konsernin tulos vuonna 2023 oli 14,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Konserniin sisältyvät Raaseporin kaupunki, Raaseporin Vesi -liikelaitos, 3 kuntayhtymää, joissa kaupunki on osaomistajana, 4 osakeyhtiötä sekä 4 kiinteistöosakeyhtiötä, joissa kaupungin omistusosuus on 51–100 %. Valtuuston päätöksen 6.6.2022 § 60 mukaisesti Kiilan rivitalo, Fiskarin eläkeläistalo sekä Mustion ja Österbyn eläkeläisasunnot on siirretty apporttina kaupungilta Karjaan vuokra-asunnot Koy:lle 1.1.2023 (apportin arvo 689 570,50 euroa). Osakkuusyhtiötä Fastighets Ab Fokus ei ole konsolidoitu konsernitilinpäätökseen, koska sen yhtiömuoto on keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö.

Sote-uudistuksen yhteydessä HUS-, Eteva- ja Kärkulla-kuntayhtymät on siirretty Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Kuntayhtymien osuuksien siirto on kirjattu kaupungin peruspääomaan ja tilinavauksen muutoksena 1.1.2023.

Vuokralayhtiöiden talous on suurimmalta osalta vakaa. Kaupungin sisäiset lainasaamiset Fastighets Ab Dönsbyssa olivat 751 811 euroa 31.12.2023.

Kaupunki lunasti Raaseporin Energian (ent. Tammisaaren Energia) entisen tytäryhtiön Raaseporin Sähköverkko ja Urakointi Oy:n osakekannan 2 500 eurolla (osakepääoma) vuonna 2017, ja yhtiö muutti samalla nimekseen Raaseporin Kehitys Oy. Kaupunki osallistuu merikaapelihankkeeseen Helsinki–Rostock C-Lion I tytäryhtiöidensä Raaseporin Energia Oy:n ja Raaseporin Kehitys Oy:n kautta. Osahankkeena tehdään haarakaapeli Hankoon. Raaseporin Kehitys Oy:n ainoana tehtävänä on sijoittaa 500 000 euron pääoma yritykseen C-Fiber Hanko, mikä tapahtui joulukuussa 2016. Kaupunki nosti 500 000 euroa osinkoa Raaseporin Energia Oy:n vapaan oman pääoman rahastosta, joka rahoitettiin yhtiön kassavaroista. Raaseporin Energia Oy:n osakeomistus C-Fiber Hanko -yhtiöstä on samoin 500 000 euroa.

Raaseporin Energia Oy:n voitto ennen veroja ja tilinpäätössiirtoa oli 0,8 miljoonaa euroa (3,1 miljoonaa euroa vuonna 2022). Tämän vuoden tilinpäätös osoittaa 205 653 euron voittoa (430 904 euroa vuonna 2022). Yhtiö maksoi emoyhteisö Raaseporin kaupungille 1,5 miljoonaa euroa korkoina pitkäaikaisista lainoista, joita yhtiöllä on. Luottojen saldo 31.12.2023 oli 25 miljoonaa euroa.

Konsernin tuloslaskelma 31.12.2023 osoittaa 14,1 miljoonan euron ylijäämää sen oltua 7,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen edeltävänä vuonna. Kumulatiivinen ylijäämä 31.12.2023 oli 27,9 miljoonaa euroa, 1 024 euroa asukasta kohden (ylijäämä 7,4 miljoonaa euroa ja 501 euroa asukasta kohden 31.12.2022).

Kaupunki on myös Pohjan Palveluasuntosäätiön pääomistaja. Säätiö hallinnoi kaupungin pyrittämiä palveluasuntoja ikääntyneille, ja kaupungin omistusosuus on 66,6 %, mikä tosin ei sisälly konsernitilinpäätökseen.

Kaupunki omistaa lisäksi Kiinteistö Oy Pohjantien kokonaan (100 %) ja on taannut yhtiön ulkoisia luottoja 1 278 339 eurolla (1 406 848 euroa per 31.12.2022). Kaupunki on myös myöntänyt yhtiölle sisäisiä luottoja, joiden yhteenlaskettu saldo 31.12.2023 oli 696 776 euroa.

Valtuusto hyväksyi 6.6.2011 § 63 Raaseporin kaupungin konserniohjeen, jossa määritellään konserni, sen tarkoitus ja sitovuus. Lisäksi kuvaillaan eri toimielinten roolit, toimivalta ja työnjako ohjauksessa, kuinka raportointi ja edustajien valinta tapahtuvat ja kuinka tilintarkastus, rahoitus, riskienhallinta ja henkilöstöpolitiikka hoidetaan. Valtuusto päivitti konserniohjeen 7.4.2014. Tavoitteena on uudistaa konserniohjetta vuoden 2024 aikana, koska sekä hallintosääntö että kaupungin sisäinen valvontaohje on uudistettu konserniohjeen hyväksymisen jälkeen.

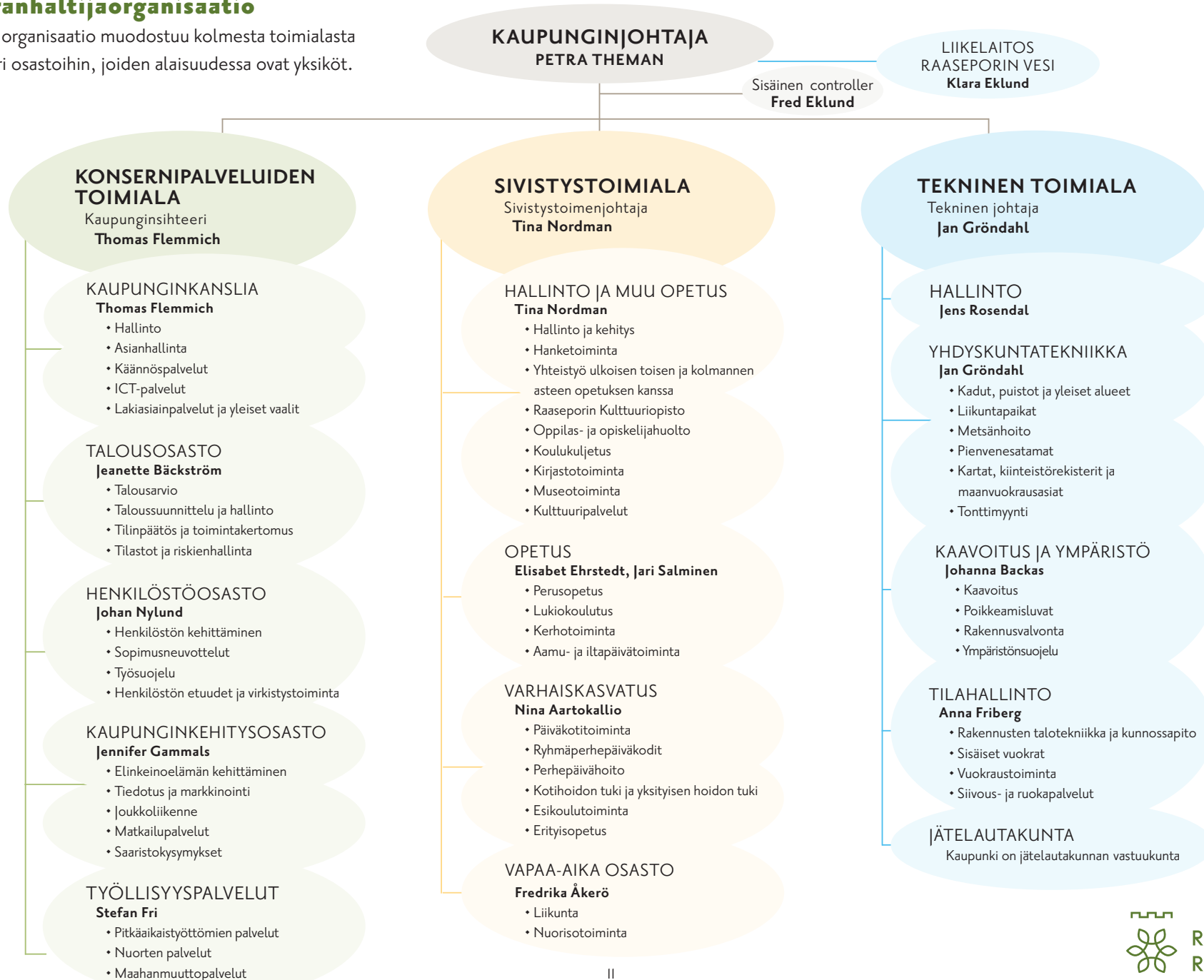
Konsernin valvonta on toiminut niin, että tytäryhteisöt raportoivat omistajalle puolivuositteittäin yhteisön pääasiallisesta toiminnasta ja taloudellisesta tuloksesta. Raaseporin Energia Oy on raportoinut neljännesvuositteittäin, ja raportit on annettu valtuustolle tiedoksi yhdessä kaupungin oman neljännesvuosiraportoinnin kanssa. Yhteisöjen tulee myös raportoida oleellisista poikkeamisista varsinaisesta toiminnasta. Kiinteistöyhtiöiden osalta kyse on erityisesti vuokrahuoneistojen käyttöasteesta ja kiinteistöjen teknisestä kunnosta sekä korjaus- ja investointitarpeista.

Konsernin rakenne ilmenee erillisistä kaavioista luvussa 3.1 ”Konsernin rakenne”.

Koko Raaseporin kaupunkikonsernin velkataakka on 3 827 euroa asukasta kohden (5 084 euroa vuonna 2022) ja lainat ja vuokravastuut 132,0 miljoonaa euroa (179,5 miljoonaa euroa vuonna 2022). Konsernin taseen loppusumma oli 240,6 miljoonaa euroa (294,3 miljoonaa euroa vuonna 2022).

1.3. Viranhaltijaorganisaatio

Kaupungin organisaatio muodostuu kolmesta toimialasta jaettuina eri osastoihin, joiden alaisuudessa ovat yksiköt.

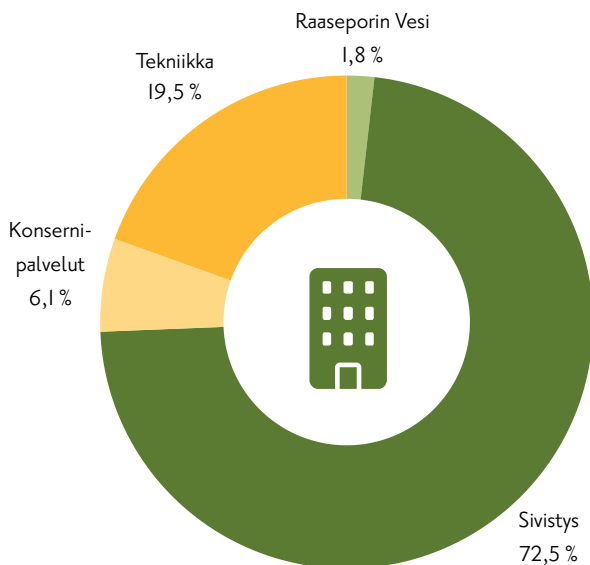

1.4. Henkilöstö (määrä)

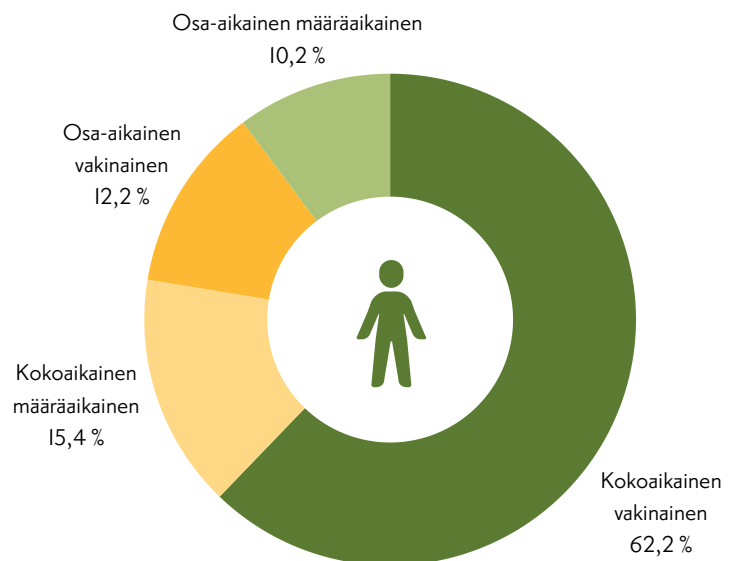
Päätoiminen henkilöstö	joulukuu 2023	joulukuu 2022
Konsernipalvelut	79	92
Sosiaali- ja terveydenhuolto	0	670
Sivistys	932	915
Tekniikka	251	291
Raaseporin Vesi	23	23
YHTEENSÄ	1 285	1 991

Henkilöstö työsuhdemuodon mukaan	joulukuu 2023	joulukuu 2022
Kokoaikainen vakituinen	799	1363
Kokoaikainen määräaikainen	198	262
Osa-aikainen vakituinen	157	186
Osa-aikainen määräaikainen	131	180
YHTEENSÄ	1 285	1 991

Päätoiminen henkilöstö toimialan mukaan (%)
joulukuu 2023

Henkilöstö työsuhdemuodon mukaan (%)
joulukuu 2023

RASEBORG
RAASEPORI

2. TULOSLASKELMA, TASE JA RAHOITUSLASKELMA, MUKAAN LUKIEN LIIKELAITOKSET

2.1. Tuloslaskelma (1 000€)

Ulkoinen

	TP 2023	TP 2022
Toimintatuotot	23 471	33 418
Myyntituotot	9 476	10 509
Maksutuotot	2 622	9 523
Tuet ja avustukset	2 944	6 524
Muut toimintatuotot	8 429	6 862
Valmistus omaan käyttöön	308	371
Toimintakulut	-100 820	-221 964
Henkilöstökulut	-60 803	-94 075
Palkat ja palkkiot	-49 243	-74 920
Henkilösivukulut	-11 560	-19 156
Eläkekulut	-9 755	-16 245
Muut henkilösivukulut	-1 805	-2 910
Asiakspalvelujen ostot	-1 973	-76 855
Muiden palvelujen ostot	-17 230	-23 116
Palvelujen ostot	-19 203	-99 971
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-9 368	-12 300
Avustukset	-6 259	-9 472
Muut toimintakulut	-5 187	-6 145
Toimintakate	-77 041	-188 174
Verotulot	73 897	127 047
Valtionosuudet	21 310	71 525
Rahoitustuotot ja -kulut	1 931	1 208
Korkotuotot	1 582	1 535
Muut rahoitustuotot	290	425
Korkokulut	74	-747
Muut rahoituskulut	-16	-5
Vuosikate	20 097	11 605
Poistot ja arvonalentumiset	-7 796	-7 937
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 727	-7 320
Arvonalentumiset	-69	-617
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden yli-/alijäämä	12 301	3 668

2.2. Käyttötalouden ja tuloksen yhteenveto

YHTEENVETO €	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Konsernihallinto						
Tuotot	6 000 754	4 575 420	-14 500	4 592 057	31 137	100,7 %
Kulut	-17 628 572	-17 355 300	-355 000	-16 682 311	1 027 989	94,2 %
Netto	-11 627 819	-12 779 880	-369 500	-12 090 254	1 059 126	91,9 %
Sivistys						
Tuotot	5 447 221	6 328 590	0	6 272 324	58 734	100,9 %
Kulut	-68 771 338	-73 999 179	-1 505 630	-75 086 748	418 061	99,4 %
Netto	-63 324 117	-67 670 589	-1 505 630	-68 814 424	361 795	99,5 %
Tekninen toimiala						
Tuotot	35 760 770	33 389 890	125 000	33 495 438	-19 452	99,9 %
Kulut	-35 908 732	-31 371 330	-1 225 000	-31 889 358	706 972	97,8 %
Netto	-147 962	2 018 560	-1 100 000	1 606 080	687 520	174,8 %
Raaseporin Vesi						
Tuotot	6 414 297	6 565 100	-588 000	6 241 899	14 797	100,2 %
Kulut	-5 103 993	-5 271 130	-53 000	-5 515 662	-35 993	100,7 %
Netto	1 310 304	1 293 970	-641 000	726 237	73 267	111,2 %
Raaseporin kaupunki						
Tuotot	47 208 744	44 293 900	110 500	44 359 820	-44 580	99,9 %
Kulut	-122 308 641	-122 725 809	-3 085 630	-123 658 418	2 153 021	98,3 %
Netto	-75 099 897	-78 431 909	-2 975 130	-79 298 598	2 108 441	97,4 %
KAUPUNKI + LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ						
Tuotot	53 623 042	50 859 000	-477 500	50 601 718	220 218	100,4 %
Kulut	-127 412 634	-127 996 939	-3 138 630	-129 174 080	1 961 489	98,5 %
Netto	-73 789 592	-77 137 939	-3 616 130	-78 572 362	2 181 708	97,3 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä						
Raseporin kaupunki	2 989 106	3 937 491	3 370 170	12 296 575	4 988 914	
Raaseporin Vesi	678 870	624 470	-734 000	4 003	113 533	
Yhteensä	3 667 976	4 561 961	2 636 170	12 300 578	5 102 447	
Kumulatiivinen ylijäämä/alijäämä						
		Avaava tase 2023		31.12.2023	Muutos	
		10 081 065		22 381 643	12 300 578	

2.3. Tase

Sis. liikelaitokset

(1 000 €)

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 336	1 365
Aineettomat oikeudet	1 336	1 365
Aineelliset hyödykkeet	143 935	138 856
Maa- ja vesialueet	19 090	18 935
Rakennukset	64 316	63 281
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 220	51 369
Koneet ja kalusto	99	178
Muut aineelliset hyödykkeet		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	8 210	5 093
Sijoitukset	33 341	42 702
Osakkeet ja osuudet	31 418	40 778
Muut lainasaamiset	1 222	1 222
Muut saamiset	701	702
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 366	1 251
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 366	1 251
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	98	97
Aineet ja tarvikkeet	98	97
Saamiset	29 585	32 101
Pitkäaikaiset saamiset	25 287	287
Lainasaamiset	25 287	287
Muut saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	4 298	31 814
Myyntisaamiset	2 028	3 905
Lainasaamiset	0	25 000
Muut saamiset	1 692	2 861
Siirtosaamiset	578	48
Rahoitusarvopaperit	11	11
Osakkeet ja osuudet	11	11
Rahat ja pankkisaamiset	6 430	14 763
VASTAAVAA YHTEENSÄ	216 102	231 146

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	89 858	83 040
Peruspääoma	66 079	71 556
Arvonkorotusrahasto	791	796
Muut omat rahastot	606	606
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 081	6 413
Tilikauden yli-/alijäämä	12 301	3 668
PAKOLLISET VARAUKSET	455	205
Eläkevaraukset	67	67
Muut pakolliset varaukset	388	138
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 366	1 251
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 366	1 251
Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
VIERAS PÄÄOMA	124 423	146 651
Pitkäaikainen	70 771	71 200
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 346	65 908
Lainat julkisyhteisöiltä	23	42
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot	54	70
Muut velat	5 348	5 180
Lyhtyaikainen	53 652	75 451
Joukkovelkakirjalainat	13 000	25 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 562	16 704
Lainat julkisyhteisöiltä	20	47
Lainat muilta luotonantajilta	839	658
Saadut ennakot	0	16
Ostovelat	7 903	14 197
Muut velat	4 286	5 477
Siirtovelat	8 042	13 352
VASTAATTAVAA YHTEENSÄ	216 102	231 146

2.4. Rahoituslaskelma

(1 000 €)

Sis. liikelaitokset

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	19 929	11 605
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjaukset	-344	-1 212
	19 585	10 393
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 778	-13 535
Rahoitusosuudet investointimenoihin	486	849
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	650	1 437
	-12 642	-11 249
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 943	-856
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	6	-25
Muut saatavat, vähennys/lisäys / Liityntämaksut		
	6	-25
Lainankannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 001	16 554
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 750	-14 167
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-11 819	-5 930
	-9 568	-3 543
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutokset	0	-7
Saamisten muutokset	2 517	2 900
Korottomien velkojen muutos	-8 231	6 960
	-5 714	9 853
Rahoituksen rahavirta	-15 276	6 285
Rahavarojen muutos	-8 333	5 429
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 441	14 774
Rahavarat 1.1.	-14 774	-9 345
	-8 333	5 429

2.5. Rahoituslaskelman toteutuma

Sis. liikelaitokset

(1 000 €)

	TA 2023	TA muutokset	Talousarvio muut.jälk.	Toteutuma 2023	Ero
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Tulorahoitus					
Vuosikate +/-	13 461	-3 090	10 371	19 929	9 558
Satunnaiset erät +/-					
Tulorahoituksen korjauserät +/-	-670	0	-670	-344	326
Investoinnit					
Investoinnit pysyviin vastaaviin -	-17 495	320	-17 175	-13 778	3 397
Rahoitusosuudet investointimenoihin +				486	486
Käyttöomaisuuden myyntitulot +	1 440	0	1 440	650	-790
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	-3 264	-2 770	-6 034	6 943	12 977
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisen lisäykset muille -	-25 000		-25 000	0	25 000
Antolainasaamisten vähennykset muille +	25 000	0	25 000	6	-24 994
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset +	19 700	0	19 700	19 001	-699
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset -	-16 763	0	-16 763	-16 750	13
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-	0	0	0	-11 819	-11 819
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-327	-2 770	-3 097	-2 619	478

2.6. Tulot ja menot yhteensä x)

Sis. liikelaitokset

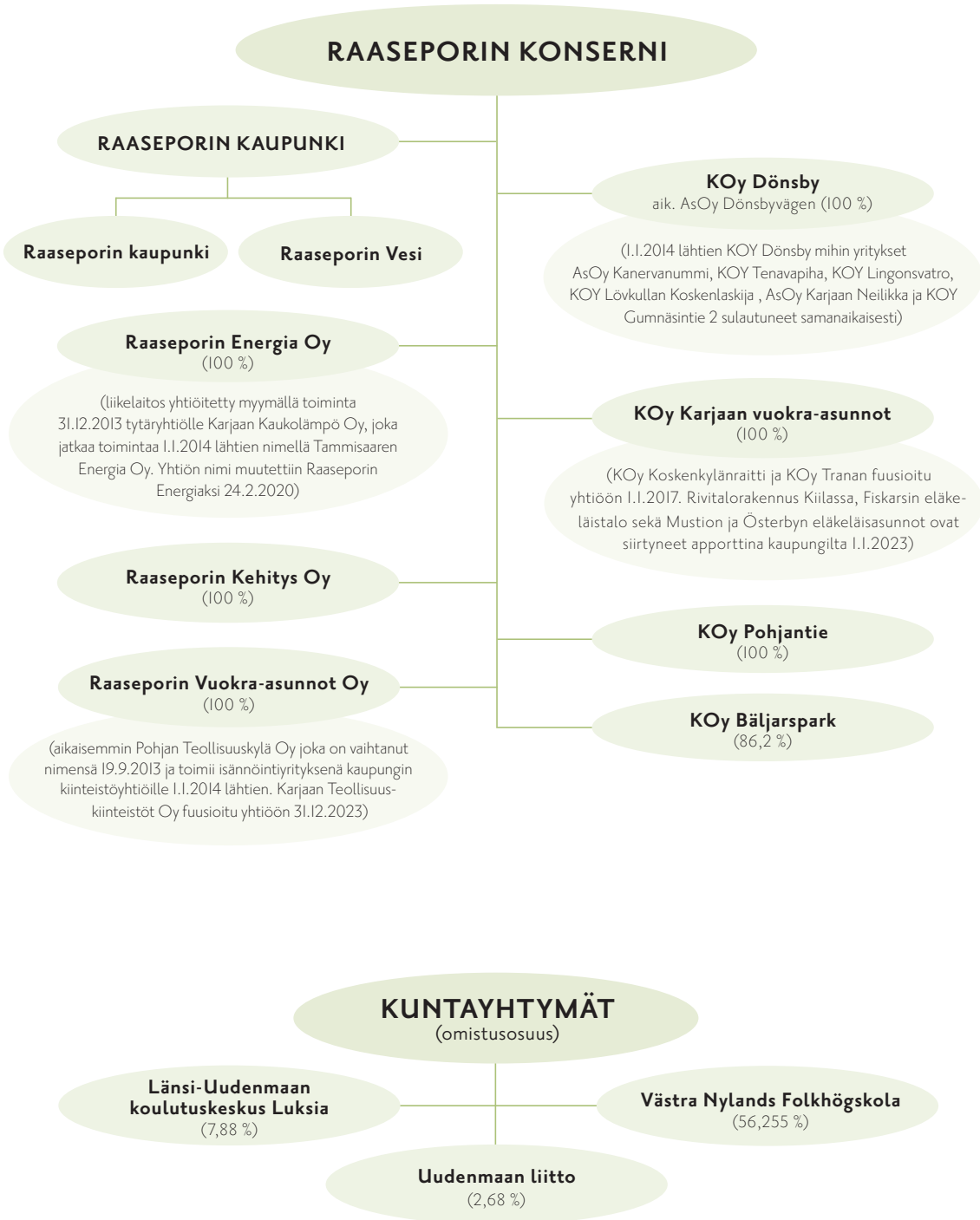
TULOT	m €	%	MENOT	m €	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	23,3	16,6	Toimintamenot	-100,8	70,7
Verotulot	73,9	52,8	- Valmistus omaan käyttöön	0,3	-0,2
Valtionosuudet	21,3	15,2	Korkomenot	0,0	0,0
Korkotuotot	1,6	1,1	Muut rahoituskulut		
Muut rahoitustuotot	0,3	0,2	Satunnaiset kulut		
Satunnaiset tuotot		0,0	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			+/- Pakollisten varausten muutos	0,3	
- pysyvien vastaavien	0,0	0,0	- Käyttöomaisuuden		
hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,6	-0,4	myyntitappiot	0,0	0,0
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet			Käyttöomaisuusinvestoinnit	-13,8	9,7
investointimenoihin	0,5	0,0			
Käyttöomaisuuden					
myyntivoitot	0,7	0,5			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0,0		Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19,0	13,6	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16,7	11,7
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-11,8	8,3
Oman pääoman lisäys			Oman pääoman vähennys		
Kokonaistulot, yhteensä	140,0	100,0	Kokonaismenot, yhteensä	-142,5	100,0

x) Ilman tapahtumia, joilla ei ole rahoituksellista merkitystä kaupungin talouteen. Katso liitetieto 7.16

3. RAASEPORIN KONSERNI

3.1. Konsernin rakenne 31.12.2023

Osakkuusyhtiötä Fastighets Ab Fokus - keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö.

3.2. Konsernituloslaskelma

TULOSLASKELMA (tuhat euroa)	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot	54 392	136 864
Toimintakulut	-123 757	-312 241
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta (tappiosta)	0	-100
Toimintakate	-69 365	-175 477
Verotulot	73 849	126 983
Valtionosuudet	21 310	71 525
Rahoitustuotot ja -kulut	171	-662
Korkotuotot	145	51
Muut rahoitustuotot	95	449
Korkokulut	-38	-868
Muut rahoituskulut	-31	-294
Vuosikate	25 965	22 369
Poistot ja arvonalentumiset	-11 631	-14 334
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 562	-13 613
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	-69	-721
Satunnaiset erät	91	
Tilikauden tulos	14 425	8 035
Tilinpäätössiirrot	8	64
Tilikauden verot	-55	-103
Laskennalliset verot	-221	-587
Vähemmistöosuudet	-3	3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 154	7 412
Tunnusluvut		
Toimintatulot / -menot, %	44,0	43,8
Vuosikate / Poistot, %	223,2	156,1
Vuosikate, euro/asukas	954,2	818,7
Asukasmäärä vuoden lopussa	27 211	27 324

3.3. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 584	3 310
Aineettomat oikeudet	1 493	1 542
Muut pitkävaikutteiset menot	91	1 768
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	205 858	233 656
Maa- ja vesialueet	20 868	21 196
Rakennukset	82 442	100 173
Kiinteät rakenteet ja laitteet	54 090	54 250
Koneet ja kalusto	27 910	28 418
Muut aineelliset hyödykkeet	10 901	10 863
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	9 647	18 756
Sijoitukset	11 201	12 813
Osakkuusyhteisöosuudet	0	1 112
Muut osakkeet ja osuudet	10 801	11 267
Muut lainasaamiset	367	394
Muut saamiset	33	40
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 888	1 651
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 876	2 598
Saamiset	9 596	18 271
Pitkäaikaiset saamiset	369	396
Lyhytaikaiset saamiset	9 227	17 875
Rahoitusarvopaperit	1 175	1 253
Rahat ja pankkisaamiset	7 456	20 756
VASTAAVAA YHTEENSÄ	240 634	294 308

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	95 956	87 605
Peruspääoma	66 081	71 556
Arvonkorotusrahassto	791	796
Muut omat rahastot	1 221	1 563
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	13 709	6 278
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 154	7 412
VÄHEMMISTÖOSUUDET	15	32
PAKOLLISET VARAUKSET	455	1 240
Eläkevaraukset	67	81
Muut pakolliset varaukset	388	1 159
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 895	1 661
VIERAS PÄÄOMA	142 313	203 770
Pitkäaikainen	83 513	107 499
Lyhytaikainen	58 800	96 271
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	240 634	294 308
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	40,1	30,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	95,2	60,8
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, 1 000 €	27 863	13 690
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, €/asukas	1 024	501
Konsernin lainat, €/asukas	3 827	5 084
Konsernin lainakanta 31.12, 1 000 €	104 147	138 919
Lainat ja vuokravastuut, 31.12, 1 000 €	131 953	179 483
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 849	6 569
Konsernin lainasaamiset 31.12, 1 000 €	367	394
Kunnan asukasmäärä	27 211	27 324

3.4. Konsernin rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma (1 000 euro)	2023	2022
Varsinaisen toiminnan rahavirta		
Vuosikate	25 965	22 369
Satunnaiset erät	125	0
Tulorahoituksen korjaukset	-399	-1 361
	25 691	21 008
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-21 006	-25 387
Rahoitusosuudet investointimenoihin	486	890
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	650	1 911
	-19 870	-22 586
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	5 821	-1 578
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten muutokset	0	-29
Antolainasaamisten vähennykset	60	45
	60	16
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 401	20 164
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 397	-15 515
Lyhytaikasten lainojen muutos	-12 647	-6 439
	-10 643	-1 790
Oman pääoman muutokset	3	69
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	-1	-1
Vaihto-omaisuuden muutos	-339	-39
Saamisten muutos	2 693	1 221
Korottomien velkojen muutos	-7 569	6 066
	-5 216	7 247
Rahoituksen rahavirta	-15 796	5 542
Rahavarojen muutos	-9 975	3 964
Rahavarojen muutos	-9 975	3 964
Rahavarat 31.12.	8 631	22 009
Rahavarat 1.1.	18 606	18 045
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-7 794	-18 606
Investointien tulorahoitus, %	126,5	91,3
Lainanhoitokate	1,5	1,4
Kassan riittävyys	19,4	22,7

4. TUNNUSLUVUT MUKAAN LUKIEN LIKELAITOKSET

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
ASUKASMÄÄRÄ	27 211	27 324
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista toimintatuotot / (toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)	23,4	15,1
Vuosikate, prosenttia poistoista vuosikate /poistot	257,8	146,2
Vuosikate, €/asukas	739	425
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, % vuosikate / investointien omahankintameno	149,9	91,5
Lainahoitokate (vuosikate+korkokulut) / (korkokulut+lainalyhennykset)	1,1	0,8
Lainakanta 31.12., 1 000 €	98 791	108 358
Lainat, €/asukas	3 631	3 965
Lainasaamiset 31.12., 1 000 € Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset	1 222	1 222
Kassasta maksut / vuosi, 1 000 €	130 982	206 842
Kassavarat 31.12., 1 000 €	6 441	14 783
Kassan riittävyys (kassapäivät) 365 päivää x kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella	18,0	26,1
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, % (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)	100,0	36,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, % (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot	104,8	63,2
Velat ja vastuut prosenttina käyttötuloista* (vieras pääoma - saadut ennakot + vuokravastuut) / käyttötulot	104,8	69,3
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	823	369
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	22 382	10 082
Lainat ja vastuut, 31.12.	104 089	122 530
Lainat ja vastuut, €/asukas	3 825	4 484

RASEBORG
RAASEPORI

5. SISÄINEN VALVONTA JA EHDOTUS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

5.1. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupunki toimii aktiivisesti sisäisen valvonnan parissa saavuttaakseen kohtuullisen varmuuden siitä, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista ja sääntöjen mukaista. Toimiva sisäinen valvonta edistää tehokasta johtamista, riskien hallintaa sekä toiminnan kehittämistä.

Kaupungin hallintosäännön mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja lautakunnat sekä johtokunnat vastaavat toimialueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Viranhaltijat ja esihenkilöt puolestaan vastaavat oman vastualueensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta.

Kaupungin hallintosääntö, konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä sisäisen valvonnan ohje ovat sisäisiä asiakirjoja, jotka ensisijaisesti ohjaavat kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Näihin asiakirjoihin sisältyy ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportoinnista ja seurannasta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen

Kaupungin hallintosäännössä määritellään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suuntaviivat ja vastuunjako. Raaseporin kaupungin konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet selventävät menettelytapoja ja vastuunjakoja vielä lisää.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta tapahtuu talousarviovuoden aikana dokumentoiduissa osavuosiraporteissa, jotka kaupunginhallituksen alaiset toimielimet antavat kaupunginhallitukselle. Toimielimet ja konserniyhteisöt antavat lisäksi vuosittain vuodenvaihteessa selvityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksista.

Taloushallinnossa sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa hankintoihin ja maksuihin liittyviä keskitetyksi ohjattuja tarkastuksia, prosesseja ja menettelytapoja. Kaupungin hankinnat suoritetaan hallintosäännön ja kaupungin hankintaohjeen mukaisesti. Hallintosäännön mukaisesti kukin toimielin päättää oman toimialueensa hankinnoista ja toimeenpanee ne. Kaikille maksuille on nimetty vastuuhenkilöt (hyväksyjät) ja tarkastajat, ja kaikille investointihankkeille on nimetty vastuutoimielimet ja vastuuhenkilöt. Palkanmaksujen ja henkilöstökysymysten osalta on olemassa menettelyt ja selkeä vastuunjako.

Valtuusto on talousarviossa vahvistanut toiminnan ja talouden sitovat tavoitteet. Sitovia tavoitteita seurataan kuukausittain, ja niistä raportoidaan valtuustolle ja vastuulautakunnalle neljännesvuosittain. Investointitalousarviota seurataan myös kuukausittain. Kaupunginhallitus on lisäksi saanut kuukausittain seurannan oleellisten tunnuslukujen toteutumisesta. Tarvittavat talousarviomuutokset on toteutettu heti, kun tarvetta on.

Kaupungin päätösvalta on määritelty hallintosäännössä. Viranhaltijoiden päätökset heille delegoiduissa asioissa on kirjattu kaupungin asianhallintajärjestelmään ja esitetty asianomaisille toimielimille.

Kaupungin kaikki sopimukset kirjataan sopimusmoduuliin. Ohjelma ilmoittaa automaattisesti, kun sopimukset pitää uusia tai irtisanoa. Voimassa olevia sopimuksia seuraa ja valvoo jatkuvasti kukin vastuuhenkilö. Poikkeamista tehdään reklamaatio.

Kaupungin kiinteistöt on ryhmitelty salkkuihin, mikä jäsentää kaupungin kiinteistötyötä ja antaa mahdollisuuksia kiinteistöjen optimaaliseen käyttöön. Sisäinen vuokrataso vastaa Maakuntien tilakeskuksen määrittelyperiaatteita. Hyvinvointialueelle vuokrattavien kiinteistöjen vuokra perustuu valtioneuvoston asetukseen kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokran määräytymisestä. Hallintosääntö sääntelee kiinteistöjen hankkimista ja luovuttamista.

Toiminnan valvonnan tukemiseksi sekä tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan toimintatavan varmistamiseksi kaupunki kartoittaa ja kuvaa toimintaansa hyvin määritellyissä visualisoiduissa prosesseissa. Visualisoitu prosessikuvausjärjestelmä tukee toiminnan hyvää laatua varmistamalla, että oikea asia tehdään oikeaan aikaan ja oikeilla resursseilla. Kaupungin useimmat keskeiset prosessit on nyt kuvattu, mutta työ on jatkuvaa, koska prosesseja seurataan ja arvioidaan jatkuvasti.

Sisäisen valvonnan kehittämiseksi ja arvioimiseksi kaupungilla on sisäinen controller, jonka tehtävänä on muun muassa toimia riippumattomana ja puolueettomana varmistamis- ja neuvontaresurssina operatiiviselle johdolle.

Sisäisessä valvonnassa ei havaittu merkittäviä puutteita vuonna 2023.

Suurimpien riskien ja epävarmuustekijöiden arviointi

Riskienhallinta on integroitu osa sisäistä valvontaa. Siihen kuuluu sellaisten riskien ja epävarmuustekijöiden tunnistaminen, arviointi, priorisointi ja hallinta, jotka voivat toteutuessaan vaikuttaa kaupungin tavoitteiden saavuttamiseen sekä myönteisessä että kielteisessä mielessä. Riskienhallinnan tavoitteena on muun muassa turvata toiminnan jatkuvuus tuloksellisesti ja tehokkaasti.

Kaupungin riskit jaetaan strategisiin riskeihin, operatiivisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Strategiset riskit:

Strategisia riskejä ovat kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin ja menestystekijöihin vaikuttavat uhat ja mahdollisuudet. Tulevaisuuden kannalta on olemassa neljä olennaista epävarmuustekijää: ympäristön kestävyyskysymykset sekä niihin liittyvän lainsäädännön kehittäminen, Suomen geopoliittiseen sijaintiin pohjautuva epävarmuusmomentti, hyvinvointialueuudistus ja uudistuksen mukanaan tuoma keskustelu palvelujen saatavuudesta alueella sekä kunnan yleinen taloudellinen kantokyky korostaen erityisesti hyvinvointialueuudistuksen ja työ- ja elinkeinouudistuksen tuomia valtionosuusjärjestelmän muutoksia, demografisia kysymyksiä ja investointivelkaa.

EU:n sekä Suomen kansallisen lainsäädännön edistymisen ja Euroopan geopoliittisen kriisin vaikutusten ennustaminen on haastavaa, mutta molemmat seikat on huomioitava kaupungin pitkän aikavälin strategisessa suunnittelussa. Kunnan taloudellinen kehitys ja sen ennustaminen ei myöskään ole helppoa, koska se riippuu paljolti maailmantalouden kehityksestä. Väestökehitys on sitä vastoin ollut Suomessa tiedossa jo pitkään, mutta keskustelu on oikeastaan käynnistynyt työvoimapulan myötä vasta nyt.

Hyvinvointialueuudistus on merkinnyt suurta muutosta, joka vaikuttaa kaupungin toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen saatavuus kytkeytyy suoraan kaupungin eri alueiden elinvoimaisuuteen sekä asukkaiden turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen. Kaupungin ja hyvinvointialueen roolien selkeä vakiintuminen tulee viemään aikaa, ja yhteistyö varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työllisyys- ja kotouttamispalveluissa on kriittistä sosiaalisten ongelmien ja kustannusten ehkäisemiseksi. Hyvinvointialueuudistus on epävarmuustekijä myös tilahallinnon toiminnan ja hyvinvointialueen tällä hetkellä vuokraamien kiinteistöjen suunnittelussa. Hyvä yhteistyö edellyttää aktiivista vuoropuhelua hyvinvointialueen kanssa sekä selkeiden puitteiden luomista uusille toimintatavoille.

On myös syytä mainita, että varhaiskasvatuksen laadulla on kaupungille strateginen merkitys ja että tähän liittyy riskejä: hoitoa tarvitsevien lasten määrän kehitystä on haastavaa ennustaa. Lasten määrän suuret vaihtelut voivat johtaa huomattaviin resurssitarpeen muutoksiin, ja muutosten taloudelliset kustannukset ovat huomattavat. Varhaiskasvatuspaikkojen tarpeen ennakointi on ollut erityisen vaikeaa vuonna 2023. Vuoden aikana on ollut tarvetta avata uusia päivähoitopaikkoja, koska arvioitua useampi alle kolmevuotias lapsi on tarvinnut paikan. Erityistarpeisten lasten määrä kasvaa, mikä edellyttää lisäresursseja sekä varhaiskasvatuksessa että kouluissa.

Operatiiviset riskit:

Operatiiviset riskit liittyvät muun muassa päivittäiseen toimintaan, toiminnan jatkuvuuteen, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä henkilöstöasioihin, mutta myös sellaisiin tilanteisiin, jotka voivat syntyä riittämättömän sisäisen valvonnan tai ulkoisten syiden seurauksena. Operatiivisia riskejä käsittelevät pääasiassa operatiivinen johto ja muu henkilöstö. Kaupunki tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Keskeinen tunnistettu riski on osaavan henkilöstön saatavuus. Erityisen haastavaa on ollut esimerkiksi teknisen toimialan henkilöstön rekrytointi yhteiskuntatekniselle toiminta-alueelle. Suuri osa kaupungin henkilöstöstä lähestyy eläkeikää, ja henkilöstövaihdoksissa on riskinä ns. hiljaisen tiedon ja kokemuksen häviäminen. Uudet rekrytoinnit ovat kuitenkin myös mahdollisuus, koska uudet ihmiset tuovat mukanaan uutta osaamista. Uusien työntekijöiden perehdyttämisen helpottamiseksi käytetään uutta perehdytystyökalua. Kaupunki panostaa myös esihenkilöiden ja muun henkilöstön koulutukseen. Jotta kaupunki olisi jatkossakin houkutteleva työpaikka, se kehittää aktiivisesti työnantajakuvaansa ja henkilöstöpolitiikkaansa. Lisäksi kaupunki huolehtii siitä, että osaaminen on aina useammalla kuin yhdellä henkilöllä, esimerkiksi selkeiden sijaisjärjestelmien kautta.

Kaupungin omaisuuden kasvava korjausvelka on lisännyt investointitarvetta. Suunnittelun helpottamiseksi kaupunki on päivittänyt kymmenvuotisen pitkän aikavälin investointisuunnitelman. Investointihankkeiden suuri määrä aiheuttaa riskin siitä, että nykyisellä henkilöstömäärällä ei ole riittäviä resursseja valvoa kaikkia hankkeita riittävän tarkasti. Jos tätä ei hoideta, se voi johtaa epätoivottuihin kustannuksiin ja havaitsematta jääneisiin puutteisiin suoritettussa työssä.

Tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvät riskit ovat keskeinen operatiivinen riski tietointensiivisessä yhteiskunnassa ja kaupungissa. Vuonna 2023 ilmoitettiin kolme tietoturvaloukkausta. Lisäksi on raportoitu tapauksia, jotka ovat aiheuttaneet tietoturvaloukkauriskin. Niitä ei ole tilastoitu. Kuusi tarkastuspyyntöä ja yksi tietojen oikaiseminen, joista kaksi kuului sosiaali- ja terveydenhuoltoon. On toteutettu neljä ennalta ehkäisevää toimenpidettä, joihin kuuluu muun muassa neuvontaa, apua tietosuojaselosteissa ja vaikutustenarvioinneissa. Vuoden 2023 aikana dokumentoitiin yhteensä 14 tapahtumaa/asiaa.

Tietoturvallisuutta ja samalla ennaltaehkäisevää tietoturvaa koskeva tietoisuutta on luotu jakamalla säännöllisesti tietoa tietoturvariskeistä ja niiden torjunnasta. Kaupunki on osallistunut kansallisiin tietoturvalmiusharjoituksiin, mm. Taisto-harjoitus. Mobiilipuolen tietoturvaa on parannettu ottamalla käyttöön mobiililaitteiden hallinnan keskitetty järjestelmä (MDM). Teknistä tietoturvaa vahvistettiin muutoinkin jatkuvasti tietotekniikkayksikön päivittäisessä työssä käyttöjärjestelmien ja ohjelmistojen säännöllisen päivittämisen myötä.

Huomioon on otettu myös etätyön aiheuttamat uudet tietoturvariskit. Kaupungin tietosuojaryhmä tiedottaa käyttäjille säännöllisesti turvallisesta etäkäytöstä ja seuraa tilannetta. Tämänhetkinen geopoliittinen kriisi lisää ulkoisten häiriöiden riskejä, kuten huijausyrityksiä, verkkokalastelua sekä kyberuhkia ja -riskejä.

Kaupungin kiinteistöjen sisäilmaongelmat ovat myös operatiivinen riskitekijä. Toimiva yhteistyö kaupungin sisällä sekä työterveyshuollon ja Eteläkärjen ympäristöterveyden kanssa on kuitenkin johtanut toimiviin ennaltaehkäiseviin toimiin. Koulurakennusten osalta erityistä huomiota on kiinnitetty Ekenäs högstadiumin ja Karjaan yhteiskoulun toimenpiteisiin, ja selvityksiä jatketaan.

Taloudelliset riskit:

Taloudelliset riskit liittyvät lähinnä kaupungin talouden, investointien ja rahoituksen tasapainoon.

Keskeinen taloudellinen riski on kunnallisveron, yhteisöveron ja kiinteistöveron muodostaman kaupungin verotuoton kehitys. Toinen on väestön ikääntymiseen ja alhaiseen syntyvyyteen liittyvä rakenteellinen haaste. Hyvinvointialueuudistus aiheuttaa myös taloudellista epävarmuutta koskien muun muassa alentunutta kunnallisveroa, tarkistettuja ja myös yllättäen vähentyneitä valtionosuuksia ja epävarmuutta siitä, mitä kiinteistöjä hyvinvointialue aikoo siirtymäkauden jälkeen vuokrata. Työ- ja elinkeinopalvelujen kuntaan siirtymisen taloudellisia vaikutuksia, uutta kotoutumislakia ja uutta rakennuslakia (kaikkien arvioidaan alkavan l.l.2025 alkaen) ei ole vielä täysin mahdollista analysoida, mutta tällä hetkellä kaikki näyttävät sisältävän mahdollisuuksien lisäksi taloudellisia riskejä, joita kaupungin tulee ehkäistä ja joihin tulee varautua.

Osa uudistuksista ja niiden taloudellisista haittavaikutuksista kompensoidaan välillisillä ratkaisulla, joihin toiminta ei voi suoraan vaikuttaa. Valtio ei korvaa riittävästi useimpia uudistuksia, vaan kunnan on täydennettävä niitä omilla varoillaan. Nämä korvausmenetelmät ja -tavat ovat paitsi epävarmoja myös vaikeasti määriteltäviä. Jos suuret uudistukset jatkuvat samanlaisina, ne muodostavat taloudellisen riskin.

Nykyisten talousennusteiden mukaan kaupungilla on muutaman hyvän taloudellisen vuoden jälkeen nyt edessään haastavia vuosia. Näin ollen kaupungin resurssien käytön tehostaminen edellyttää edelleen uudenlaista ajattelua ja sopeutustoimia.

Keskeinen riski on investointitarpeen hallinta ja kaupungin velkaantuminen. Kaupungin investointiohjelmiaan sisältyy merkittäviä panostuksia, joiden seurauksena vuosina 2022 ja 2023 pienentynyt velkamäärä nousee tulevana kolmena vuotena. Kaupungin lainasalkun korkoriskiä hallitaan tällä hetkellä vaihtuvakorkoisen lainan osan korkosuojaussopimuksilla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on vuoden 2023 lopussa erittäin hyvä (lähes 100 %), mutta pitkällä aikavälillä korkoriski on olemassa. Tämän riskin

hallitsemiseksi yksi korkosuojaussopimus järjestettiin uudelleen vuonna 2023. Lisäksi uusia korkosuojaussopimuksia on tarkoitus tehdä tulevana vuosina. Kaikilla kaupungin korkosuojaussopimuksilla oli vuoden vaihteessa positiivinen markkina-arvo.

Inflaatio ja sen kehitys on myös riskitekijä, joka on palannut riskikartalle viime vuosina. Tämä riski otetaan huomioon pääasiassa ottamalla tulevien vuosien talousarviossa huomioon yleiset ja tiedossa olevat erityiset kustannusten lisäykset. Inflaation huomattava kiihtyminen vuosina 2021–2023 johti kuitenkin vuonna 2023 siihen, että joitakin hankintoja jouduttiin keskeyttämään, koska saadut tarjoukset ylittivät varatut talousarviomäärärahat. Inflaatio yhdistettynä korkeaan korkotasoon on vaikuttanut myös kaupungin kiinteistöjen ja tonttien myyntiin. Yleisesti kuitenkin toivotaan, että inflaation ja korkotason hidastuessa tämä vaikutus neutralisoituu pitkällä aikavälillä.

Vahinkoriskit:

Vahinkoriskit voivat syntyä odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista, jotka voivat johtaa vahinkoon tai toiminnan keskeytymiseen taikka vahingonkorvaukseen. Näitä vahinko- ja vastuuriskejä rajoitetaan osittain vakuutuksilla. Kaupungilla on lakisääteisten vakuutusten lisäksi kiinteistö- ja kalustevakuutuksia sekä toiminnan vastuuvakuutuksia. Lisäksi kaupungilla on mm. vapaaehtoinen tapaturmavakuutus ja metsävakuutus. Kaupungin vakuutusjärjestelyt perustuvat selkeään vastuunjakoon ja määriteltyihin prosesseihin. Vahinkoriskejä rajoitetaan myös aktiivisilla turvatoimilla. Työturvallisuusriskejä arvioidaan säännöllisesti riskikartoituksella. Esihenkilöille ja muulle henkilöstölle annetaan säännöllisesti työsuoja- ja -turvallisuuskoulutusta. Kaupungin kiinteistöille on olemassa sähköiset pelastussuunnitelmat, ja kiinteistöissä järjestetään turvallisuuskävelyjä ja -tarkastuksia yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

Konserni

Yhtiötetyn toiminnan lähtökohtana on, että yhtiöt ovat kaupungin perustamia asukkaiden palveluja tarjoavia yhtiöitä, joiden on kyettävä huolehtimaan toiminnasta ja pääsääntöisesti myös investoinneista omin varoin. Yhtiötettyä toimintaa ohjaa kaupungin konserniohje. Ohjeessa kuvataan ohjauksen roolit, toimivalta ja työnjako, miten raportointi ja edustajien valinta tapahtuu sekä millä tavalla tilintarkastus, rahoitus, riskienhallinta ja henkilöstöpolitiikka hoidetaan.

Kaupunki omistaa 100-prosenttisesti Raaseporin Energia Oy:n, jolla on oma sähköverkko Tammisaaren keskustassa sekä kaukolämpöverkko Tammisaaressa, Karjaalla ja Pohjassa. Yhtiö myy sähköä koko maahan ja urakointipalveluita koko läntiselle Uudellemaalle. Lisäksi Raaseporin Energia Oy omistaa oman sähköntuotannon Tammisaaressa sekä osuuksia voimaloista (lähinnä tuulivoima) muualla Suomessa. Lisäksi kaupunki omistaa 2 osakeyhtiötä (Raaseporin Kehitys Oy sekä Raaseporin Vuokra-asunnot Oy) ja 4 kiinteistöosakeyhtiötä (Kiinteistö Oy Bäljarsinpuisto [omistusosuus 86,2 %], Kiinteistö Oy Dönsby, Karjaan vuokra-asunnot Koy sekä Kiinteistö Oy Pohjantie). Lisäksi konserniin kuuluu Raaseporin Vesi-liikelaitos. Sen toiminta rahoitetaan kokonaisuudessaan liikelaitoksen asiakkailta perittävillä maksuilla.

Yhtiöiden tilintarkastusta on myös yhtenäistetty siten, että kaupungin käyttämä JHTT-yhteisö hoitaa myös yhtiöiden ulkoisen tilintarkastuksen.

Ympäristötekijät

Raaseporin kaupunki on strategiassaan vuosille 2022–2025 ilmoittanut, että kaupungin tulee olla hiilineutraali vuonna 2030, ja työtä tämän eteen tehdään jatkuvasti. Kaupungilla on myös energia- ja ilmasto-ohjelma, johon kuuluu hyväksytyt toiminta- ja toimenpidesuunnitelma, joka selkeyttää ohjelman toteuttamista.

Ilmastonmuutoksesta on tullut yksi tärkeimmistä ympäristökysymyksistä. Ilmastonmuutos on globaali ilmiö, jonka vaikutukset näkyvät myös Raaseporissa. Lämpötilat, sademäärät ja muut sääilmiöt saavuttavat usein poikkeuksellisia lukuja verrattuna pitkän aikavälin keskiarvoihin, ja sään ääri-ilmiöt yleistyvät. Raaseporin alueella on lyhyellä aikavälillä havaittu kasvavia sääriskejä, joita ovat yhä voimakkaammat myrskytuulet sekä lisääntyvät merivesitulvat, sademäärät (erityisesti talvisin), hellepäivät ja hellejaksot. Paikallissään muutokset saattavat vaikeuttaa kunnossapitoa ja vaikuttaa muun muassa eroosioon, rannikkoveteen, rakennettuun ympäristöön, hulevesien hallintaan ja tulvariskiin. Uusinvestoinneissa otetaan siten huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Raaseporin pohjavesitilanne ja pohjaveden laatu ovat hyvät, ja ympäristöriskejä poistetaan hyvällä suunnittelulla ja lupamenettelyllä. Ilmanlaatu on hyvä, koska kaupungissa ei ole raskasta teollisuutta. Suurimmat päästöt ovat peräisin ajoneuvoliikenteestä, ja päästöjä voidaan vähentää siirtymällä vähäpäästöisempiin ajoneuvoihin ja lisäämällä joukkoliikennettä. Lisäksi etätyö vähentää päästöjä, koska työmatkat vähenevät. Kaupungin järvien ja rannikkovesien rehevöityminen on vaikuttanut luontoon merkittäväällä tavalla. Se on johtanut alueiden umpeenkasvuun, mikä on vaikuttanut kielteisesti kasvistoon ja eläimistöön. Se vaikuttaa myös ihmisten toimeentulo- ja virkistysmahdollisuuksiin. Kaupunki on huomionnut tämän esimerkiksi Raaseporin joki -hankkeessa sekä Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n ”Rannikkovesien visio” -hankkeessa, joiden tavoitteena on rannikkovesien ekologisen tilan parantaminen.

Kaupungilla on velvollisuus toteuttaa maaperän saneerauksia joko aiemman oman toimintansa seurauksena tai silloin, kun saastumisen aiheuttajasta on epäselvyyttä. Saastuneen maa-aineksen puhdistaminen on usein kallista ja aiheuttaa huomattavia taloudellisia riskejä. Työn helpottamiseksi kaupunki on perustanut varautumisrahaston maaperän kunnostamista varten.

Yleisesti ottaen kaupunki on suhteellisen hyvässä tilanteessa ympäristötekijöiden suhteen.

5.2. Kaupunginhallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käytöstä

Määräykset

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos on 12 300 577,43 euroa ylijäämäinen. Kaupunginhallitus ehdottaa, että ylijäämä jätetään tilikauden ylijäämä-/alijäämätilille. Kaupunginhallitus merkitsee lisäksi, että taseen kumulatiivinen ylijäämä, oma pääoma, on 22 381 642,14 euroa.

Talouden tasapainottamista koskevat toimenpiteet

Ei tarvetta toimenpiteisiin.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Sis. liikelaitokset

6.1. Tuloslaskelman toteutuma

Sisäinen/ulkoinen

TULOSLASKELMA	Talousarvio 2023	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Tilinpäätös 2023	Poikkeama
Toimintatuotot	50 859 000	-592 500	50 266 500	50 601 718	335 218
Myyntitulot	20 731 500	-525 500	20 206 000	20 608 831	402 831
Maksutulot	2 828 440	-85 000	2 743 440	2 621 809	-121 631
Tuet ja avustukset	3 102 300	-107 000	2 995 300	2 943 739	-51 561
Muut toimintatulot	23 752 260	125 000	23 877 260	24 119 626	242 366
Valmistus omaan käyttöön	444 500		444 500	307 713	-136 787
Toimintakulut	-126 343 439	-3 251 630	-129 595 069	-127 642 969	1 952 100
Henkilöstömenot	-59 380 440	-1 013 490	-60 393 930	-60 802 771	-408 841
Palvelujen ostot	-30 322 180	-183 590	-30 505 770	-30 229 938	275 832
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 164 739	-644 730	-9 809 469	-9 501 688	307 781
Avustukset muille	-5 964 320	-620 000	-6 584 320	-6 258 896	325 424
Muut toimintamenot	-21 511 760	-789 820	-22 301 580	-20 849 676	1 451 904
Toimintakate	-75 484 439	-3 844 130	-79 328 569	-77 041 251	2 287 318
Verotulot	70 256 000	3 100 000	73 356 000	73 896 727	540 727
Valtionosuudet	16 989 700	2 600 000	19 589 700	21 310 447	1 720 747
Rahoitustuotot ja -kulut	794 200	667 300	1 461 500	1 930 671	469 171
Korkotuotot, ulkoiset	1 530 900	0	1 530 900	3 196 687	1 665 787
Korkotuotot, sisäiset	0	0	0	70 938	70 938
Muut rahoitustuotot	687 500	210 300	897 800	290 006	-607 794
Peruspääoman tuotto	-599 000	0	-599 000	598 533	1 197 533
Korkokulut, ulkoiset	-823 200	524 000	-299 200	-1 539 982	-1 240 782
Korkokulut, sisäiset	0	-67 000	-67 000	-70 938	-3 938
Korvaus liikelait. peruspääomasta	0	0	0	-598 533	-598 533
Muut rahoituskulut	-2 000	0	-2 000	-16 040	-14 040
Vuosikate	12 555 461	2 523 170	15 078 631	20 096 594	5 017 963
Poistot ja arvonalentumiset	-7 993 500	113 000	-7 880 500	-7 796 016	84 484
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 993 500	113 000	-7 880 500	-7 726 936	153 564
Arvonalentumiset				-69 080	-69 080
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 561 961	2 636 170	7 198 131	12 300 578	5 102 447

6.2. Taulukko talousarvion toteutumasta

(I 000 €)	MÄÄRÄRAHA					ARVIOIDUT TULOT				
	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero
TOIMINTATALOUS										
Konsernihallinto										
Tilintarkastus	-66		-66	-54	12					
Kaupunginkanslia	-6 299	-115	-6 414	-6 032	382	3 195	0	3 195	2 827	-368
Talous	-1 008	0	-1 008	-942	66	56		56	61	5
Henkilöstöosasto	-2 704	0	-2 704	-2 674	30	480		480	590	110
Kaupunkikehitys	-1 574	0	-1 574	-1 419	155	36		36	65	29
Joukkoliikenne	-843		-1 363	-1 327	36	200	58	258	375	117
Työllisyyspalvelut	-4 861	280	-4 581	-4 234	347	608		536	674	138
Konsernihallinto, yhteensä	-17 355	-355	-17 710	-16 682	1 028	4 575	-14	4 561	4 592	31
Sivistys										
Muu sivistys	-8 510	-132	-8 642	-8 741	-99	1 602	70	1 672	1 621	-51
Varhaiskasvatus	-20 706	-1 097	-21 803	-21 754	49	1 772	-185	1 587	1 635	48
Opetus	-31 069	-230	-31 299	-31 309	-10	739	0	739	880	141
Lukiot	-4 870	0	-4 870	-4 866	4	79	0	79	120	41
Museot	-2 518	0	-2 518	-2 512	6	1 093	0	1 093	1 088	-5
Kirjasto	-1 608	-47	-1 655	-1 673	-18	53	0	53	61	8
Vapaa-aika	-4 718	0	-4 718	-4 232	486	990	0	990	867	-123
Sivistys, yhteensä	-73 999	-1 506	-75 505	-75 087	418	6 328	-115	6 213	6 272	59
Tekniikka										
Hallinto	-1 435	0	-1 435	-1 400	35	217	0	217	464	247
Yhdyskuntatekniikka	-5 925	0	-5 925	-6 096	-171	1 083	0	1 083	1 252	169
Mittaus ja kiinteistönuodostus	-882	0	-882	-863	19	2 532	0	2 532	2 664	132
Tilahallinta	-13 029	-1 125	-14 154	-13 602	552	20 449	125	20 574	20 545	-29
Toimitilahuolto ja ruokahuolto	-7 210	-100	-7 310	-7 020	290	7 210	0	7 210	7 118	-92
Kaavoitus	-844	0	-844	-924	-80	98	0	98	97	-1
Rakentaminen ja ympäristö /Ympäristöyksikkö	-1 468	0	-1 468	-1 436	32	732	0	732	726	-6
Jätelautakunta	-578	0	-578	-549	29	668	0	668	629	-39
Tekniikka, yhteensä	-31 371	-1 225	-32 596	-31 890	706	32 989	125	33 114	33 495	381
Toimintatalous kaupunki yhteer	-122 725	-3 086	-125 811	-123 659	2 152	43 892	-4	43 888	44 359	471
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raaseporin Vesi	-3 618	-3 618	-7 236	-3 984	3 252	6 565	6 565	13 130	6 241	-6 889
TOIMINTATALOUS YHTEENSÄ	-126 343	-6 704	-133 047	-127 643	5 404	50 457	6 561	57 018	50 600	-6 418

(I 000 €)	MÄÄRÄRAHA					ARVIOIDUT TULOT				
	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero
TULOSLASKELMAOSUUS										
Kunnallisvero						70 256	3 100	73 356	73 897	541
Kiinteistövero						0		0	0	0
Osuus yhteisöverosta						0		0	0	0
Verotulot yhteensä						70 256	3 100	73 356	73 897	541
Valtionosuudet										
						16 990	2 600	19 590	21 310	1 720
Korkotulot		0				1 531		1 531	1 615	84
Muut rahoitustulot		0				684	210	894	884	-10
Korkomenot	-749	550	-199	170	369					
Muut rahoitusmenot	-2	0	-2	-16	-14					
Satunnaiset tuotot ja kulut		0								
Rahoituskulut yhteensä	-751	550	-201	154	355	2 215	210	2 425	2 499	74
Raaseporin Vesi	-673	-673	-1 346	-764	582	4	3	7	4	-3
TULOSLASKELMAOSUUS YHTEENSÄ										
	-1 424	-123	-1 547	-610	937	89 465	5 913	95 378	97 710	2 332

INVESTOINTIOSUUS										
Maa- ja vesialueet	-500	0	-500	-197	303	770	0	770	623	-147
Rakennukset										
Kiinteistöjen osto ja myynti									0	0
Ruokahuoltoselvitykset	-600	-330	-930	-982	-52					
Rakennusten peruskorjaukset	-1 200	0	-1 200	-1 087	113					
Energiatohokkuustoimenpiteet	-200	0	-200	-179	21					
Katarinaskolan	-4 000	0	-4 000	-2 041	1 959					
Tenholan paloasema	-960	0	-960	-1 155	-195				210	210
Palveluverkkoselvitys, vaihe 2	-250	0	-250	0	250					
Uusi päiväkotikarjaa	-250	0	-250	-18	232					
Rakennukset, yhteensä	-7 460	-330	-7 790	-5 462	2 328				210	210
Kiinteät rakenteet ja rakennelmat										
Puistot ja leikkipaikat	-250	0	-250	-238	12					
Keskuskenttä Tammissaari	0	-50	-50	-5	45					
Pienvenesatamat	-150	0	-150	-73	77					
Vapaa-aikapaikat										
Pohjan skeittipuisto	-62	0	-62	-176	-114				110	110
Mustio kaukalo	-90	0	-90	-86	4					
Pohjan kuntorata	-8	0	-8	0	8					
Ulkoliikuntapaikka Pohja	-50	0	-50	-50	0					
Keinonurmikenttä Karjaa	-120	0	-120	-115	5					
Västerbyn alueen kokonaissuunnittelu	-20	0	-20	0	20					
Västerbyn rullahihto-/ampumahiihtorata	0	0	0	-50	-50	0	0	0	92	92

(1 000 €)	MÄÄRÄRAHA					ARVIOIDUT TULOT				
	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero	Budjetti 2023	Budjetti- muutokset	Budjetti muut.jälkeen	Budjetti- toteuma	Ero
Uudet asuin- ja teollisuusalueet										
Bäljarsin teollisuusalue	-260	0	-260	-261	-1					
Hulevesiprojekti	-40	0	-40	-41	-1					
Maankäyttö Sopimukset										
Fiskari, kadunrakennus, sillan korjaus	-150	0	-150	-138	12					
Projektit										
Pohjan keskustan alueen kehittäminen	-175	0	-175	-164	11					
Estholmen-Ekäsenin ulkoilureitti	-120	0	-120	-110	10					
Liikenneturvatoimenpiteet	-50	0	-50	-35	15					
Kvarnträsketin ylittävä silta Trollbölessä	-5	0	-5	-5	0					
Maasilan silta	-1 100	950	-150	-169	-19					
Liikennejärjestelyt VT 25 / Läpp	-100	0	-100	-112	-12					
Liikenneväylät	-1 800	0	-1 800	-1 834	-34	0	0	0	60	60
Mustionjoen kalatiet	-170	0	-170	-13	157					
Södra viken	-2 500	-300	-2 800	-2 821	-21					
Kiinteät rakenteet ja rakennelmat, yhteensä										
	-7 220	600	-6 620	-6 496	124	0	0	0	262	262
Muut investoinnit numeerinen peruskartta										
	-60	0	-60	0	60					
Sijoitukset / Osakkeet ja osuudet										
Muut osakkeet ja sijoitukset	-690	0	-690	-692	2	0	0	0	0	0
Sijoitukset / Osakkeet ja osuudet, yhteensä										
	-690		-690	-692	2	0	0	0	0	0
Investointiosuus kaupunki yhteensä :										
	-15 930	270	-15 660	-12 847	2 757	770	0	770	1 095	325
Raaseporin Vesi										
	-1 765	0	-1 765	0	1 765	0		0	0	0
YHTEENSÄ										
	-17 695	270	-17 425	-12 847	4 522	770	0	770	1 095	325
RAHOITUSOSUUS										
Antolainauksen muutokset										
Antolainauksen lisäys	-25 000									
Antolainauksen väheneminen				0	0	25 000		25 000	0	-25 000
Antolainauksen vähentyminen liikelaitoksille						0		0	0	
Lainapääoman muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-16 763		-16 763	0	16 763					
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset (kaupungin)	0		0	0	0	19 700		19 700	0	-19 700
Oman pääoman muutokset										
RAASEPORIN VESI										
YHTEENSÄ:										
	-187 225	-6 557	-168 782	-141 100	27 626	185 392	12 474	197 866	149 405	-48 461

6.3. Osastojen toiminta ja talousarvion toteutuma

TOIMIALA: Konsernipalvelut

YHTEEENVETO €	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Tilintarkastus						
Tuotot						
Kulut	-55 001	-65 920	0	-53 887	12 033	81,7 %
Netto	-55 001	-65 920	0	-53 887	12 033	81,7 %
Kaupunginkanslia						
Tuotot	4 139 519	3 194 830	0	2 827 271	-367 559	88,5 %
Kulut	-6 204 661	-6 299 380	-115 000	-6 032 679	381 701	94,0 %
Netto	-2 065 142	-3 104 550	-115 000	-3 205 408	14 142	99,6 %
Talous						
Tuotot	78 349	56 000		60 847	4 847	108,7 %
Kulut	-1 246 635	-1 008 350	0	-942 351	65 999	93,5 %
Netto	-1 168 286	-952 350	0	-881 505	70 845	92,6 %
Henkilöstöosasto						
Tuotot	753 110	480 000		589 693	109 693	122,9 %
Kulut	-3 241 411	-2 703 800	0	-2 673 728	30 072	98,9 %
Netto	-2 488 302	-2 223 800	0	-2 084 035	139 765	93,7 %
Kaupunkikehitys						
Tuotot	162 578	36 250		65 249	28 999	180,0 %
Kulut	-1 439 515	-1 574 150	0	-1 419 265	154 885	90,2 %
Netto	-1 276 937	-1 537 900	0	-1 354 016	183 884	88,0 %
Joukkoliikenne						
Tuotot	72 957	200 000		375 021	64 800	145,4 %
Kulut	-566 105	-842 730		-1 326 500	36 230	97,3 %
Netto	-493 147	-642 730	0	-951 479	-308 749	148,0 %
Työllisyyspalvelut						
Tuotot	794 240	608 340	-72 500	673 977	138 137	125,8 %
Kulut	-4 875 244	-4 860 970	280 000	-4 233 901	347 069	92,4 %
Netto	-4 081 004	-4 252 630	207 500	-3 559 924	485 206	88,0 %
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ						
Tuotot	6 000 754	4 575 420	-14 500	4 592 057	31 137	100,7 %
Kulut	-17 628 572	-17 355 300	-355 000	-16 682 311	1 027 989	94,2 %
Netto	-11 627 819	-12 779 880	-369 500	-12 090 254	1 059 126	91,9 %

TOIMIALA: Sivistys

YHTEENVETO €	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Muu sivistys						
Tuotot	1 585 577	1 602 360		1 621 324	-51 036	96,9 %
Kulut	-9 109 194	-8 510 250	-132 110	-8 741 517	-99 157	101,1 %
Netto	-7 523 616	-6 907 890	-132 110	-7 120 194	-80 194	101,1 %
Varhaiskasvatus						
Tuotot	1 923 503	1 772 530		1 635 040	47 510	103,0 %
Kulut	-19 038 851	-20 705 568	-1 096 960	-21 753 847	48 681	99,8 %
Netto	-17 115 348	-18 933 038	-1 096 960	-20 118 807	-88 809	100,4 %
Opetus						
Tuotot	781 217	738 880		879 969	141 089	119,1 %
Kulut	-29 355 231	-31 068 960	-229 920	-31 308 959	-10 079	100,0 %
Netto	-28 574 013	-30 330 080	-229 920	-30 428 991	131 010	99,6 %
Lukiot						
Tuotot	42 402	79 030		120 481	41 451	152,4 %
Kulut	-4 368 901	-4 869 790	0	-4 865 615	4 175	99,9 %
Netto	-4 326 498	-4 790 760	0	-4 745 135	45 625	99,0 %
Museot						
Tuotot	226 857	1 093 190		1 087 943	-5 247	99,5 %
Kulut	-1 544 841	-2 517 630	0	-2 511 669	5 961	99,8 %
Netto	-1 317 984	-1 424 440	0	-1 423 726	714	99,9 %
Kirjasto						
Tuotot	49 414	53 000		60 553	7 553	114,3 %
Kulut	-1 446 149	-1 608 360	-46 640	-1 672 871	-17 871	101,1 %
Netto	-1 396 735	-1 555 360	-46 640	-1 612 318	-10 318	100,6 %
Vapaa-aika						
Tuotot	838 248	989 600	0	867 016	-122 584	87,6 %
Kulut	-3 908 171	-4 718 620	0	-4 232 270	486 350	89,7 %
Netto	-3 069 923	-3 729 020	0	-3 365 254	363 766	90,2 %
SIVISTYS YHTEENSÄ						
Tuotot	5 447 221	6 328 590	0	6 272 324	58 734	100,9 %
Kulut	-68 771 338	-73 999 179	-1 505 630	-75 086 748	418 061	99,4 %
Netto	-63 324 117	-67 670 589	-1 505 630	-68 814 424	361 795	99,5 %

TOIMIALA: Tekniikka

YHTEENVETO €	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Hallinto						
Tuotot	398 476	432 200		463 809	31 609	107,3 %
Kulut	-3 192 398	-1 434 990	0	-1 399 639	35 351	97,5 %
Netto	-2 793 922	-1 002 790	0	-935 830	66 960	93,3 %
Yhdyskuntatekniikka						
Tuotot	1 194 894	1 193 000	0	1 251 996	58 996	104,9 %
Kulut	-6 135 130	-5 925 020	0	-6 095 701	-170 681	102,9 %
Netto	-4 940 236	-4 732 020	0	-4 843 705	-111 685	102,4 %
Mittaus ja kiinteistönmuodostus						
Tuotot	3 051 857	2 532 650		2 664 018	131 368	105,2 %
Kulut	-575 921	-881 950	0	-862 666	19 284	97,8 %
Netto	2 475 936	1 650 700	0	1 801 352	150 652	109,1 %
Tilahallinta						
Tuotot	20 452 604	20 518 680	125 000	20 544 992	-98 688	99,5 %
Kulut	-13 947 482	-13 028 520	-1 125 000	-13 601 842	551 678	96,1 %
Netto	6 505 122	7 490 160	-1 000 000	6 943 149	452 989	107,0 %
Toimitilahuolto ja ruokahuolto						
Tuotot	9 099 562	7 210 210	0	7 118 449	-91 761	98,7 %
Kulut	-9 508 681	-7 210 250	-100 000	-7 020 398	289 852	96,0 %
Netto	-409 119	-40	-100 000	98 051	0	0,0 %
Kaavoitus						
Tuotot	151 332	98 000		97 095	-905	99,1 %
Kulut	-761 094	-843 840	0	-924 014	-80 174	109,5 %
Netto	-609 762	-745 840	0	-826 919	-81 079	110,9 %
Rakentaminen ja ympäristö / Ympäristöyksikkö						
Tuotot	765 318	737 150		726 355	-10 795	98,5 %
Kulut	-1 226 394	-1 468 030	0	-1 435 657	32 373	97,8 %
Netto	-461 076	-730 880	0	-709 302	21 578	97,0 %
Jätelautakunta						
Tuotot	646 727	668 000		628 724	-39 276	94,1 %
Kulut	-561 631	-578 730		-549 440	29 290	94,9 %
Netto	85 096	89 270	0	79 284	-9 986	88,8 %
TEKNIikka YHTEENSÄ						
Tuotot	35 760 770	33 389 890	125 000	33 495 438	-19 452	99,9 %
Kulut	-35 908 732	-31 371 330	-1 225 000	-31 889 358	706 972	97,8 %
Netto	-147 962	2 018 560	-1 100 000	1 606 080	687 520	174,8 %

Kaupunki yhteensä sis. liikelaitokset

YHTEENVETO €	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Raaseporin Kaupunki						
Tuotot	47 208 744	44 293 900	110 500	44 359 820	-44 580	99,9 %
Kulut	-122 308 641	-122 725 809	-3 085 630	-123 658 418	2 153 021	98,3 %
Netto	-75 099 897	-78 431 909	-2 975 130	-79 298 598	2 108 441	97,4 %
Raaseporin Vesi						
Tuotot	6 414 297	6 565 100	-588 000	6 241 899	14 797	100,2 %
Kulut	-5 103 993	-5 271 130	-53 000	-5 515 662	-35 993	100,7 %
Netto	1 310 304	1 293 970	-641 000	726 237	73 267	111,2 %
KAUPUNKI + LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ						
Tuotot	53 623 042	50 859 000	-477 500	50 601 718	220 218	100,4 %
Kulut	-127 412 634	-127 996 939	-3 138 630	-129 174 080	1 961 489	98,5 %
Netto	-73 789 592	-77 137 939	-3 616 130	-78 572 362	2 181 708	97,3 %
Tilikauden ylijäämä/alijäämä						
Raaseporin kaupunki	2 989 106	3 937 491	3 370 170	12 296 575	4 988 914	168,3 %
Raaseporin Vesi	678 870	624 470	-734 000	4 003	113 533	-3,7 %
Yhteensä	3 667 976	4 561 961	2 636 170	12 300 578	5 102 447	
Kumulatiivinen ylijäämä/alijäämä						
		Avaava tase 2023		31.12.2023	Muutos	
		10 081 065		22 381 643	12 300 578	

RASEBORG
RAASEPORI

KÄYTTÖTALOUS YHTEENVETO

TOIMIALA: KONSERNIHALLINTO

Toimialan perustiedot

Toimiala vastaa hallintojen toimialarajat ylittävistä tukitoiminnoista. Toimialaan kuuluvat seuraavat osastot: kaupunginkanslia, talousosasto, henkilöstöosasto sekä työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut. Osastoa johtaa osastopäällikkö.

Kaupunginkanslia on kaupunginhallituksen valmisteleva ja toimeenpaneva elin. Osasto toimii kaupunginjohtajan kansliana ja avustaa kaupunginjohtajaa tämän tehtävissä. Toiminta-alue on yleishallinto, ja kaupunginkanslia hoitaa yleisiin vaaleihin, juridisiin palveluihin, sisäiseen valvontaan, käännöspalveluihin, tiedottamiseen, sisäiseen postiin ja arkistointiin liittyvät tehtävät. Osastoon kuuluu ICT-yksikkö, joka hoitaa IT-toiminnot, IT-tuen, kaupungin puhelinvaihteen ja front office -toiminnan.

Talousosastolla on kokonaisvastuu taloushallinnosta ja -suunnittelusta, talousarviosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, ennusteista ja tilastoista, raportoinnista, hankinnoista ja riskienhallinnasta.

Henkilöstöosaston vastuulla on kaupungin henkilöstökehitys, sopimusneuvottelut, palkanlaskenta, työsuojelu, kesätyöt, henkilöstökyselyt, henkilöstötilastot, johtajakoulutus, henkilökunnan etuudet ja virkistäytyminen, työterveyshuolto sekä muiden toimialojen tukeminen rekrytoinnissa. Osaston ostopalvelut koostuvat pääasiassa kuntatyönantajien jäsenmaksuista, palkkalaskelmista, eri työterveyshankkeista, työterveyshuollosta, johtamisen, kielten ja ensiavun koulutuspalveluista sekä e-Passin kulttuuri-, liikunta- ja lounaseduista.

Kaupunkikehitysosaston tehtävänä on edistää kaupungin elinkeinoelämäkysymyksiä yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Osasto vastaa markkinoinnista, tiedottamisesta, joukkoliikenteestä, matkailupalveluista, saaristokysymyksistä ja hankkeiden käsittelystä. Kehitysosasto palvelee ensi sijassa kaupungin asukkaita varten, mutta strategisten linjausten mukaisesti osasto panostaa kaupungin imagon edistämiseen ja siihen, että kaupunki vetää puoleensa niin kaupunkiin muuttavia kuin vierailijoita ja matkailijoita.

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut tarjoaa palveluja työttömille ja pitkäaikaistyöttömille yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa. Toiminnassa tarjotaan kuntouttavaa työtoimintaa, työhönvalmennusta sekä tuettua työtoimintaa. Työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella oleville nuorille tarjotaan työpajatoimintaa sekä työhönvalmennusta. Raaseporin kaupunki toimii kuntakokeilun vastuuviranomaisena sekä vastaa Raaseporin ja Hangon alueen työnjohtamisesta. Maahanmuuttajatoimisto tarjoaa kotoutumista edistäviä palveluja sekä palveluja maahanmuuttajataustaisille henkilöille, ja koordinoi vastaavia palveluja myös Hangon kaupungille.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

- Eduskuntavaalit 2023 /moitteeton vaaliprosessi
- Strategian täytäntöönpano
- Kaksikielisyyden näkyminen kaupungin toiminnassa
- Kaupungin palveluiden tietoturvan ja esteettömyyden parantaminen
- Hallinnollisten prosessien tehostaminen ja digitalisoiminen
- Kaupungin sisäisen valvonnan direktiivien toimeenpanoa ja seuranta jatketaan yhteistyössä kaupungin sisäisen controllerin kanssa

- Toiminnan mukauttaminen ja kehittäminen hyvinvointialueen tuomien muutosten mukaisesti
- Toimet työhyvinvoinnin edistämiseksi
- Yritysyhteistyö
- Markkinointisuunnitelman toimeenpano
- Ilmasto- ja energiaohjelman toimeenpano ja kestävä kehitys
- Joukkoliikenteen kehittäminen vahvistetun palvelutason mukaisesti
- Kuntakokeilujen jatkaminen ja TE2024-uudistuksen valmistelut
- Yhteistyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa
- Työllistymistä edistävät toimet
- Kotoutumista edistävä ohjaus, muut kotoutumista edistävät palvelut sekä kotoutumishjelman päivitys

Analyysi toimenpiteistä

Toimintavuonna kaupungin it-yksikön resurssit paranivat it- ja digipäällikön viran uudelleen täyttämisen ja loppuvuoden joidenkin strategisesti tärkeiden rekrytointien myötä, mikä nostaa yksikön osaamista. It:n sisäistä laskutusprosessia on kehitetty vähemmän resursseja vaativaksi. Lisäksi kehitettiin toiminnan automatisointia esimerkiksi kaupungin puhelimien käsittelyn osalta.

Kaupungin uusi organisaatorakenne hyväksyttiin valtuustossa otettavaksi käyttöön 1.1.2024 alkaen. Lisäksi kaupungin hallintosääntö päivitettiin vastaamaan uutta organisaatiota.

Talous

Vuoden 2023 alusta kaupungin henkilöstömäärä väheni noin 750 henkilöllä, kun Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa. Kaupunki panostaa edelleen työntekijöiden terveystarkastuksiin sekä henkilöstön koulutukseen kaikilla tasoilla. Muun muassa esihenkilöiden koulutukseen on panostettu vahvasti, ja henkilöstön ensiapukoulutusta on jatkettu. Rekrytoinnin toimintojen tukemiseksi on palkattu rekrytointikoordinaattori.

Vuoden aikana on toteutettu laaja joukkoliikenneuudistus. Reittioppaan, lipputyypin ja -hintojen ohjelmisto on otettu käyttöön. Lisäksi on ryhdytty toimenpiteisiin määritellyn palvelutason saavuttamiseksi.

Työllisyysosaston kuntakokeiluissa on tehty rekrytointeja, joiden myötä toiminnan resursointi alkaa olla sellaisella tasolla, että TE-uudistuksen voimaantuloa vuonna 2025 voidaan suunnitella.

Raaseporin, Hangon ja Inkoon yhteisten TE-palveluiden työllisyysalue on saanut valtiolta vihreää valoa ja rahoituspäätöksen alueen suunnittelun jatkamiseen. Lopullinen päätös tulee helmikuun 2024 aikana.

Toimintavuonna kaupungin kaikki työpajapalvelut siirtyivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa sitä, että kaupungilla ei ole enää omia työpajoja työnhakijalle.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	4 744 044	3 780 520	-7 500	4 049 333	276 313	107,3 %
Maksutuotot	17 430	8 000		11 204	3 204	140,0 %
Tuet ja avustukset	1 115 935	739 500	-7 000	379 787	-352 713	51,8 %
Muut tuotot	123 345	47 400		151 733	104 333	320,1 %
Tuotot yhteensä	6 000 754	4 575 420	-14 500	4 592 057	31 137	100,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-23,5 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-5 469 232	-5 990 930	356 430	-5 034 895	599 605	89,4 %
Ostopalvelut	-6 024 515	-5 106 320	2 300	-4 963 195	140 825	97,2 %
Aineet ja tavarat	-326 904	-193 050	21 270	-298 897	-127 117	174,0 %
Avustukset	-3 887 957	-3 762 120	-620 000	-4 459 327	-77 207	101,8 %
Muut kulut	-1 919 964	-2 302 880	-115 000	-1 925 998	491 882	79,7 %
Kulut yhteensä	-17 628 572	-17 355 300	-355 000	-16 682 311	1 027 989	94,2 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-5,4 %		
Toimintakate	-11 627 818	-12 779 880	-369 500	-12 090 254	1 059 126	91,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				4,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	3 942 091	3 106 830	0	3 027 521		
Sisäiset kulut	-1 278 472	-1 159 940	0	-1 221 562		

Analyysi taloudellisesta toteutumasta

Konsernipalvelujen tuotot olivat vuonna 2023 runsaat 4 592 057 euroa, mikä ylittää talousarvion runsaalla 30 000 eurolla. Tämä johtuu pääasiassa muun muassa henkilöstöosaston, joukkoliikenteen sekä maahanmuuttajatoiminnan tuottojen kasvusta. Kaupunki on osallisena oikeusprosessissa, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvää korvausasiaa vuodelta 2022. Asian lopputulos on epävarma, ja päätöstä odotetaan vasta useiden vuosien kuluttua. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti korvaus, 392 735,58 euroa, on vuoden 2023 tilinpäätökseen kulukirjattu avustuksien ja tukien vähennyksenä.

Toimialan kustannukset ovat – 16 680 000 euroa, mikä tarkoittaa 94,2 prosentin käyttöastetta. Tämä alittaa talousarvion 1 028 000 eurolla. Ennen hyvinvointialueelle siirtymistä tehtiin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin talousarviomuutoksia – 115 000 euroa. Työpajapalveluiden siirron yhteydessä budjetoituja tuloja vähennettiin 72 500 eurolla ja menoja 380 000 eurolla. Lisäksi joukkoliikenteen nettotalousarvioon tehtiin 312 000 euron korotukset ja työllisyys- ja maahanmuuttajapalveluihin 100 000 euron korotukset.

Toimialan toimintakate oli siten – 12 090 254 euroa eli 91,9 prosenttia budjetoidusta määrärahasta sisältäen – 369 500 euron nettotalousarviomuutokset. Näin ollen toimintakate oli 1 059 126 euroa alle talousarvion.

TILINTARKASTUS

Toimintakuvaus

Tarkistaa laillisuus (tilintarkastaja) ja tarkoituksenmukaisuus (tarkastuslautakunta).

Kaupungin hallinto ja talous tarkistetaan kunnallislain, kaupungin tilintarkastussäännön ja hyväksytyin tilintarkastus- ja arviointiohjelman mukaisesti. Lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä on 75 valtuuston hyväksymän tarjouksen mukaan. Tarkastuslautakunnassa on yhdeksän (9) jäsentä. Tarkastuslautakunta pitää vuosittain noin 9 kokousta. Tilintarkastaja toimii tarkastuslautakunnan sihteerinä kaupunginvaltuuston hyväksymän tilintarkastustarjouksen mukaan. Tämän arvioidaan vievän yhteensä 10 päivää. Kokouksiin kutsutaan hallintoyksiköiden johtavat virkamiehet hyväksytyin arviointiohjelman mukaan.

Kaupunginvaltuusto tutustuu tarkastuslautakunnan vahvistamaan arviointikertomukseen toukokuun aikana, minkä jälkeen toimialat ja kaupunginhallitus jättävät vastineet. Tilintarkastuskertomus käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä toukokuun aikana, Tilintarkastaja raportoi kirjallisesti tarkastuslautakunnalle 2–3 kertaa toimintavuoden aikana. Tarkastuslautakunta antaa tiedoksi sidonnaisuuksien selvitykset kaupunginvaltuustolle vuosittain.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Lautakunta toteuttaa toimeksiantonsa vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti. Lautakunnan ensimmäisenä toimintavuotena annetaan vuosittain päivitettävä arviointiohjelma lautakunnan toimikaudeksi 2021–2024.

Vuoden aikana arvioidaan tarkastuslautakunnan työskentelytavat ja prosessikuvaukset. Lautakunnan osaamisen kehittämisen varmistamiseksi lautakunnan jäsenet pyrkivät osallistumaan jakson aikana vähintään yhteen kunnallisille tarkastuslautakunnan jäsenille tarkoitettuun koulutukseen.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Lautakunnan ensimmäisenä toimintavuotena annetaan vuosittain päivitettävä arviointiohjelma lautakunnan toimikaudeksi 2021–2024. Lautakunta jättää vuosittain valtuustolle arviointikertomuksen, joka sisältää arvioinnin tulokset.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Vastuullinen talous	Arviointiohjelma ja -suunnitelma sekä arviointikertomus	Arviointikertomus toimitetaan valtuustolle kevään aikana
	Arviointikertomus on laadittu ja toimitettu valtuustolle. Arviointiohjelma on päivitetty.	
Tiedolla johtaminen	Lautakunnan jäsenet osallistuvat tarkastuslautakunnalle suunnattuun koulutukseen	Päivitetyt arviointiohjelma ja vuosittainen arviointisuunnitelma sekä arviointikertomus
	Arviointiohjelma on päivitetty. Tarkastuslautakunnalle suunnattu koulutus pidettiin marraskuussa.	
Tiedolla johtaminen	Lautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoituksia	Sidonnaisuudet viedään valtuustolle tiedoksi
	Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuuksien ilmoitukset ja toimittanut valtuustolle tiedoksi.	

Analyysi toimenpiteistä

Tarkastuslautakunnan toimintavuosi oli arviointiohjelman mukainen. Kokouksia pidettiin vuoden aikana 10 kpl. Lautakunta haastatteli alkuvuodesta viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä arviointikertomusta laatiessaan. Arviointikertomus toimitettiin valtuustolle toukokuussa. Syksyllä kokouksiin kutsuttiin myös toimialojen vastuuviranhaltijat ja lautakunta tutustui myös Tammisaaren Energian ja taiteentalo Chappen toimintaan. Tarkastuslautakunta käsiteli syksyllä sidonnaisuusilmoitukset ja toimitti ne valtuustolle tiedoksi. Marraskuussa oli koulutus koko tarkastuslautakunnalle.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut tuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuotot yhteensä	0	0	0	0	0	0,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				0,0 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-14 406	-16 290	0	-12 652	3 638	77,7 %
Ostopalvelut	-37 236	-43 960	0	-36 568	7 392	83,2 %
Aineet ja tavarat	-109	-1 000	0	0	0	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut kulut	-3 249	-4 670	0	-4 667	3	99,9 %
Kulut yhteensä	-55 001	-65 920	0	-53 887	12 033	81,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,0 %		0,0 %
Toimintakate	-55 001	-65 920	0	-53 887	12 033	81,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)		0	0	-2,0 %	0	0,0 %
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-4140,36	-5630	0	-5239,16	0	0

Talouden analyysi

Poikkeamat kuluissa johtuvat siitä, että kokoukset pidettiin pääsääntöisesti etänä, jolloin matkakuluja ei syntynyt. Toinen suuri säästö tuli siitä, että järjestettiin oma koulutus, joka oli vain tälle tarkastuslautakunnalle kohdennettuna, eikä osallistuttu kansallisiin kunnallisille tarkastuslautakunnan jäsenille tarkoitettuihin koulutuksiin.

KAUPUNGINKANSLIA

Toimintakuvaus

Kaupunginkanslia on kaupunginhallituksen valmisteleva ja toimeenpaneva elin. Osasto toimii kaupunginjohtajan kansliana ja avustaa kaupunginjohtajaa tämän tehtävissä. Toiminta-alue on yleishallinto ja kaupunginkanslia hoitaa yleisiin vaaleihin, juridisiin palveluihin, käännöspalveluihin, sisäiseen posttiin ja arkistointiin liittyvät tehtävät. Osastoon kuuluu it-yksikkö, joka hoitaa it-toiminnot, it-tuen, kaupungin puhelinvaihteen ja kaupungintalon asiakaspalvelun.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

- Eduskuntavaalit 2023 / moitteeton vaaliprosessi
- Strategian täytäntöönpano
- Koulutusten järjestäminen viranhaltijoille ja poliitikoille
- Kaupungin osallistuminen myös jatkossa Avoin hallinto -verkostoon
- Kaksikielisyyden täytyä näkyä kaupungin toiminnassa. Kaupunki on mukana kaksikielisten kuntien Kansalliskieliverkostossa, jonka tavoitteena on nostaa esiin hyviä käytäntöjä mm. työmenetelmistä, toimialakohtaisista ratkaisuista ja asenteista sekä tukea kieliasioissa.
- Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan jatkokehittäminen toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi.
- Kaupungin digitaalisen vision ja digitaalisen strategian toteuttamisen jatkaminen
- Päätöksenteko-ohjelmiston päivittäminen ja sidonnaisuusohjelmiston käyttöönotto
- Jatkuvat tekniset toimenpiteet tietoturvan ja kaupungin palveluiden saatavuuden lisäämiseksi
- Henkilökunnan jatkuva kouluttaminen tietoturva- ja tietosuoja-asioissa sekä kaupungin digitaalisissa järjestelmissä. Kaupungin osallistuminen kansallisiin valmiusharjoituksiin.
- Toimialojen tukeminen digitaalisten palveluiden kehittämisessä ja hallinnollisten järjestelmien uudistaminen ja tehostaminen
- Yhteistyötä edistävien järjestelmien lisääminen viestinnän ja etätyön tehostamiseksi
- Asukkaiden digitaalisten palvelujen sujuvoittaminen ja lisääminen sähköisillä lomakkeilla ja avoimemmilla käsittelyprosesseilla
- It:n avainprosessien ja it-kokonaisarkkitehtuurin kuvaus
- It-yksikön roolin ja yksikön toiminnoille tarjoamien palvelujen selkeyttäminen
- It-toiminnan varmistaminen hyvinvointialueen siirtymäaikana

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen asukasviestintä	Osallistuva budjetointi	Talousarvion määrärahat ja toteutunut prosessi
Prosessi on päättynyt ja määräraha käytetään luonnon ennallistamishankkeisiin. Talousarvion määräraha on 100 000 euroa.		
Järkevä digitalisaatio Tiedolla johtaminen	Loppuunsaatettujen Helpdesk-tehtävien määrä	3 000/vuosi
5 432 suoritettua tehtävää per 31.12.2023.		
Järkevä digitalisaatio Tiedolla johtaminen Parantunut palvelutaso	IT-palveluiden asiakas-tyytyväisyys 1-5	3,6
Asiakastytyväisyys mitattu vuoden 2024 alussa. Vuoden 2023 tulos oli 4.3.		
Parantunut palvelutaso Vastuullinen talous	Soteuudistuksen johdosta kaupungille tulee luoda uusi organisaattiorakenne,	Päivitetty organisaattiorakenne
Valtuusto hyväksyi uuden organisaattiorakenteen kokouksessaan 12.6.2023.		

Analyysi toimenpiteistä

Sekä arkkitehti että uusi järjestelmäasiantuntija on rekrytoitu. Tavoitteena oli saada kaupungin it-osastolle sellaista M365- ja pilvipalveluosaamista, jota ei ole ollut aiemmin. Tämä tavoite myös saavutettiin. Valittujen voimavarojen koulutustausta on myös korkea.

Laskutusprosessi tarkastettiin, ja uuden sisäisen laskutusprosessin arkkitehtuuri tehtiin Power Automaten kautta. Sisäisen laskutuksen henkilöriippuvuutta ei ole vielä täysin lopetettu, mutta nykyiset välineet kuitenkin vähentävät henkilöriippuvuutta. Tavoitteena on kuitenkin saada keskeinen väline tähän prosessiin.

It on vuonna 2023 osallistunut HR-kokonaisuuden uudistamishankkeisiin ja varhaiskasvatuksen Vesaan, ja tehnyt niissä ehdotuksia uusista integraatioista. IT on myös osallistunut intranetin uudistamishankkeeseen.

MDM tai mobiililaitteiden keskitetty hallintahanke eteni siten, että kaikki uudet puhelimet sisällytetään oletusprosessina Raaseporin MDM-järjestelmään jo vuodesta 2023 alkaen. Hanke jatkuu vuoden 2024 puolella ottamalla kaikki yksiköiden mobiililaitteet MDM-järjestelmään. Tämä on tärkeä osa Raaseporin it-ympäristön tietoturvallisuuden parantamista.

Vuoden 2024 strategiaan hankkeisiin on valmistauduttu jo vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä. Tämä koskee SOC/SIEM-ratkaisua tai ympäristön tietoturvaan liittyvien tapahtumien keskitettyä hallintaa ja DR, eli IT-palvelutason palauttamista it-ympäristön merkittävässä poikkeamissa.

IT:n tunnuslukujen analyysi heijastaa eräiltä osin vahvasti hyvinvointiuudistuksen vaikutusta. Raaseporin vaihteeseen soitetut puhelut vähenivät 54 prosenttia hyvinvointiuudistuksen toteuttamisen jälkeen. Samalla voidaan todeta, että 3 000 käyttäjän tunnusluku ei ollut realistinen, koska henkilöstön tiedettiin siirtyvän hyvinvointialueelle. Palvelutaso on voitu säilyttää, koska asiakaskysely antoi arvosanan 4,3/5.

Ulkoisten ja sisäisten kustannusten välinen ero säilyy. Ero johtuu siitä, että kaikkia infrastruktuurikustannuksia ja itse työtä ei ole koskaan otettu huomioon. Tuotevalikoima on uudistettava perusteellisesti, mikä lisää myös yksikköihin kohdistuvaa kustannuspainetta.

Uuden organisaatorakenteen kehittämiseen kului runsaasti resursseja toimintavuoden aikana. Valtuusto hyväksyi uuden rakenteen kesäkuussa. Toimintavuoden jäljellä olevan aikana suoritettiin tarpeellisia valmisteluja uuteen organisaatioon siirtymistä varten. Hallintosäännön päivitys on jatkunut koko vuoden 2023, ja valtuusto hyväksyi uuden hallintosäännön 4.12.2023 § 137 tulemaan voimaan 1.1.2024. Kaikkien tasojen esihenkilöille ja heidän sijaisilleen järjestettiin koulutusta kevään ja syksyn aikana.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kaupunginvaltuusto			
kokouksien määrä	7	7	7
käsiteltyjen pykälien määrä	124	124	141
Kaupunginhallitus			
kokouksien määrä	20	20	25
käsiteltyjen pykälien määrä	490	490	530
Palvelimia	96	96	96
Työasemia	2 593	2 593	2 535
Liikkuvat yksiköt, hallinto	68	68	68
Liikkuvat yksiköt,edu	2 518	2 518	2 314
Käyttäjää	2 840	3 000	2 072
Valmiita HelpDesk-tehtäviä	5 457	5 457	5 432
Vastattuja puheluita vaihteessa	29 559	29 559	12 921

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	3 989 930	3 149 830	0	3 075 517	-74 313	97,6 %
Maksutuotot	156	0	0	5	5	0,0 %
Tuet ja avustukset	68 274	40 000	0	-344 150	-384 150	-860,4 %
Muut tuotot	81 160	5 000	0	95 898	90 898	1918,0 %
Tuotot yhteensä	4 139 519	3 194 830	0	2 827 271	-367 559	88,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-31,7 %	0	0,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-2 029 628	-1 993 770	0	-1 822 555	171 215	91,4 %
Ostopalvelut	-2 631 032	-2 340 570	0	-2 471 701	-131 131	105,6 %
Aineet ja tavarat	-111 228	-41 450	0	-182 573	-141 123	440,5 %
Avustukset	-171 843	-150 000	0	-149 099	901	99,4 %
Muut kulut	-1 260 931	-1 773 590	-115 000	-1 406 752	481 838	74,5 %
Kulut yhteensä	-6 204 661	-6 299 380	-115 000	-6 032 679	381 701	94,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,8 %	0	0,0 %
Toimintakate	-2 065 142	-3 104 550	-115 000	-3 205 408	14 142	99,6 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				55,2 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	3 937 189	3 105 830	0	2 967 387	0	0
Sisäiset kulut	-431 608	-425 010	0	-459 279	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Kaupunginkanslian osaston tuotot olivat 2 827 271 euroa eli 88,5 prosenttia budjetoiduista tuotoista. Kaupunki on osallisena oikeusprosessissa, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvää korvausasiaa vuodelta 2022. Asian lopputulos on epävarma, ja päätöstä odotetaan vasta useiden vuosien kulluttua. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti korvaus, 392 735,58 euroa, on vuoden 2023 tilinpäätökseen kulukirjattu avustuksien ja tukien vähennyksenä.

Menot ovat – 6 032 679 euroa, ja ne alittavat talousarvion reilulla 380 000 eurolla. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että henkilöstökustannukset ovat 91 prosenttia talousarviosta, koska joitakin virkoja ja toimia on ollut kokonaan tai osittain täyttämättä toimintavuoden aikana. Lisäksi muut kustannukset ovat 480 000 euroa alle budjetoidun määrärahan. Tämä johtuu osittain siitä, että valtuusto teki talousarvio-
muutoksen (13.II.2023 § 115) sosiaali- ja terveysalaan kohdistuvista kustannuksista hyvinvointialueiden muodostamista edeltäviltä vuosilta I.I.2023.

Osaston toimintakate vuodelle 2023 jää – 3 205 408 euroon, joten määrärahaa on käytetty 99,6 prosenttia.

TALOUS

Toimintakuvaus

Talousosasto vastaa kokonaisvaltaisesta taloushallinnosta ja -suunnittelusta, talousarviosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, ennusteista ja tilastoinnista, raportoinnista, hankinnasta ja riskienhallinnasta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

- Hallinnollisten prosessien tehostamista ja digitalisointia jatketaan mm. seuraavasti:
  - ✦ sähköisten arkistojen käytön laajentaminen;
  - ✦ kehitetään edelleen prosessia, jolla lakisääteiset rahoitustilastot raportoidaan Valtiokonttorille
  - ✦ johdon raportointiprosessin jatkokehittäminen
- Talousarvion laatimisen, seurannan ja ennustamisen ohjelmiston jatkokehittäminen
- Hallinnollisten prosessien dokumentointia jatketaan.
- Controller-tiimi jatkaa toimintatapojen yhteensovittamista ja prosessien kehittämistä.
- Kaupungin sisäisen valvonnan direktiivien toimeenpanoa ja seuranta jatketaan yhteistyössä kaupungin sisäisen controllerin kanssa.
- Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan kehittämistyön jatkaminen toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi sekä riskien ja mahdollisuuksien hallitsemiseksi.
- Toimintaa mukautetaan ja kehitetään hyvinvointialueen tuomien muutosten mukaisesti

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Tiedolla johtaminen	Toiminnan ja talouden raportointi ja ennustaminen neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle	Kokonaisvaltainen raportti neljännesvuosittain + tilinpäätös. Kuukausittaiset seurantakriteerit kaupunginhallitukselle.

Toteuman seurannasta ja koko vuoden ennusteesta raportoitiin neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja valtuustolle. Kuukausittaiset seurantakriteerit on raportoitu kaupunginhallitukselle.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Tiedolla johtaminen	Poikkihallinnollisten prosessien koordinointi taloudessa ja hallinnossa kouluttamalla Rondon, Pro Economican ja Opiferuksen käyttöä.	Eri ohjelmistojen käyttöä varten tehdään ohjevideot.
	Opiferus-sovelluksen käytöstä on järjestetty koulutus. Vuoden aikana ei ole tehty ohjevideoita.	
Järkevä digitalisaatio	Sähköisten ostolaskujen osuuden lisääminen nykyisestä (12/2022 82 %)	Sähköisten tapahtumien osuus = 85 %.
	Sähköisten laskujen osuus 31.12.2023 oli 86 prosenttia.	
Järkevä digitalisaatio	Sähköisten myyntilaskujen osuuden lisääminen nykyisestä (12/2022 25 %)	Sähköisten tapahtumien osuus = 35 %.

Sähköisten laskujen osuus 31.12.2023 oli 34 prosenttia. Koskee suurelta osin yksityishenkilöitä, jotka vastaanottavat sähköisiä laskuja vaihtelevassa määrin. Työ sähköisten laskujen osuuden kasvattamiseksi jatkuu

Analyysi toimenpiteistä

Sähköisen arkiston käyttöä on laajennettu kattamaan myös kirjanpidon listoja. Suurin osa osaston aineistosta tallennetaan tällä hetkellä sähköisesti. Paperisen aineiston arkistointitarve on minimaalinen.

Lakisääteisten taloustilastojen raportointiprosessin kehittämistä on jatkettu. Työtä raporttien rakentamiseksi talousjärjestelmään raporttien automaattisen toimittamisen mahdollistamiseksi Valtiokonttorille on jatkettu.

Talousarvion laatimisen, seurannan ja ennustamisen ohjelmiston kehittämistä on jatkettu. Investointien seuranta otetaan käyttöön vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä.

Johdon raportointiohjelmisto ("johdon työpöytä") on valittu. Käyttöönotto vuoden 2024 alkupuoliskolla.

Controllertiimi on jatkanut rutiinien koordinoitua ja talousohjauksen prosessien kehittämistä.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Ostotositteita Rondo	47 940	47 940	32 889
Verotuskustannukset valtiolle	596 712	596 712	287 605

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	59 058	48 000	0	49 543	1 543	103,2 %
Maksutuotot	17 274	8 000	0	11 199	3 199	140,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut tuotot	2 017	0	0	104	104	0,0 %
Tuotot yhteensä	78 349	56 000	0	60 847	4 847	108,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-22,3 %	0	0,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-525 216	-493 880	0	-540 376	-46 496	109,4 %
Ostopalvelut	-682 497	-460 010	0	-354 381	105 629	77,0 %
Aineet ja tavarat	-2 380	-12 000	0	-3 663	8 337	30,5 %
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut kulut	-36 542	-42 460	0	-43 932	-1 472	103,5 %
Kulut yhteensä	-1 246 635	-1 008 350	0	-942 351	65 999	93,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-24,4 %	0	0,0 %
Toimintakate	-1 168 286	-952 350	0	-881 505	70 845	92,6 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-24,5 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-74 086	-83 570	0	-76 725	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Myyntitulot muodostuvat pääasiassa palvelujen jälleenlaskutuksesta (bruttoperiaate). Maksutuotot koostuvat pääosin muistutusmaksuista.

Henkilöstökustannukset ylittyvät, koska työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset olivat budjetoitua suuremmat. Säästöt muissa kustannuserissä johtavat kokonaiskustannusten alittumiseen.

Talousarviossa oli hyvinvointialueen ostopalvelumäärärahoja avustamaan sosiaali- ja terveydenhuollon vuoden 2022 tilinpäätöksen laatimisessa. Näitä määrärahoja ei ole tarvittu. Lisäksi alituksia on tehty muun muassa toimistopalveluiden, asiantuntijapalveluiden ja sisäisen tietotekniikan osalta.

HENKILÖSTÖOSASTO

Toimintakuvaus

Henkilöstöosaston vastuulla on kaupungin henkilöstökehitys, sopimusneuvottelut, palkanlaskenta, eläkeasiat, työsuojelu, oppisopimukset, kesätyöt, henkilöstökyselyt, henkilöstötilastot, johtajakoulutus, henkilökunnan etuudet ja virkistäytyminen, henkilökunnan työterveyshuolto sekä muiden toimialojen tukeminen rekrytoinnissa ja esihenkilöiden täydennyskoulutuksessa. Osaston ostopalvelut koostuvat pääasiassa jäsenmaksuista kunnalliselle työmarkkinalaitokselle, palkkalaskelmista, eri työterveyshankkeista, työterveyshuollosta, johtamisen koulutuspalveluista, kielten ja ensiavun koulutuspalveluista, kulttuuriseteleistä ja lounaseteleistä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

- Uuden palkanlaskentaohjelma ja HR-ohjelmakokonaisuuden hankinta
- Suunnatun liikuntakampanjan toteuttaminen.
- Työterveyshankkeen aloittaminen
- Toimet työhyvinvoinnin edistämiseksi
- Tuen lisääminen rekrytointitoimiin ja taitojen parantamiseen
- Palkataan rekrytointikoordinaattori tukemaan toimintoja rekrytoinnissa.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Hyvinvoiva henkilöstö	Laadukas työterveyshuolto	250 terveystarkastusta
	Vuoden aikana tehtiin 234 terveystarkastusta	
Hyvinvoiva henkilöstö	Ensiapukurssit	60 henkilöä
	Vuoden aikana ensiapukurssille osallistui 55 työntekijää	
Työllisyyden parantaminen	Kesätyöläiset	100 kuukautta
	Vuoden aikana palkattiin kesätyöntekijöitä 88 kuukautta vastaavan jakson edestä	
Tiedolla johtaminen	Esihenkilöiden sisäinen koulutuskokonaisuus	60 osallistujaa
	Yhteensä 96 henkilöä on osallistunut 7-osaisen esihenkilökoulutuksen johonkin osaan.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Työllisyyden parantaminen	Lisää hakemuksia avoimiin työpaikkoihin	Keskimäärin 10 hakemusta vapaata paikkaa kohden
Vuoden aikana hakemuksia oli 8,75 avoimena olevaa työpaikkaa kohden		
Hyvinvoiva henkilöstö	Jäsennellyt kehityskeskustelut käydään/toteutetaan kaikkien työntekijöiden kanssa. Kehityskeskustelut dokumentoidaan. Kehityskeskustelussa seurataan sovittuja tavoitteita/sopimuksia.	Huhtikuu 2024

Toimialat ovat toisella vuosineljänneksellä tehneet henkilöstökyselyn seuranta.

Analyysi toimenpiteistä

On huomioitava, että henkilöstön määrä väheni I.I.2023, kun hyvinvointialueelle siirtyi noin 750 työntekijää.

Vuoden aikana terveystarkastukseen kutsuttiin 406 työntekijää, mutta tarkastukseen osallistui 234 työntekijää. Terveystarkastukset ovat pakollisia vain niissä tapauksissa, joissa on kyse riskityöstä.

Työnantaja tarjosi 60 ensiapukoulutuspaikkaa, mutta viime hetken peruutusten jälkeen vain 55 työntekijää osallistui koulutukseen. Kesätöihin oli varattu 100 kuukausipalkkaa, mutta toiminta toivoi ja pystyi palkkaamaan yhteensä 88 kuukautta.

Rekrytointikoordinaattori palkattiin vuoden aikana muun muassa rekrytointitoiminnan tukemiseen ja työnantajamarkkinointiin. Tavoitteena on saada keskimäärin 10 hakemusta avointa työpaikkaa kohti. Hakijoiden määrä on kasvanut, mutta tavoitetta ei täysin saavutettu.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Maksettujen palkkojen lkm per vuosi	46 151	24 000	26 941
Henkilöstön terveystarkastukset	358	250	234
Työtapaturmia	152	0	96

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	206 138	160 000	0	209 095	49 095	130,7 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	546 971	315 000	0	380 598	65 598	120,8 %
Muut tuotot	0	5 000	0	0	-5 000	0,0 %
Tuotot yhteensä	753 110	480 000	0	589 693	109 693	122,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-21,7 %	0	0,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-1 112 836	-1 116 070	0	-997 749	118 321	89,4 %
Ostopalvelut	-1 974 948	-1 422 790	0	-1 476 784	-53 994	103,8 %
Aineet ja tavarat	-84 031	-80 200	0	-80 827	-627	100,8 %
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut kulut	-69 596	-84 740	0	-118 367	-33 627	139,7 %
Kulut yhteensä	-3 241 411	-2 703 800	0	-2 084 035	139 765	93,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-16,2 %		
Toimintakate	-2 488 302	-2 223 800	0	-2 084 035	139 765	93,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-16,2 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	1 049	0	0	10 194	0	0
Sisäiset kulut	-159 489	-164 830	0	-211 134	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Osaston tulot ovat olleet budjetoitua suurempia, ja kustannukset ovat olleet pienemmät. Aiempien vuosien tapaan työterveyshuollon kustannukset ovat kasvaneet ja vaikeasti budjetoitavissa, mutta lisämäärärahaa ei vaadittu.

Työtapaturmien ja terveystarkastusten määrä on pysynyt henkilöstömäärään suhteutettuna ennallaan.

KAUPUNKIKEHITYS

Toimintakuvaus

Kaupunkikehitysosaston tehtävänä on edistää kaupungin elinkeinoelämään liittyviä kysymyksiä yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Osasto vastaa elinkeino-, saaristo- ja maaseutuasioista, markkinoinnista, viestinnästä, joukkoliikenteestä, matkailupalveluista ja hankesuunnittelusta.

Elinkeinoelämä

Elinkeinoelämäasiat – osasto tekee yhteistyötä työllisyyden, TE-palvelujen, yritysten, yrittäjäyhdistysten, Länsi-Uudenmaan kauppakamarin, Novagon, Novian ja Pomovästin kanssa. Yhdessä eri kokoonpanoissa työskennellään järjestelmällisesti yhteisten elinkeino- ja markkinointikysymysten parissa. Kaupunki osallistuu perusrahoituksella Pomovästin toimintaan, jossa jaetaan hankerahoitusta yrityksille ja yhdistyksille. Novago hoitaa yrittäjyyteen, hankerahoitukseen ja työhönottoon liittyvää neuvontaa ja tukea yrityksille. Novago tarjoaa yrityksille myös koulutusta ja hankkeita. Maaseutupalvelut on lähikuntien kanssa järjestettävä yhteinen palvelu, joka valvoo kaupungin etua ja tarjoaa tukea ja neuvontaa maatalousyrityksille. Kaupunki tukee Noviaa tutkimusavustuksin. Kehityspäällikkö hoitaa torikauppaa, syysmarkkinoita ja pitkäaikaisia sopimuksia elinkeinoelämän toimintaa harjoittavien yhdistysten kanssa.

Viestintä ja markkinointi

Kaupungin markkinointia ja viestintää kehittää kehityspäällikkö yhdessä tiedottajasta, markkinointikoordinaattorista sekä viestintä- ja markkinointiassistentista koostuvan viestintä- ja markkinointitiimin kanssa. Lisäksi tiedottaja tukee kaupungin tiedotusvastaavia, johtaa ja kehittää someryhmää sekä huolehtii ja kehittää kaupungin verkkoviestintää osoitteessa raasepori.fi sekä kaupungin mediaviestintää. Viestintä- ja markkinointitiimillä on päävastuu kaupungin markkinointisuunnitelman sisällöstä. Ryhmä päivittää ja seuraa vuosittain viestintä- ja markkinointisuunnitelmaa sekä laatii viestinnän ja markkinoinnin toimintasuunnitelmat.

Matkailu

Tiedottaminen ja markkinointi Raaseporista matkailukohteena noudattaa kaupungin strategiaan perustuvaa matkailun toimintasuunnitelmaa. Pääpaino on dynaamisissa ympärivuotisissa matkailupalveluissa. Toimintasuunnitelmassa tunnistetaan kolme alueen matkailun pääteemaa: luonnonelämyksiä historiallisessa ympäristössä, ruokaelämyksiä ja Raasepori Suomen parhaana hääpaikkakuntana.

Informaation saatavuuden varmistamiseksi jatkamme 2019 alkanutta yhteistyötä satelliitti-infopisteiden kanssa. Raaseporin museo huolehtii kaupungin matkailijoiden tiedotuspisteestä yhteistyössä matkailupalveluiden kanssa. Myös liikkuvia infopisteitä käytetään pääsesongin aikana. Suurin osa tiedottamisesta tapahtuu digitaalisesti visitraseborg.comin, Facebookin ja Instagramin kautta. Yhteistyötä sisällöntuottajien, median, bloggaajien, Retkipaikan ja muiden vastaavien kanavien kanssa syvennetään ja suunnitellaan pidemmälle aikavälille. Alueelle järjestetään mediamatkoja, joilla nostetaan esiin uusia käyntikohteita, yrityksiä ja positiivisia uutisia alueesta. Matkailupalvelut tuottavat myös painomateriaalia, kuten kartoja ja opasteita, joiden avulla kävijöiden on helpompi löytää perille.

Matkailuelinkeinon verkostoyhteistyö vahvistuu pitämällä yhteyttä matkailuelinkeinon yrittäjiin, naapurikuntiin, Metsähallitukseen, Uudenmaan liittoon, Fiskars Villageen ja VisitFinlandiin. Vuosittain järjestetään kaksi isompaa tapaamista, joissa matkailuelinkeino voi keskustella alan ajankohtaisista asioista. Matkailupalvelut hakevat avustusta matkailuinfrastruktuurin kehittämiseen yhteistyössä kaupungin

muiden osastojen ja yhteistyökumppaneiden kanssa mahdollisuuksien mukaan. Matkailupalvelut tekevät yhteistyötä työllisyysosaston, teknisen osaston, Metsähallituksen, Uuvin ja paikallisten organisaatioiden kanssa tarkoituksena kehittää luontoalueiden saavutettavuutta kuntalaisille ja matkailijoille.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Kehitetään vuoropuhelua ja yhteistyötä kaupungin yrittäjien kanssa sekä vahvistetaan yritysten perustamis- sekä työllistymismahdollisuuksia erilaisten yhteistyöryhmien kautta, joissa kokoontuvat säännöllisesti työllisyyttä, yrittäjäyhdistyksiä, viranomaisia, Novagoa, kauppakamaria, koulutuksentarjoajia, Pomovästäiä ja kaupunkia edustavat sidosryhmät. Yrityskäyntejä tehdään Raaseporin yrityksiin.

Novagon, yrittäjäyhdistysten ja kaupungin kanssa järjestetään 2–3 yritystapaamista ja yksi vuosittain toistuva koko päivän kestävä kansallinen yrittäjäpäivä 5.9. Syysmarkkinat, Tammisaaren toritoiminta sekä joulun- ja kesämarkkinat jatkavat toimintaansa. Elinkeinoelämäohjelma laaditaan vuoden 2023 aikana. Matkailussa resurssia on vähennetty vuonna 2022 kahteen henkilöön, eikä tämä resurssi riitä hoitamaan toiminnalle asetettuja tehtäviä. Lisäksi joukkoliikenteessä tarvitaan lisäresursseja sekä sijaisen varmistamiseen että viestinnän parantamiseen. Siksi palkataan matkailu- ja joukkoliikenneassistentti.

Hyväksytyin markkinointisuunnitelman mukaiset markkinointitoiminnan tavoitteet ovat markkinoinnin sisäisten ja ulkoisten prosessien luominen, selkeyttäminen ja kehittäminen sekä tunnettuuden lisääminen kohdennetusti ja ajankohtaisesti. Toiminnot yksilöidään markkinoinnin toimintasuunnitelmassa. Markkinointisuunnitelma on voimassa vuoden 2023 loppuun, joten markkinointisuunnitelman päivitys on aloitettava vuoden 2023 aikana. Viestinnässä ja markkinoinnissa tarvitaan jatkuvasti apua visuaaliseen työhön, ja kaupungin ohjausasiakirjojen ja toimintasuunnitelmien yhtenäisen visuaalisen ilmeen saamiseksi palkataan määräaikainen graafikko.

Osasto vastaa myös viestintäsuunnitelman päivittämisestä. Tämä toteutetaan palkkaamalla hankkeelle koordinaattori, mikä mahdollistaa kaupungin viestintäkäytäntöjen ja ohjeiden perusteellisen läpikäynnin. Viestinnän tavoitteena on myös jatkaa prosessien ja sisällön kehittämistä keskeisissä kanavissa: raseborg.fi ja kaupungin Facebook-sivu. Toiminnot yksilöidään viestinnän toimintasuunnitelmassa.

Energia- ja ilmasto-ohjelman koordinointiin sekä kestävän kehityksen edistämiseen on palkattu kestävän kehityksen koordinaattori (entinen HINKU-koordinaattori).

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Tervetulokirjeen lähettäminen kaupunkiin muuttaneille.	Tervetulokirje lähetetään kaupunkiin muuttaneille.

Vuoden aikana on selvitetty käytännön yksityiskohtia tervetulokirjeestä, joka sisältää ilmaisen sisäänkäynnin Tammisaaren uimahalliin tai Raaseporin museoon ja Chappeen kaikille uusille raaseporilaisille. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi toukokuussa ehdotuksen myöntää kertaluonteinen maksuton sisäänkäynti vastamuuttaneille, ja syksyn aikana valmisteltiin kirje ja postituksen käytännön yksityiskohdat. Ensimmäiset kirjeet lähetetään tammikuussa 2024 Raaseporiin vuoden 2023 lopussa muuttaneille, minkä jälkeen niitä lähetetään vuosittain noin 4 kertaa.

Hyvinvoivat asukkaat	Neuvoloihin toimitetaan Made in Raseborg -bodyt, jotka jaetaan kaikille vastasyntyneille.	Kaikki vastasyntyneet Raaseporissa saavat bodyn.

Made in Raseborg -bodyt on tilattu ja toimitettu Tammisaaren neuvolaan, josta ne jaetaan edelleen muille yksiköille.

Hyvinvoivat asukkaat	Tehdään selvitys kaupungin tekemistä eri kyselyistä, ja laaditaan suunnitelma tuleville kyselyille.	Tehty selvitys ja valmis suunnitelma.

Selvitys on tehty, suunnitelmaa kehitetään edelleen, kun eri ohjelmia, kuten markkinointisuunnitelmaa, päivitetään.

Määrätietoinen kansalaisviestintä	Kaupungin uuden viestintäsuunnitelman ja käyttöönottosuunnitelman laatiminen.	Valmis viestintäsuunnitelma.

Kaupungin viestintätoiminnan järjestämiseen merkittävästi vaikuttavan organisaatiomuutoksen vuoksi viestintäsuunnitelmaa ei ole tarkoituksenmukaista viimeistellä kuluvan talousarviovuoden aikana. Sen sijaan on kiinnitetty enemmän huomiota Raaseporin kaupungin perustamisen yhteydessä luotuun kaupungin intranetin uudistamiseen. Samassa yhteydessä kehitetään kaupungin sisäistä viestintää ja luodaan perusta viestinnän päivitetuille periaatteille.

Määrätietoinen kansalaisviestintä	Viestinnän toimintasuunnitelman noudattaminen	Viestinnän toimintasuunnitelma päivitetään ja sitä seurataan.

Viestinnän toimintasuunnitelma on päivitetty, ja se on liitetty markkinoinnin toimintasuunnitelmaan.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen kansalaisviestintä	Someryhmä jatkaa toimintaansa ja osallistuu koulutuksiin.	Someryhmälle järjestetään vähintään yksi koulutus/työpaja.
	Someryhmä jatkoi tapaamisiaan vuoden 2023 aikana. Canva-ohjelmassa järjestettiin yhteinen koulutus sekä useita yksittäisiä klinikkasessioita.	
Määrätietoinen kansalaisviestintä	Markkinointisuunnitelma päivitetään	Päivitetty markkinointisuunnitelma vuosille 2024–2026
	Suunnitelmaa on päivitetty, mutta muun muassa toimialoihin vaikuttaneen organisaatiomuutoksen vuoksi päivityksiä tarvitaan vielä vuoden 2024 aikana. Suunnitelma viedään päätöksentekoon myöhemässä vaiheessa seuraavan talousarviovuoden aikana.	
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Laaditaan elinkeinosuunnitelma.	Hyväksytty elinkeinosuunnitelma.
	Luonnos on tehty ja esittely luonnoksesta sekä yrittäjäyhdistyksistä ja kauppakamarista. Yrityspalveluja ja TE24/25-uudistusta koskevat muutokset on selvitettävä ennen kuin strategia voidaan viimeistellä.	
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Yrittäjäpäivän ohjelman järjestäminen yhdessä yritysten ja sidosryhmien kanssa	Toteutunut tapahtuma
	Yrittäjäpäivä järjestettiin 8.9.2023	
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Yritysvierailujen järjestäminen luottamushenkilöille yrittäjyyden ymmärtämisen lisäämiseksi	Yksi syyskäynti (2–3 yritystä) Yksi kevätkäynti (2–3 yritystä)
	Kevään vierailut toteutettu SBA:han ja EG-tradingiin. Syksyn vierailu 9.12. vuoden yrittäjien luo: Matkaikkuna Oy, Alexia Building Oy ja Add Oy Ab	
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Tarjotaan rahoitusta pienyrityksille, asukkaille ja yhdistyksille.	Pomovästin leader-rahoituksen rahoittaminen
	Pomovästin sopimus on tehty, ja Pomoväst laskuttaa vuosittain joulukuuhun 2023 asti.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Menestyvä matkailu ja pidentynyt matkailukausi	Matkailun toimintasuunnitelma 2023–2025	Päivitetty toimintasuunnitelma
Toimintasuunnitelma päivitetty. Seurataan jatkuvasti.		
Menestyvä matkailu ja pidentynyt matkailukausi	Matkailun toimintasuunnitelma 2023–2025	Aktiivisuuden lisääntyminen alueella matalan sesongin aikana. Telia Crowd Insight + yöpymiset

Yöpymisiä Raaseporissa

	2022	2023
Q1	6 199	5 524
Q2	13 235	17 034
Q3	27 097	27 097
Q4	9 030	6 950

Telian kävijäseuranta: vierailuja yhteensä per päivä

	2022	2023
I.1.–31.3.	43 301	42 311
I.4.–30.6.	51 602	50 184
I.7.–30.9.	54 941	53 420
I.10.–31.12.	46 855	43 348

Muista kunnista Raaseporiin per päivä

	2022		2023	
I.1.–31.3.	5 009	(Lohja, Helsinki, Espoo)	4 963	(Helsinki, Lohja, Espoo)
I.4.–30.6.	9 330	(Helsinki, Lohja, Espoo)	9 282	(Helsinki, Lohja, Espoo)
I.7.–30.9.	11 576	(Helsinki, Lohja, Espoo)	11 099	(Helsinki, Lohja, Espoo)
I.10.–31.12.	6 034	(Helsinki, Lohja, Hanko)	5 869	(Lohja, Helsinki, Inko)

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Menestyvä matkailu ja pidentynyt matkailukausi	Yhteistyö matkailuyritysten ja muiden matkailujärjestöjen kanssa	Kaupunki osallistuu aktiivisesti säännöllisiin sidosryhmätapaamisiin.

Tapaamiset

17.2. Raaseporin matkailupalvelut tapasivat Visit Hangon matkailutiimin keskustellakseen tämän vuoden yhteistyöstä.

9.3. järjestettiin kevään matkailutapaaminen Karjaan Fokuksessa. Tapaamiseen osallistui alueen matkailun eri toimijoita.

16.5. Yritystapaaminen Chappessa + tapaaminen Hangon matkailutiimin kanssa

12.10. Syksyn matkailutapaaminen järjestettiin The Torby -hotellissa Fiskarissa.

1.11. Järjestimme ruokaan ja juomaan liittyvän mediamatkan. Kävimme Ekta Gastropubissa, Billnäsin ruukissa, Billnäs Chocolate Factoryssa ja Fiskarin veitsitehtaalla.

20.12. Raaseporin matkailupalvelut tapasi Visit Hangon matkailutiimin keskustellakseen vuoden 2024 suunnitelmista.

Messut

19.–22.1. Matkamessut yhdessä Kemiönsaaren kanssa

10.–19.3. Venemessut yhdessä Koillisväylän kanssa

30.3.–2.4. Outdoor Expo -messut yhdessä Hangon, Paraisten, Kemiönsaaren ja Salon kanssa

6.–8.11. Matkailupäällikkö Ville Vuorelma osallistui Viking Linen meritapaamiseen Mats Grönblomin (Visit Southpoint Finland) ja Anne Ingmanin kanssa.

Aktiivisempi vapaa-aika	Syysmarkkinoiden, torikaupan, joulumarkkinoiden ja kesämarkkinoiden järjestäminen.	Toteutuneet tapahtumat, toritoimintaa 2 krt/viikko

Toritoimintaa järjestetään kaksi kertaa viikossa.

Syysmarkkinat järjestettiin 21.–22.9.

Muut tapahtumat on järjestetty suunnitelmien mukaisesti.

Uusiutuvan energian käytön lisääminen ja hiilineutraalius vuonna 2030	Energia- ja ilmasto-ohjelma, koordinointi, seuranta, viestintä ja tuki alueen eri toimintoille.	Toimintasuunnitelman toimeenpano

Kestävyyskoordinaattori seuraa toimintasuunnitelmaa jatkuvasti.

Kestävyyskoordinaattori koordinoi myös erilaisia kansallisia kestävyystapahtumia ja -ohjelmia yhdessä toimintojen kanssa.

Analyysi toimenpiteistä

Kaupunkikehitysosaston viestintä- ja markkinointitiimiin vaikuttaneen organisaatiomuutoksen ja hallintosäännön päivittämisen vuoksi markkinointisuunnitelman ja viestintäsuunnitelman päivittäminen ei ole ollut tarkoituksenmukaista talousarviovuoden aikana. Sen sijaan uusi viestinnän toimintayksikkö jatkaa viestinnän ohjausasiakirjojen työstämistä, kun taas uuden elinkeinopalvelut ja asukasollisuus -osaston markkinointi jatkaa markkinointiohjelman työstämistä vuoden 2024 aikana. Organisaatiomuutokset ja yrityskehitysyhtiö Novagon likvidointi ovat vaikuttaneet elinkeinoelämäohjelman loppuun saattamiseen. Elinkeinoelämäohjelman päivytystä jatketaan vuonna 2024.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	3 117	1 250	0	283	-967	22,7 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	122 258	0	0	20 929	20 929	0,0 %
Muut tuotot	37 204	35 000	0	44 037	9 037	125,8 %
Tuotot yhteensä	162 578	36 250	0	65 249	28 999	180,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-59,9 %	0	0,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-439 938	-605 190	0	-502 379	102 811	83,0 %
Ostopalvelut	-374 794	-474 520	0	-410 333	64 187	86,5 %
Aineet ja tavarat	-82 643	-5 700	0	-4 758	942	83,5 %
Avustukset	-466 627	-467 000	0	-465 299	1 701	99,6 %
Muut kulut	-75 512	-21 740	0	-36 497	-14 757	167,9 %
Kulut yhteensä	-1 439 515	-1 574 150	0	-1 354 016	183 884	88,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				6,0 %		
Toimintakate	-1 276 937	-1 537 900	0	-1 354 016	183 884	88,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				6,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	2 388	1 000	0	3 301	0	0
Sisäiset kulut	-78 607	-50 400	0	-93 296	0	0

Talouden analyysi

Tuotoista on saatu 2022 päättyneen Arc Gate -hankkeen viimeiset maksut

Henkilöstökustannukset jäävät budjetoitua pienemmiksi, koska osa toimista on ollut täyttämättä osan toimintavuotta.

Intrahankkeelle budjetoidut ostopalvelukustannukset alittivat talousarvion, koska hankkeen kustannukset kirjattiin it:lle. Myös budjetoidut konsulttipalvelut alittuivat.

JOUKKOLIIKENNE

Toimintakuvaus

Raasepori toimii tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena (TVV) ja valvoo, kehittää ja hankkii kaupungin sisäistä sekä seudun julkista liikennettä että Helsinkiin, Hankoon ja Turkuun suuntautuvassa työmatkaliikenteessä. Kaupunki osallistuu alueelliseen yhteistyöhön julkisen liikenteen kysymyksissä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Toiminnan tavoitteena on kehittää joukkoliikennettä siten, että kaupunki on houkutteleva asumispaikka myös heille, joilla ei ole omaa autoa. Lisäksi yksityisautoilulle täytyy olla myös houkutteleva vaihtoehto. Vuoden 2021 aikana Raaseporissa laadittiin joukkoliikenteen palvelutasoselvitys. Sen osana on vertailuanalyysi, jossa toimintaa verrattiin muihin joukkoliikenteen toimivaltaisina viranomaisina toimiviin paikkakuntiin. Joukkoliikenteen hankinta toteutetaan vahvistetun palvelutason mukaisesti. Jatketaan tulevaisuuden lippujärjestelmien selvityksiä. Kaupunki tekee alueellista yhteistyötä toimivan joukkoliikennekokonaisuuden saamiseksi Länsi-Uudellemaalle. Raasepori tekee seudullista yhteistyötä muiden kuntien kanssa, sekä viranomaisyhteistyötä muiden viranomaisten ja valtion kanssa. Raaseporin lippu, lipputuki matkustajille Raaseporin sisäisessä liikenteessä, otetaan uudestaan käyttöön.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Helpotetaan matkustajien joukkoliikenteen käyttöä, mm. ottamalla käyttöön reittiopas ja helpottamalla lipunostoa.	Selvitys esiteltiin 2022. Uusi lippujärjestelmä otetaan käyttöön 2023.
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Laaditaan liikenne- ja tariffisuunnitelma yhdessä koulutoimen kanssa. (Raasepori-lippu, koululiput, mahd. muut lipputuotteet)	Joukkoliikenteen asiakasmäärät: Raasepori-liput 800 kpl.

Tuote- ja lippujärjestelmä Waltti siihen liittyvine reittioppaineen laadittiin ja otettiin käyttöön 5.6.2023. Joustavia lipunostomahdollisuuksia tukevat mobiilisovellus, verkkokauppa, palvelupiste (Karjaa) ja kioskipiste (Tammisaari).

Liikenne- ja tariffisuunnitelma on laadittu, ja uusia lipputyyppejä on vahvistettu ja otettu käyttöön.

Raasepori-lippu on korvattu Waltin lipputyypeillä 5.6.2023 alkaen.

Raasepori-lippujen ja kuukausilippujen kokonaismyymintämäärä 1.1.–30.9. on 1 016 kpl.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Suunnitellaan ja otetaan käyttöön yhteinen runkoliikenne koulukuljetusten kanssa, joka täyttää halutun palvelutason.	Palvelutason toteutuminen.
Waltin tuote- ja lippujärjestelmän käyttöönotolla on varmistettu palvelutason paraneminen, johon sisältyy enemmän reittejä ja alennuksia lippujen hintoihin. Nousujen yhteismäärä 1.1.–30.9.2023 on 34 113 kpl.		
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Laaditaan joukkoliikenteelle markkinointi- ja viestintäsuunnitelma.	Otetaan käyttöön markkinointi- ja viestintäsuunnitelma.
Bossen lanseerauksen yhteydessä laadittiin lyhyen aikavälin viestintä- ja markkinointisuunnitelma.		
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Joukkoliikenteen viestinnän parantaminen. Tehdään joukkoliikenteelle käyttäjäystävällisemmät verkkosivut. Mm. selvitetään miten aikataulut ja reitit saataisiin sisällytetty kotisivuille.	Uudistetaan verkkosivujen sisältöä.
Verkkosivuja on uudistettu ja viestintää parannettu. Aikataulut ja reitit löytyvät uudesta reittioppaasta.		
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Laaditaan vuosittain edellisen vuoden toiminnasta lakisääteinen raportti.	Vuosiraportti.
Vuosiraportit vuosille 2020–2022 on julkaistu joukkoliikenteen verkkosivuilla keväällä 2023, ja ilmoitettu Traficomille.		
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Tuetaan työmatkalaisten junalippuja Raaseporista Helsingin, Turun ja Hangon suuntiin.	Epassi-junalippujen määrä 1000 kpl.
E-Passi-työmatkaetuuden käyttö ei ole täysin saavuttanut tavoitetta, sillä hybridiratkaisut ja etätömahdollisuus vaikuttavat työmatkojen määrään. Etua on käytetty 959 kertaa 1.1.–31.12.		

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu.	Tarjotaan vuokrattavia kaupunkipyöriä Tammissaaren ja Karjaan rautatieasemilla, sekä muilla asemapaikoilla.	Kilometrien määrä.

Kaupunkipyörät on otettu (uudelleen) käyttöön huhtikuussa 2023. Kuukausien 05–09/2023 aikana kaupunkipyörien kokonaiskilometrimäärä on 2 389 km, kun vuonna 2022 kilometrimäärä oli 2 426 km

Analyysi toimenpiteistä

Vuoden 2023 aikana on toteutettu laaja joukkoliikenneuudistus. Uusi Waltti-järjestelmä ja siihen kuuluvat reittiopas, uudet lipputyypit ja -hinnat on otettu käyttöön. Samalla kesä- ja talviliikenteen suunnittelu, hankinta sekä käyttöönotto on toteutettu uuden palvelutasosuunnitelman mukaisesti. Microsoftin teknisten ongelmien vuoksi emme ole saaneet Microsoft Power BI:tä (tietojen analysointityökalu) toimimaan, joten meillä on vain numeroita 9/2023 asti.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Raaseporilippu	892	800	1 016
HSL	375	0	0
VR (Easybreak)	627	1 000	959

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	0	80 000	0	132 221	0	0,0 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	72 957	120 000	58 000	242 800	64 800	136,4 %
Muut tuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuotot yhteensä	72 957	200 000	58 000	375 021	64 800	145,4 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				414,0 %	0	0,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-56 334	-80 760	0	-60 444	20 316	74,8 %
Ostopalvelut	-28 156	-141 350	0	-50 580	90 770	35,8 %
Aineet ja tavarat	-180	0	0	-1 564	-1 564	0,0 %
Avustukset	-475 973	-615 120	-520 000	-1 208 230	-73 110	106,4 %
Muut kulut	-5 461	-5 500	0	-5 682	-182	103,3 %
Kulut yhteensä	-566 105	-842 730	-520 000	-1 326 500	36 230	97,3 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				134,3 %	0	0,0 %
Toimintakate	-493 147	-642 730	-462 000	-951 479	101 030	86,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				92,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	37 346	0	0
Sisäiset kulut	-4 272	-6 050	0	-5 614	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Valtuusto on tehnyt toimintavuoden aikana kaksi talousarviomuutosta kasvaneiden ja kalliimpien joukkoliikennehankintojen ja arvioitua pienempien valtionavustusten johdosta.

Laajennetulle liikenteelle syntyi tarve, koska samaa lippu- ja hintajärjestelmää ei voitu toteuttaa kaikes-sa liikenteessä hankkimatta myös aiempaa markkinaperusteista liikennettä.

Budjetoitu henkilöstömääräraha alittui, koska 0,5:n suuruinen henkilöstöresurssi oli täyttämättä kolmen kuukauden ajan.

TYÖLLISYYSPALVELUT

Toimintakuvaus

Toimialueeseen kuuluvat Raaseporin kaupungin työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut sekä Raaseporin ja Hangon työllisyyden kuntakokeilu.

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Työllisyyspalvelut tarjoavat palveluja työttömille ja pitkäaikaistyöttömille yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa terveystarkastuksina, sosiaalityönä, kuntouttavana työtoimintana sekä työ- ja toimintakyvyn tuki- ja arviointityönä. Maahanmuuttajatoimisto tarjoaa kotoutumista edistäviä palveluja ja maahanmuuttajataustaisille henkilöille palveluja sekä koordinoi Hangon palveluja kuntien välisen sopimuksen nojalla. Työpajatoimintaa kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa siten, että se tarjoaa monipuolisia toimintamuotoja paikallisesti.

Kuntakokeilu

Raaseporin kaupunki toimii kuntakokeilun vastuuviranomaisena sekä vastaa Raaseporin ja Hangon alueen työnjohtamisesta. Kunnan viranomaisvastuusta määrätään kuntakokeilulain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain puitteissa.

TE-palveluista on siirretty henkilöstöresursseja kuntakokeiluun. Nämä toimivat kunnallisen työnjohdon alaisuudessa. Kuntakokeilun kohderyhmään kuuluvat henkilöt, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset henkilöt.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Työllisyyspalvelut

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa I.I.2023 useat osaston sosiaali- ja terveydenhuollon alaisista tehtävistä ja niihin liittyvä henkilöstö siirtyvät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle seuraavasti: työllisyyskoordinaattorit, sosiaaliohjaajat, vastaava ohjaaja, työpajaohjaajat ja ohjaajat. He työskentelevät aktivointisuunnitelmien laatimisessa, kuntouttavan työtoiminnan myöntämisessä, tuetussa työssä sekä mielenterveyden edistämisen työhönvalmennuksessa.

Nuorisotyön vahvistamiseksi kaupungissa etsivä nuorisotyö siirtyy I.I.2023 sivistystoimialalle ja kulttuur- ja vapaa-aikaosaston nuorisotyöhön. Myös nuorten kesätyösetelin hallinnointi siirtyy kulttuuri- ja vapaa-aikaosastolle.

Kunnan työmarkkinatukikustannusten osuuden hillintä vaatii työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä. Kaupungin tarjoamia työllistymistä edistäviä toimenpiteitä ovat työkokeilu, oppisopimus tai palkkatuettu työ. Kuntalaisia tarjotaan työnantajalle, joka palkkaa pitkäaikaistyöttömiä, ja kaupunki hakee sopivia työpaikkoja työllistämismenettelyyn kuuluville henkilöille.

Pitkäaikaistyöttömien joukossa on monia, jotka eivät selviä aktivointitoimenpiteestä heikentyneen työ- ja toimintakyvyn johdosta. Tälle ryhmälle on tärkeää, että yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii. Hyvinvointialue tarjoaa terveydenhoitajan, sosiaalityöntekijän, psykologin, lääkärin ja muiden asiantuntijoiden tekemiä selvityksiä ja arvioita työnhakijan tarpeiden mukaisesti.

Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttajapalvelujen työn painopiste on vuonna 2023 tarjota kotoutumista edistävää ohjausta ja muita kotoutumista edistäviä palveluja kansainvälistä suojelua saaville Raaseporissa ja Hangossa oleville henkilöille (pakolaiset). Maahanmuuttajapalvelujen palvelut ovat kuitenkin kaikkien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden saatavilla statuksesta riippumatta.

Pakolaisstatuksen omaavien kuntalaisten, joista kaupunki saa lasketun korvauksen, arvioitu määrä I.I.2023 on 33 henkeä. Nämä ovat siis jo vuodenvaihteessa kunnassa olevia pakolaisaseman omaavia ja kotoutumisajalla olevia henkilöitä. Raaseporin kaupungilla on ELY-keskuksen kanssa kiintiöpakolaisten vastaanottoa koskeva sopimus, jonka mukaan Raaseporin tulee ottaa vastaan noin 25 kiintiöpakolaista kolmen vuoden välein. Vuosi 2023 on Raaseporin kiintiöpakolaisten vastaanottovuosi, mutta on epäselvää, lähetetäänkö kaupunkiin pakolaisia. Raaseporin kaupungilla on sopimus majoituksen tarjoamisesta kaupungin asunnoissa tilapäistä suojelua hakeneille ukrainalaisille pakolaisille. Sopijapuolena on Turun Punaisen Ristin vastaanottokeskus ja sen Halikon yksikkö. Sopimus on Maahanmuuttoviraston kuntamallin mukainen. Sopimus on voimassa 4.3.2023 asti. Sopimuksen perusteella Raaseporin kaupunki tarjoaa asumista noin 70 ukrainalaiselle pakolaiselle noin 20:ssä kaupungin asunnossa. Majoituksen lisäksi kaupunki tarjoaa ohjausta ja tietoa asumiseen, kunnallisiin palveluihin, työllisyyteen ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Ukrainan tilanteen kehittyminen ja asumismalli, joka tulee ajankohtaiseksi 5.3.2023 alkaen, on edelleen epäselvä, mutta oletuksena on, että ainakin osa ukrainalaisista pakolaisista jää Raaseporiin ja tarvitsee tällöin myös maahanmuuttajapalvelujen palveluja. Epäselvyys kotoutumista edistäviä palveluja tarvitsevien asiakkaiden määrästä vuonna 2023 vaikeuttaa tarvittavien resurssien ja valtiolta saatavien tulojen määrän laskemista vuodelle 2023.

Työllistymisen kuntakokeilu tarkoitti kaikkien työttömien maahanmuuttajien työllisyyspalveluiden siirtämistä TE-toimistosta kunnalle. Maahanmuuttajapalvelut osallistuu kuntakokeiluun ohjaajaresurssilla, joka työskentelee 60-prosenttisesti kokeilussa. Maahanmuuttajapalvelujen henkilöstöresurssit ovat vuonna 2022 yksi maahanmuuttajakoordinaattori, kaksi ohjaajaa (100 %) ja yksi ohjaaja (40 %).

Kuntakokeilu

Työnhakijan vastuu, eli TE-palvelujen tarjoamat palvelut, siirtyvät kunnille I.I.2025 alkaen. Tärkeänä osana valmistelua Raasepori, Hanko ja Inkoo palkkaavat yhteisen hankekoordinaattorin TE24 uudistukseen.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Kunnan työmarkkinatukiosuuden kustannusten hillitseminen	Kustannussäästöjä suhteessa TP 2021:een.

Vuoden 2021 kuluihin verrattuna vuoden 2023 kulut ovat 235 055 euroa pienemmät.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat yritykset ja parantunut työllisyys	Työnhakijoiden aktiivointiaste %	Parannus tilanteesta 1.1.2021

Lähtötilanne 1.1.2021 oli 21,04 prosenttia ja 31.12.2023 tilanne on 24,49 prosenttia.

Hyvinvoivat asukkaat	Pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste %	Parannus tilanteesta 1.1.2021

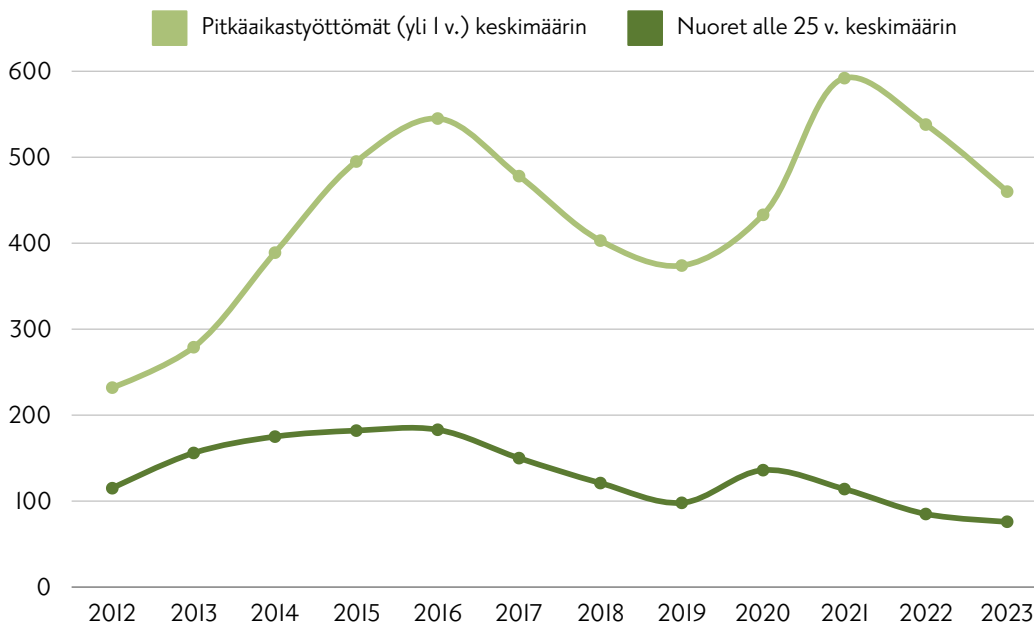
Lähtötilanne 1.1.2021 oli 5,85 prosenttia ja 31.12.2023 tilanne on 7,48 prosenttia.

Hyvinvoivat asukkaat	Kotouttamisohjelman päivittäminen	Päivitetty kotouttamisohjelma

Kotouttamisohjelma on valmis, ja päätökset tehdään vuoden 2024 alussa Raaseporin ja Hangon valtuustoissa.

Analyysi toimenpiteistä

Ely-keskus tilasto

Kuntakokeilu

Jakson aikana on tehty paljon rekrytointeja, ja viimeinkin kaikki virat, mukaan lukien yksikönpäällikkö ja toimintayksikön päällikkö, rupeavat olemaan täytettyjä. Tämä takaa hyvän kokonaisuuden, jonka avulla toimintaa voidaan ruveta kehittämään kohti I.I.2025. Myös työttömyys on laskenut jakson aikana, mikä on positiivinen asia, ja näkyy myös tilastoissa. Hangon uusien toimitilojen suunnittelu ja muutto etenee, ja muutto tapahtuu tammikuussa 2024.

TE24-valmistelut

Raaseporin, Hangon ja Inkoon työllisyysalue on saanut valtiolta vihreää valoa alueen suunnitteluun, ja lopullinen päätös tulee helmikuun 2024 aikana. Nyt valmistaudutaan näiden palveluiden vastaanoton suunnitteluun I.I.2025 alkaen sekä näistä asioista jatkossa päättävän yhteisen lautakunnan käynnistymiseen siten, että se voi aloittaa työnsä vuoden 2024 aikana. Valtio on myös ilmoittanut kunnille vuoden 2024 aikana maksettavista valmistelevan työn korvauksista, jotka antavat hyvät edellytykset vahvistaa hankkeen resursseja.

Työpajapalvelut

Kaupungin kaikki työpajat eli Fix-it, kierrätyskeskus, Fixar-Malte ja nuorisotyöpaja KOI siirrettiin hyvinvointialueelle 1.6.2023 alkaen kuntouttavan työtoiminnan paikkatarpeen turvaamiseksi. Kaupungilla ei ole tämän vuoksi enää omia työpajoja työnhakijalle.

Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttajapalvelun työn suuria kokonaisuuksia vuonna 2023 olivat ukrainalaispakolaisten palvelut sekä 19 kiintiöpakolaisen vastaanotto. Vuoden aikana päivitettiin myös Raaseporin kotouttamisohjelma yhteistyössä Hangon kaupungin kanssa.

Maahanmuuttajapalvelun vakainainen henkilöstö koostui vuonna 2023 maahanmuuttajakoordinaattorista, kahdesta maahanmuuttajien ohjaajasta (100 %) ja yhdestä maahanmuuttajien ohjaajasta (40 %), joka tekee kuntakokeilussa 60 %:n työpanoksen omavalmentajana. Jaksolle 16.10.2023–30.4.2024 palkattiin pakolaisohjaaja turvaamaan riittävät henkilöstöresurssit kiintiöpakolaisten vastaanotossa.

I.I.2023 Raaseporissa asui 42 henkilöä, joista kaupunki sai laskennallisia korvauksia. Kauden lopussa, I.I.2., heitä oli 138. Näistä noin 50 prosenttia oli Ukrainasta tulleita pakolaisia. Vuoden 2023 aikana kaupunki on saanut pakolaisaseman saaneiden henkilöiden valtion kotouttamiskorvauksia yhteensä 262 663 euroa.

Raaseporin kaupungin sopimus Punaisen Ristin Halikon vastaanottokeskuksen kanssa ukrainalaisten pakolaisten majoituksen järjestämisestä 1.5.2022 alkaen Maahanmuuttoviraston kuntamallin mukaisesti jatkui koko vuoden 2023 ja päättyi 31.12.2023, jolloin kuntamalli päättyi valtakunnallisesti. Kuntamallissa noin 80 ukrainalaista pakolaista on järjestetty asumaan Raaseporiin. Punainen Risti on maksanut kaupungille korvauksia majoitus- ja ohjauspalveluista. Korvaus on ollut 9,53 euroa/henkilö vuorokaudessa. Vuonna 2023 tämä korvaus oli 168 836 euroa. Saman ajanjakson ja tarkoituksen vuokra-, vesi- ja sähkömenot olivat 133 342 euroa. Ukrainalaisilla pakolaisilla on vuoden Suomessa oleskelun jälkeen mahdollisuus hakea kotikuntaa. Kun pakolaisille oli myönnetty kotikunta, heidät poistettiin vastaanottokeskuksista, eivätkä he enää saaneet asumistaan kuntamallin puitteissa. Sen sijaan heille annettiin mahdollisuus ottaa haltuunsa asuntonsa vuokrasopimus. Suurin osa Raaseporin kuntamallin ukrainalaisista pakolaisista päätti hakea kotikuntaa ja jäädä asuntoihinsa ja Raaseporiin.

Vuoden 2023 lopussa Raaseporiin saapui 19 kiintiöpakolaista Eritreasta ja Sudanista ELY-keskuksen kanssa tehdyn kaupungin kiintiöpakolaisten vastaanottosopimuksen mukaisesti. Kiintiöpakolaisille maahanmuuttajapalvelut vuokrasi yhdeksän asuntoa, jotka varustettiin tarvittavilla kalusteilla ja muilla tarvittavilla välineillä. Maahanmuuttajapalvelut osti Raaseporin kulttuuriopistolta kielikurssin kiintiöpakolaisille, jotta he voivat aloittaa suomen kielen oppimisen välittömästi. Kiintiöpakolaisten kotouttamista edistävä työ jatkuu vuonna 2024.

Raaseporin kaupungin kotouttamisohjelma, joka laaditaan joka neljäs vuosi yhdessä Hangon kaupungin kanssa, päivitettiin vuonna 2023. Ohjelma hyväksyttiin Raaseporin kaupunginhallituksessa 11.12. ja se käsitellään Raaseporin valtuustossa sekä Hangon päättävässä toimielimessä vuoden 2024 alussa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Työmarkkinatuki €/vuosi	2 687 334	2 600 000	2 601 497

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	485 801	341 440	-7 500	582 673	248 733	174,5 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	305 474	264 500	-65 000	79 610	-119 890	39,9 %
Muut tuotot	2 965	2 400	0	11 694	9 294	487,3 %
Tuotot yhteensä	794 240	608 340	-72 500	673 977	138 137	125,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-15,1 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-1 290 873	-1 684 970	356 430	-1 098 740	229 800	82,7 %
Ostopalvelut	-295 851	-223 120	2 300	-162 848	57 972	73,7 %
Aineet ja tavarat	-46 332	-52 700	21 270	-25 513	5 917	81,2 %
Avustukset	-2 773 515	-2 530 000	-100 000	-2 636 699	-6 699	100,3 %
Muut kulut	-468 674	-370 180	0	-310 101	60 079	83,8 %
Kulut yhteensä	-4 875 244	-4 860 970	280 000	-4 233 901	347 069	92,4 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-13,2 %		
Toimintakate	-4 081 004	-4 252 630	207 500	-3 559 924	485 206	88,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-12,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	1 465	0	0	9 294	0	0
Sisäiset kulut	-526 270	-424 450	0	-370 275	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Työmarkkinatuen kustannukset ovat laskeneet 235 000 eurolla vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna johtuen pitkäaikaistyöttömien määrän laskusta. Määrärahojen riittävyys edellytti kuitenkin 100 000 euron talousarvion muutosta.

Palkkakustannukset alittavat määrärahan 229 000 eurolla johtuen arvioitua pienemmästä työllistämisen velvollisuusilmoitusten määrästä, mutta samaan aikaan myös 143 000 euron tulot jäivät saamatta.

Kun työpajapalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle kesken talousarviovuoden 1.6.2023 lukien, tehtiin talousarviomuutos, mutta nyt käy jälkikäteen ilmi, että osa kustannuksista jäi merkittävästi muutosta pienemmäksi, jolloin toimintakuluihin ja sisäisiin kuluihin budjetoidaan yhteensä 118 000 euroa, koska myös tilat ovat siirtyneet, ja tulopuolella on 12 300 euroa talousarviota enemmän.

TE24-hankkeessa muiden kuntien tuloja ei otettu huomioon budjetoinnissa, joten tulopuolella lisäystä on 34 300 euroa.

Maahanmuuttajapalveluissa valtion korvauksista on tullut selvästi talousarviota enemmän tuloja, 97 000 euroa, johtuen kotikunta- ja pakolaisasemassa olevien (ukrainalaiset pakolaiset) suuremmasta osuudesta sekä kuntamallin korvauksista 105 100 euroa enemmän, kun se budjetoitiin ajalle 1.1.–31.3., mutta sopimusta jatkettiin 31.12.2023 asti.

RASEBORG
RAASEPORI

TOIMIALA: **SIVISTYS**

TOIMIALA: SIVISTYS

Toimialan perustiedot

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, koulutuksen sekä vapaa-ajan palvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Sosiaali- ja terveysalan siirtyessä I.I.2023 hyvinvointialueelle sivistystoimialan rooli kaupungissa tulee näkyvämmäksi. Kaupungin hyvinvointikoordinaattori palkattiin keväällä 2022, ja tehtävä kuuluu sivistyksen alle, mutta hyvinvointikoordinaattori vastaa koko kunnan hyvinvointityöstä ja tekee poikkihallinnollista hyvinvointityötä. Hyvinvointikoordinaattorilla on myös tärkeä tehtävä hyvinvointialueen yhteyshenkilönä toimimisessa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

”Raasepori on kaksikielisydestään ylpeä kaupunki, jota kehitetään luovasti ja aina ihmiset edellä. Täällä elämä ja arki on turvallista, sujuvaa ja esteetöntä. Aasukkaat saavat vastinetta verorahoilleen, ja myös tulevat sukupolvet ovat kiitollisia, kun huolehdimme Raaseporista, sen asukkaista, ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta pitkäjänteisesti.” (Raaseporin kaupungin strategia 2.6.2022)

Sivistystoimialan painopisteet 2023

- Kestävä kehitys
- Kestävä johtaminen
- Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

Painopistealueet säilyvät samoina, mutta toiminnan tavoitteita tarkastellaan vuosittain.

Strategian jalkauttaminen sivistystoimialan tavoitteisiin

Valtuuston 2.6.2022 vahvistaman strategian toimeenpano otetaan huomioon painopistealueiden valinnassa ja toimialan toiminnallisten tavoitteiden ja mittareiden määrittelyssä.

Sivistystoimialan painopisteet 2023

- Kestävä kehitys
- Kestävä johtaminen
- Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi

Vuoden 2023 aikana avataan taidemuseo Chappe, joka edistää Länsi-Uudenmaan museon toiminnan kehittämistä.

Analyysi toimenpiteistä

Sivistystoimialalla kaikki osastot ovat työskennelleet sivistyksen vuoden 2023 painopisteiden parissa: kestävä kehitys, kestävä johtaminen sekä oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi.

Sivistystoimialan esihenkilöiden tilanteen kartoittamiseksi kestävä johtamisen osalta sivistystoimenjohtaja tilasi tutkintotyön nimeltään *Defining and Developing Sustainable Leadership: a case study Among municipal unit managers within Education and culture, 2023 (Mannström Josefin, Novia)*. Tutkintotyön tulosten pohjalta on rakennettu kestävä johtamisen kehittämistyötä. Vuoden 2023 aikana kaikille sivistystoimialan esihenkilöille järjestettiin kaksi koulutuspäivää.

Varhaiskasvatuksen hakijoiden määrän kasvun vuoksi on ollut suurta tarvetta perustaa uusia päiväkotiryhmiä. Päivähoitohakemusten määrän kasvu ei johdu maahanmuutosta eikä vastasyntyneiden määrän kasvusta. Tarve johtuu osittain siitä, että alle kolmivuotiaille lapsilleen päivähoitopaikkaa hakevien huoltajien määrä on kasvanut ja siitä, että perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt.

Karjaalla avattiin Kiilan päiväkodin yhteydessä kolme uutta osastoa, ja Tammisaaressa avattiin uusi osasto Rasebo daghemiin.

Vuoden aikana on rakennettu oppilashuollon yhteistyömuotoja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja kaupungin päiväkotien, esikoulujen ja koulujen välillä. Työssä on ollut haasteita, koska hyvinvointialue on rakentanut toimintaa vuoden aikana ja koska vastuuhenkilöt ovat vaihtuneet ja terveydenhoitajien, koulukuraattorien ja koulupsykologien työnkuva on muuttunut.

Opetuksen osastolla useita maahanmuuttajataustaisia lapsia, oppilaita ja nuoria on vuoden aikana muutannut Raaseporiin ja aloittanut koulunkäynnin. Ennaltaehkäisevän opetuksen kehittämiseksi nykyisestä osallistavaan malliin perustuvasta mallista oman ryhmän malliin on ilmeinen tarve. Kehitystyö aloitettiin syksyllä 2023, ja se jatkuu keväällä 2024.

Chappe – taiteen talo meren äärellä avattiin huhtikuussa 2023. Ensimmäisen näyttelyn näki 50 000 kävijää, mikä on toimintasuunnitelmassa vuositason kävijämäärän tavoite. Chappe on herättänyt kiinnostusta sekä kansallisissa että kansainvälisissä tiedotusvälineissä.

Kirjastotoiminta on jatkunut, ja kokoelmiin on ollut mahdollista ostaa lisää kirjoja, mutta kirjojen ja aikakauslehtien hankintamäärärahojen korottaminen ei riittänyt lisäämään lehtitilausten määrää hintojen nousun vuoksi. Kirjastot ovat käyneet aktiivista mediavuoropuhelua kävijöiden kanssa Facebookin kautta.

Kulttuuriopiston kurssimäärä väheni, mutta kurssilaisten määrä kasvoi vuoden 2023 aikana. Osallistujamäärä ei ole vielä saavuttanut koronapandemiaa edeltävää tasoa.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminta kuuluvat vapaa-aikaosaston alaisuuteen.

Kulttuuripalvelut keskittyivät vuoden aikana kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelmaan sekä terveyden edistämiseen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Liikuntatoiminta on panostanut Voimaa vanhuuteen -hankkeeseen. Mariakodin ja Villa Anemonen seniorikuntosalit siirtyivät vapaa-aikaosastolle 1.1.2023 alkaen, ja toimintaa on kehitetty.

Nuorisotoiminnan vastuualuetta laajennettiin myös etsivään nuorisotoimintaan vuodenvaihteessa 2022–2023.

Sivistystoimiala vastaa ehkäisevän hyvinvointityön koordinoinnista. Hyvinvointikoordinaattori on johtanut toimialarajat ylittäviä työryhmiä, ja seuraavat suunnitelmat ja ohjelmat on laadittu: Hyvinvointikertomus 2022, Hyvinvointisuunnitelma 2023–2025, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 ja Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	1 134 093	1 387 070	70 000	1 337 640	-119 430	91,8%
Maksutuotot	1 853 645	2 070 590	-85 000	1 965 381	-20 209	99,0%
Tuet ja avustukset	1 703 598	2 183 800	-100 000	2 337 120	253 320	112,2%
Muut tuotot	755 884	687 130	0	632 183	-54 947	92,0%
Tuotot yhteensä	5 447 220	6 328 590	-115 000	6 272 324	58 734	100,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				15,1 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-39 647 803	-41 178 390	-1 269 920	-43 432 578	-984 268	102,3%
Ostopalvelut	-13 373 148	-15 082 810	-185 890	-15 186 086	82 614	99,5%
Aineet ja tavarat	-1 484 254	-1 851 369	0	-1 685 933	165 436	91,1%
Avustukset	-1 735 902	-1 951 000	0	-1 556 131	394 869	79,8%
Muut kulut	-12 530 231	-13 935 610	-49 820	-13 226 020	759 410	94,6%
Kulut yhteensä	-68 771 338	-73 999 179	-1 505 630	-75 086 748	418 061	99,4 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				9,2 %		
Toimintakate	-63 324 118	-67 670 589	-1 620 630	-68 814 424	476 795	99,3 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				8,7 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	622 350	627 860	0	331 836		
Sisäiset kulut	-20 535 028	-23 293 730	0	-22 395 689		

Talouden analyysi

Vuosi 2023 oli taloudellisesti haastavampi sekä yleisessä hintatasossa näkyvän inflaation kiihtymisen että uusien työehtosopimusten ja niistä johtuvien palkankorotusten vuoksi. Kesäkuussa maksetut kertakorvaukset aiheuttivat merkittävän lisäkustannuksen, ja prosentuaaliset palkankorotukset kasvattivat palkkakustannuksia vuoden koko jälkipuoliskolla.

Päivähoitomaksujen tularajoja nostettiin keväällä 2023, mikä on johtanut siihen, että yhä useammalla lapsella on nollamaksu. Alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatukseen hakeutuneiden lasten määrän kasvu on aiheuttanut tarpeen avata uusia osastoja. Kiilan päiväkodissa Karjaalla on avattu kolme uutta osastoa, ja Tammisaaressa on avattu uusi osasto Rasebo daghemissa.

Useilla toiminnoilla, kuten kulttuuriopistolla, museolla, kirjastolla ja liikunnalla, vuosi 2023 on ollut ensimmäinen vuosi pitkään aikaan, jolloin toiminnassa ei ole ollut ulkoisista syistä johtuvia keskeytyksiä. Lisäksi museon toiminta laajentui toisella neljänneksellä Chappe-taidemuseon avaamisen myötä. Chappeen kohdistuvat odotukset ovat olleet korkeat, ja ensimmäiset merkit viittaavat siihen, että toiminnan tavoitteet ovat saavutettavissa.

MUU SIVISTYS

Toimintakuvaus

Osasto Muu sivistys käsittää sivistystoimialan hallinnon, hyvinvointityön, Raaseporin Kulttuuriopiston (vapaa sivistystyö sekä taiteen perusopetus), koulukuljetukset sekä yhteistyön muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Osasto tuottaa hallinnollisia palveluita, johtaa ja koordinoi talouden suunnittelua ja seurantaa sekä tukee osastoja kaikkia osastot ja toimialat ylittävissä asioissa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

”Raasepori on kaksikielisyydestään ylpeä kaupunki, jota kehitetään luovasti ja aina ihmiset edellä. Täällä elämä ja arki on turvallista, sujuvaa ja esteetöntä. Asukkaat saavat vastinetta verorahoilleen, ja myös tulevat sukupolvet ovat kiitollisia, kun huolehdimme Raaseporista, sen asukkaista, ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta pitkäjänteisesti.” (Raaseporin kaupungin strategia 2.6.2022)

Sivistystoimialan painopisteet 2023

- Kestävä kehitys
- Kestävä johtaminen
- Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

Painopistealueet säilyvät samoina, mutta toiminnan tavoitteita tarkastellaan vuosittain.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Kaupungin hyvinvointityön näkyväksi tekeminen asukkaillemme.	Hyvinvointityötä tehdään näkyväksi kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa Eri kohderyhmille järjestetään 2–3 hyvinvointityötä koskevaa asukastilaisuutta. Kaupungin hyvinvointikertomus vuosille 2023–2025 on laadittu ja valtuuston hyväksymä toukokuuhun 2023 mennessä.

Hyvinvointikertomus 2023–2025 viedään kaupunginhallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi tammi-kuussa 2024.

Verkkosivuilla on Terveys ja hyvinvointi -niminen sivu. Aineisto on suunniteltu vuoden 2023 aikana, ja se on nyt julkaistu.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Henkilöstökokouksia pidetään kaikissa yksiköissä Työergonomian parantaminen (Kulttuuriopisto)	Yksikönpäällikkö tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet Sivistystoimessa jaetaan hyviä kokouskäytäntöjä, jotka kootaan sivistyksen Intraan Fysioterapeutin vierailut toimipisteissä ja uusien kalusteiden hankinta tarpeen mukaan
Henkilöstökyselyjen tulokset on käyty läpi yksiköissä, ja kukin yksikkö on sopinut asioista, joita se haluaa kehittää, sekä asioista, joissa se on onnistunut. Fysioterapeutti on vierailut eri toimipisteissä ja pitänyt työhyvinvointiluennot musiikki- ja kansalaisopiston opettajakokouksissa. Huonekaluja on uusittu ja opettajat saaneet vinkkejä työpäivään.		
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistyksen yksiköt säästävät sähköä ja vettä	Laaditaan yksikkökohtaiset suunnitelmat suunnitelluista toimenpiteistä ja niiden seurannasta.
Yksikkökohtaiset suunnitelmat on laadittu.		
Korkeatasoinen koulutus	Henkilöstön osaamisen parantaminen; täydennyskoulutustarpeen kartoitus talvella 2023. Sivistystoimialan kestävä johtaminen; sivistystoimialan yksikönpäälliköiden yhteinen koulutus Parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia sekä vahvistaa luovan ajattelun ja osaamisen roolia yhteiskunnassa Sivistystoimialan toimintaa tehdään säännöllisesti näkyväksi asukkaille	Henkilöstön täydennyskoulutustarpeet on kartoitettu ja täydennyskoulutussuunnitelma on laadittu kesäkuussa 2023 Sivistystoimialan yksikönpäälliköille on järjestetty kolme yhteistä koulutusta Taiteen perusopetus näkyväksi mm. kaupungin strategiaan ja hyvinvointikertomukseen. Oppilasmäärän kasvu taiteen perusopetuksessa Prosessikuvaus on hyväksytty viimeistään joulukuussa 2023.

Sivistystoimialan esimiehille on järjestetty koulutusta 19.1.2023 ja 5.9.2023. Skapa-hankkeen työntekijät on palkattu, ja työ on alkanut elokuussa. Hankkeen ohjausryhmä on kokoontunut kaksi kertaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 päivitys on valmistunut. Se käsitellään kaupunginhallituksessa ja valtuustossa tammikuussa 2024.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Järkevä digitalisaatio	Sähköisten rekisteriohjelmien käytön koulutus koko henkilökunnalle (Kulttuuriopisto) Sivistyksen hallinnollisten toimintojen digitalisaation jatkaminen ja sivistyksen ohjelmien maksimoitu käyttö	Sähköisten päiväkirjojen käyttö kaikille tutuksi Sähköisesti allekirjoitettujen päätöslomakkeiden osuus on kasvanut.
Sähköisiä päiväkirjoja käytetään jo melkein 100 % Kulttuuriopistossa, matkalaskut ja tilojen vuokraukset hoituvat myös sähköpostilla. Tieto- ja viestintätekniikan kehittämistyöryhmä on asetettu, ja työ on aloitettu toukokuussa 2023. Uusia sähköisiä lomakkeita on avattu Wilmassa. Kaupungin intrassa on päivitetty lista Raaseporin kouluissa käytettävistä sovelluksista ja digitaalisista palveluista (GDPR).		
Tiedolla johtaminen	Prosessikuvaukset on implementoitu sivistyksen yksiköissä. Tarjoamme säännöllistä koulutusta käyttämiimme it-ohjelmiin	Uusien prosessikuvausten tarve on kartoitettu Koulutusta järjestetään kahden kuukauden kuluessa tarpeen mukaan.
Henkilöstöosasto on laatinut kaupungin esihenkilöille koulutuspaketin, johon sivistyksen esihenkilöt osallistuvat. Prosessien kuvaustyö on edennyt, ja uusien prosessien kuvausten tarve on kartoitettu.		
Vastuullinen talous	Budjetointiohjelma Opiferus otetaan käyttöön, ja esihenkilöille järjestetään koulutusta	Vuoden 2024 talousarvio tehdään Opiferus-ohjelmassa ja esihenkilöt ovat saaneet koulutusta ohjelman käyttöön
Sivistyksen controller on kouluttanut sivistystoimialan esihenkilöitä Opiferus-budjetointiohjelman käytössä.		

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Sivistyksen intra- ja verkkosivut päivitetään. Ohjausasiakirjat päivitetään ja julkaistaan digitaalisilla alustoilla.	Sivistyksen intra- ja verkkosivut on päivitetty viimeistään kesäkuussa 2023. Päivitetyt ohjausasiakirjat on julkaistu digitaalisilla alustoilla
Kaupungin intrassa on päivitetty lista Raaseporin kouluissa käytettävistä sovelluksista ja digitaalisista palveluista (GDPR). Päivitetyt ohjausasiakirjat on julkaistu digitaalisilla alustoilla ja verkkosivulla.		
Laadukas koulutus	Selvitys Västra Nylands folkhögskolan ja Kulttuuriopiston yhdistymisestä päivitetään vuoden 2023 tilanteeseen.	Päivitetty selvitys käsitellään sivistyslautakunnassa toukokuussa 2023.
Selvitys käsiteltiin sivistyslautakunnassa 13.6.2023 § 78, kaupunginhallituksessa 11.9.2023 § 328 ja merkittiin tiedoksi valtuustossa 18.9.2023.		
Hyvinvoivat asukkaat	Kaupungin hyvinvointityön kehittämisen jatkaminen.	Uusia toimintatapoja on kehitetty ja pantu täytäntöön.
Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi on hyväksytty sivistyslautakunnassa 11.4.2023 ja jaettu kaikille kaupungin yksiköille.		

Analyysi toimenpiteistä

Vuoden 2023 aikana on tehty työtä erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseksi. Hyvinvointikoordinaattorin johdolla on laadittu seuraavat suunnitelmat ja ohjelmat: Hyvinvointikertomus 2022, Hyvinvointisuunnitelma 2023–2025, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 ja Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi. Suunnitelmat toteutetaan toiminnassa, ja koulutusta järjestetään tarpeen mukaan.

Kulttuuriopiston kokonaistuntimäärä on vähentynyt, mutta kurssilaisten määrä on kasvanut vuodesta 2022. Osallistujamäärä ei ole vielä saavuttanut koronapandemiaa edeltävää tasoa. Kulttuuriopiston opettajat ovat saaneet täydennyskoulutusta sähköisten päiväkirjojen käyttöön.

Sivistystoimiala on kouluttanut kaikki yksikönpäälliköt Opiferus-budjetoitiohjelman käyttöön, ja siten yksikönpäälliköt ovat voineet laatia itselleen oman talousarvion vuodelle 2025.

Västra Nylands folkhögskolan ja Kulttuuriopiston yhdistymistä koskeva vuosikausia kestänyt selvitys päivitetään, ja kävi ilmi, että yhdistymisessä ei ole taloudellisia eikä henkilöstöresursointiin liittyviä synergioita.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Koulukuljetus/oppilas	2 287	2 406	0
Opetustuntien määrät/Kansalaisopisto	14 906	16 900	14 289
Osallistujien määrä/Kansalaisopisto	4 936	6 800	5 490
Viikkotuntien määrä/Musiikkiopisto	482	482	482

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	593 021	693 180	70 000	624 212	-138 968	81,8%
Maksutuotot	569 527	638 400	0	603 027	-35 373	94,5%
Tuet ja avustukset	353 694	257 280	0	314 538	57 258	122,3%
Muut tuotot	69 335	13 500	0	79 546	66 046	589,2%
Tuotot yhteensä	1 585 577	1 602 360	70 000	1 621 324	-51 036	96,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				2,3 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-3 766 661	-3 038 550	0	-3 282 271	-243 721	108,0%
Ostopalvelut	-4 420 846	-4 499 860	-132 110	-4 554 816	77 154	98,3%
Aineet ja tavarat	-57 327	-84 460	0	-59 126	25 334	70,0%
Avustukset	-215 523	-262 000	0	-167 770	94 230	64,0%
Muut kulut	-648 837	-625 380	0	-677 534	-52 154	108,3%
Kulut yhteensä	-9 109 194	-8 510 250	-132 110	-8 741 517	-99 157	101,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-4,0 %		
Toimintakate	-7 523 616	-6 907 890	-62 110	-7 120 194	-150 194	102,2 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-5,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	109 683	90 230	0	98 968	0	0
Sisäiset kulut	-919 065	-975 560	0	-981 327	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Katarinaskolanin peruskorjaus ja sen saneerauksen aikaiset väliaikaiset tilat aiheuttivat koulukuljetuksista 25 000 euron lisäkustannukset. Lisäksi sopimuksen mukainen kilometrihintojen indeksitarkistus oli elokuussa merkittävä, mikä myötävaikutti talousarvion ylittymiseen.

Uusista työehtosopimuksista johtuvien palkkakustannusten nousun vuoksi muun sivistyksen osaston henkilöstökustannuksia korotettiin.

Kurssituntien määrä on laskenut syksyllä, mutta osallistujamäärä on kasvanut vuodesta 2022. Osallistujamäärä ei ole vielä saavuttanut koronapandemiaa edeltävää tasoa.

VARHAISKASVATUS

Toimintakuvaus

Varhaiskasvatuksen toimiala koostuu varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus, joka koostuu kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta, joissa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Esikouluopetuksessa lapselle tarjotaan mahdollisuus inspiroitua, kokeilla ja oppia uutta. Lapsen kehitystä eri taito- ja valmiusalueilla laajennetaan leikkisällä tavalla monipuolisissa oppimisympäristöissä. Kommunikatiiviset ja sosiaaliset valmiudet vahvistuvat, ja lapsi oppii arvostamaan itseään ja muita. Esikouluopetuksella on suuri merkitys, kun aikaisessa vaiheessa havaitaan tukitarpeita kasvamiselle ja oppimiselle, annetaan tukea ja samanaikaisesti ennaltaehkäistään vaikeuksia.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Toiminnan tavoite:

”Raasepori on kaksikielisyydestään ylpeä kaupunki, jota kehitetään luovasti, ihmiset edellä. Täällä arki ja elämä on turvallista, sujuvaa ja saavutettavaa. Asukkaat saavat vastinetta verorahoilleen. Myös tulevat sukupolvet kiittävät, sillä pidämme huolta Raaseporista, sen asukkaista, ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta pitkäjänteisesti.” (Raaseporin kaupungin strategia 2.6 2022)

Painopisteet:

- Kestävä kehitys
- Kestävä johtaminen
- Lasten ja henkilöstön hyvinvointi

Karjaalla, Pohjassa ja Mustiolla päivähoitopaikkoja on vähemmän kuin saapuneita hakemuksia. Karjaan alueelle on tarpeen hankkia kolmiosastoinen moduulipäiväkoti uuden päiväkodin suunnittelun ja rakentamisen ajaksi.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

Painopistealueet säilyvät samoina, mutta toimintatavoitteita tarkastellaan vuosittain.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Korkealaatuinen koulutus	Henkilöstön osaamisen parantaminen. Täydennyskoulutustarpeen kartoitus talvella 2023. Kestävä johtaminen sivistystoimialalla: sivistystoimialan yksikönpäällikköjen yhteinen koulutus.	Henkilöstön täydennyskoulutustarve on kartoitettu, ja täydennyskoulutussuunnitelma on laadittu kesäkuussa 2023. Sivistystoimialan yksikönpäälliköille on järjestetty kolme yhteistä koulutusta.
Sivistystoimialan yksikönpäälliköille on järjestetty koulutusta 19.1., 5.9. ja 22.11.2023. Erityisopetuksen asiantuntija on aloittanut työnsä 1.8.2023, ja hän on aloittanut kolmiportaisen tuen prosessin päivitystyön.		
Järkevä digitalisaatio	Raaseporin kaupungin suunnitelmaa tieto- ja viestintäteknikan käyttämisestä opetuksessa vuosina 2021–2024 kehitetään. Sivistyksen hallinnollisten toimintojen digitalisoinnin jatkaminen ja sivistyksen ohjelmien käytön maksimointi.	Sivistyslautakunta hyväksyy päivitetyn suunnitelman vuosille 2025–2026 syksyllä 2024. Ohjelmia käytetään monipuolisesti. Sähköisesti allekirjoitettujen päätöslomakkeiden osuus on kasvanut.
ICT-suunnitelman valmistelua varten on perustettu työryhmä, joka on aloittanut työn toukokuussa 2023. Työryhmä osallistui Digioppimisen Arenaan joulukuussa 2023. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on elektronisesti Wilmassa. CGI Vesa -resurssinhallintaohjelman käyttöönoton valmistelu on aloitettu. Kaupungin intrassa on päivitetty lista Raaseporin varhaiskasvatuksessa käytettävistä sovelluksista ja digitaalisista palveluista (GDPR).		
Määrätietoinen kansalaisviestintä	Laaditaan suunnitelma koulun ja huoltajien välisestä yhteistyöstä. Toimintaa tehdään säännöllisesti näkyväksi asukkaille.	Sivistyslautakunta on hyväksynyt suunnitelman viimeistään joulukuussa 2023. Prosessikuvaus on hyväksytty viimeistään joulukuussa 2023.

Koti ja koulu -yhdistyksen puheenjohtaja piti esitelmän ja esitteli materiaalia päiväkodin johtajille toukokuussa 2023.

On asetettu työryhmä laatimaan suunnitelma koulun/varhaiskasvatuksen ja huoltajien välisestä yhteistyöstä. Työ on alkanut 26.9.2023 mutta ei ole vielä valmis.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Henkilöstökokouksia järjestetään kaikissa yksiköissä.	Yksikönpäällikkö tunnistaa keskeiset kehitystarpeet. Hyvät kokouskäytännöt jaetaan sivistyksen eri yksikköihin ja kootaan sivistyksen intrasivuille.
Yksikönpäälliköt ovat käyneet läpi henkilöstökyselyjen tulokset sekä tehneet ehdotuksia ja tunnistaneeet keskeiset kehittämistarpeet. Hyvät ajanhallinta- ja kokouskäytännöt on koottu ja jaettu sivistyksen koulutuspäivänä 22.II.		
Tiedolla johtaminen	Prosessikuvaukset on pantu toimeen sivistyksen yksiköissä. Tarjoamme säännöllistä koulutusta käyttämiimme it-ohjelmiin liittyen.	Uusien prosessikuvausten tarve on kartoitettu. Koulutusta järjestetään tarvittaessa kahden kuukauden kuluessa.
Ohjausta on annettu, m.m. Opiferus, Populus ja Kuntarekry.		
Vastuullinen talous	Opiferus-budjetointiohjelma otetaan käyttöön, ja esihenkilöille järjestetään koulutusta.	Vuoden 2024 talousarvio tehdään Opiferuksessa, ja esihenkilöt ovat saaneet ohjelmaan liittyvää koulutusta.
Opiferus-koulutusta on järjestetty yksikönpäälliköille 12.3.2023, ja he ovat annettujen kehysten puitteissa laatineet vuoden 2024 talousarvion Opiferuksessa.		
Parantunut palvelutaso	Sivistyksen intra- ja verkkosivut päivitetään. Ohjausasiakirjat päivitetään ja julkaistaan digitaalisilla	Sivistyksen intra- ja verkkosivut on päivitetty viimeistään kesäkuussa 2023. Päivitetyt ohjausasiakirjat on julkaistu digitaalisilla alustoilla.
Työ on aloitettu ja kaupunki on aloittanut Intran uudistamisen. Varhaiskasvatuksen yksikönpäälliköt saavat koulutusta siitä, miten he itse voivat päivittää verkkosivuilla olevat päiväkotien tiedot.		

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistyksen yksiköt säästävät sähköä ja vettä.	Lukuvoisuunnitelmassa kuvataan, mitä toimenpiteitä suunnitellaan toteutettavaksi ja miten niitä seurataan.

Lukuvoisuunnitelmassa kuvataan suunnitellut toimenpiteet ja niiden seuranta.

Analyysi toimenpiteistä

Kevätlukukausi alkoi rauhallisesti, mutta yksiköt ovat jatkuvasti kärsineet sijaispulasta. Erityisen haastavaa on löytää suomenkielistä henkilöstöä. Hallinto valmistautuu ottamaan käyttöön CGI Vesa -resurssin-hallintaohjelman. Oppilashuoltosuunnitelma, joka korvaa esiopetuksen opetussuunnitelmassa olevan oppilashuoltoa koskevan luvun, hyväksyttiin sivistyslautakunnassa kesäkuussa.

Raaseporin varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön digitaalinen arviointiohjelma Valssi. Valmistelut on aloitettu syksyllä 2023 ja Valssi-hankekoordinaattori palkattiin elokuussa hankerahoituksella 30.6.2024 asti. Yksikkökohtaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien työ on aloitettu, ja suunnitelmat otetaan käyttöön yksiköissä keväällä 2024. Tämä on määritelty 1.6.2023 voimaan tulleessa varhaiskasvatustulaisissa kolmen vuoden siirtymäajalla.

Eryyisesti 1–3-vuotiaiden lasten päiväkotipaikoista on edelleen pula, ja Klinkbackaan perustettiin kaksi tilapäistä lapsiryhmää tammikuussa 2023. Nämä lapset muuttivat touko–kesäkuun vaihteessa Kiilan päiväkodin vieressä sijaitsevaan moduulipäiväkotiin, jossa on myös pidennetyt aukioloajat. Moduulipäiväkodissa on yksi suomenkielinen osasto ja kaksi ruotsinkielistä osastoa 1–3-vuotiaille lapsille. Myös Tammisaaren alueella on pulaa ruotsin- ja suomenkielisistä pienten lasten paikoista ja ennen kaikkea vuorohoitopaikoista. Pulan helpottamiseksi yksi pienten lasten ryhmä aloitti toimintansa Rasebo daghemissa elokuussa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut laskivat jälleen 1.3.2023 tuloarajojen korotuksen myötä. Varhaiskasvatus on saanut 126 000 euroa avustusta tasa-arvon edistämiseen varhaiskasvatuksessa, ja Steiner-päiväkoti Rosengårdenin osuus tästä on 22 345 euroa. Avustus käytetään ylimääräisen henkilöstön palkkaamiseen. Varhaiskasvatus sai myös valtionavustusta 85 581 euroa turvattomista oloista tulille lapsille. Esikoulujen lukuvoisuunnitelmat hyväksyttiin sivistyslautakunnan ruotsin- ja suomenkielisissä jaostoissa (21.6. ja 20.6.2023), ja ne toimeenpannaan toimintavuonna 2023–2024. Laajalla koulutustarjonnalla tuetaan henkilöstön hyvinvointia. Sivistystoimen esihenkilöt ovat osallistuneet kestävän johtamisen tutkimukseen Raaseporissa. Tutkimuksen tuloksia on hyödynnetty koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Vuosina 2015–2020 syntyneet lapset	1 339	1 331	1 366
joista päivähoidossa	892	876	934
Vuonna 2015 syntyneet lapset	0		277
joista esiopetuksessa	299	292	217
Lasten hoidon tuki (KELA)	239	264	184
Nettomeno/päivähoitolapsi	13 258	15 080	17 070

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	0			0	0	0,0 %
Maksutuotot	1 250 032	1 109 190	-85 000	949 084	-75 106	92,7 %
Tuet ja avustukset	671 709	663 100	-100 000	685 956	122 856	121,8 %
Muut tuotot	1 762	240	0	0	-240	0,0 %
Tuotot yhteensä	1 923 503	1 772 530	-185 000	1 635 040	47 510	103,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						-15,0 %
Kulut						
Henkilöstökulut	-12 717 891	-13 283 960	-1 020 000	-14 821 602	-517 642	103,6 %
Ostopalvelut	-2 392 007	-2 871 610	-39 140	-2 854 454	56 296	98,1 %
Aineet ja tavarat	-241 346	-278 509	0	-263 771	14 738	94,7 %
Avustukset	-1 177 977	-1 285 000	0	-1 025 279	259 721	79,8 %
Muut kulut	-2 509 630	-2 986 490	-37 820	-2 788 740	235 570	92,2 %
Kulut yhteensä	-19 038 851	-20 705 568	-1 096 960	-21 753 847	48 681	99,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						14,3 %
Toimintakate	-17 115 348	-18 933 039	-1 281 960	-20 118 807	96 191	99,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						17,5 %
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	240		0		
Sisäiset kulut	-4 639 180	-5 607 750	0	-5 281 395		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Erityisesti alle kolmivuotiaiden lasten päivähoitopaikkojen tarve on ollut varhaiskasvatuksen suurin haaste. Vuoden aikana avattiin uusi kolmiosastoinen moduulipäiväkoti Karjaalle ja uusi päiväkotiryhmä Rasebo daghemiin. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla avattiin Karjaan uusi moduulipäiväkoti. Uusien osastojen avaamisesta aiheutui noin 75 000 euron lisäkustannukset.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloarvoja korotettiin 1.3.2023 alkaen. Tämän seurauksena yhä useammalla lapsella on nollamaksu (60 prosentilla lapsista oli nollamaksu syksyllä 2023).

Varhaiskasvatukselle on vuoden aikana myönnetty seuraavat avustukset:

1. Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen vuosille 2023–2024 (126 000 euroa)
2. Valtionavustusta 85 581 euroa turvattomista oloista tulleille lapsille.

OPETUS

Toimintakuvaus

Koulutus edistää lasten ja nuorten elinikäistä oppimista. Toiminta kasvattaa terveeseen itsetuntoon ja ihmisyyteen sekä antaa lapsille ja nuorille hyvät tiedot ja valmiudet jatko-opintoihin ja laadukkaaseen elämään. Perusopetusta Raaseporissa annetaan luokat 1–6 (14 kpl), luokat 7–9 (3 kpl) sekä luokat 1–9 (2 kpl) käsittävissä kouluissa voimassa olevan opetussuunnitelman mukaisesti.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

”Raasepori on kaksikielisyydestään ylpeä kaupunki, jota kehitetään luovasti, ihmiset edellä. Täällä arki ja elämä on turvallista, sujuvaa ja saavutettavaa. Asukkaat saavat vastinetta verorahoilleen. Myös tulevat sukupolvet kiittävät, sillä pidämme huolta Raaseporista, sen asukkaista, ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta pitkäjänteisesti.” (Raaseporin strategia 2.6.2022)

Sivistystoimen painopistealueet 2023:

- Kestävä johtaminen
- Kestävä kehitys
- Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

Painopistealueet säilyvät samoina mutta toimintatavoitteet tarkentuvat vuosittain.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	KouluKunnossa-projektin työkalut jalkautetaan toimintaan oppilaiden läsnäolopäivien lisäämiseksi.	Läsnäolo kouluissa on kasvanut.

Poissaolomalli on valmisteltu yhteistyössä KouluKunnossa-projektin kanssa. Malli on paikallisessa opetussuunitelmassa, jonka sivistyslautakunta on hyväksynyt 13.6.2023 Opettajatyöpäivänä elokuussa järjestettiin poissaolomallin koulutus kaikille opettajille.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Laadukas koulutus	Henkilöstön osaamisen parantaminen; Koulutustarpeen kartoitus talvella 2023 Kestävä johtajuus sivistystoimessa; Yhteisiä koulutuksia sivistystoimen yksikönpäälliköille. Kolmiportaisen tuen prosessit päivitetään ja koulutetaan henkilöstölle.	Henkilökunnan jatkokoulutus-tarpeet on kartoitettu ja koulutussuunnitelma tehty kesäkuussa 2023. Kolme yhteistä koulutusta sivistystoimen yksikönpäälliköille on järjestetty. Kolmiportaisen tuen prosessit on päivitetty ja koulutusta on järjestetty henkilöstölle.

Sivistyksen koulutuspäiviä on pidetty 19.I. / 5.9. / 22.II. yksiköiden esimiehille.

Erityisopetuksen asiantuntija aloitti työt I. elokuuta, ja kolmiportaisen tuen prosessien päivitys on valmistunut.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmiin on kirjattu koulutettava henkilöstö.

Koulunkäynninohjaajat ovat saaneet täydennyskoulutusta KouluKunnossa -hankkeen puitteissa 5.6.2023 ruotsiksi Fokuksessa Karjaalla ja suomeksi Siuntiossa 6.6.2023.

Kestävän johtamisen koulutus järjestettiin 8.8. ruotsinkielisille rehtoreille.

Järkevä digitalisaatio	Kaupungin tieto- ja viestintätekniikan suunnitelmaa opetuksessa kehitetään 2021–2024. Jatketaan sivistystoimen hallinnon digitalisointia ja maksimoidaan nykyisten sähköisten ohjelmien käyttö.	Päivitetty suunnitelma hyväksytään sivistyslautakunnassa 2024. Ohjelmien käyttö on monipuolista. Sähköisesti allekirjoitettujen päätöslomakkeiden osuus on kasvanut.

Työryhmä tieto- ja viestintätekniikan kehittämiseksi on perustettu ja se on aloittanut työn toukokuussa 2023. Työryhmä osallistui Digioppimisen Areena -tapahtumaan joulukuussa 2023.

Osa työryhmästä osallistui yhdessä IT-osaston henkilökunnan kanssa jatkokoulutukseen ja keskusteluun Espoossa tutustumalla nykyaikaisiin digitaalisiin luokahuoneisiin.

Wilmaan on avattu uusia sähköisiä lomakkeita.

Raaseporissa sallittujen appien ja palveluiden lista on julkaistu kaupungin intrassa (GDPR)

Saavutettu Työn alla Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen kansalaiskeskustelu	Tehdään suunnitelma huoltajien ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tehdään toimintamme säännöllisesti näkyväksi asukkaille.	Suunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa viimeistään joulukuussa 2023. Prosessikuvaus on tehty viimeistään joulukuussa 2023.
	Koti- ja Kouluyhdistyksen puheenjohtaja on luennoinut ja esitellyt aineistonsa ruotsinkielisille rehtoreille 28.4.2023. Kodin ja koulun välisen yhteistyön työryhmä on aloittanut toimintansa 26.9. mutta suunnitelma on kesken.	
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tulokset hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Henkilöstökokousten käytänteitä kehitetään enemmän henkilöstöä osallistaviksi.	Esihenkilöt osaavat tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet omassa yksikössään. Hyvien kokouskäytänteiden jakaminen ja koonti sivistyksen Intraan.
	Yksikönpäälliköt ovat henkilöstökyselyn tulokset yksikössään läpi ja valinneet sieltä yhden kehittämiskohteen. Sivistyksen iltapäivässä 22.II. on koottu ja jaettu hyviä käytänteitä ajan hallinnasta ja kokouskäytänteistä.	
Aktiivisempi vapaa-aika	Monipuolinen kerhotarjonta Harrastamisen Suomen mallin kautta.	Harrastamisen Suomen mallin osallistujamäärä on kasvanut.
	Aluehallintovirasto on myöntänyt 120000 euroa Raaseporille Harrastamisen Suomen mallin hankkeelle. Osallistujamäärät ovat kasvaneet.	
Tiedolla johtaminen	Sivistystoimen prosessikuvaukset on jalkautettu toimialalle. Tarjotaan säännöllistä koulutusta käytössämme oleviin ohjelmiin.	Uusia tarvittavia prosesseja on kartoitettu. Tarvittava koulutus järjestetään kahden kuukauden sisällä.
	Koulutusta ja ohjausta on annettu mm. Opiferus, Kuntarekry, Kurre, Valmu ja Populus.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Vastuullinen talous	Opiferuksen talousarviotoiminnot otetaan käyttöön ja koulutetaan esihenkilöille.	Talousarviot 2024 tehdään Opiferuksessa ja esihenkilöt on koulutettu.
	Controlleri on kouluttanut rehtorit ja he pääsevät nyt tekemään muutosesityksiä ensi vuoden talousarvioon oman yksikön osalta. Rehtorit ovat budjetoineet Opiferuksessa annetuissa raameissa vuoden 2024.	
Parantunut palvelutaso	Sivistyksen Intra ja verkkosivut päivitetään. Ohjaavat asiakirjat päivitetään ja julkaistaan sähköisellä alustalla	Sivistyksen Intra ja verkkosivut ovat päivitetty heinäkuuhun 2023 mennessä. Päivitetyt asiakirjat on julkaistu sähköisellä alustalla.
	Työ on aloitettu. Kaupunki on aloittanut koko intran uudistustyön. Perusopetuksen opetussuunnitelma on julkaistu Opetushallituksen sähköisellä alustalla ePerusteissa.	
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistystoimen yksiköt säästävät sähköä ja vettä.	Lukuvuosisuunnitelmiin kuvataan toimenpiteet ja miten niitä seurataan.
	Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan, mitä toimintaa koulussa on suunniteltu toteutettavaksi ja miten sitä seurataan.	

Analyysi toimenpiteistä

Sivistyksen tilaama opinnäytetyön (*Defining and Developing Sustainable Leadership: a case study among municipal unit managers within education and culture, 2023, Mannström, Josefin, Novia*) tulokset hyödynnettiin henkilökunnan hyvinvoinnin ja kestävän johtamisen kehitystyössä. Sivistyksen esihenkilöiden koulutuspäivien ohjelma on rakennettu osin heidän omien vastausten ja esille tulleiden haasteiden pohjalta. Lisäksi henkilökunnan hyvinvointia on vahvistettu mm. Tänk Om, KouluKunnossa ja MAPA-koulutuksilla.

Olemme hakeneet ja saaneet valtion erityisavustusta tasa-arvon edistämiseen esi- ja perusopetuksessa. 366 000 euroa tullaan käyttämään koulunkäynninohjaajien palkkaamiseen, jakotunteihin ja resurssiopettajien sekä erityisopettajien palkkaamiseen.

Sivistyslautakunta on hyväksynyt perusopetuksen opetussuunnitelman kokouksessaan 13.6.2023. Paikallinen opetussuunnitelma on siirretty digitaaliseen, valtakunnalliseen ePerusteet -alustaan.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmat on hyväksytty opetuslautakunnan ruotsin- ja suomenkielisessä jaostoissa (21.6 2023 ja 20.6 2023) ja ne toteutetaan lukuvuoden 2023–2024 aikana. Lukuvuosisuunnitelmista kuvataan, miten koulut toimivat taloussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja painopisteiden kanssa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Oppilasmäärä yhteensä lk. 1–9	2 493	2 449	2 419
Nettomeno/oppilas yhteensä, sis. koulukuljetukset	12 026*	12 911*	13 385
Nettomeno/oppilas, opetus	7 649*	8 246*	8 004
Tuntikehys/oppilas	2,29*	2,33*	2,42
Sijoittuminen toisen asteen koulutukseen	100	100	100

* luku ei sisällä sairaalakoulua eikä valmistavaa opetusta

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	134 497	90 000		178 040	88 040	197,8 %
Maksutuotot	0			0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	467 593	494 120		648 876	154 756	131,3 %
Muut tuotot	179 128	154 760		53 053	-101 707	34,3 %
Tuotot yhteensä	781 217	738 880	0	879 969	141 089	119,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				12,6 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-17 737 561	-18 675 820	-229 920	-18 983 457	-77 717	100,4 %
Ostopalvelut	-4 670 461	-5 254 440	0	-5 192 224	62 216	98,8 %
Aineet ja tavarat	-678 994	-667 320	0	-689 764	-22 444	103,4 %
Avustukset	-200		0	0		
Muut kulut	-6 268 015	-6 471 380	0	-6 443 516	27 864	99,6 %
Kulut yhteensä	-29 355 231	-31 068 960	-229 920	-31 308 959	-10 079	100,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				6,7 %		
Toimintakate	-28 574 012	-30 330 080	-229 920	-30 428 991	131 009	99,6 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				6,5 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	158 715	154 760		42 930		
Sisäiset kulut	-10 589 545	-11 397 360	0	-11 229 680		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Opetus-osastoon on vaikuttanut kesällä 2023 voimaan tulleiden uusien työehtosopimusten aiheuttama palkkakustannusten nousu. Palkkatarkistukset ja kesäkuussa maksettu kertakorvaus lisäsivät henkilöstökustannuksia merkittävästi. Viime vuosien korkea inflaatio on vaikuttanut kirjallisuus- ja materiaalihankintojen kustannuksiin, ja siten myös ennustettuun ylitykseen ja lisämäärärahan pyyntöön.

Opetukselle on vuoden aikana myönnetty seuraavat avustukset:

1. Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen vuosille 2023–2024 (366 000 euroa)
2. Koulujen kerhotoiminnan tukeminen ja kehittäminen vuonna 2023 (9 000 euroa)

LUKIOT

Toimintakuvaus

Lukio tarjoaa korkeatasoista yleissivistävää koulutusta, joka antaa hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja muodostaa tärkeimmän väylän korkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin. Koulutus kasvattaa terveeseen itsetuntoon ja ihmisyyteen sekä antaa nuorille hyvät tiedot ja valmiudet laadukkaaseen elämään. Raaseporissa lukio-opetusta antavat Ekenäs gymnasium, Karis-Billnäs gymnasium ja Karjaan lukio.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

”Raasepori on kaksikielisyydestään ylpeä kaupunki, jota kehitetään luovasti, ihmiset edellä. Täällä arki ja elämä on turvallista, sujuvaa ja saavutettavaa. Asukkaat saavat vastinetta verorahoilleen. Myös tulevat sukupolvet kiittävät, sillä pidämme huolta Raaseporista, sen asukkaista, ympäristöstä ja kulttuurihistoriasta pitkäjänteisesti.” (Raaseporin strategia 2.6.2022)

Sivistystoimen painopistealueet 2023:

- Kestävä johtaminen
- Kestävä kehitys
- Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointi

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024-2025

Painopistealueet säilyvät samoina mutta toimintatavoitteet tarkentuvat vuosittain.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Hyvin toimivat opiskelijahuoltopalvelut	Läsnäolo kouluissa on kasvanut.

Työ on aloitettu. Oppilashuollon ohjausryhmä on käsitellyt opiskelijahuoltopalveluita.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Laadukas koulutus	Henkilöstön osaamisen parantaminen; Koulutustarpeen kartoitus talvella 2023 Kestävä johtajuus sivistystoimessa; Yhteisiä koulutuksia sivistystoimen yksikönpäälliköille. Kaupungin lukioden ja alueen toisen asteen koulutuksen välisen yhteistyön lisääminen	Henkilökunnan jatkokoulutustarpeet on kartoitettu ja koulutus-suunnitelma tehty kesäkuussa 2023. Kolme yhteistä koulutusta sivistystoimen yksikönpäälliköille on järjestetty. Yhteisiä kokouksia on järjestetty kolme kertaa.

Sivistyksen koulutuspäivä pidettiin 19.1.2023, 5.9.2023 ja 22.11.2023 yksiköiden esimiehille.

Yhteinen suunnittelupäivässä pidettiin Hangon ja Raaseporin lukion rehtoreiden ja lehtoreiden sekä Helsingin yliopiston Tvärminnen henkilöstön kanssa tutkimusasemalla 6.3.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmiin on kirjattu koulutettava henkilöstö.

Kestävän johtamisen koulutus järjestettiin 8.8. ruotsinkielisille rehtoreille.

Järkevä digitalisaatio	Kaupungin tieto- ja viestintätekniikan suunnitelmaa opetuksessa kehitetään 2021–2024. Jatketaan sivistystoimen hallinnon digitalisointia ja maksimoidaan nykyisten sähköisten ohjelmien käyttö.	Päivitetty suunnitelma vuosiksi 2025–2028 hyväksytään sivistyslautakunnassa syksyllä 2024. Ohjelmien käyttö on monipuolista. Sähköisesti allekirjoitettujen päätöslomakkeiden osuus on kasvanut.

Työryhmä on perustettu tieto- ja viestintätekniikan suunnitelman päivittämiseksi ja se on aloittanut työn toukokuussa 2023.

Wilmaan on avattu uusia sähköisiä lomakkeita.

Raaseporissa sallittujen appien ja palveluiden lista on julkaistu kaupungin intrassa (GDPR)

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen kansalaiskeskustelu	Tehdään suunnitelma huoltajien ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tehdään toimintamme säännöllisesti näkyväksi asukkaille.	Suunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa viimeistään joulukuussa 2023. Prosessikuvaus on hyväksytty joulukuussa 2023.
	Koti- ja Kouluyhdistyksen puheenjohtaja on luennoinut ja esitellyt aineistonsa ruotsinkielisille rehtoreille 28.4.2023. Kodin ja koulun välisen yhteistyön työryhmä on aloittanut toimintansa, mutta työ on kesken.	
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tulokset hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Henkilöstökokousten käytänteitä kehitetään enemmän henkilöstöä osallistaviksi	Esihenkilöt osaavat tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet omissa yksikössään. Hyvien kokouskäytänteiden jakaminen ja koonti sivistyksen Intraan.
	Yksikönpäälliköt ovat henkilöstökyselyn tulokset yksikössään läpi ja valinneet sieltä yhden kehittämiskohteen.- Sivistyksen iltapäivässä 22.11. on koottu ja jaettu hyviä käytänteitä ajan hallinnasta ja kokouskäytänteistä.	
Tiedolla johtaminen	Sivistystoimen prosessikuvaus on jalkautettu toimialalle. Tarjotaan säännöllistä koulutusta käytössämme oleviin ohjelmiin	Uusia tarvittavia prosesseja on kartoitettu. Tarvittava koulutus järjestetään kahden kuukauden sisällä.
	Ohjausta on annettu mm. Opiferus, Kuntarekry, Kurre, Populus ja Valmu.	
Vastuullinen talous	Opiferuksen talousarviotoiminnot otetaan käyttöön ja koulutetaan esihenkilöille.	Talousarviot 2024 tehdään Opiferuksessa ja esihenkilöt on koulutettu.
	Controlleri on kouluttanut rehtorit ja he pääsevät nyt tekemään muutosesityksiä ensi vuoden talousarvion oman yksikön osalta. Rehtorit ovat budjetoineet Opiferuksessa annetuissa raameissa vuoden 2024.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Sivistyksen Intra ja verkkosivut päivitetään. Ohjaavat asiakirjat päivitetään ja julkaistaan sähköisellä alustalla.	Sivistyksen Intra ja verkkosivut ovat päivitetty heinäkuuhun 2023 mennessä. Päivitetyt asiakirjat on julkaistu sähköisellä alustalla.
	Työ on aloitettu. Kaupunki on aloittanut koko intran uudistustyön. Lukiokoulutuksen opetussuunnitelma on päivitetty (ePerusteet)	
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistystoimen yksiköt säästävät sähköä ja vettä.	Lukuvuosisuunnitelmiin kuvataan toimenpiteet ja miten niitä seurataan.
	Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan, mitä toimintaa koulussa on suunniteltu toteutettavaksi ja miten sitä seurataan.	

Analyysi toimenpiteistä

Sivistyksen tilaama opinnäytetyön (*Defining and Developing Sustainable Leadership: a case study among municipal unit managers within education and culture, 2023, Mannström, Josefin, Novia*) tulokset hyödynnettiin henkilökunnan hyvinvoinnin ja kestävä johtamisen kehitystyössä. Sivistyksen esihenkilöiden koulutuspäivien ohjelma on rakennettu osin heidän omien vastausten ja esille tulleiden haasteiden pohjalta. Lisäksi henkilökunnan hyvinvointia on vahvistettu mm. Tänk Om, KouluKunnossa ja MAPA-koulutuksilla.

Yhteistyö Helsingin yliopiston Tvärminnen tutkimusosaston kanssa on aloitettu ja tavoitteena on tarjota yhteisiä kursseja Hangon ja Raaseporin kaupungin lukioille.

Raaseporin kaupungin lukiot ovat aloittaneet yhteistyön laatutyön projektissa.

Sivistyslautakunta on hyväksynyt lukioiden opetussuunnitelman päivittämisen kokouksessaan 13.6.2023. Paikallinen opetussuunnitelma on siirretty digitaaliseen, valtakunnalliseen ePerusteet -alustaan.

Lukioiden lukuvuosisuunnitelmat on hyväksytty opetuslautakunnan ruotsin ja suomen kielen jaostoissa (21.6 2023 ja 20.6 2023) ja ne toteutetaan lukuvuoden 2023–2024 aikana. Lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan, miten koulut toimivat taloussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja painopisteiden kanssa.

Ylioppilaskirjoitukset ovat valmistuneet ja kirjoitusten tulokset osoittavat, että opetus Raaseporin lukioissa on laadukasta. Suomen ruotsinkielisistä lukioista Tammisaaren lukio menestyi parhaiten historiassa ja yhteiskuntaopinnoissa ja Karis-Billnäsän lukio syventävässä matematiikassa.

Lukiot ovat päässeet jatkamaan vilkasta kansainvälistä toimintaansa ja matkoja on järjestetty pääasiassa Euroopan ja Suomen sisällä.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Opiskelijamäärä yhteensä	424	414	411
Nettomeno/opiskelija €	10 204	11 572	11 656
Lukion valinneiden osuus kaupungin peruskoulujen 9. luokan oppilaista, %	46	51	0
Oman lukion valinneiden osuus kaupungin Ylioppilastutkinto ja päättötodistus kolmessa vuodessa, %	78	85	93

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	-7	0	0	0	0	0,0%
Maksutuotot	34	0	0	1 850	1 850	0,0%
Tuet ja avustukset	18 443	76 000	0	86 526	10 526	113,9%
Muut tuotot	23 932	3 030	0	32 105	29 075	1059,6%
Tuotot yhteensä	42 402	79 030	0	120 481	41 451	152,4 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				184,1%		
Kulut						
Henkilöstökulut	-2 861 288	-3 011 670	0	-3 048 349	-36 679	101,2%
Ostopalvelut	-609 623	-652 340	0	-766 225	-113 885	117,5%
Aineet ja tavarat	-200 155	-380 710	0	-210 428	170 282	55,3%
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0%
Muut kulut	-697 835	-825 070	0	-840 613	-15 543	101,9%
Kulut yhteensä	-4 368 901	-4 869 790	0	-4 865 615	4 175	99,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				11,4%		
Toimintakate	-4 326 498	-4 790 760	0	-4 745 135	45 625	99,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				9,7%		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	333	3 030	0	1 149	0	0
Sisäiset kulut	-1 185 713	-1 368 900	0	-1 493 397	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Syksyllä 2023 alkoi kolmas lukuvuosi laajennetun oppivelvollisuuden voimaantulon jälkeen vuonna 2021, joten lähes kaikki nykyiset opiskelijat kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Oppivelvollisuuden laajentamisen opiskelijakohtaisia kustannuksia on ollut vaikea arvioida. Tähän mennessä opiskelijakohtaiset kustannukset ovat vaihdelleet 807 eurosta 641 euroon. Vuosi 2024 on ensimmäinen täysi kirjanpito vuosi, jolloin oppivelvollisuuden laajentamisen kokonaiskustannukset tulevat näkymään. Valtionosuuden laskennan asteittain alenevaan omarahoitusosuuteen perustuva kompensatio tulee jatkossakin olemaan haastava laskea.

Lukioille on vuoden aikana myönnetty seuraavat avustukset:

1. Valtionavustus Ukrainasta tulevien pakolaisten lukiokoulutuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämiseen (23 535 euroa)
2. Saksan kielen käytännön hyödyn havainnollistaminen, sen käyttäminen kansainvälisessä yhteistyössä sekä saksan kielen opintojen elävöittäminen Karjaan lukiossa (13 157 euroa).

MUSEOT

Toimintakuvaus

Länsi-Uudenmaan museo on Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämä alueellinen vastuumuseo läntisen Uudenmaan alueella. Museon mandaatti kattaa maantieteellisesti kahdeksan kuntaa: Raasepori, Hanko, Vihti, Karkkila, Kirkkonummi, Lohja, Siuntio ja Inkoo. Museolain (314/2019) mukaisesti Länsi-Uudenmaan museo toimii kulttuuriperinnön asiantuntijana edistämällä alueen museoiden toimintaa sekä toimii kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana. Tähän toimintaan sisältyy kaupunkisuunnitteluun ja maankäyttöön liittyviä asiantuntijatehtäviä ja tarkastuksia sekä viranomaislausuntojen kirjoittamista rakennettuun- ja arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä, viranomaisneuvotteluita ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjauksia koskevaa neuvontaa ja valvontaa. Lisäksi toimintaan kuuluu museotoiminnan koordinoimista toiminta-alueella ja neuvontaa muille museoille museoteknisissä kysymyksissä.

Länsi-Uudenmaan museon toimintaan kuuluu kulttuurihistoriallista näyttely- ja yleisötoimintaa Raaseporin museossa sekä taidemuseotoimintaa Chappessa, taiteentalossa meren äärellä. Raaseporin museo ja Chappe sijaitsevat Tammisaaren kulttuurikorttelissa. Raaseporin museoon kuuluu myös kulttuurikorttelissa sijaitsevat historialliset museorakennukset Blombergin talo, Lindbladin talo ja Porvaristalo ulkorakennuksineen sekä Forngårdenin talomuseo Snappertunassa.

Länsi-Uudenmaan museon historia juontaa juurensa Tammisaaren museosta, joka on perustettu vuonna 1906. Länsi-Uudenmaan museon kokoelmat ovat laajat ja koostuvat esine-, valokuva-, taide- ja arkistoaineistosta. Kokoelmat ovat talletettuina Länsi-Uudenmaan yhteisessä kokoelmakeskuksessa Leirassa, Tammisaarissa, jossa sijaitsee myös museon toimisto.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Museon kaikissa toimintamuodoissa tapahtuu vuonna 2023 suuria muutoksia. Nykytaiteeseen painottuva Chappe – taiteen talo meren äärellä avaa täysin uuden luvun Länsi-Uudenmaan kulttuuritarjontaan. Chappe on koko alueen sekä Raaseporin historian ensimmäinen ammatillinen taidemuseo. Uuden museotoiminnan käynnistäminen ja uuden museorakennuksen käyttöönotto tarkoittaa paljon valmistelua sekä olemassa olevalle että uudelle henkilökunnalle. Taidemuseon markkinointi käynnistyy ensi vuonna pyrkimyksenään houkutella koko Raaseporin alueelle paljon uusia kävijöitä.

Museossa tapahtuu taidemuseon ohella paljon muitakin uudistuksia. Uuden taidemuseon valmistumisen myötä avautuvat Raaseporin museossa myös päivitetty museokauppa ja kahvila sekä uusi museolounge-näyttelytoimintakonsepti. Museon oma, säännöllinen opastustoiminta käynnistetään. Museo tekee suuren digiloikan ottamalla käyttöön kaksi uutta ja pitkään kaivattua tietojärjestelmää: kokoelmanhallintajärjestelmän sekä kulttuuriympäristötiedon hallintajärjestelmän.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Järkevä digitalisaatio	Kulttuuriympäristön hallinta-ohjelma otetaan käyttöön alueellisessa vastuumuseossa. Hankkeeseen rekrytoidaan arkeologi, joka osallistuu uuden järjestelmän käyttöönottoon.	Hanketyöntekijäksi palkattu arkeologi aloittaa työnsä ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Tiedon siirtäminen kulttuuriympäristön hallintaohjelmaan on aloitettu. Kulttuuriympäristötiedon digitalisoinnin suunnitelma ja aikataulu ovat valmistuneet.
	Arkeologi palkattiin. Kulttuuriympäristön hallintaohjelma on otettu käyttöön ja tietojen syöttäminen on aloitettu. Kulttuuriympäristön digitalisoinnin suunnitelma valmistunut. Opetus- ja kulttuuriministeriön projektiapurahalla palkattu työntekijä on syöttänyt rakennustietoja järjestelmään. Nyt järjestelmästä löytyy jo 1544 kiinteistöä ja 2120 rakennusta.	
Järkevä digitalisaatio	Kokoelmanhallintaohjelma otetaan käyttöön. Hanketyöntekijän rekrytointi Fager-digitalisaatiohankkeeseen. Jatketaan kokoelmakeskus Leiran suunnittelua yhdessä yhteistyömuseoiden kanssa.	Kokoelmanhallintaohjelma on otettu käyttöön Fager-valokuvakokoelma julkaistaan Finna-portaalissa
	Opetus- ja kulttuuriministeriön apurahalla Fager-digitalisaatiohankkeeseen palkattu hanketyöntekijä on saanut kaikki urakan valokuvat digitoitua ja ne on siirretty luetteloitu uuteen Westa-järjestelmään. Fager-valokuvakokoelma odottaa julkaisua Finnaan. Kansalliskirjaston ja järjestelmätoimittajan aikataulujen vuoksi itse Finna-julkaisu tehdään vuoden 2024 alkupuolella. Museon hankesuunnitelmassa sovittu osuus on kuitenkin tehty loppuun aikataulun mukaisesti.	
Aktiivisempi vapaa-aika	Chappen taidenäyttelytoiminta alkaa, ja tapahtumien vuosikello lyödään lukkoon. Näyttelyissä käsitellään mm. kestävyttä.	Toteutetaan kaksi näyttelykokonaisuutta: avajaisnäyttelyt ja syysnäyttely.
	Avajaisnäyttelyt Ilmastotaide, Slående och magnifikt, Barösund 1870 -> 2023 sekä syysnäyttely Craft Rituals valmistuivat aikataulujen mukaisesti. Näyttelyissä kävi yli 60 000 kävijää ja palaute on ollut erittäin myönteistä.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/MITTARIT
Korkeatasoinen koulutus	Museopedagoginen toiminta aloitetaan uudelleen Blombergin talon aikamatkojen muodossa kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti. Chappen opastustoiminta käynnistyy.	Aikamatkat aloitetaan uudelleen keväällä Chappen avautuessa. Uusi opastustoiminta on saatu käyntiin keväällä 2023.
	Opastustoiminta on käynnistynyt suunnitelmien mukaan. Ilmaisilla yleisopastuksilla kävi yhteensä 1 009 osallistujaa. Maksetuissa opastuksissa on käynyt yhteensä arviolta yli 5 000 osallistujaa. Aikamatkoja järjestettiin seitsemän.	
Aktiivisempi vapaa-aika	Näyttelytoiminnassa painotetaan alueellisuutta Museoviraston kanssa sovittujen uusien tavoitteiden mukaisesti. Luodaan vaihtuville näyttelyille uusi museolounge-konsepti, jossa esitellään ajankohtaisia teemoja ja käydään avointa vuoropuhelua yleisön kanssa.	Museolounge on valmis, ja se avataan yleisölle maaliskuussa. Lounge-toiminta aloitetaan syksyllä 2023. Valmistetaan kuusi multimediamoduulia näyttelyitä varten.
	Högforsin masuuni, Hangon Hauensuoli, Hanko-Hyvinkää rata, Murano-kruunu, Fokus-talo. Museolounge on otettu myönteisesti vastaan ja projekti jatkuu sovitun mukaisesti 2024 puolella.	
Parantunut palvelutaso	Kehitetään hyvinvointia edistävä asiakaspalvelukonsepti museon toimipisteille. Asiakaspalveluhenkilöstön rekrytointi.	Uusi asiakaspalveluhenkilöstö aloittaa työnsä helmikuussa. Asiakaspalvelukonsepti on luotu.
	Uusi asiakaspalveluhenkilöstö on aloittanut aikataulun mukaisesti. Asiakaspalvelukonseptin kehitystyö on aloitettu, mutta se ei ole valmistunut.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Tiedolla johtaminen	On olemassa markkinointistrategia sekä aktiviteettisuunnitelma, jonka tehtävänä on ohjata aktiviteetteja lisäämään tietoisuutta museoista, parantamaan museoiden imagoa ja houkuttelemaan kävijöitä.	Markkinointistrategia valmistuu maaliskuussa. Chappesta on tehty tietoisuus- ja imagotutkimus.
	Ensimmäiset tietoisuus- ja imagotutkimus ja markkinointistrategia Chappesta on tehty. Chappen tunnettuus keskimäärin Uudellamaalla on noin 30 % ja koko maassa luku on noin 20 % luokkaa.	
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistyksen yksiköt säästävät sähköä ja vettä.	Laaditaan suunnitelma, jossa kuvataan, mitä toimenpiteitä suunnitellaan toteutettavaksi ja miten näitä seurataan.
	Museossa on muodostettu kestävyystyöryhmä, joka on laatinut suunnitelman toimenpiteistä. Työryhmä on aloittanut toteuttamaan museolle kestävä kehityksen ohjelman, jonka sertifiointia selvitetään.	
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Henkilöstökokouksia järjestetään kaikissa yksiköissä.	Yksikönpäällikkö tunnistaa keskeiset kehitystarpeet. Hyvät kokouskäytännöt jaetaan sivistyksen eri yksikköihin ja kootaan sivistyksen intrasivuille.

Henkilöstökyselyiden perusteella keskeisimmät kehitystarpeet on tunnistettu ja yksikössä on ryhdytty toimiin, mm. perustettu henkilöstön esittelydokumentti sekä sovittu henkilöstön yhteisistä keskusteluhetkistä, joita järjestetään joka toinen viikko museon lounge-tilassa.

Analyysi toimenpiteistä

Museon kaikissa toimintamuodoissa tapahtui vuonna 2023 suuria muutoksia. Nykytaiteeseen painottuva Chappe – taiteen talo meren äärellä avasi täysin uuden luvun Länsi-Uudenmaan kulttuuritarjontaan. Chappe on koko Länsi-Uudenmaan alueen sekä Raaseporin historian ensimmäinen ammatillinen taidemuseo. Uuden museotoiminnan käynnistäminen ja uuden museorakennuksen käyttöönotto on tarkoittanut pitkäjänteistä ja tarkkoja valmistelutöitä sekä olemassa olevalle uudelle henkilökunnalle. Chappen markkinointi käynnistyi ja pääsi erinomaiseen vauhtiin. Museo sai huomiota niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kaikki keskeiset kansalliset mediat ovat huomioineet Chappen avautumisen ja ulkomaisesta lehdistöstä mm. Financial Times ja Wallpaper ovat nostaneet uuden taidemuseon listoilleen. Chappe voitti Vuoden matkailuinnovaatio-palkinnon Finnish Travel Galassa, joka kertoo museon onnistuneesta lanseeruksesta. Itse taidemuseorakennus kisasi myös finalistina Arkkitehtuurin Finlandia-palkinnosta. Onnistuneesta lanseeruksesta kertoo myös se, että museon

teettämien tutkimuksien mukaan joka kolmas uusimaalainen tuntee Chappen brändin. Kävijäpalautte on ollut erittäin myönteistä. Ihmisen kokoinen arkkitehtuuri, kiinnostavat sisällöt ja hyvä asiakaspalvelu ovat saaneet erityistä kiitosta.

Museossa tapahtui taidemuseon ohella paljon muutakin. Raaseporin museossa päivitettiin museokauppa ja kahvilaa ja avattiin museokävijöiden virkistykseksi uusi loungetila, jonka yhteydessä tuotettiin kiertäviä näyttelymoduuleita. Museon oma, säännöllinen opastustoiminta käynnistettiin ja se on osoittautunut erittäin suosituksi. Museo teki suuren digiloikan ottamalla käyttöön kaksi uutta ja pitkään kaivattua tietojärjestelmää: kokoelmanhallintajärjestelmän sekä kulttuuriympäristötiedon hallintajärjestelmän. Molempien käyttöönottoon saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä kaksi apurahaa, joiden avulla voitiin palkata kaksi projektityöntekijää aineistojen digitointiin.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Näyttelykävijät yhteensä	25 000	50 000	62 022
Opastukset yhteensä	0	200	388
Lausunnot yhteensä	300	300	403
Mymälän ja kahvilan myynti / kävijä	0	3	1
Seuraajia Facebookissa / Raaseporin museo	0	1 500	1 424
Seuraajia Instagramissa / Raaseporin museo	0	1 500	1 134
Seuraajia Facebookissa / Chappe	0	2 000	2 124
Seuraajia Instagramissa / Chappe	0	2 000	2 861
Kävijöitä verkkosivulla / Raaseporin museo	0	10 000	24 000
Kävijöitä verkkosivulla / Chappe	0	100 000	109 500

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	13 307	167 890	0	71 825	-96 065	42,8%
Maksutuotot	29 772	292 000	0	409 022	117 022	140,1%
Tuet ja avustukset	183 392	633 300	0	471 061	-162 239	74,4%
Muut tuotot	385	0	0	136 035	136 035	0,0%
Tuotot yhteensä	226 857	1 093 190	0	1 087 943	-5 247	99,5%
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				379,6%		
Kulut						
Henkilöstökulut	-887 518	-1 095 290	0	-1 230 666	-135 376	112,4%
Ostopalvelut	-214 644	-606 330	0	-536 822	69 508	88,5%
Aineet ja tavarat	-91 737	-186 480	0	-188 034	-1 554	100,8%
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0%
Muut kulut	-350 942	-629 530	0	-556 148	73 382	88,3%
Kulut yhteensä	-1 544 841	-2 517 630	0	-2 511 669	5 961	99,8%
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				62,6%		
Toimintakate	-1 317 984	-1 424 440	0	-1 423 726	714	99,9%
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				8,0%		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	40	0	0	1 035	0	0
Sisäiset kulut	-408 303	-697 450	0	-643 230	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Museon vuosi 2023 oli tunnuslukujen ja talouden osalta hyvin onnistunut, vaikka Chappe avattiin vasta huhtikuussa. Museon yleisötoiminnan puolella näyttelykävijämäärien korkeat tavoitteet ylitettiin ja opastusten määräkin ylitti odotukset. museomyymälän ja -kahvilan myynnissä on vielä varaa parantaa seuraavia vuosia ajatellen. Kokonaistuloksen kannalta museon toteuma on ollut kuitenkin hyvä. Pääsylipputulosten ja esimerkiksi täyden lipun hinnan maksaneiden osuus pääsylippituloista ovat olleet odotettua korkeammat.

KIRJASTOT

Toimintakuvaus

Kirjastotoiminta muotoutuu kirjastolain mukaan, jonka tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Hyvinvoivat asukkaat, hyvinvoiva henkilöstö ja parannettu palvelutaso ovat kolme sivistyksen yhteisistä tavoitteista vuodelle 2023. Tavoitteet ovat osittain päällekkäisiä. Kirjaston palvelujen ylläpitäminen ja parantaminen sekä hyvinvoiva henkilöstö edistävät asukkaiden hyvinvointia.

Karjaan kirjasto ja Mustion sivukirjasto saivat syksyllä 2022 uudet tilat, ja kirjastoista tuli samalla myös omatoimikirjastoja. Henkilöstön kanssa on käyty osaamiskeskusteluja, ja näiden sekä uusien tilojen seurauksena jatketaan vuoden aikana toiminnan uudelleenorganisointia. Tavoitteena on asukkaiden palvelujen parantaminen.

Pohjan kirjaston toiminta ja tilat ovat liian suuret yhden henkilön hoidettaviksi, minkä vuoksi Pohjaan palkataan uusi kirjastotoimihenkilö. Lainamateriaalin määrärahaa korotetaan uuden lainamateriaalin saatavuuden parantamiseksi.

Tammisaaren kirjastoon hankitaan uusi laina-automaatti, minkä jälkeen Tammisaarella on kaksi automaattia. Pohjan kirjastoon hankitaan puolestaan ensimmäinen laina-automaatti. Tavoitteena on sujuvoittaa palvelua ja vapauttaa henkilöstöresursseja muihin tehtäviin.

Myös tiedolla johtaminen on sivistyksen yhteisenä tavoitteena, ja kirjasto parantaa toimintaansa tällä saralla hankkimalla uudet kävijälaskurit Karjaan kirjastoon. Uudet kävijälaskurit antavat aiemmin käytettyjä laskureita enemmän tietoa ja ovat paremmin hyödynnettävissä toiminnan suunnittelussa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

RFID-tekniikkaa hankitaan kirjaston kokoelmien käsittelyä varten. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lainamateriaali varustetaan RFID-tunnisteilla, mikä tekee materiaalin kierrättämisen (lainaaminen, palauttaminen, inventaario) käyttäjille helpommaksi. Ensin RFID-tunnisteilla varustetaan kaikkein uusin aineisto, minkä jälkeen työtä jatketaan vanhemman aineiston parissa. Tavoite siitä, että uusi aineisto varustetaan RFID-tunnisteilla, on Helle-kirjastojen yhteinen.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Toimivat palvelut	Enemmän uusia kirjoja ja aikakauslehtitilauksia
	Korotetulla määrärahalla voitiin ostaa enemmän kirjoja kuin edellisenä vuonna, mutta lehtitilauksia ei voitu tehdä enempää.	
Parantunut palvelutaso	Itsepalvelutekniikan lisääminen	Tammisaaren ja Pohjan kirjastojen laina-automaatit
	Tammisaaren ja Pohjan laina-automaatit toimitettiin ja asennettiin maaliskuussa.	
Parantunut palvelutaso	Parantaa saavutettavuutta ja turvallisuutta Pohjan kirjastossa.	Uusi kirjastovirkailija Pohjan kirjastoon
	Uusi kirjastovirkailija on palkattu.	
Tiedolla johtaminen	Informatiivisempia kävijätilastoja	Karjaan kirjaston uudet kävijälaskurit
	Karjaan kävijälaskurit asennettiin jo vuoden 2022 lopussa.	
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Henkilöstökokouksia järjestetään kaikissa yksiköissä.	Yksikönpäällikkö tunnistaa keskeiset kehitystarpeet. Hyvät kokouskäytännöt jaetaan sivistyksen eri yksikköihin ja kootaan sivistyksen intrasivuille.
	Henkilöstökokouksia pidetään säännöllisesti kaikissa yksiköissä. Henkilöstökyselyn tulokset on analysoitu ja kehittämistarpeet tunnistettu.	
Luonnon monimuotoisuuden	Kaikki sivistyksen yksiköt säästävät sähköä ja vettä.	Laaditaan suunnitelma, jossa kuvataan, mitä toimenpiteitä suunnitellaan toteutettavaksi ja miten niitä seurataan.
	Suunnitelmaa ei ole tehty vuoden aikana, mutta kirjasto osallistui hankkeeseen, jonka tavoitteena oli löytää kirjastojen hiilijalanjäljen mittarit. Suunnitelman laatimisen on tapahduttava yhteistyössä tilahallinnon kanssa	

Analyysi toimenpiteistä

Kirjoja ostettiin vuoden aikana enemmän kuin vuonna 2022, mutta lehtien tilaushinnat ovat nousseet niin, että tilauksia ei enää voitu tehdä. Pohjan kirjaston turvallisuutta ja saavutettavuutta parannettiin pidentämällä aukioloaikoja ja palkkaamalla uuden työntekijän.

Tammisaaren ja Karjaan kirjastoissa on kävijälaskureita, jotka tarjoavat tuntikohtaista tietoa, jota hyödynnetään mm. aukioloaikojen ja miehityksen suunnittelussa. Henkilöstökyselyn keskiarvotulos oli hyvä, eikä sen perusteella ollut tarvetta suuriin muutoksiin. Henkilöstölle annettiin mahdollisuus ja heitä kannustettiin tutustumaan muihin kirjastoihin ja osallistumaan vuoden aikana täydennyskoulutuksiin osaamisen parantamiseksi.

Tammisaaren kirjasto ja kirjastoauto osallistuivat hankkeeseen, jossa toiminnan hiilijalanjälkeä mitattiin ja verrattiin muihin kirjastoihin ja kirjastoautoihin tavoitteena löytää kirjastoille helpot mittarit itsenäiseen käyttöön jatkossa. Vuoden aikana ei ole tehty konkreettista suunnitelmaa sähkön ja veden säästämiseksi kirjastoissa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Aukiolotunnit	10 955	11 000	15 480
Fyysiset vierailut	136 774	180 000	210 057
Verkkökäynnit	0	25 000	0
Hankinta	6 405	6 700	6 739
Lainat	278 714	280 000	307 247

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	3 779	3 000	0	2 765	-235	92,2%
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0%
Tuet ja avustukset	1 766	0	0	4 237	4 237	0,0%
Muut tuotot	43 869	50 000	0	53 550	3 550	107,1%
Tuotot yhteensä	49 414	53 000	0	60 553	7 553	114,3 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				22,5 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-704 843	-782 010	-20 000	-802 364	-354	100,0%
Ostopalvelut	-183 862	-181 100	-14 640	-203 999	-8 259	104,2%
Aineet ja tavarat	-169 437	-168 500	0	-180 979	-12 479	107,4%
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0%
Muut kulut	-388 007	-476 750	-12 000	-485 529	3 221	99,3%
Kulut yhteensä	-1 446 149	-1 608 360	-46 640	-1 672 871	-17 871	101,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				15,7 %		
Toimintakate	-1 396 735	-1 555 360	-46 640	-1 612 318	-10 318	100,6 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				15,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	3 488	7 000	0	5 106	0	0
Sisäiset kulut	-460 073	-521 110	0	-529 935	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Aukioloajat ovat budjetoitua laajemmat lähinnä omatoimikirjaston laajenemisen ansiosta. Fyysiset vierailut ovat lisääntyneet suurelta osin Karjaan kirjaston uusien tilojen ansiosta, mikä on houkuttellut monia vierailijoita. Tilastotyökalun vaihduttua kotisivukäyntejä ei voi enää seurata. Lainamäärät ovat kasvaneet suunnilleen pandemiaa edeltävälle tasolle, tässäkin tapauksessa suurin kasvu on Karjaan kirjastolla.

Kirjasto ylitti tämän vuoden talousarvion ja sai siksi lisämäärärahoja tämän vuoden lopussa. Uuden työehtosopimuksen seurauksena kesällä tapahtuneen palkkojen nousu oli ylittymisen pääsääntöinen syy. Tämän lisäksi kirjastoauton huoltokustannukset ovat ylittäneet talousarvion, ja odotettua korkeampi inflaatio aiheuttaa jonkin verran talousarvion ylittymistä, ja sisäiset it-kustannukset ovat osoittautuneet budjetoitua suuremmiksi.

VAPAA-AIKA

Toimintakuvaus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta vastaa kaupungin urheilusta, liikunnasta, nuorisotoiminnasta, kulttuuri-toiminnasta, kirjastotoiminnasta ja museotoiminnasta.

Vapaa-aikaosasto tarjoaa mielekästä vapaa-ajan toimintaa kaikille asukkaille ja lisää Raaseporin viihtyisyyttä ja hyvinvointia. Osasto tukee kaupungissa vaikuttavia liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriyhdistyksiä ja -järjestöjä. Avustustoiminnalla tuetaan myös yhdistysten ja asukkaiden omaa osallistumista. Kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut etsivät aktiivisesti yhteistyömahdollisuuksia ja toimivia yhteistyöratkaisuja yhdistyksien ja kulttuuritoimijoiden kanssa.

Liikuntapalvelut tarjoavat ja valvovat monipuolista toimintaa painottaen uimaopetusta ja ohjattua toimintaa Tammisaaren uimahallissa sekä huolehtivat kaupungin liikuntaneuvonnasta henkilöille, joilla on kohonnut terveystoiminta.

Vapaa-aikaosasto jakaa liikuntapaikkojen käyttövuorot ja ylläpitää niiden varausjärjestelmää. Tekninen toimiala huolehtii liikuntapaikkojen huollosta ja ylläpidosta yhdessä vapaa-aikaosaston kanssa.

Raaseporin nuorisotoiminta on ehkäisevää ja terveyttä edistävää, ja se pyrkii tarjoamaan nuorille mielenkiintoista ja päihteetöntä toimintaa. Nuorisotoiminta tarjoaa palveluita kuten erityisnuorisotyötä, nuorisotalotoimintaa, pienryhmätoimintaa, retkiä ja koulujen välituntitoimintaa. Päihteiden käyttöä ennaltaehkäiseviä oppitunteja järjestetään kaikille vuosiluokkien 5–8 oppilaille. Kehitetään yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa.

Jatketaan työtä kaupungin nuorisovaltuuston kanssa ja kehitetään ohjausta.

Kulttuuripalvelut on pitkän aikavälin investointi kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin hyväksi. Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kaupungin asukkaille yhtäläiset kulttuuritoiminnan edellytykset sekä aktiivinen ja mielekäs vapaa-aika.

Julkisten tilojen viihtyisyyttä parannetaan taiteen avulla. Kulttuuripalvelut ylläpitävät kaupungin taiderekisteriä ja ostaa taidetta kokoelmaan. Kulttuuripalvelut hoitaa myös kaupungin galleriatoimintaa. Hyvinvointialueen myötä kulttuuripalvelut tavoittavat myös ikääntyneen väestön.

Kulttuuripalvelut järjestävät tai auttavat järjestämään seuraavat suuremmat yleisötapahtumat: Bokkolaset, Tammisaaren kesäkonsertit, Kirjakekkerit sekä itsenäisyyspäivän juhla. Kulttuuripalvelut tekevät yhteistyötä yhdistyksien ja kulttuuritoimijoiden kanssa ja ohjaavat niitä tukeakseen mm. hankesuunnittelussa ja varainhankinnassa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toiminnan tavoitteena on vahvistaa Raaseporin sosiaalista pääomaa, lisätä asukkaiden sitoutumista lähiyhteisöön ja lisätä heidän hyvinvointiaan. Toiminnassa on matala kynnyks, ja ne ovat esteettömiä ja pyrkivät tarjoamaan erilaisia elämyksiä ja mahdollisuuksia kaikille yhteiskunnan ryhmille sekä luomaan toimintaedellytykset monipuoliselle yhdistyselämälle. Tämä puolestaan lisää turvallisuutta ja tasa-arvoa.

Kaupungin strategian arvot huomioidaan niin, että toiminta on avointa ja kannustaa osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen, koska kaikki voivat osallistua siihen.

Kulttuuripanostukset 2023

Kulttuuripalvelut keskittyvät vuoden aikana kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelmaan sekä terveyden edistämiseen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Fokuksen galleriatoimintaan tilataan sermejä ja vitriinejä mittatilauksena ensimmäisen toimintavuoden aikana syntyvien tarpeiden mukaan. Kaupungin taiderekisteriä päivitetään kaupungin taideteosten siirtyessä hyvinvointialueen toimintoista kaupungin tiloihin. Samalla taidearkisto siirtyy digitalisaatioprojektin myötä uuteen järjestelmään. Uusi prosentti-periaatehanke käynnistetään.

Liikuntapanostukset 2023

Kolmivuotinen Voimaa vanhuuteen -hanke käynnistyi vuonna 2022. Hanke panostaa Raaseporin vanhuksiin. Kaupunki osallistuu Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan, joka edistää liikkumista, toimintakykyä ja psyykkistä hyvinvointia aktivoimalla ja koordinoimalla yhdistyksiä ja vapaaehtoisia. Kaupunki on hankkeen ylläpitäjä, ja hankkeelle on asetettu henkilöstöresurssi. Hankkeen ja liikuntaneuvonnan yhteistyö mahdollistaa kokoaikaisen liikuntaneuvojan, mikä on välttämätöntä työn suorittamiselle. Kyseessä on panostus ennaltaehkäisevään työhön, joka on ensisijainen painopiste kunnan uudessa roolissa ennaltaehkäisevän työn vastuutahona.

Kaluston määrärahaa korotetaan siten, että uimahallin, kuntosalien ja urheiluhallien varusteet on mahdollista pitää kunnossa.

Liikuntapaikkojen ylläpitoa laajennetaan neljännellä liikuntapaikkahoitajalla toimivien liikuntapaikkojen ylläpitämiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimialalle kuuluneiden Villa Anemonen ja Mariakodin seniorikuntosalit kaikkine laitteineen siirtyvät sivistystoimialalle I.I.2023. Liikunta- ja terveystoiminta ottaa vastuun näistä sekä terveyttä edistävästä työstä.

Nuorisopanostukset 2023

Nuorisotoiminta kasvaa kahdella uudella nuoriso-ohjaajan toimella. Kyse on tärkeästä ennaltaehkäisevästä panoksesta, joka mahdollistaa sen, että kaupungin nuorisotalot voivat lisätä aukioloaikoja sekä läsnäoloa kouluissa. Kaupungin kolmen etsivän nuoriso-ohjaajan siirtäminen sivistystoimeen mahdollistaa nuorisopalveluiden kehittämisen ja huomion kiinnittämisen yksittäisten nuorten ja nuorten aikuisten ohjaamiseen ja auttamiseen. Vastuu vuosittain jaettavista kaupungin kesätyöseteleistä siirtyy nuorisoyksikölle.

Vapaa-aikaosaston toimintaa sopeutetaan ja mitoitetaan toimintaan hyvinvointialueen tuomien muutosten edellyttämällä tavalla.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2024–2025

Toimintaa kehitetään hyvinvointialueen tuomien muutosten mukaan.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimi panostaa sosiaaliseen, kestäväan kehitykseen ennaltaehkäisevällä toiminnalla, terveyden edistämisellä ja mielekkäällä vapaa-ajalla. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen vuoksi tämä työ on yhä tärkeämpää. Antoisaa vapaa-ajan harrastusta lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Valmistellaan ja sopeutetaan toimintaa hyvinvointialueen tuomien muutosten mukaisesti	Toiminnassa on varauduttu ja sitä on sopeutettu hyvinvointialueen aiheuttamiin muuttuneisiin tarpeisiin.
	Toimintaa on sopeutettu hyvinvointialueen aiheuttamiin muuttuneisiin tarpeisiin.	
Hyvinvoivat asukkaat	Liikuntatoiminnan kolmivuotinen Voimaa vanhuuteen -hanke edistää vanhusten terveyttä ja tarjoaa kohderyhmälle laajemman valikoiman terveyttä edistäviä ohjelmia.	Vapaaehtoiset käynnistävät uusia ryhmiä vuoden 2023 aikana, ja hanke saa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa hyväksyttävän kehittämissuunnitelman.
	Uusia ryhmiä on käynnistetty kevään ja syksyn aikana. Ohjausryhmän kanssa laadittu kehittämissuunnitelma käsiteltiin ja hyväksyttiin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa 15.6.	
Hyvinvoivat asukkaat	Vanhuspalvelujen kulttuurisuunnitelma toteutetaan suunnitellusti kaikissa yksiköissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Laadittujen tunnuslukujen seuranta. Tavoitteena 18 ohjelmakohtaa /350 kävijää.

Yhteistyön käynnistäminen hyvinvointialueen kanssa oli vaikeaa ja osa suunnitellusta toiminnasta jäi toteuttamatta hyvinvointialueen rakenneuudistuksen vuoksi. Tulokset eivät kuitenkaan olleet kovin kaukana tavoitteista: 13 ohjelmakohtaa/310 kävijää.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Kulttuurikasvatussuunnitelman toimeenpano toteutetaan kaikissa yksiköissä.	Laadittujen tunnuslukujen seuranta. Tavoitteena 316 ohjelmakohtaa/4 060 kävijää
Kulttuurikasvatussuunnitelma toteutettiin suunnitellusti. Joihinkin ohjelmakohtiin saattoi osallistua suunniteltua enemmän oppilaita. Brita Maria Renlundin muistosäätiön avulla varhaiskasvatuksessa järjestettiin suunniteltua enemmän ohjelmakohtia. Tavoitteet ylitettiin reilusti: 454 ohjelmakohtaa /9 841 kävijää.		
Aktiivisempi vapaa-aika	Yleisötilaisuuksien, kulttuuritapaamisten ja kulttuuritoimijoiden ohjauksen jatkuvaa toimintaa kehitetään ja arvioidaan vuosittain.	Laadittujen tunnuslukujen seuranta. Tavoitteena 215 ohjelmakohtaa /13 000 kävijää
Tavoitteita ei ole saavutettu. Tämä johtuu osittain tavoitteiden suunnittelussa tapahtuneesta ajatteluvirheestä, joka liittyy kulttuuripalvelujen siirtymiseen kaupunkisuunnitteluosastolta sivistykseen, eikä kulttuuripalvelut siten enää osallistu kaupunkisuunnitteluosaston tapahtumiin. Osin kyse on siitä, että ennen koronapandemiaa ja sen jälkeen yleisömäärät eivät ole vielä täysin vakiintuneet. Vuonna 2023 saavutettiin jopa 89 ohjelmakohtaa/5 692 kävijää.		
Aktiivisempi vapaa-aika	Näyttelytoiminta Galleria Centrumissa, Galleria Promenadessa ja Galleri Perspektiivissä on ympärivuotista	Laadittujen tunnuslukujen seuranta. Kaikkien gallerioiden yhteistavoitteena on 30 näyttelyä/10 000 kävijää
Tavoite toteutui reilusti. 32 näyttelyä/13 894 kävijää.		
Hyvinvoivat asukkaat	Kaupunkikuvaa kehitetään pitkällä aikavälillä kulttuurisuunnittelun avulla kaupungin asukkaiden viihtyisyyden ja osallistumisen lisäämiseksi. Digitalisaatiohankkeet.	Uusi prosenttiperiaatehanke on käynnistetty. Digitalisaatiohanke on toteutettu.
Katarinaskolanin taideteosten suunnittelu on aloitettu prosenttiperiaatteen mukaisesti. Digitalisaatiohanke on toteutettu.		

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Hyvinvoivat asukkaat	Nuorisotyötä kehitetään etsivän nuorisotyön tullessa osaksi kaupungin nuorisopalveluja.	Uusi nuorisopalvelujen organisaatiomalli laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa ja otetaan käyttöön
Toimintayksikön päällikön ratkaisu ajalle 1.5.–31.12.2023 on osoittautunut erittäin onnistuneeksi. Samalla yksikkö valmistautuu nyt uuteen organisaatiomalliin, mikä tarkoittaa, että yksikkö saa kokonaispuolittaisen nuorisopalvelupäällikön 1.1.2024 alkaen. Henkilöstön kanssa on laadittu selkeämmät rakenteet, jossa kaikki työnkuvaukset on päivitetty ja tehtävät selvitetty.		
Hyvinvoivat asukkaat	Tammisaaren uimahallissa taataan laadukas uimaopetus kaupungin kouluille.	Kaikki oppilaat saavat 30 tuntia uimaopetusta peruskoulussa, vierailut jakautuvat seuraavasti: vuosiluokat 1–2: 5 kertaa/vuosi, lk 3–4: 4 k/v., lk 5–6: 3 k/v., lk 7–9: 2 k/v.
Toimintavuonna on toteutettu uimaopetusta koulujen varausten mukaisesti, ja uimahallin opetuskalenteri on ollut täyteen varattu.		
Hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökyselyn ja kehityskeskustelujen tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Henkilöstökokouksia järjestetään kaikissa yksiköissä.	Yksikönpäällikkö tunnistaa keskeiset kehitystarpeet. Hyvät kokouskäytännöt jaetaan sivistyksen eri yksikköihin ja kootaan sivistyksen intrasivuille.
Henkilöstökokouksia pidetään säännöllisesti. Yksikönpäälliköt tunnistavat keskeiset kehittämistarpeet.		
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaikki sivistyksen yksiköt säästävät sähköä ja vettä	Laaditaan suunnitelma, jossa kuvataan, mitä toimenpiteitä suunnitellaan toteutettavaksi ja miten näitä seurataan
Tehtävä on suoritettava yhteistyössä kaupungin tilahallinnon kanssa.		

Analyysi toimenpiteistä

Sekä liikunta- että nuorisotoiminta ovat saavuttaneet vuoden 2023 tavoitteensa, joten toimintavuosi on ollut onnistunut.

Karjaan ja Pohjan seniorikuntosalien toiminta on käynnistynyt hyvin, ja niissä on ollut paljon käyttäjiä. Salit siirtyivät liikuntapalveluille 1.1.2023 alkaen, ja Pohjan seniorkuntosali avautui maaliskuussa 2023. Tässä yhteydessä 40 prosentin henkilöstöresurssi (liikuntaneuvoja) on ollut ratkaiseva hyvän palvelun kannalta.

Voimaa vanhuuteen- hankkeen toinen vuosi päättyi, ja tuloksena oli useita uusia ryhmiä sekä suunnitelma Seniorikarkelot-nimisestä vanhusten messutapahtumasta huhtikuussa 2024. On huomattava, että ehdotus kehittämissuunnitelman panostuksista ei toteudu vuoden 2024 talousarviossa. Uimahallin johdettu toiminta ja uimaopetus on voitu toteuttaa suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisesti.

Nuorisotoiminta ylitti selvästi tunnuslukunsa sekä nuorisotalokäyntien että erityisnuorisotyöhön osallistuvien osalta, mikä on erittäin ilahduttavaa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta teki vuoden aikana päätöksen Ohjaamo-toiminnan käynnistämisestä Raaseporissa, mihin varattiin määräraha vuoden 2024 talousarviossa. Myös lisääntynyt läsnäolo kouluissa oli mahdollista toteuttaa, kun nuorisopalveluiden konsepti ”Koulun nuoriso-ohjaaja” käynnistyi syksyllä, jolloin yksi nuoriso-ohjaaja oli ollut 1–2 päivää viidessä kunnallisessa koulussa, joissa on luokat 7–9.

Hyvinvointialueen kanssa alun haparoivasta yhteistyöstä huolimatta kulttuuritoiminta pystyi loppuvuodesta lähes saavuttamaan tavoitteensa. Sen sijaan ajatusvirheen vuoksi yleisötilaisuuksien tavoitteet olivat aivan liian korkeat. Muutoin toimintavuosi on toiminut hyvin, ja näyttelyjen ja kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet on ylitetty reippaasti. Kulttuuripalvelut osallistui Kirjakekkereiden, Tammissaaren kesäkonserttien ja Bokkalasetin järjestämiseen sekä järjesti vanhuspalveluiden puitteissa ohjelmaa itsenäisyyspäivän kunniaksi. Fokuksen galleriatoimintaan on hankittu mittatilatut näytöt ja vitriinit, ja kaupungin taiderekisteriä on päivitetty, kun kaupungin taideteoksia siirretään hyvinvointialueen toimistoista kaupungin tiloihin.

Tunnusluvut

	TP 2023	TA 2023	TP 2023
Uimahallikäynnit/vuosi	72 770	97 000	86 779
Uimaopetus kouluille/osallistujamäärä per vuosi	6 884	7 200	6 783
Nuorisotalojen käynnit/vuosi	19 099	14 500	23 324
Ohjattu toiminta/osallistujat (vesitoiminnot, kuntosali, ei kouluja)	12 540	21 000	13 635
Liikuntaneuvonta/osallistujat	0	90	98
Ohjattu nuorisotoiminta/osallistujat	2 710	2 500	2 544
Erytisyisnuorisotoiminta/osallistujien määrä per vuosi	20	100	179
Kulttuurielämykset hoidossa/kävijämäärä	284	350	310
Kulttuurielämykset hoidossa/ohjelmakohtien määrä	19	18	13
Yleisötilaisuudet/kävijämäärä	7 201	13 000	5 692
Yleisötilaisuudet/ohjelmakohtien määrä	73	215	89
Näyttelyt /kävijämäärä	4 744	10 000	13 894
Näyttelyt /näyttelyjen määrä	20	30	32
Kulttuurikasvatussuunnitelma/osallistuvien oppilaiden määrä	9 195	4 060	9 841
Kulttuurikasvatussuunnitelma/ohjelmakohtien määrä	276	316	454
Kulttuuripalvelujen Facebook-sivut/seuraajien määrä	3 806	4 000	4 166

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	389 494	433 000	0	460 797	27 797	106,4%
Maksutuotot	4 281	31 000	0	2 398	-28 602	7,7%
Tuet ja avustukset	7 000	60 000	0	125 927	65 927	209,9%
Muut tuotot	437 473	465 600	0	277 894	-187 706	59,7%
Tuotot yhteensä	838 248	989 600	0	867 016	-122 584	87,6 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				3,4 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-972 041	-1 291 090	0	-1 263 869	27 221	97,9%
Ostopalvelut	-881 704	-1 017 130	0	-1 077 546	-60 416	105,9%
Aineet ja tavarat	-45 258	-85 390	0	-93 832	-8 442	109,9%
Avustukset	-342 202	-404 000	0	-363 082	40 918	89,9%
Muut kulut	-1 666 965	-1 921 010	0	-1 433 941	487 069	74,6%
Kulut yhteensä	-3 908 171	-4 718 620	0	-4 232 270	486 350	89,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				8,3 %		
Toimintakate	-3 069 923	-3 729 020	0	-3 365 254	363 766	90,2 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				9,6 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	350 092	372 600	0	182 648	0	0
Sisäiset kulut	-2 333 150	-2 725 600	0	-2 236 725	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Vapaa-aikaosaston tulot ovat hieman budjetoitua pienemmät, mutta koska kustannukset ovat pienemmät, alittuu talousarvio. Kustannusten alittuminen johtuu osaksi sisäisen kirjanpitoikäytännön muutoksesta ja osaksi siitä, että liikuntapaikkojen hoidon sisäinen laskutus on jäänyt budjetoitua pienemmäksi. Liikunnan palkkakustannusten osuus kokonaiskustannuksista, minkä vuoksi työehtosopimuksen mukaiset palkkorotukset ovat vaikuttaneet osastoon laajasti.

Uimahallin kävijämäärä on ollut hyvällä tasolla, ja tuotto on tähän mennessä ollut parempi kuin vuonna 2022, mutta kuitenkin budjetoitua alhaisempi. Myös muut urheilun tuotot ovat olleet hieman budjetoitua pienemmät.

SKAPA-hanke on käynnistynyt kulttuuritoiminnassa. Hankkeella ei ole vaikutusta toimintakatteeseen, mutta koska avustuspäätöksestä ei ollut tietoa vuoden 2023 talousarviota laadittaessa, hanketta ei ole otettu huomioon talousarviossa. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ei vielä toimi kunnolla, mikä näkyy vanhuspalvelujen kulttuurisuunnitelmalle laadittujen tunnuslukujen seurannassa.

RASEBORG
RAASEPORI

TOIMIALA: **TEKNIikka**

TOIMIALA: TEKNIikka

Toimialan perustiedot

Tekninen toimiala on valtuustotasolla jaettu kahdeksaan sitovuustasoon: (valtuuston sitovuustasot) 1) Hallinto 2) Yhdyskuntateknikka 3) Mittaus ja kiinteistönmuodostus 4) Kaavoitus 5) Rakentaminen ja ympäristö 6) Tilahallinto 7) Siivous ja ruokahuolto 8) Jätelautakunta.

Tekniseen toimiala käsittää seuraavat toimintaosastot: 1) Hallinto 2) Yhdyskuntateknikka 3) Kaavoitus ja ympäristö 4) Tilahallinto ja 5) Jätelautakunta

Tekninen lautakunta vastaa koko toimialan toiminnoista, talousarviosta sekä henkilökunnasta lukuun ottamatta rakennus- ja ympäristöviranomaistoimintaa sekä kaavoitustoimintaa. Kaavoituslautakunta on asiantuntijalautakunta kaavoituskysymyksissä, ympäristö- ja rakennuslautakunta hoitaa rakennus- ja ympäristöluvut ja Uudenmaan jätelautakunta on 12 Uudenmaan kunnan jäteviranomaislautakunta. Kaavoituslautakunta sekä ympäristö- ja rakennuslautakunta käsittelevät toiminta-alueensa talousarvion.

Pääasialliset tehtävät:

- Edistää Raaseporin kaupungin kasvua ja viihtyisyyttä
- Vastata maapolitiikasta, kiinteistöjen myynnistä ja aluesuunnittelusta
- Vastata yleisten alueiden hoidosta ja kunnossapidosta
- Edistää ja ylläpitää turvallista infrastruktuuria ja hyviä liikenneyhteyksiä
- Koordinoida investointien suunnittelua ja toteutusta yhdessä muiden toimialojen kanssa
- Vastata kaupungin rakennetun kiinteistökannan/toimitilojen kunnossapidosta ja kiinteistöstrategian toimeenpanosta
- Vastata kaupungin ruokahuollon- ja siivouspalveluiden tuottamisesta toimialojen tarpeiden mukaan.
- Vastata viranomaistoiminnasta, rakennusvalvonta ja ympäristöyksikkö osana toimialaa

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

- Teknisen toimialan päämäärät;
  - kuntalaisten eduksi; tavoitteena tyytyväinen asiakas
  - muiden toimialojen kanssa; tavoitteena tyytyväinen tilaaja
  - toimialan sisäisesti; tavoitteena toimivat sisäiset työtavat
- Teknisen toimialan hyvä ja selkeä johtaminen, selkeät toimenkuvaukset ja vastualueet
- Teknisen toimialan ja kaupungin muiden toimialojen kiinteä yhteistyö
- Taloudellisen tilanteen mukaan mitoitettu motivoitunut ja osaava henkilökunta
- Oikein mitoitettu asiakaspalvelu sekä osastoilla että kaupungin kotisivuilla
- Selkeä kaavoitus, sujuva luvitus sekä tonttien oikea-aikainen markkinointi ja myynti
- Kyky reagoida nopeasti tuleviin tarpeisiin ja kysyntään

- Hankekehitys jatkuu, kehitysprojektien tehokas läpivienti
- Hankkeiden toteutuksen aikataulutus ja työvaiheiden suunnittelu
- Kiinteistöstrategian toimeenpano ja toimivat kiinteistönkehitystoimenpiteet
- Hyvä yhteistyö teknisen keskuksen, Raaseporin Veden, Raaseporin Energian ja muiden verkkorakentajien kanssa:
- Investointien samanaikainen toteuttaminen muiden toimijoiden kanssa, kun se on mahdollista
- Yhteisten hankintamenettelyjen hyödyntäminen esim. aluerakentamiskohteissa
- Hyvä yhteistyö alueellisten ja valtion viranomaisten kanssa
- Henkilöstön työhyvinvointi keskiössä
- Ns. sote-kiinteistöjen siirto hyvinvointialueelle siirtymäkauden ajaksi vaikuttaa tilahallinnon sisäisten vuokrien kertymään, aiempi ns. sisäinen pääomavuokra muuttuu ns. ulkoiseksi vuokratuloksi
- Palveluverkon sopeuttaminen tulevaan, painopisteinä;
  - tulevan investointikauden hankkeiden palveluverkon tarkasteluja päivitys osana palveluverkon muutoksia (kouluverkko, päiväkotiverkko ja kaupungin palveluiden tuottaminen omissa tiloissa)
  - palveluverkon, maankäytön kehityskuvan sekä kaavoituksen yhteensovittaminen
  - hyvinvointialueelle siirretyt kiinteistöt, toimenpiteet siirtymäkaudella vuokraustoiminnan jatkamiseksi
    - hyvä vuokranantaja hyvinvointialueelle
    - sosiaali- ja terveydenshuollon rakennukset tarkoituksenmukaisesti (kiinteistö) salkutettu ja vuokra määritetty
    - oikein mitoitettu palveluverkko hyvinvointialueen käytössä

Tammiharjun alue on edelleen keskeisessä roolissa kaupungin hallinnon sijoittumisen suhteen. Alueen 16 rakennuksen käyttöä ylläpidetään osana palveluverkon tarkastelua keskittämällä kaupungin ja muiden toimijoiden toimintoja alueelle. Alueen rakennusten käyttöaste on kohtalaisen hyvä, ainoastaan 2 rakennusta alueella on vailla käyttöä. Tammiharjun alueen asemakaava tulee saada hyväksytyä vuoden 2023 aikana.

Perustetun hyvinvointialueen ns. sote-toimintojen muutokset edellyttävät, että kaupungin kiinteistöjen (ulkoinen) vuokrataso on oikea ja kilpailukykyinen. Hyvinvointialueelle vuokrataan vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat tilat. Talousarviossa 2023 noudatettu vuokran määritysperiaate vastaa valtioneuvoston asetuksen mallia. Määrättyjen tekniseen toimialaan kuuluvien tehtävien (mm ruokahuolto ja siivous) siirtyminen hyvinvointialueen hallintaan käynnistyy vuoden 2023 alusta ja toiminnan muutokset on huomioitu talousarviossa.

Kaavoitusohjelma ja rakentamisen toteutussuunnitelmat päivitetään vastaamaan ajankohtaista tarvetta. Kaavoituksessa keskitytään toteuttamaan kaavoitusohjelmaan sisältyvät priorisoidut kaavahankkeet.

Päivitetty palveluverkkoselvitys, kaavoitusohjelma, asuntopoliittinen ohjelma ja maankäytön kehityskuva muodostavat yhtenäisen toiminta- ja toteutustavoitteen koko teknisen toimialan osalta. Vuoden 2021 aikana käynnistetty maankäytön kehityskuva perustuu palveluverkkoselvityksen toimeenpanoon ja toimii yleis- ja asemakaavoitusta ohjaavana aineistona. Maankäytön kehityskuva valmistuu vuoden 2023 aikana.

Asuminen ja maankäyttö – palveluverkkoselvitys ja maankäytön kehityskuvan tulee olla linjassa kaupungin strategian ja muiden ohjausasiakirjojen kanssa. Palveluverkkoselvitys päivitetään vastaamaan nykytilannetta ja huomioidaan tulevaisuuden ennusteet. Sote-kiinteistöjen siirto hyvinvointialueelle, tulevat investoinnit kouluihin ja päiväkoteihin ja muuttuneet tarpeet edellyttävät palveluverkon tarkastelua. Edellinen palveluverkkopäätös (KV 8.6.2020 § 60) on pääsääntöisesti toimeenpantu ja tulevien toimintavuosien muutokset tulee ottaa tarkasteluun. Palveluverkkoselvityksen tuloksena laaditaan strategia sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöille siirtymäajalle ja sen jälkeiselle ajalle.

Tonttimaan kaavoittaminen yritystoiminnalle on painopisteenä toimintavuonna 2023. Karjaan ja Tammissaaren välinen yleiskaava edesauttaa työpaikka-alueiden asemakaavoittamista. Skogbyn ja Horsbäckin alueita kehitetään, kun työpaikkatonttien kysyntä ja tarve sitä edellyttää. Lepin alueen kehittämisen edellytykset ovat suotuisat, kun alueen liikennejärjestelyt on valmistunut syyskuussa 2022. Edelliset vuosien kokemusten mukaan pääpaino tontinmuodostuksessa (kaavoituksessa) tulee olla asuntotonttien varannon kasvattaminen Tammissaarella ja Karjaalla sekä työpaikka- ja teollisuustonttien kaavoituksessa. Vallalla oleva asumisen trendi on, että ihmiset haluavat asua taajamien keskustoissa palveluiden lähellä.

Kiinteistönmyynti, sekä rakentamattomat maa-alueet, että rakennukset, on keskitetty mittaus- ja kiinteistönmuodostusosastolle. Myyntiprosessi valmistellaan siten, että kohteen myynnille on päätöstä tehtäessä vaadittavat tiedot, riittävä taustatieto myyntipäätöksen tekoon sekä ostajaehdokkaalle. Saumaton yhteistyö raakamaanhankinnan (maapolitiikka) – kaavoituksen - luvituksen ja kiinteistönmyynnin osalta on tärkeää ja kytkeytyy koko toimialan yhteisiin toiminnallisiin- ja taloudellisiin tavoitteisiin. Kiinteistönmyynnistä saatu myyntivoitto on vuodelle 2023 asetettu 0,5 miljoonaan euroon. Kiinteistöjen myynnistä saadaan sekä suoranaisia myyntituloja sekä toisaalta säästöjä ylläpitokustannuksista ja laskennallinen rakennuksiin liittyvä korjausvelka vähenee kiinteistömässä pienentyessä. Kiinteistömyynnin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liittyvät käytännössä koko teknisen toimialan toimintaan.

Toimintavuoden 2023 aikana puretaan huonokuntoisia rakennuksia, osana vuokra-asuntokannan (Billnäs ja Solgläntan) ja kouluverkon (Svartå skola) kehittämistä. Purkumääräraha varataan käyttömenoista. (sis tilahallinnon talousarvioesityksessä). Vuoden 2023 alussa siirretään 4 erillisen asuntokohteen, yhteensä 54 vuokra-asuntoa kaupungin vuokra-asuntoyhtiön haltuun.

Tavoitteena on, että rakennusvalvonta ja ympäristötoimisto toimivat läheisessä yhteistyössä muun teknisen toimen kanssa ja koko toimiala pyrkii näin hyödyntämään osastojen välisiä synergiaetuja.

Katuvalaistuksen omistus ja kunnossapito on siirretty Raaseporin Energian omistukseen, kaupunki ostaa valaistuksen ostopalveluna toimintavuoden 2021 alusta lähtien, ostopalvelun toimintaa ja vaikutuksia seurataan toimintavuoden aikana.

Raasepori toimii Uudenmaan jätelautakunnan isäntäkuntana. Uuden 'Uudenmaan jätelautakunnan' toimintaa on kuvattu tarkemmin kyseisen osaston alla erillisessä kappaleessa.

Merkittäviä kehityshakkeita kaupungin kannalta ovat Hanko-Hyvinkään rataosuuden sähköistys ja turvallisuuden parantamisen sekä nykyisen Rantaradan välityskyvyn parantaminen. Hanko-Tammisaari-Karjaa-Helsinki rataosuuden henkilöjunaliikenteen kehittäminen yhdessä muiden ns. 'Rantarata kuntien' kanssa on ajankohtaista. Lepin alueen liikennejärjestelyt valmistuvat syyskuussa 2022, edellytykset Lepin alueen kaupalliseen kehittämiseen ovat siis olemassa.

Sopimuskauden sähköhankinta on tehty 1.1.2022 alkaen. Sähkön hinta nousi voimakkaasti syksyllä 2021, mikä vaikuttaa teknisen toimialan talousarvioon edelleen. Talousarviossa vuodelle 2023 on huomioitu sopimuksen mukainen (2022–2024) sähkön hinta.

Investoinnit 2023

Investoinnit esitellään talousarvion investointiosassa.

Analyysi toimenpiteistä

Vuoden aikana toiminnassa ei ole ollut merkittäviä poikkeamia lukuun ottamatta talousarviomuutoksia. Toimintavuoden aikana on tehty yhteensä viisi talousarviomuutosta, kaksi koski käyttökulujen poikkeamia ja kolme investointihankkeita.

Käyttökuluihin liittyvä talousarviomuutos (Kvalt 4.12.2023 § 132) koski toimitilahuollon ja ruokahuollon henkilöstökustannusten ylitystä. Henkilöstökustannusten ylitys johtui palkkojen indeksikorotuksista. Tilahallinnon kustannukset kasvoivat johtuen kaukolämpökustannuksista sekä leasingkustannuksen (Liljedahlinkadun rakennushanke) maksaminen aiheutti 1 M€ talousarviomuutoksen (Kvalt 18.9.2023 § 74).

Valtuusto hyväksyi organisaatiomuutoksen 1.1.2024 alkaen kokouksessaan 12.6.2023 § 57. Organisaatiomuutoksen toimeenpano on jatkunut syksyllä, kaupunginhallituksen perustamat virat (katupäällikkö, investointiyksikön yksikön päällikkö ja tilahallinnon työnjohtaja) on täytetty.

Toimintasuunnitelman ja talousarvion toimeenpano on jatkunut sekä investointien että varsinaisen toiminnan osalta. Tekninen lautakunta hyväksyi teknisen toimialan käyttösuunnitelman 24.1.2023 § 14. Kiinteistöjen/tilahallinnon (§ 18) ja liikenneväylien vuotuiset työohjelmat (§ 15) teknisen lautakunnan kokouksessa 24.1.2023. Käyttösuunnitelma sisältää ne toimenpiteet ja taloudelliset puitteet, joissa tekninen toimiala toimii. Tekninen lautakunta hyväksyi kokouksessaan 21.2.2023 § 40 (Fiskarin maankäyttösopimus) maankäyttösopimukseen perustuvat toteuttamissuunnitelmat.

Kaavoitusohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.2.2023 § 9.

Palveluverkkoselvitysten päivitykset on käynnistetty, ja kaupunginhallituksen, sivistyslautakunnan ja teknisen lautakunnan iltakoulu järjestettiin 12.4.2023. Kuntalaisille järjestettiin tilaisuus Fokuksessa 9.5.2023. Palveluverkkoselvityksen päivitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.11.2023 § 120. Kaupunginvaltuuston hyväksymät muutokset palveluverkossa huomioitiin vuoden 2024 talousarviolaadinnan yhteydessä. Pidemmän aikavälin investointisuunnitelmassa päivitettiin vastaamaan palveluverkkopäätöstä.

Tekninen lautakunta hyväksyi 13.6.2023 § 99, että pienvene- ja vierassatamien yhtiöittämistä koskeva selvitys käynnistetään välittömästi. Yhtiöittämisselvityksen laatimiseen on tilattu ja selvitys valmistui kommentteille lokakuun alussa. Kaupunginhallitus päätti 11.12.2023 § 513, että pienvenesatamien yhtiöittämisen valmistelut jatkuvat vuoden 2024. Tavoitteena on siirtää pienvenesatamien hoito erilliselle yhtiölle mahdollisesti vuoden 2025 alusta.

Kiinteistöstrategian mukaiset myynti- ja luovutustoimenpiteet ovat jatkuvasti työn alla. Vuoden 2024 talousarvioon sisällytettiin toimintavuodelle osoitetut palveluverkon muutoksiin liittyvät päätökset kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti. Talousarvion mukaisen myyntivoiton saavuttaminen (500 000 euroa) on haastavaa ja edellyttää suurten (myynti-) hankkeiden toteuttamista. Kiinteistöjen myynti- ja vuokratuottotavoitteeseen päästiin vuoden 2023 osalta.

Uimahallin projektisuunnitelma käsiteltiin kaupunginhallituksessa 30.1.2023 § 35 ja asia palautettiin edelleen valmisteluun. Kaupunginhallitus hyväksyi hankesuunnitelman 8.5.2023 § 179.

Edellisen vuoden investoinneista Åminnen kalatien urakkaa koskeva luovutusmateriaali ja dokumentaatio on valmis. Myös riita kolmannen osapuolen kanssa Åminnen voimalan rakennesortumasta ja sen vaikutuksesta urakan kokonaiskustannuksiin on Etelä-Savon käräjäoikeuden tuomiolla 15.3.2023 ratkaisut. Kaupunginhallitus käsittelee tuomioasiaa kokouksessaan 27.3.2023 § 102. Åminnen kalatien riita-asiaan liittyvä käräjäoikeuden päätöksen mukainen korvaus (n 130 000 euroa) ja vakuutusyhtiön korvaamat oikeudenkäyntikustannukset (n 30 000 euroa) ovat maksettu Raaseporin kaupungille. Peltokosken kalatiehankkeen aluehallintoviraston vesilupa myönnettiin 18.12.2023.

Investointitalousarvio

Tekninen lautakunta on alkuvuodesta esittänyt kolme erillistä talousarviomuutosta kaupunginhallitukselle (ja edelleen valtuuston käsiteltäväksi). Talousarviomuutokset koskevat Ekenäs högstadieskolan valmistuskeittiön rakennustyöiden kustannusylitystä (Kvalt 15.5.2023 § 28), Landsbron siltan hankinnan keskeyttämistä (Kvalt 15.5.2023 § 29) ja Södra vikenin toimintavuosinen välistä määrärahasiirtoa (Kvalt 18.9.2023 § 73).

Vuoden aikana lautakunnan sitovuustasolla on tehty joitakin tarkennuksia (investointi)työohjelmiin. Neljännen vuosineljänneksen aikana tarkennetaan hankintoja eri työvaiheelle, jotka sisältyvät rakennusten ja liikenneväylien työohjelmiin.

Investointien tilannearvio esitellään talousarvion investointiosassa.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	10 926 129	9 095 910	0	9 074 045	-21 865	99,8 %
Maksutuotot	880 416	749 850	0	645 224	-104 626	86,0 %
Tuet ja avustukset	183 751	179 000	0	226 831	47 831	126,7 %
Muut tuotot	23 427 401	22 964 630	125 000	23 287 355	197 725	100,9 %
Tuotot yhteensä	35 760 770	33 389 890	125 000	33 495 438	-19 452	99,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						
Kulut						
Henkilöstökulut	-11 912 832	-10 885 190	-100 000	-10 988 084	-2 894	100,0 %
Ostopalvelut	-11 058 478	-8 845 700	0	-8 633 376	212 324	97,6 %
Aineet ja tavarat	-6 911 490	-6 238 220	-500 000	-6 421 476	316 744	95,3 %
Avustukset	-224 962	-251 200	0	-243 438	7 762	96,9 %
Muut kulut	-5 800 969	-5 151 020	-625 000	-5 602 984	173 036	97,0 %
Kulut yhteensä	-35 908 732	-31 371 330	-1 225 000	-31 889 358	706 972	97,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						
Toimintakate	-147 962	2 018 560	-1 100 000	1 606 080	687 520	174,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)						
Mistä:						
Sisäiset tuotot	27 762 372	23 055 670	0	22 735 019		
Sisäiset kulut	-2 245 936	-2 127 250	0	-2 477 126		

Analyysi taloudesta

Vuonna 2023 tuotot noudattivat budjetoitua tasoa. Käyttöomaisuuden myynnin nettovoitot ylittivät talousarvion vajaalla 100 000 eurolla. Puun myynti ja ulkoiset avustukset olivat puolestaan vajaat 50 000 euroa budjetoitua paremmat, kun taas maa-alueiden (maanvuokra) ja kiinteistöjen vuokratuotot olivat yhteensä noin 20 000 euroa budjetoitua suuremmat. Maksutuotot olivat sen sijaan runsaat 100 000 euroa budjetoitua heikkomat. Myös toimitilahuollon (50 000 euroa) ja ruokahuollon (60 000 euroa) sisäiset tulot olivat budjetoitua pienemmät. Lisäksi se osuus henkilöstön työpanoksesta, joka kohdennetaan investointitalousarvioon (käyttötalousarvion tulo), oli noin 140 000 euroa budjetoitua pienempi.

Kustannukset olivat runsaat 700 000 euroa budjetoitua heikkomat. Henkilöstökustannukset olivat korjatun talousarvion mukaisia. Valtuusto myönsi 4.12.2023 § 132 toimitilahuollon ja ruokapalvelun toimialalla 100 000 euron lisämäärärahan henkilöstökustannusten kasvun kattamiseen. Ostopalveluja käytettiin noin 210 000 euroa budjetoitua vähemmän johtuen muun muassa ympäristöterveydenhuollon pienemmistä maksuosuuksista.

Materiaalikustannuksiin myönnettiin 500 000 euron lisämääräraha vuoden aikana syntyneiden kauko-
lämpökustannusten korotusten kattamiseksi. Yksityisteiden avustukset maksettiin suunnitellusti, kun
taas muut toimintakustannukset (esim. vuokrat) alittivat korjatun talousarvion noin 170 000 eurolla.
Liljedahlinkadun vanhusten asumishankkeen kiinteistöleasingkustannukset jaksotettiin niin että ne
rasittavat toimintavuosi 2023. Leasingtilille aikaisempien hankevalmistelujen aikana kirjatut kustannuk-
set rasittavat tilahallinnon käyttötalousarviota, noin 380 000 euroa. Kaupunginvaltuusto päätti talous-
arvionmuutoksesta 18.9.2023 § 74, jossa tilahallinnon talousarvioon lisättiin Liljedahlinkadun hankkeen
leasingrahoitusosuus.

Teknisen alan toimintakate oli noin 685 000 euroa tarkistettua talousarviota parempi ja se ylitti alkupe-
räisen talousarvion 410 000 eurolla. Vuoden aikana myönnettiin yhteensä 1 100 000 euron lisämäärä-
raha, joka kattoi toimintavuonna syntyneet poikkeamat. Taloudellisen toteutuman tarkempi kuvaus
löytyy kunkin sitovuustason kohdalta. Investointitalousarvion toteutuma esitellään erillisessä liitteessä

HALLINTO

Toimintakuvaus

Osasto vastaa koko toimialan kokonaisvaltaisesta hallinnosta ja tukitoimista sekä toimialan osastojen osastokohtaisesta hallinnosta. Osasto johtaa ja koordinoi taloussuunnittelun ja vastaa toimialan koko talousseurannasta. Osasto vastaa lisäksi toimialarajat ylittävästä yhteistyöstä.

Kanslia vastaa asiakäsittelystä, asiakaspalvelusta, toimialan taloushallinnosta sisältäen laskutuksen ja ostoreskontra, ennusteet ja tilastot sekä controller-toiminnon. Kanslia hoitaa koko toimialan yhteisiä hallinnollisia toimintoja. Muilla osastoilla on omia ja läheisiä kansliatoimintoja varten oma hallinnollinen henkilökunta.

Investointisuunnitteluyksikkö vastaa kaupungin kaikkien toimialojen investoinneista. Tämä merkitsee vastuuta talousarvion laatimisesta sekä kaupungin investointibudjetin koordinoinnista ja täytäntöönpanosta kokonaisuudessaan.

Ajoneuvohallintoyksikkö vastaa kaupungin ajoneuvokannasta. Avustaa ajoneuvojen hankinnoissa, pitää yllä rekisteriä sekä seuraa käyttökustannuksia.

Kaupungin pienvenesatamat hoidetaan nettoyksikkönä osaston alaisuudessa.

Ympäristöterveydenhuolto

Eteläkärjen ympäristöterveyslautakunta Hangon kaupungissa toimii kunnan terveysuojeluviranomaisena ja järjestää lakisääteistä eläinlääkäripalvelua. Osasto hallinnoi toimintaa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Henkilöstömäärää mukautetaan jatkuvasti työtehtävien mukaan. Työprosessien jatkuva läpikäynti tehostaa työruutiineja ja tekee työtehtävien jakamisesta optimaalista ja kokonaisvaltaista. Työtehtävien tasainen jakaminen lisää yksittäisen työntekijän sekä työtiimin hyvinvointia.

Teknisen toimialan talousarvio sisältää määräraha, jonka turvin palkataan hankevastaava, jonka tehtävänä on yhdessä eri osastojen (esimerkiksi keskushallinto, tilahallinto, yhdyskuntateknikka ja ympäristövirasto) kanssa hakea hankerahoitusta ja myös olla koko hankkeen toteutuksessa mukana toteuttajana. Uusi resurssi vastaisi muun muassa energiatehokkuuden tehostamistoimiin vuosittain varatun investointimäärärahan työohjelman laatimisesta ja toteuttamisesta sekä hulevesien hallintasuunnitelman laatimisesta. Investointihankkeiden kasvaneet palkkakustannukset rasittaisivat investointitalousarviota.

Pienvenesatamien tehostamistyö jatkuu. Pienvenesataman toiminnan kokonaisuudistuksen tavoitteena tulee olla toiminnan parantaminen. Tavoitteena on talouden parantaminen siten, että pienvenesataman tulot kattavat kaikki kustannukset, investoinnit mukaan lukien. Työ on käynnissä ja siihen vaikuttavat satamarakenteen tulevat muutokset.

Stallörsparkenin ja vierassataman jatkokehittämistä varten pitkän aikavälin tavoitteena on löytää alueelle investointimalli sekä lisätä entisestään alueen houkuttelevuutta ja saavutettavuutta asukkaille ja matkailijoille. Stallörsparkenia kehitetään vierassatamana ja pienvenesataman toimintaa keskitetään Pohjoissatamaan, Ormnäsiin/Metsästäjänmäelle ja Södra vikeniin. Gammelbodaan suunnitellaan pienvenesatamaa, jota hoitaisi ulkopuolinen toimija. Talousarviossa on varattu määräraha vierassataman suunnitteluun.

Pienvenesatamien toiminnan tavoitteena on lisätä venepaikkojen vuokrausastetta. Rakennustyöt etenevät vuonna 2023 Södra Vikenin alueella, jossa vuokrausaste on alhaisin. Rakennustyöt vaikuttavat Södra vikenin ja Barckenin niemen vuokraukseen. 89 venepaikkaa ei voi vuokrata töiden aikana. Näistä 57 on vuokrattuja, ja rakennustöiden aikaisia korvaavia venepaikkoja esitetään.

Toimintaa sopeutetaan ja mitoitetaan hyvinvointialueen tuomien muutosten mukaisesti. Mukautuksiin sisältyy muun muassa arvio ajoneuvohallinnon tulevista tarpeista. Vastuu pelastustoimen toiminnasta siirtyy uudelle hyvinvointialueelle, kun taas ympäristöterveydenhuollon toimintaa hallinnoi edelleen kaupunki.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Vastuullinen investointi- ja omistajapolitiikka	Investoinnit toteutetaan sovituksessa ajassa ja pidetään annetuissa investointimäärärahoissa	Hankkeet, jotka ovat toteutettu määräaikana ja jotka ovat pysyneet talousarviossa

Investointihankkeiden toteutumat esitetään erikseen. Vuoden aikana toteutettiin 79,2 % investointitalousarviosta.

Valtuusto hyväksyi talousarviomuutoksia neljälle vuoden investointihankkeelle: Ekenäs högstadieskolan valmistuskeittiön perusparannuksille, Maasillan sillalle, Södra vikenille sekä Tammisaaren keskusentälle.

Useimmat investointihankkeet valmistuivat tai etenevät asetetun aikataulun mukaisesti ja pysyivät talousarviomäärärahan puitteissa.

Parantunut palvelutaso	Palveluverkkoselvitys huomioidaan tulevien investointien suunnittelussa	Päivitetty investointiohjelma, jossa palveluverkkoselvitys on huomioitu

Valtuusto on 13.II.2023 § 120 hyväksynyt ehdotetut palveluverkon toimenpiteet. Toimenpiteet toimivat jatkovalmistelun pohjana, ja niitä voidaan harkita uudelleen kunkin hankkeen tarkemman käsittelyn yhteydessä. Toimenpiteet otettiin huomioon vuosien 2024–2026 investointitalousarviossa sekä vuosien 2024–2033 suuntaa antavassa investointisuunnitelmassa.

Analyysi toimenpiteistä

Henkilöstön määrää sopeutetaan jatkuvasti tarpeeseen. Henkilöstön tehtäviä on tarkistettu eläkkeelle siirtymisten yhteydessä. Vuoden 2023 aikana rekrytoitiin uusi ympäristö- ja energiategohankkeista vastaava hankepäällikkö sekä uusi kestävyyskoordinaattori. Uusi kestävyyskoordinaattori aloittaa työnsä vuoden 2024 alussa. Toimialan viestintäkysymyksissä työskennellyt kehityssuunnittelija oli määräaikaisessa palveluksessa elo–joulukuun aikana. Viestinnän parantamisen tarve kasvaa jatkuvasti, ja osastolle palkataan vastaava vakituinen resurssi vuoden 2024 aikana.

Prosessikuvausten laatiminen jatkui vuoden aikana. Syksyn aikana aloitettiin toimialan prosessien päivittäminen vastaamaan kaupungin uutta organisaatorakennetta. Muun muassa hanketyön prosesseja ja toimialan hallinnollista työtä selkeytettiin. Myös eri hankkeita koskevaa raportointi- ja riskinhallintatyötä selvennettiin.

Tekninen lautakunta päätti 13.6.2023 § 99 käynnistää pien- ja vierasvenesatamien mahdollisen yhtiöittämisen selvitystyön osana toimintavuoden 2023 talousarviotavoitteita. Selvitys valmistui syksyn aikana, ja sitä käsiteltiin teknisessä lautakunnassa 14.11.2023 § 212. Kaupunginhallitus merkitsi selvityksen tiedoksi 11.12.2023 § 513, ja päätti, että satamayhtiön perustamisen valmisteluja jatketaan, jotta vaikutukset voidaan ottaa huomioon vuoden 2025 talousarvion valmistelussa. Talousarvion laadinnan aikataulun vuoksi on toivottavaa, että valtuusto tekee lopullisen päätöksen Raaseporin kaupungin pienvenesataman yhtiöittämisestä syksyn 2024 aikana.

Valtuusto hyväksyi helmikuussa Stallörsparkenin alueen uuden asemakaavan. Vierassataman hoitotoimintoja koskevat sopimukset tehtiin helmikuussa, ja ne ovat voimassa kaudet 2024–2025 ja niissä on mahdollisuus optioon vuosille 2026–2027. Tekninen lautakunta päätti 21.2.2023 § 45, että Pohjoissataman nostopaikan länsipuolinen laituri varataan tilausliikenteelle, saaristoristeilyille ja yhteysliikenteelle. Liikenne alkoi toukokuussa ja jatkui koko kesän.

Södra vikenin rakennustyöt aloitettiin lokakuussa 2022. Vuokraaminen kaudella 2023 suunniteltiin siten, että venepaikkojen haltijoille, joita asia koskee (85 venepaikkaa, joista 57 on vuokrattu), osoitettiin uudet paikat. Tekninen lautakunta päätti 19.9.2023 §:ssä 172, että kaupungin satamatoiminta Snappertunan Rågössä annetaan vuokralle ulkopuoliselle toimijalle 1.1.2024 alkaen.

Työ kaupungin ajoneuvokannan sopeuttamiseksi jatkui ja vuoden aikana ajoneuvojen siirtoja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle saatiin päätökseen.

Eteläkärjen ympäristöterveyden kuntien vuosittainen sopimuksenmukainen kokous pidettiin 8.5.2023. Toiminta noudatti pääpiirteissään talousarviota, mutta toimintaan vaikuttavia rekrytointiongelmia esiintyi. Tulossa on uusi eläinlääkintähuoltolainsäädäntö, jonka jälkeen kunnat eivät saa vielä selvemmin kilpailla yksityisten markkinoiden kanssa. Nykyinen organisaatio vastanee tulevan lainsäädännön vaatimusten tätä osaa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Tekn. ltk kokouksia/vuosi	11	11	13
Tekn. ltk käsiteltyjä asioita/vuosi	286	250	235
Ostotositteita lkm/vuosi	17 656	18 000	16 706
Tehtyjä laskuja lkm	15 451	16 000	13 320
Rekisteröidyt ajoneuvot lkm	173	140	138
Pienvenesatamat			
Venepaikkojen määrä	763	774	767
Vuokrattujen osuus %	87	88	87
Ympäristönterveysthuolto			
Nettokust. ympäristönterv.huolto	176 701	213 000	120 309
Eläinlääkärihuolto			
Nettokustannukset eläinlääkärihuolto	238 789	267 000	253 117

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	208 609	196 000	0	267 300	71 300	136,4%
Maksutuotot	7 281	7 200	0	7 476	276	103,8%
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0%
Muut tuotot	20 666	14 000	0	17 223	3 223	123,0%
Tuotot yhteensä	236 556	432 200	0	463 809	31 609	107,3 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				96,1 %	-1	
Kulut						
Henkilöstökulut	-573 413	-727 020	0	-783 266	-56 246	107,7%
Ostopalvelut	-2 533 444	-639 240	0	-554 176	85 064	86,7%
Aineet ja tavarat	-19 214	-22 850	0	-19 051	3 799	83,4%
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0%
Muut kulut	-66 326	-45 880	0	-43 147	2 733	94,0%
Kulut yhteensä	-3 192 398	-1 434 990	0	-1 399 639	35 351	371,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-56,2 %	-1,0	
Toimintakate	-2 955 842	-1 002 790	0	-935 830	66 960	479,2 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-68,3 %	-1	
Mistä:						
Sisäiset tuotot	32 153	0	0	85 890	0	0
Sisäiset kulut	-53 750	-70 980	0	-74 156	0	0

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Toimintatuotto ylitti talousarvion runsaalla 30 000 eurolla. Venepaikkojen vuokrauksen myyntituotto muodostaa suurimman osan osaston tuotosta, ja se ylitti budjetoidun tavoitteen noin 5 000 eurolla. Venepaikkojen vuokrasaste on 87 prosenttia verrattuna 88 prosentin tavoitteeseen. Tulojen lisäämiseksi ja pienvenesatamien toimintatuoton nostamiseksi Södra vikenin ja Barckenin niemen vuokrasastetta on nostettava. Alueen vuokrasaste on tällä hetkellä 70 prosenttia.

Talousarviossa on myös 215 000 euron määräraha valmistukseen omaan käyttöön. Kyse on kustannuksista, jotka lisätään investointitalousarvioon. Toteutuma oli reilut 172 000 euroa, koska osa tämän vuoden hankkeista toteutettiin käyttötalousarvion puitteissa. Se osa hankepäällikön työstä, joka koskee käyttöhanketta, kirjataan tavanomaisena toimintatuottona. Ympäristö- ja energiatehokkuushankeista vastaavan uuden hankepäällikön rekrytointi saatiin päätökseen maaliskuussa, ja hankepäällikkö aloitti työnsä huhtikuussa. Rekrytoinnista aiheutuvat kustannukset ja tuotot oli otettu talousarviossa huomioon varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Suurin osa kustannuksista kohdentui kuitenkin niihin hankkeisiin, joihin hankepäällikkö osallistui, mikä vaikutti myönteisesti osaston toimintakatteeseen.

35 % budjetoiduista kustannuksista koostuu ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon maksuosuuksista. Toimintavuoden 2022 takaisinmaksujen ansiosta ja ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueen ajoittaisen henkilöstöpulan vuoksi kaupungin maksuosuuksien kustannukset olivat noin 105 000 euroa budjetoitua alemmat. Se on myös suurin yksittäinen syy siihen, että osaston toimintakate oli reilut 65 000 euroa budjetoitua parempi.

YHDYSKUNTATEKNIikka

Toimintakuvaus

Yhdyskuntatekniikan toimialueeseen kuuluvat:

- kadut, tiet ja yleiset alueet, puistot, uimarannat, satamat sekä kaatopaikat ja maankaatopaikat sekä niihin liittyvien investointien toteutukseen osallistuminen
- kaupungin kiinteistöjen lähialueiden hoidon koordinointi osana muuta kunnossapitotoimintaa
- urheilualueiden tekninen hoito ja kunnossapito sivistystoimen tasomäärityksen mukaisesti
- talous- ja puistometsien hoito
- katu- ja kaivuluparekisterin hallinnointi
- teknisen toimen päivystystoimintojen koordinointi
- aktiivinen asiakaspalvelu

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Toimialueen toiminta tuotetaan määrärahan puitteissa, mikä saattaa vaikuttaa kunnossapidon tasoon ja hankkeisiin konkreettisella tavalla. Budjetoinnissa on arvioitu lakisäätöiset, kunnallisin päätöksin käynnistetyt sekä osastojen välisin sopimuksin tehtävät työt ja tehty priorisointia. Kunnossapidon tuotantomenetelmiä kuitenkin myös kehitetään ja niiden taloudellisuutta seurataan aktiivisesti.

Osasto on aktiivisesti mukana ELY-keskuksen ja Liikenneviraston alueella käynnistämässä hankkeissa, mm. Hanko-Hyvinkää ratasuunnitelman, VT25:n liikennejärjestelyjen kehittämistarpeista sekä yhteishankkeina toteuttavien kevyenliikenteenväylien toteutussuunnittelussa.

Katuvalaistus on siirtynyt Raaseporin Energian hallintaan, käytölle ja ylläpidolle varataan sopimuksen mukainen määräraha. Talvikunnossapidon urakkahinnoissa tapahtui uudelle kaudelle 2022–2026 kustannusnousua noin 50 % edellisen sopimuskauteen verrattuna. Sähkön ja polttonesteiden hinnan sekä maanrakennuksen rakennusmateriaalien hinnat nousivat voimakkaasti vuoden 2022 aikana ja korkeiden kustannusten on arvioitu säilyvän vuonna 2023.

Henkilöstöressurssissa on vuosittain mukana työllistettäviä ja oppisopimustyöntekijöitä.

Teknisen henkilöstön rekrytointi on osoittautunut haastavaksi. Yhdyskuntatekniikan päällikön virka pyritään täyttämään vuoden 2023 alusta lähtien.

Liikenneväylät

Merkittävin yksittäinen kuluerä yhdyskuntateknisessä palvelutuotannossa on liikenneväylien talvikunnossapito. Talven töitä tuotetaan sekä omana tuotantona että ostopalveluina. Toimintaa koordinoidaan sekä päivystystä järjestetään yhteistyössä tilahallinnon kanssa. Talvikunnossapidon urakoinnin yksikkökustannukset ovat kohonneet viime vuosina, mikä aiheuttaa kustannusriskiä lumisina talvina. Talvikunnossapidon uuden sopimuskauden myötä kustannustaso on noussut, lisäksi uuden sopimuskauden osalta ei kaikkiin urakka-alueisiin saatu tarjouksia ensimmäisellä tarjouspyyntökierroksella. Mikäli koneurakoitsijoiden markkinatilanne jatkuu näin, saattaa olla mahdollista, että jatkossa kaupunki joutuu vastaamaan talvikunnossapidosta oman henkilökunnan ja kaluston toimesta.

Kesäkaudella liikenneväylien hoidossa tuotetaan eri vuodenaikojen mukaiset kunnossapitotyöt omaa ja ostopalveluresurssia yhdistellen ja henkilökunta sekä kaupungin oma konekalusto osallistuu myös investointien toteutukseen.

Viheralueiden ja puistojen hoito

Puistojen ja viheralueiden kunnossapidossa tehtävänä on ylläpitää Raaseporin miellyttävää kaupunkikuvaa, johon kuuluvat kauniit ja hyvin hoidetut yleiset alueet, puistot ja uimarannat.

Puistohenkilökunta ylläpitää puistointaimistoa, konekanta ja oksii katupuita. Puistojen hoidon työnjohtajat hoitavat myös tiettyjä ympäristönsuojelun viranomaistehtäviä osana työtehtäviään.

Alueurakoiden sopimuskausi jatkuu vuonna 2023 ja arvioinnin pohjalta seurataan tuotannon laatua.

Liikunta-alueiden hoito ja kunnossapito

Liikunta-alueiden hoito tuotetaan yhdyskuntateknisen osaston toimesta ja vapaa-aikatoimi varaa vastavan määrärahan omaan talousarvioonsa.

Liikuntapaikkojen hoidossa on aikaansaatu sopimuksia paikallisten yhdistystoimijoiden kanssa. Edellisvuosien sopeutustoimenpiteet ovat vaikuttanut merkittävästi henkilöstön työpanokseen, toimintavuodelle 2023 esitetään yhden urheilunhoitajan lisäämistä (yhteensä 4 henkilöä vuonna 2023). Puistoyksikkö osallistuu lisäksi liikunta-alueiden hoitoon.

Sopeuttaminen ja tehostaminen

Katujen kunnossapidossa henkilöstövähennyksen myötä kunnossapidon vastajat pitenevät ja kunnossapidon tasoa/vasteaikoja joudutaan hetkellisesti muuttamaan mm. talvikunnossapidossa. Sopeuttamistoimenpiteiden kohdistuessa kunnossapitoon, viheralueiden ja puistojen hoidon tasoa sopeutetaan siinä missä se ei aiheuta kohtuutonta haittaa ja kaupunkialueiden keskustapuistot priorisoidaan. Matalan käyttöasteen omaavien leikkipuistojen ja uimarantojen osalta tehdään kunnossapidon tarvearvioita ja haetaan säästöjä.

Kunnossapidettävien alueiden ja kohteiden määrä kasvaa hiljalleen. Uusia hoidettavia kohteita ovat mm. kevyenliikenteenväyliä (mm. kevyenliikenteenväylästä kasvaminen, Harju) ja Karjaan asemanseudon pysäköintialueet. Vastaavasti tulee kunnossapidon määrärahaa suhteuttaa lisääntyneisiin hoitoalueisiin nähden. Päivystystoiminnan resursointi on haastavaa, päivystystoimintaan on vaikeaa saada riittävästi päivystäjiä.

Metsätalous

Kaupungin metsiä hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla. Taloudellinen tulos talousmetsien toiminnasta vastannee suurin piirtein vastaavilta yksityisesti omistetuilta metsiltä odotettua tulosta. Talousmetsien hakkuuvolyymit sopeutetaan ehdotukseen metsähoitosuunnitelmaksi suunnittelukaudella. Alustava hakkuumäärä toimintavuodelle 2023 on talousmetsien osalta 8 700 m³ ja puistometsien osalta 800 m³. Suunnitelma koskee ajanjaksoa 2024–2033 ja hakkuut suoritetaan päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Uuden metsähoitosuunnitelman valmistelu alkoi vuonna 2022 ja valmistuu vuonna 2023.

Puistometsien hoidossa painotetaan turvallisuutta, esteettisyyttä ja biodiversiteettiä. Toimenpiteet puistometsien hoitosuunnitelman mukaan.

Yksityistiet

Tekninen lautakunta on vuoden 2023 talousarviokäsittelyn yhteydessä linjannut, että yksityisteiden avustusten taso on 400 euroa/km. Raaseporissa on yhteensä 628 km tukikelpoisia yksityisteitä ja vuosittaiset avustukset vuonna 2023 ovat 251 200 euroa.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Kiinteistöjen- ja viheralueiden hoidon alueurakat	Arvioidaan hoitourakan laatua, vastaako työn laatu tarjouspyynnössä määritettyä tasoa
	Alueurakan viheralueiden hoito on toteutettu annettujen työohjelmien mukaisesti.	
Parantunut palvelutaso	Talvikunnossapidon uuden kauden kehittämiskohteet (2022–2026), ns. työaikapankin seuranta	Päivystyksen mitoittaminen/karsiminen jottei työmäärä ole kohtuuton - ylityötuntien seuranta
	Pitkän, runsaslumisen ja liukkaan talven vuoksi työmäärää ei ole onnistuttu vähentämään suunnitellusti.	
Parantunut palvelutaso	Liikenneväylien hoidon sesonkiluonteisuus ja resursointi	Yhdyskuntateknisen osaston sisäinen henkilöstökierto vuosikellon työtehtävien mukaan
	Henkilöstökiertoa on toteutettu suunnitelman mukaisesti, ja konsepti on ollut onnistunut.	
Joukkoliikenteen ja pyöräilyn kasvu	Toimivat liikennejärjestelyt vt 25:n vaikutusalueella ja raideliikenteessä (Rantarata ja Hanko–Helsinki rata tulevaisuudessa), toimivien matkaketjujen kehittäminen	Rantaradan henkilöliikenteen kehittäminen ja parannustoimenpiteiden suorittaminen (alueellinen Rantaratatyöryhmä). Pyöräily muodostaa todellisen mahdollisuuden esim sisäisessä työmatkaliikenteessä. Toimivat matkaketjut

Alueellinen rantarataryhmä on lobannut aktiivisesti rantarataa. Tavoitteena on, että rantaradan kehitys otetaan huomioon tulevissa hallitusneuvotteluissa ja kuluvaan talousarviojaksossa. Rantaradan kehitykseen on osoitettu 80 miljoonaa euroa.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kaupungin metsiä hoidetaan ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla	Hakkuut suoritetaan päivitetyn metsätaloussuunnitelman mukaan Mahdollisia uusia suojelukohteita selvitetään
Hakkuut ja metsänhoitotoimenpiteet on tehty suunnitellusti.		
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Aikaisimpien vuosien kehityshankkeiden seuranta (yhteishankkeet ELY-keskuksen ja Luvyn kanssa)	Vesistöjen vedenlaatu Kosteikkohankkeiden toteutus ja tehtyjen toimenpiteiden seuranta
1. Suunniteltu yhteishanke LUVYn kanssa Horsbäckin kosteikon laajentamiseksi, ELY-keskuksen päätös 2024. 2. Katukaivojen lietteen vastaanottoaseman suunnittelu on tilattu.		
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Haitallisten vieraslajien torjumisen projektit	Toimenpiteiden lukumäärä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi kaupungin alueilla. Toimenpiteille osoitettu määräraha on 10 000 euroa. Vuoden 2023 aikana jatkuu Flyetin alueen hanke em. mainitulla määrärahalta.
Aloitettiin alkukesällä ja hanke on lopetettu tämän kauden osalta, jatkuu 2024		

Analyysi toimenpiteistä

Talvi oli pitkä ja runsasluminen, mutta muutaman suojasääjakson vuoksi katujen lumimäärät eivät olleet yhtä haastavia kuin edellisellä kaudella. Liukkaudentorjunta jatkui koko talvikunnossapitajakson ajan. Huoltohenkilöstö ja urakoitsijat olivat talvikuuksina erittäin kiireisiä. Kaupungin omassa hoidossa olevien keskusta-alueiden kunnossapito sujui hyvin edelliseen kauteen verrattuna konekannan ja laitteiden päivityksen ansiosta. Lumen poiskuljettaminen minimoitiin, ja siitä vastasi pääasiassa kaupungin oma henkilökunta. Kadut selvisivät tästä talvesta edellistä talvea paremmin, mutta pintatöiden tarve on kuitenkin suuri.

Katujen kevät- ja kesäkunnossapito sujuivat normaalisti. Hiekanpoisto sujui nopeasti ja yhtenäisesti. Teiden pientareiden ja muiden alueiden niittoa on hoidettu omana toimintana. Ojien puhdistusta tehdään tarpeen mukaan. Tiemerkintöjen tekeminen aloitettiin, ja joitakin maalaustöitä on vielä tekemättä. Loppuvuoden talvikunnossapito oli mittava.

Puistokäytävien talvikunnossapito hoidettiin päiväsaikaan. Puistojen henkilöstö osallistui liikuntapaikkojen talvikunnossapidon päivystykseen. Talvikauden runsaiden lumisateiden vuoksi leikattiin ja poistettiin suuri määrä oksia.

Matkailukausi on ollut vilkas, ja matkailijoiden määrä on kasvanut merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Tämä on aiheuttanut pysäköinti- ja puhtaanapitohaasteita ja vaatinut lisää resursseja kaupungin henkilöstöltä. Uintikausi alkoi varhain ja oli vilkas erityisesti kauden alussa. Hoitosopimusrannoilta on tullut pyyntöjä uimakauden aikaistamisesta. Työ kaupungin puistoalueilla on tapahtunut normaalisti. Puiston uudet pakettiautot otettiin käyttöön kesäkuussa. Syystyöt pitkittyvät lämpimän syyskuun vuoksi. Kausityöntekijöiden työsuhdetta jatkettiin kuukaudella.

Metsien hakkuut ja hoitotyöt ovat edenneet normaalisti. Talven aikana juuri toimenpiteistetyissä metsäkuvioissa esiintyi pieniä määriä lumenmurtoja. Västerbyssä paloi kesäkuussa kaksi pienempää metsäaluetta. Loppukesällä on keskitytty metsänhoidollisiin toimenpiteisiin, ja syksyn hakkuut toteutettiin suunnitellusti. Uuden metsäsuunnitelman laatiminen kaupungin metsille viivästy, mutta se valmistuu keväällä 2024.

Liikunta-alueiden hoidon kannalta talvi oli haastava, koska suojasääjaksoista johtuen ulkojäät ja hiihtoladut sulivat kokonaan kaksi kertaa kauden aikana. Ulkojäillä työt oli aloitettava alusta. Helmikuun loppuun ajoittuneen myöhemmän suojasääjakson vuoksi ulkojäihin ei panostettu yhtä paljon kuin aiemmin, koska keskusentän olisi oltava pelikunnossa 1.3. ja koska resurssit eivät riitä molempien tehtävien hoitamiseen. Koska Tammisaaren ja Karjaan tekonurmikenttien on oltava maaliskuun alussa pelivalmiita ja niitä aurataan usein, aurauksen mukana lähtevä kumi on aiheuttanut lisätyötä ja -kustannuksia.

Nurmikentät talvehtivat hyvin viime vuoteen verrattuna ja olivat pelivalmiit toukokuun alussa. Kaiken kaikkiaan jalkapallokentät selvisivät hyvin kaudesta lukuun ottamatta muutamia pieniä haasteita kovilla sateilla. Muilta osin liikuntapaikkojen hoito on jatkunut normaalisti. Joissakin liikuntapaikoissa on ollut vähäistä vahingontekoa.

Seuraavat rekrytoinnit on tehty vuoden aikana:

- Liikuntalaitoshoitaja (viranhaltijan päätös 6 § 26.1.2023)
- Katupäällikkö (viranhaltijan päätös § 9 27.1.2023)
- Metsäinsinööri (tl § 42 21.2.2023)

Seuraavat ajoneuvohankinnat on tehty seurantajakson aikana:

- Traktori Valtra G105 Karjaan puistoon (viranhaltijan päätös § 8 26.1.2023)
- Toyota Proace Tammisaaren liikuntaan (viranhaltijan päätös § 7 26.1.2023)
- Weideman-pyöräkuormaaja Tammisaaren puisto-osastolle (viranhaltijan päätös 61/2023 13.12.2023)

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Katuverkosto			
Katuverkoston pituus (km)	254,2	254,5	254,5
Keyven liikenteen väyläverkoston pituus (km)	62,4	62,5	63,3
Katuverkosto (€/km)	12 300	10 736	11 418
Yksitystiet, avutukset (€/km)	359	400	400
Valopisteiden määrä (kpl)	10 243	10 243	10 241
Katuvalaistus (€/valopiste)	83,46	80,70	81,20
Puistot			
Hoidetut viheralueet (ha)	79,0	79,0	79,0
Hoidetut kävelytiet (km)	13,0	13,0	13,0
Leikkikenttiä (kpl)	36	36	37
Uimarantoja (kpl)	19	19	19
Metsätalous			
Metsäpinta-alaa (ha)	3 384	3 384	3 380
Puistometsää (ha)	1 200	1 200	1 200
Myytyä puutavara metsä+puisto m ³	9 325	9 500	10 317

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama Toteutuma- %
Tuotot					
Myyntituotot	999 480	1 000 000		1 078 543	78 543 107,9 %
Maksutuotot				0	0 0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0		0	0 0,0 %
Muut tuotot	130 539	83 000		168 753	85 753 203,3 %
Tuotot yhteensä	1 194 894	1 193 000	0	1 251 996	58 996 104,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				4,8 %	
Kulut					
Henkilöstökulut	-1 601 261	-1 649 180		-1 665 596	-16 416 101,0 %
Ostopalvelut	-3 348 374	-2 991 860	0	-3 116 203	-124 343 104,2 %
Aineet ja tavarat	-583 299	-556 550	0	-609 771	-53 221 109,6 %
Avustukset	-224 962	-251 200		-243 308	7 892 96,9 %
Muut kulut	-377 234	-476 230		-460 824	15 406 96,8 %
Kulut yhteensä	-6 135 130	-5 925 020	0	-6 095 701	-170 681 102,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-0,6 %	
Toimintakate	-4 940 236	-4 732 020	0	-4 843 705	-111 685 102,4 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,0 %	
Mistä:					
Sisäiset tuotot	392 267	450 000		471 211	
Sisäiset kulut	-272 353	-261 960		-304 563	

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Yhdyskuntatekniikan toimintakate ylitti talousarvion noin 110 000 eurolla. Tulot olivat vajaat 60 000 euroa budjetoitua suuremmat, kun taas kustannukset ylittivät talousarvion runsaat 170 000 eurolla. Hyvä tuottokertymä johtuu lähinnä metsätaloudesta, jonka tuotot olivat runsaat 600 000 euroa, mikä ylitti budjetoidut tuotot noin 50 000 eurolla. Käyttöomaisuuden, kuten ajoneuvojen, myynnistä kertyi vajaan 70 000 euron lisätuotto. Oman henkilöstön käyttö erilaisissa investointihankkeissa oli sen sijaan 100 000 euroa budjetoitua pienempi.

Ajoittain kylmän ja runsaslumisen talven vuoksi (sekä kevät että syksy) liikenneväylien talvikunnossapitokustannukset olivat korkeammat kuin normaalisti. Liikenneväylien kunnossapidon kokonaiskustannukset ostopalveluna olivat vuoden aikana vajaat 872 000 euroa, mikä ylitti 800 000 euron talousarvion. Keväällä liikenneväylien talvikunnossapidon ostopalvelun kustannukset olivat noin 600 000 euroa, kun taas syksyn kustannukset olivat noin 270 000 euroa. Vuoden 2022 kustannuksiin verrattuna kustannukset olivat kuitenkin noin 530 000 euroa pienemmät.

Muu yhdyskuntatekninen toiminta noudatti pääosin talousarviota. Se osa talousarvion ylityksestä, joka ei johdu liikenneväylien talvikunnossapidosta, johtuu pääasiassa työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten henkilöstökustannusten ja Pohjankurun öljyonnettomuuden budjetoimattomien kustannusten (31 000 euroa) aiheuttamasta kasvusta. Yhdyskuntatekninen yksikkö maksoi Raaseporin vedelle hulevesien käsittelystä kertakorvauksena noin 86 000 euroa. Katuvalaistuksen kunnossapidosta maksettiin korvauksia Raaseporin Energialle noin 830 000 euroa. Korvaukset noudattivat talousarvion määrärahaa.

Tunnuslukujen osalta on tullut 630 metriä kevyen liikenteen väylän lisäys, kun ulkoilureitti Knipnäsän ja Estholmenin välillä valmistui huhtikuun lopussa. Metsäala on pienentynyt 4 hehtaaria Brätanin hyväksytyyn ranta-asetemakaavan vuoksi. Raaseporin Energia Oy on tarkistanut valaisinpisteiden lukumäärän. Valaisinpisteitä on nyt 10 241, mikä tarkoittaa 2 pisteen vähennystä.

MITTAUS JA KIINTEISTÖNMUODOSTUS

Toimintakuvaus

Vastata kaupungin maapolitiikasta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, mittaustoiminnasta, kiinteistömuodostuksesta ja karttapalvelusta. Tarjota kaavoitukselle riittävä ja tarkoituksenmukainen raaka-avaaranto. Suorittaa kiinteistötoimituksia ja pitää kiinteistörekisteriä asemakaavoitetulla alueella. Vastata asemakaavoituksen käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavien sopimusten ja maankäyttö-sopimusten laatimisesta. Laatia karttatuotteita sekä ylläpitää kaupungin kartastoa. Suorittaa maasto-mittauksia. Vastata maa-alueiden ostosta, rakennettujen ja rakentamattomien kiinteistöjen myynnistä.

Osa kaupungin pientalojen tonttivarannosta sijaitsee vanhoilla asemakaava-alueilla keskusta-alueiden ulkopuolella, joilla kiinnostus rakentamiseen on ollut vähäistä jo vuosia. Maaperän saneeraustyöt edellyttävät taloudellisia resursseja, mistä aiheutuu varausmäärärahatarpeita. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaatopaikkojen maansaneerauksen varauksesta on jäljellä 138 118,84 euroa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Vuonna 2023 painotetaan kiinteistöomistuksen jatkuvaa kehittämisestä ja edellytysten luomista yritysten perustamiselle ja asuinrakentamiselle. Rakennettujen kohteiden myynti on ollut osa kiinteistöstrategiaa. Myyminen on johtanut siihen, että palveluverkkoselvityksen sopeuttamistoimet ovat pitkälti toteutuneet. Muita painopisteitä ovat toimialarajat ylittävän yhteistyön tehostaminen toiminnan keskitämiseksi, myydä kiinteistöjä ja vähentää käyttökuluja. Kiinteistömyynnille asetetun tavoitteen saavuttaminen on haastavaa ja edellyttää, että erityisiä kehityshankkeita voidaan myydä vuosittain. Edellytyksenä on, että kohteet voidaan jalostaa asemakaavoituksella siten, että kaupunki voi tarjota vetovoimaisia tontteja. Korkeat rakentamiskustannukset ja yleinen taloustilanne vaikuttavat kielteisesti tonttien kysyntään. Kehittämishankkeita 2023 ovat Horsbäckin ja Lepin yritysalueet.

Kaupunginhallitus on 7.5.2022 § 179 päättänyt, että maa-alueiden puhdistusvarauksella katetaan pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä aiheutuvat kustannukset. Näin ollen pakollisia varauksia korotetaan 250 000 eurolla vuoden 2023 talousarviovalmistelun yhteydessä siten, että pakollinen varaus kattaa pilaantuneiden maa-ainesten käsittelystä työn aikana aiheutuvat kustannukset.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen maa-politiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Raakamaan aktiivinen hankinta ja oman maan kuntoon saattaminen asemakaavoitusta varten.	Maa-alueiden osto 500 000 euroa / vuosi maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Maaperän saneeraus rakennustarkoituksiin.

Vuoden aikana on tehty useita pienempiä maanhankintoja, joiden kokonaisarvo on noin 53 000 euroa. Bråtan-Västeruddenin alueella on lunastettu vesijättömaata noin 132 000 eurolla.

Eräitä hyväksytyjä kiinteistöluovutuksia ja lunastuksia ei saatu päätökseen vuoden 2023 aikana, mistä aiheutuu käyttämättömiä määrärahoja.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Raakamaan hankinta rakentamista varten Karjaan alueella	Maa hankittu
	Eräiden maanomistajien kanssa on käyty alustavia keskusteluja, mutta raakamaaostoja ei ole tehty Karjaalla vuoden 2023 aikana.	
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Lepin, Horsbäckin ja Skogbyn työpaikka-alueiden kehittäminen. Se tarjoaa työpaikka-alueiden lisääminen ja liiketoiminnan mahdollistaminen.	Tonttivarannon laajentaminen
	Asemakaava Horsbäck II on työn alla. Vt. 25:n tiesuunnittelu käynnistyi vuoden 2023 aikana, joten asemakaavoituksen osalta odotetaan tiesuunnitelman aluevarausten valmistumista.	
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Johdonmukainen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto	Maankäyttöä ohjaavien asiakirjojen ajantasaisuus ja noudattaminen maankäytön kehittämisessä
	Asiakirjojen päivittämistä ei ole aloitettu. Päivityksessä odotetaan Raaseporin kehityskuvan valmistumista.	
Vastuullinen investointi- ja omistajapolitiikka	Kiinteistömyynti, myyntisalkun ja epätavallisten kohteiden toteutus. Kiinteistömyynnin prosessien edelleen kehittäminen.	500 000 euroa myyntivoittoa. Myyntitulot muodostuvat kehityshankkeista, omasta tonttituotannosta sekä myyntisalkusta.
	• Vuoden aikana on luovutettu 15 tonttia/rakennuspaikkaa noin 536 000 eurolla • Myyntisalkusta on luovutettu yksi kohde, Vassviken 33 000 eurolla • Karjaan Vuokra-Asunnot Koy:lly on vuokrattu neljä tonttia/rakennuspaikkaa • Yksi uusi asuintontti ja yksi yritystontti on annettu vuokralle • Vuokrasopimuksesta on tehty esisopimus Suomen Hoiva ja Asunto Oy:n kanssa (Liljedahlinkatu) • Bäljarsin datakeskuksen tontin varauspäätös on tehty.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Vastuullinen talous	Rakennusvalvonnan avustaminen kiinteistöverotietojen tarkastushankkeessa	Hankkeen käynnistäminen hankesuunnitelman laatimisella sekä perustutkimusten ja lähtötietojen valmistelevilla töillä.

Rakennusvalvonta pyrkii korjaamaan rakennusrekisterissä olevat virheelliset tiedot ja pyytämään lupahakemuksen yhteydessä tietoja myös rekisteristä puuttuvien vanhojen rakennusten rekisteröintiä varten.

Kiinteistöverotietojen tarkastushankkeen valmistelu on aloitettu.

Analyysi toimenpiteistä

Materiaalin myynti on alle ja rakennusten merkitseminen on vähän yli asetetut talousarviotavoitteet. Uusien asuintonttien luovutukset alittavat talousarviotavoitteen. Yksi uusi asuintontti on annettu vuokralle. Viisi yritystonttia ja kymmenen asuintonttia/rakennuspaikkaa/rakennuspaikkojen lisämaata on myyty, ja yksi maan ostoa koskeva tarkistettu esisopimus on tehty. Myyntisalkusta on luovutettu yksi kohde. Vuoden aikana on tehty 25 tonttien lohkomista sisältäen 32 tonttia sekä 45 yleisten alueiden lohkomista.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Luovutetut tontit (vuokra + myydyt)	5	10	17
Tonttivaranto, pientalotontit	118	110	112
Tonttivaranto, kerrostalotontit	12	12	12
Tonttivaranto, yritystontit	25	25	23
Muodostettuja tontteja, toimitus/muod .lkm	84/55	30/50	70/32
Tontteja tonttijaoissa	71	25	38
Rakennusten merkitseminen	79	50	55
Myydyt rekisteriotteet	673	800	529
Myydyt kartat	662	800	567
Kaupungin maaomaisuus (ha)	5 451	5 330	5 329
Maaomaisuuden bruttotulot (€/ha)	560	475	500
Myyntivoitot käyttöomaisuudesta (€)	1 145 306	670 000	690 294

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	13 203	20 000		32 918	12 918	164,6 %
Maksutuotot	159 653	91 500		76 452	-15 048	83,6 %
Tuet ja avustukset						
Muut tuotot	2 877 665	2 420 650		2 547 075	126 425	105,2 %
Tuotot yhteensä	3 051 857	2 532 650	0	2 664 018	131 368	105,2 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-12,7 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-398 352	-427 100		-438 407	-11 307	102,6 %
Ostopalvelut	-124 429	-414 400		-387 040	27 360	93,4 %
Aineet ja tavarat	-3 206	-5 300		-4 591	709	86,6 %
Avustukset						
Muut kulut	-49 934	-35 150		-32 628	2 522	92,8 %
Kulut yhteensä	-575 921	-881 950	0	-862 666	19 284	97,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				49,8 %		
Toimintakate	2 475 936	1 650 700	0	1 801 352	150 652	109,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-27,2 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	860 138	914 650		914 628		
Sisäiset kulut	-72 203	-81 750		-75 923		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Toimintatuottojen summaan sisältyy koko kaupungin kiinteistömyyn ja vuodelle 2023 budjetoitiin 670 000 euron myyntivoitto. Bruttomyyntin budjetti oli 1 440 000 euroa ja bruttomyynti oli vuoden aikana 1 305 787 euroa. Tästä summasta myyntivoittoa on 690 294 euroa. Tekninen lautakunta päätti 15.2.2022 § 34 tarkistaa kaupungin tonttihintoja, ja että nykyisillä vuokramiehillä on oikeus lunastaa vuokratonttinsa vanhaan hintaan jättäessään hakemuksen viimeistään 30.9.2022. Lunastuksen tuli olla toteutunut viimeistään 28.2.2023. Vuoden aikana luovutettiin päätöksen mukaisesti viisi tonttia/ rakennuspaikkaa. Vassvikenin (33 000 euroa) myynti saatiin päätökseen vuoden aikana. Vuoden aikana päätettiin myydä Svartå skola (31 100 euroa).

Ulkopuoliset vuokratulot olivat 925 187 euroa. Tämä on noin 57 000 euron lisäys vuoteen 2022 verrattuna. Tavanomaisesta toiminnasta saadut tulot jäivät vähän alle talousarvion tavoitteet. Sisäinen maanvuokra vastasi talousarviota. Kustannuspuolella ei ilmennyt suurempia poikkeamia, ja tuottojen ansiosta toimintakate oli vajaat 160 000 euroa budjetoitua parempi.

Maa-alueiden puhdistusvarausta korotettiin 250 000 eurolla, mikä vastasi talousarvion määrärahaa. Varaus on 31.12.2023 mennessä 387 968,84 euroa.

TILAHALLINTO

Toimintakuvaus

Tilahallinto-osastoon kuuluvat kiinteistöhallinto, siivous ja ruokahuolto. Talousarviorakenteessa kiinteistöhallinto muodostaa oman kokonaisuuden ja toisen kokonaisuuden muodostavat siivous ja ruokapalvelut. Kiinteistöhallinto vastaa kaupungin 149 rakennuksesta, joiden pinta-ala on 160 253 m², sisältäen leasingkohteet, liikuntarakennukset ja 114 vuokra-asuntoa (siirron ja purkamisen jälkeen).

Tilahallinto vastaa talonrakennusinvestointien teknisestä ja taloudellisesta suunnittelusta sekä hankkeiden organisoinnista ja seurannasta. Tulosalue kehittää ja vastaa keskitetysti kaupungin toiminnan kannalta välttämättömien kiinteistöjen, tekniikan ja piha-alueiden käytöstä ja ylläpidosta.

Tilahallinnon tavoitteena on yhdessä muiden toimialojen kanssa käyttää niin tehokkaasti kuin mahdollista kaupungin rakennuksia, ylläpitää niitä kiinteistösalkkujaon mukaisesti ja toteuttaa tarkoituksenmukaiset tilat käyttäjille. Myyntiprosessi jatkuu niille rakennuksille, jotka eivät ole optimaalisessa käytössä. Toimintaa ohjaa pitkälti muiden toimialojen tilaukset yksikölle, jossa toimipisteet sijaitsevat.

Sisäisen hinnoittelujärjestelmän avulla tilojen kaupungille aiheuttamat todelliset ja tosiasialliset kustannukset siirtyvät käyttäjälle. Tarkoituksena on, että kustannukset siirtyvät tilojen käyttäjille mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja selkeästi. Sisäinen vuokra koostuu käyttövuokrasta, pääomavuokrasta ja maanvuokrasta.

Tilahallinto on ottanut käyttöön Optimaze-työohjelman kiinteistöhallinnon kehittämiseksi ja parantamiseksi. Kaupungin omistamien kaikkien kiinteistöjen vuokrausneliömetrit on tarkasteltu, digitalisoitu ja päivitetty vuoden 2022 aikana. Työn tuloksena löydettiin muun muassa porraskäytäviä ja käytäviä, joita ei kaikissa rakennuksissa ole sisällytetty vuokraan. Käyttäjien vuokrasopimuksia, vuokrauksen neliömetrejä, piirustusten digitalisointia ja työmenetelmiä on päivitetty.

Kiinteistöjen korjausvelan kasvu on merkittävä tuleva kustannus, joka ei suoraan ilmene taseesta, mutta rasittaa kaupungin omaisuutta. Suuri ja osittain ylimitoitettu kiinteistömässä ja vähäiset korjaukseen tarkoitetut talousarviomäärärahat ovat johtaneet merkittävän korjausvelan syntymiseen pitkän ajan kuluessa. Kiinteistömässä korjausvelan hallinta perustuu osittain kiinteistömässä käyttöasteen tehostamiseen. Rakennukset, joiden korjausvelka on suuri ja jotka soveltuvat huonosti aiottuun käyttötarkoitukseen, on poistettava salkunvaihdoilla. Tarpeettoman kiinteistömässä poisto tuottaa taloudellista hyötyä myyntivoittona, käyttökustannusten pienenemisenä sekä korjausvelan pienenemisenä, mikä tuo merkittävimmän taloudellisen hyödyn. Rakennettujen kohteiden myynti on ollut osa kiinteistöstrategiaa. Myyminen on johtanut siihen, että palveluverkkoselvityksen sopeuttamistoimet ovat pitkälti toteutuneet.

Vuosittain toistuva rakennusten suurempien käyttö- ja korjausinvestointien lista on osa työohjelmaa, ja se perustuu kiinteistökatselmuksissa esiin tulleisiin korjaustarpeisiin, käyttäjien toiveisiin ja kaupungin kiinteistöjen pitkän aikavälin suunnitelmiin. Hyväksytyn budjetin mukaista työohjelmaa laadittaessa harkitaan toteutuskokonaisuuksia ja toteutusajoja muun muassa järkevien kiinteistökohtaisten korjausten tai kaupungin kiinteistömässälle edullisten teemojen aikaansaamiseksi, jolloin urakoita voidaan kytkeä toisiinsa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Kiinteistönhoidosta vastaa viisi poolia. Kunnossapidon rakenne perustuu kiinteistöhuollon mitoitusohjelmaan. Alueet Bromarv–Tenhola, Fiskari–Mustio ja Snappertuna hoidetaan alueurakoina. Tehdään jatkuvaa palvelupyynnöiden ja tehdyn työn seurantaa.

Vuonna 2023 on korvamerkitty määräraha sisäilman toimenpiteiden ja selvitysten työohjelmassa. Määrärahavaraus on 0,1 miljoonaa.

Tehostamistoimenpiteenä, jonka pääpaino on energiatehokkuudessa, pyritään uudisrakentamisessa ja kunnostamisessa pinta-alatehokkaisiin ja ilmaston kannalta älykkäisiin ratkaisuihin. Kaupungin strategiaan kuuluu olla hiilineutraali kunta ennen vuotta 2030.

Pyrkimyksenä on käyttää kaupungin omia rakennuksia niin pitkälle kuin mahdollista. Kaupungin rakennusten toiminnoista on vuonna 2020 tehty palveluverkkoselvitys. Palveluverkkoselvityksessä esitetään eri tehostamisvaihtoehtoja, joissa toimintoja voitaisiin siirtää olemassa olevissa rakennuksissa tai korvata uusilla. Palveluverkkoselvityksiä päivitetään ajankohtaisiin toimintamuutoksiin, esim. koulu- ja päiväkotihankkeet ym.

Hyvinvointialueen perustaminen vuonna 2023 vaikuttaa tilahallinnon toimintaan, hyvinvointialueelle vuokrataan kolmen vuoden ja 1 optiovuoden ajaksi noin 35 000 m²:n kiinteistömässä. Villa Anemonen ja Mariakodin seniorikuntosalit siirtyvät sosiaali- ja terveystoimialalta sivistystoimialalle ja toiminnan toimitilat jäävät kaupungin hallintaan. Kiinteistöhuolto säilyy kaupungin hallinnassa. Perustetun hyvinvointialueen ns. sote-toimintojen muutokset edellyttävät, että kaupungin kiinteistöjen (ulkoisen) vuokrataso on oikea ja kilpailukykyinen. Hyvinvointialueelle vuokrataan vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat tilat. Talousarviossa 2023 noudatettu vuokran määräysperiaate vastaa valtioneuvoston asetuksen mallia.

Vuoden 2023 talousarviossa on otettu huomioon uuden taidemuseo Chappen valmistuminen. Uudisrakentaminen ei aiheuta muuttokiertoa. Tenholan uusi paloasema valmistuu kesällä 2023, jolloin toiminta siirtyy tilapäisistä vuokratiloista. Katarinaskolanin peruskorjaus ja lisärakentaminen käynnistyvät vuonna 2023, ja toiminta siirtyy kevätlukukauden jälkeen tilapäisiin tiloihin Klinkbackan kouluun sekä ulkoisesti vuokrattuun tilaan. Mustion ruotsinkielinen koulu puretaan kesällä 2023, ja jäljelle jäävä toiminta siirtyy Askersiin. Uusi kolmiosastoinen moduulipäiväkoti hankitaan Karjaan alueelle.

Raaseporin kaupungin omistamat vuokra-asuntokohteet myydään FAb Karis hyresbostäder - Karjaan vuokra-asunnot KOy:lle. Valtuuston 6.6.2022 §:n 60 päätöksen mukaisesti niin sanotut Fiskarin, Mustion ja Österbyn eläkeläisasunnot sekä Kiilan rivitalo siirtyvät vuoden 2023 aikana. Pinjaisten ja Solgläntanin vuokra-asuntorakennukset (41 asuntoa) puretaan vuonna 2023, ja asukkaille voidaan osoittaa asunnot FAb Karis hyresbostäder - Karjaan vuokra-asunnot KOy:n vuokra-asuntokannasta. Mainittujen asuntojen siirron ja purkamisen jälkeen kaupunki hallinnoi edelleen 114 asuntoa. Asuntopoliittisen ohjelman mukaan vuokra-asuntojen määrää ehdotetaan lisättäväksi kaupungin vuokratalo-yhtiön kautta.

Sopeutustoimet vuonna 2023

Kiinteistömässää on mukautettu myymällä kiinteistöjä, joiden käyttöaste on alhainen. Kiinteistömassaan jäävät korkeassa käytössä olevat rakennukset ja ne rakennukset, joihin kiinteistökunnossapito on

kohdistanut voimavarojaan enemmän. Kunnossapito koordinoidaan vain keskeisiin rakennuksiin/käyttösalkkuun, muiden rakennusten kunto heikkenee ja kiinteistöhoidon taso laskee. Leasingsopimuksella olevia rakennuksia hoidetaan leasingsopimusten ja vastuunjakotaulukon mukaisesti. Kiinteistöhoitajien tehtävät keskitetään rakennusten lakisääteisiin rutiinitehtäviin.

Käyttäjille tulee tiedottaa tehokkaasti kiinteistöyksikön resurssien vähenemisestä ja sen vaikutuksista, mikä tulee ottaa huomioon sisäisessä tilauksessa.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Vastuullinen investointi- ja omistajapolitiikka	Kiinteistömyynnin prosessien edelleen kehittäminen mittaus-yksikön kanssa.	Omaa rakennuskantaa käytetään ja kustannuksia aiheuttava tarpeeton omaisuus realisoidaan.
Bromarvin eläkeläisasunnot on myyty ja Karjaan paloaseman leasingsopimukset siirtyivät hyvinvointi-alueelle vuonna 2023.		
Vastuullinen investointi- ja omistajapolitiikka	Kaupungin alueen vuokra-asuntokannan kehittäminen kaupungin vuokra-asuntoyhtiön toimesta.	Asuntopoliittisen ohjelman mukaisesti vuokra-asuntojen määrää voidaan lisätä kaupungin vuokra-asuntoyhtiön kautta. Mainittu asia otetaan vuokra-asuntoyhtiön käsiteltäväksi.
Kaupungilla on 112 vuokrattavaa tilaa, joista 7 on vuokraamattomia. Koy Raaseporin Vuokra-asunnoilla on yhteensä 535 vuokrattavaa tilaa, joista vuokraamattomia on 32 kpl. Kaupunki toimii aktiivisesti yhteistyössä Koy Raaseporin Vuokra-asuntojen kanssa.		
Uusiutuvan energian käytön lisääminen ja hiilineutraalius vuonna 2030	Energia- ja ilmasto-ohjelma huomioidaan perusrannustöiden suunnittelussa	Huomioidaan työohjelmassa
Kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Aurinkopaneelit on asennettu Raaseporintie 5:een, Kiilan koulun ilmanvaihtokone on uusittu ja tehostettu, led-valaisimet on asennettu Pohjan kirjastoon osana energiatehokkuustoimia.		
Parantunut palvelutaso	Osallistuu palveluverkkoselvityksen toimeenpanoon ja päivittämiseen	Päivitetty palveluverkkoselvitys
Palveluverkkoselvitys on päivitetty, kaupunginvaltuusto 13.II.2023 § 120.		

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Toiminnan mukauttaminen hyvinvointialueen perustamiseen ja siihen liittyvän toiminnan siirtämiseen	Oikein mitoitettu sisäinen vuokrajärjestelmä, jota noudatetaan hyvinvointialueen tiloissa
Palveluverkkoselvitys on päivitetty 13.11.2023 § 120. Hyvinvointialueelle vuokrataan noin 30 000 m²:n kiinteistömäärää. Kaupungilla on kuukausittaisia tapaamisia vuokralaisen kanssa. Karjaan paloaseman leasingsopimukset on siirretty sopimuksella hyvinvointialueelle. Kiinteistösalkku päivitettiin päivitetyn palveluverkkoselvityksen mukaisesti.		
Parantunut palvelutaso	Yhteistyön parantaminen rakennusvalvonnan kanssa	Rakennuslupien käsittelyn nopeuttaminen
Tilahallinto kutsuu rakennusvalvonnan investointihankkeiden tiedotustilaisuuteen. Yhteistyön kehittämistä jatketaan.		

Analyysi toimenpiteistä

Kaupunginhallitus päätti 12.12.2022 § 471 uuden moduulipäiväkodin hankkimisesta kolmeksi vuodeksi. Noin 500 m²:n päiväkotirakennus on valmistunut ja otettu käyttöön 31.5.2023. Rakennus on tilapäinen moduulipäiväkoti kolmelle päiväkotiryhmälle.

Tilahallinto järjestää säännöllisiä seurantakokouksia hyvinvointialueen kanssa noin 30 000 m²:n vuokratun kiinteistömäärän osalta. Sofiakodin vuokrasopimusta ei ole siirretty hyvinvointialueelle.

Päivitetty palveluverkkoselvitys 13.11.2023 § 120 ottaa kantaa kiinteistömäärän toimenpiteisiin. Kiinteistösalkku on päivitetty palveluverkkoselvityksen 12.12.2023 § 219 mukaisesti.

Bromarvin eläkeläisasunnot on myyty, ja kaupungilla on nyt 112 vuokrattavaa huoneistoa. Kaupunki tekee yhteistyötä Raaseporin vuokra-asuntojen kanssa, jolla on 535 vuokrattavaa tilaa.

Palveluverkkoselvitys on päivitetty ja Pohjan monitoimirakennuksen hankesuunnitelmatyö on aloitettu.

Kaupunki on solminut energiategokkuussopimuksen (KETS) ajalle 2017–2025. Tilahallinto laatii vuosittaisen raportin, ja tämän vuoden raportointi on valmistunut. Kaupunki on asentanut aurinkopaneeleja Raaseporintie 5:een, asentanut led-valaisimia Pohjan kirjastoon ja uuden tehokkaan ilmanvaihtokoneen Kiilan kouluun sekä ottanut huomioon energiategokkuuden kaikissa korjauskohteissa.

Toimittaja on korottanut kaukolämpökustannuksia, mikä vaikuttaa käyttökustannuksiin. Kaupungin kiinteistömäärän kustannustehokkaita lämmönlähteitä koskeva analyysi on aloitettu teknisen lautakunnan pyynnöstä.

Sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta seurataan kuukausittain suurimmassa osassa rakennusmassaa. Vuoden 2022 verrattuna sähkönkulutus on vähentynyt -1,1 % ja lämmönkulutus -2,0 %.

Tilahallinto on ottanut käyttöön QR-koodit osassa kiinteistömäärää, jotta käyttäjät voivat raportoida joustavammin rakennuksissa havaituista akuuteista puutteista ja tutustua pelastussuunnitelmiin. Tavoitteena on, että kaikkia kiinteistöjä täydennetään QR-koodeilla.

Päiväkotien suunnitteluohjeiden standardisointi on tehty ja hyväksytty teknisessä lautakunnassa sekä sivistyslautakunnassa. Ilmanvaihto-, sähkö- ja kamerasuunnittelun suunnitteluohjeen standardisointi on valmistunut. Standardisointi tuo yhtenäisen kiinteistömäärän.

Henkilökunta on osallistunut toimialansa messuihin.

Toimenpiteet esteettömyyden parantamiseksi kaupungin rakennuksissa. Pieniä töitä on useissa rakennuksissa tehty. Tammissaaren talon inva-wc, Tammissaaren kirjaston automaattiovet ja Mariakodin rampit.

Yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa on tehostettu kutsumalla rakennusvalvonta investointihankkeita koskeviin tiedotustilaisuuksiin, esim. Katarinaskolan, ja työryhmään osallistutaan esim. koskien Kiilan päiväkodin rakennuspaikkaa.

Valtuusto myönsi 12.12.2022 §:ssä 124 tekniselle lautakunnalle 1,2 miljoonan euron investointimäärärahan kiinteistömäärän korjauksiin ja suurempiin parannustöihin. Määrärahan jakamisessa otetaan huomioon kestävä kehitys ja kunnossapitoajattelun lisäksi omistajan ja käyttäjän intressit sekä kaupungin kiinteistösaljakko. Tekninen lautakunta jakoi 1,2 miljoonan euron määrärahan 24.1.2023 §:ssä 18. Tilanearvio seurantajakson toimenpiteistä löytyvät talousarvion investointiosassa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kiinteistömassa/oma (m ²)	145 650	144 000	141 799
Ulkopuoliset vuokratut tilat (m ²)*	16 919	11 950	13 106
Vuokratut tilat (m ²)	15 730	15 730	14 259
Kiinteistökulut (€/m ² /kk)	6,52	6,87	6,70
Toimintakate (€/m ² /kk)	3,04	3,15	3,42
Poistot (€/m ² /kk)	1,62	1,74	1,78
Kiinteistökulut (€/as./kk)	42,54	43,06	41,66

*Sisältää muun muassa Knipnäsin puuntyöstö (680 m²), Fiskarin koulu + iltapäiväkerho (3 948 m²), Maaseutumuseo (2 100 m²), Sisu-hallit (506 m²), Fokus (808,5 m²), Chappe (970 m²) sekä Labyrintin päiväkotia (230 m²).

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	10 820			8 551	1 851	127,6 %
Maksutuotot				0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	13 537			0	0	0,0 %
Muut tuotot	20 340 411	20 441 980	125 000	20 469 041	-97 939	99,5 %
Tuotot yhteensä	20 452 604	20 518 680	125 000	20 544 992	-98 688	99,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				0,5 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-1 419 694	-1 473 130		-1 460 332	12 798	99,1 %
Ostopalvelut	-3 407 179	-3 552 060		-3 373 231	178 829	95,0 %
Aineet ja tavarat	-4 500 545	-3 959 640	-500 000	-4 375 037	84 603	98,1 %
Avustukset				-130	-130	0,0 %
Muut kulut	-4 620 064	-4 043 690	-625 000	-4 393 112	275 578	94,1 %
Kulut yhteensä	-13 947 482	-13 028 520	-1 125 000	-13 601 842	551 678	96,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,5 %		
Toimintakate	6 505 122	7 490 160	-1 000 000	6 943 149	452 989	107,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				6,7 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	17 594 731	14 836 670		14 480 681		
Sisäiset kulut	-1 170 445	-1 207 410		-1 268 173		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Tilahallinnon toimintakate oli runsaat 450 000 euroa budjetoitua parempi. Tuotot, pääasiassa sisäiset ja ulkoiset vuokratuotot, ylittivät talousarvion vajaalla 100 000 eurolla. Tämä johtuu vuoden 2023 talousarvion laatimisen jälkeen syntyneistä muutoksista, muun muassa koskien Karjaan päiväkotia Veturia ja Katarinaskolanin korvaavia tiloja. Kustannukset olivat runsaat 550 000 euroa budjetoitua pienemmät ja laskivat 2,5 % vuoteen 2022 verrattuna.

Valtuusto myönsi 1 000 000 euron lisämäärärahan 18.9.2023 § 74. Tämä johtui lämmityskustannusten noususta, Liljedahlinkadun vanhusten asumisen hankkeen kiinteistöleasingkustannuksista ja Sofiakodin budjetoimattomista vuokratustannuksista. Edellä mainituista syistä kiinteistöjen käyttökustannukset olivat noin 525 000 euroa korkeammat kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Lämmityskustannukset olivat 2,31 miljoonaa euroa, mikä ylitti alkuperäisen 1,97 miljoonan euron talousarvion. Lämmityskustannukset ylittivät talousarvion, koska kaukolämmön energiahinta nostettiin vuoden aikana kahteen kertaan. 1.3.2023 alkaen hintaa korotettiin vajaat 5 prosenttia ja 1.7.2023 alkaen hintoja korotettiin vielä 11,14 prosenttia Tammisaaren alueella ja 5,77 prosenttia Karjaan ja Pohjan alueella. Myös perusmaksuja korotettiin 5 prosenttia 1.7.2023. Vuoden 2023 lopulliset lämmityskustannukset olivat noin 340 000 euroa alkuperäistä talousarviota korkeammat, mutta 160 000 euroa pienemmät kuin 500 000 euron lisämääräraha huomioon ottaen.

Sofiakodin vuokrasopimusta ei ole siirretty hyvinvointialueelle, mikä rasitti talousarviota nettotasolla noin 75 000 eurolla. Liljedahlkadun vanhusten asumishankkeen kiinteistöleasingkustannukset jaksoitettiin niin että ne rasittavat toimintavuosi 2023. Leasingtilille aikaisempien hankevalmistelujen aikana kirjatut kustannukset rasittivat tilahallinnon käyttötalousarviota. Vuonna 2023 määrätty summa oli 380 020,01 euroa.

Säästöjä tehtiin käyttöylläpitoon ostopalveluna (runsaat 400 000 euroa) ja erilaisiin vuokra- ja leasingkustannuksiin (320 000 euroa).

Eri purkutöihin oli talousarviossa varattu 271 000 euron määräraha, joka toteutettiin pääosin suunnitellusti. Vuoden 2022 lopussa aloitetut Karjaan Tryckeriteaternin ja Mustion koulun purkutyöt saatiin päätökseen, ja Pinjaisten eläkeläisasuntojen purkaminen tehtiin syksyn aikana. Sisäilmatyöhön oli varattu 100 000 euron määräraha, ja toteuma oli vajaat 35 000 euroa.

Bromarvin eläkeläisasuntojen myynti on saatu päätökseen vuoden aikana, kun taas Svartå svenska skolan myynti on kesken. Pinjaisten eläkeläisasuntojen ja Svartå skolan kirjanpitoarvoja alennettiin yhteensä 69 079,95 eurolla.

Kustannuksia ja toimintakatetta suhteessa volyymiin kuvaava tunnusluku oli budjetoitua paremmalla tasolla johtuen kustannustasosta.

TOIMITILAHUOLTO JA RUOKAHUOLTO

Toimintakuvaus

Tilahallinto-osastoon kuuluvat kiinteistöhallinto, siivous ja ruokahuolto. Talousarviorakenteessa kiinteistöhallinto muodostaa oman kokonaisuuden ja toisen kokonaisuuden muodostavat siivous ja ruokapalvelut

Toimitilahuolto

Tilahallinto-osasto vastaa 121 000 m² suuruisen alan siivouksesta. Siivousta ohjaa toiminnan hygieniata-so. Toimitilahuollon tuotanto on sidoksissa kiinteistöjen toimintaan ja toimialojen tilauksiin.

Toimitilahuoltotoimintaan sisältyy kaksi eri toimitilahuoltopakettia:

Toimitilahuoltopaketti 1 käsittää siivouspalvelun maanantaista perjantaihin hintaan 22,85 euroa/tunti. Paketti on käytössä kaikissa kouluissa, päiväkodeissa, terveysasemilla, toimistotiloissa ym. Paketti sisältää myös liinavaatteiden pesupalvelun ja ruokahuollolle yhteisiä keittiötehtäviä.

Toimitilahuoltopaketti 2 sisältää siivouspalvelun ma-su, eli 7 päivää viikossa. Paketti käsittää pyhä-lisän, perussiivouksen, kaiken materiaalin kuten roskapussit, wc-käsipaperit, saippuan, konehuollon, ohjauksen ym. Hinta on 25,00 euroa/tunti.

Muuton yhteydessä huonekalut erikoispuhdistetaan tukitoimenpiteenä hyvän sisäilman edistämiseksi.

Ruokahuolto

Raaseporin kaupungin ruokahuoltorakenteella on tällä hetkellä 1 keskuskeittiö, 4 valmistuskeittiötä ja 30 erisuuruista jakelukeittiötä, jotka tuottavat vuosittain yhteensä noin 1 100 000 ruoka-annosta. Ruokahuollon päätavoite on valmistaa ravinteikasta ja hyvää ruokaa taloudellisesti edulliseen hintaan, jossa henkilöstökulujen osuus ruokahuoltoyksikön kokonaisbudjetista ei ylitä 50 %:a. Tavoitteena on lisäksi, että keittiöt mahdollisuuksien mukaan käyttävät lähellä tuotettuja raaka-aineita. Raaseporin kaupungilla on toimitussopimus Kuntahankinnat Oy:n kanssa.

Ruokahuoltoyksikkö valmistaa kaiken ruoan Raaseporissa omana toimintana. Tuotantokustannuksista riippumatta sovelletaan samoja ateriahintoja. Tämä merkitsee, että Raaseporissa esiintyviä tuotantokustannusten vaihteluita ei huomioida sisäisessä laskutuksessa. Vuoden 2023 talousarvio on sovitettu sivistystoimen tilaukseen, koska hyvinvointialue huolehtii sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaista ja annoksista.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Toimitilahuolto

Toimitilahuollon painopiste on siivoustyöajan tehostamisessa, eli että siivotaan oikeaan aikaan oikeilla välineillä ja työtavoilla. Mitoittamalla toimitilahuolto oikein pidetään kiinteistöistä huolta ja rakennusmateriaalien elinikä pitenee. Siivousmitoitus on laadittu käyttäjien tarpeiden mukaisesti.

Siivouksen tavoitteena on luoda kaupungin tiloihin turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö sekä lisätä ympäristöystävällisten siivousaineiden käyttöä. Tavoitteena on, että 90 % käytettävistä pesuaineista on joutsenmerkittyjä.

Rakenteelliset muutokset vaikuttavat toimitilahuoltoon. Siivouksen mitoitusta päivitetään säännöllisesti. Mahdolliset epäilyt sisäilmanlaadusta kuormittavat toimitilahuoltoa toiminnallisesti ja taloudellisesti.

Toimitilahuoltoyksikkö sopeuttaa siivousmitoitustaan palveluverkkoselvitystä koskevien päätösten mukaisesti. Uusia vuonna 2023 valmistuvia kiinteistöjä ovat Tenholan uusi paloasema sekä taidemuseo Chappe. Uusi kolmiosastoinen moduulipäiväkoti hankitaan Karjaan alueelle.

Siivouspinta-ala vähenee 22 000 m² ja henkilöstömäärä 17,8 henkilötyövuotta sosiaali- ja terveystalujen tuottamisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueelle 1.1.2023. Kohteissa, joille kaupunki tekee käyttöoikeussopimukset, kaupunki huolehtii siivouksesta jatkossakin. Villa Anemonen ja Mariakodin seniorikuntosalit siirtyvät sosiaali- ja terveystoimialalta sivistystoimialalle ja toiminnan toimitilat jäävät kaupungin hallintaan.

Toimitilahuollon yötyö lisääntyy, koska Tammisaaren ja Karjaan palloiluhallien tulee olla siivottuina aikaisin aamulla.

Ruokahuolto

Tavoitteena on valmistaa ravitsevaa ja hyvää ruokaa taloudellisesti edulliseen hintaan, mutta myös poistaa ja vähentää lisäaineita sekä valita ekologisia vaihtoehtoja, kun se on mahdollista. Keskeisiä muutoksia ruokahuollossa toteutetaan kaupunginhallituksen ruokahuoltorakennetta koskevan päätöksen 20.8.2018 § 315 mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ruokahuollon suuntaviivat 3.6.2019 § 67. Ruokajätteet punnitaan päivittäin kaikissa kaupungin kouluissa. Tavoitteena on vähentää ruokajätettä ja jalanjälkeä ympäristössä. Ruokailijoiden kanssa käytävää vuoropuhelua korostetaan ja kehitetään säännöllisten palautetapaamisten ja ruokaraadin avulla.

Kasvislounaiden osuus yksikön ruokalistalla on 1–3 viikossa. Lounaan kasvisruokavaihtoehtoa tarjotaan kaikissa kouluissa, joissa on oppilaita, jotka haluavat valita perinteisen ja kasvisruoan välillä. Raaseporin kaupunki on Hinku-kunta, jonka tavoitteena on vähentää CO₂-päästöjä, ja lihankulutus vaikuttaa haitallisesti CO₂-päästöihin. Uusia kasvisruokia kehitetään ja palautteen perusteella otetaan mukaan ruokalistoilta. Ekologisia tuotteita käytetään ja tavoitteena on jatkuvasti lisätä kotimaisten ekologisten tuotteiden osuutta.

Kuntahankinnat Oy:n kanssa on tehty raaka-ainesopimukset vuonna 2020. Liha ja lihatuotteet hankittiin erikseen vuoden 2020 hankinnassa samoin kriteerein, jotka koskevat suomalaisia maanviljelijöitä kotieläintuotannossa. Lihapitoisuus prosentteina on määritelty hankinnassa. Puolivalmisteita käytetään pienimuotoisesti.

Tammisaaren yläkoulun valmistuskeittiö valmistuu keväällä 2023. Korjaus mahdollistaa annosten määrän kasvattamisen 500:sta 800:aan. Jakelukeittiöiden saneeraus toteutetaan rinnakkain valmistuskeittiöiden saneerauksen kanssa.

Annosten määrä laskee 1 383 000 annoksesta noin 1 100 000 annokseen ja henkilötyövuosien määrä laskee 65:stä 49:ään vuonna 2023 sosiaali- ja terveystalujen tuottamisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Ruokahuollon toiminnan volyymi vähenee noin 25 prosentilla, koska toiminta siirtyy hyvinvointialueelle. Valmistusmäärän väheneminen vaikuttaa ruoan yksikköhintoihin. Ateriahintojen nousu johtuu palkkojen ja tietotekniikan yleisen kustannusten nousun sekä kiinteistöjen sisäisen vuokran (ml. sähkö ja vesi) jakautumisesta harvemmille annoksille sekä keittiölaitteiden ylläpito- ja pääomakustannusten jakautumisesta harvempiin annoksiin. Kaikkia kiinteitä kustannuksia ei voida mukauttaa ”tilauksen” pienenemiseen. Lisäksi raaka-aineiden ja kuljetuskustannusten hintojen nousu on huomioitu ateriahintojen hinnoittelussa.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Hyvinvoiva henkilöstö	Uusia työtapoja ja erikoisosaamista otetaan käyttöön toimitilahuollossa	5 %:ia henkilöstöstä koulutetaan käyttämään uusia menetelmiä erikoissiivouksissa
	Vuoden aikana on suunniteltu uusia työmenetelmiä ja koulutusohjelmia.	
Uusiutuvan energian käytön lisääminen ja hiilineutraalius vuonna 2030	Ruokajäte punnitaan kaikissa kaupungin kouluissa	Kaupungin koulujen ruokajätteet ovat enintään 10 % tuotannosta
	Ruokahävikki mitataan kaikissa kouluissa, ja hävikki on alle 10 prosenttia tuotannosta.	
Parantunut palvelutaso	Toiminnan mukauttaminen hyvinvointialueen perustamiseen ja siihen liittyvän toiminnan siirtämiseen	Toiminta on mukautettu hyvinvointialueen perustamisen myötä syntyneisiin muuttuneisiin edellytyksiin

Ruokahuollon toimintaa on keskitetty siten, että Karjaan keskuskeittiö tuottaa nyt kaikki Pohjan ja Fiskarin päiväkotien ja koulujen ruoka-annokset. Tuotantoa on aiemmin ollut Maarianmäen keittiössä, joka on nyt vuokrattuna hyvinvointialueelle.

Analyysi toimenpiteistä

Toimitilahuolto

Toiminta on vähentynyt, koska osa henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023. Muutoksen myötä toiminnassa jää enemmän aikaa työmenetelmien kehittämiseen ja seurantaan. Kehitykseen sisältyy muun muassa koulutusta ja uusia työtapoja.

Toimitilahuolto siivoaa pienissä määrin hyvinvointialueen vuokraamia tiloja. Työ laskutettiin toisella vuosineljänneksellä.

Toimitilahuoltopalveluja tuotetaan tammikuusta alkaen Klinkbackan koulussa, johon on perustettu uusi, muutaman lapsen päiväkotiryhmä. Uusi päiväkotiryhmä muutti Klinkbackan koulusta uuteen

moduulipäiväkoti Veturiin toukokuussa. Kulttuuri muutti uusiin tiloihin toukokuussa. Uudet kuntakokeilutilat muuttavat Grabbegårdeniin. Katarinaskolanin remontista johtuva muutto Klinkbackan kouluun toukokuussa.

Katarinaskolanin uudisrakennuksen vuoksi on otettu käyttöön useita tilapäisiä tiloja. Toimitilahuollon osalta tämä lisää siivoustuntien määrää arvioitua suuremmaksi (Grabbegården). Ekenäs högstadieskolalla on vielä tilapäiset tilat Ystadsgårdenissa. Palvelun lisäämiseksi toimitilahuolto on hankkinut siivousrobotin, minkä ansiosta henkilökunnalta vapautuu aikaa tärkeämpiin tehtäviin robotin hoitaessa lattioiden moppaamisen ja pesun. Toimitilahuollon palvelun laatu paranee. Toimitilahuolto on yhdessä Salon seudun aikuisopiston kanssa aloittanut henkilöstön toimitilahuolto-, ohjaus- ja työnjohtokoulutukset.

Ruokahuolto

Toiminta on vähentynyt, koska osa henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023. Muutoksen myötä Karjaan keskuskeittiö tuottaa ja toimittaa nyt kaikki Pohjan ja Fiskarin päiväkotien ja koulujen ruoka-annokset.

Ruokahävikki punnitaan kaikissa kouluissa. Ruokahuollolla oli ensimmäisellä vuosineljänneksellä 173 132 syöjää, jotka jakautuivat 55 koulupäivälle. Tänä aikana ruokaloiden ruokahävikki on ollut yhteensä 2 123 kg, hedelmätähteet ja perunankuoret mukaan luettuna.

Ruokahuoltopalveluja tuotetaan tammikuusta alkaen Klinkbackan koulussa, johon on perustettu uusi, muutaman lapsen päiväkotiryhmä. Muutto Klinkbackasta päiväkoti Veturiin Karjaalla 2.6. ja Noviasta äskettäin kunnostettuun ja rakennettuun EHS:n valmistuskeittiöön 8.–9.6.

Osa emännistä sekä ruokahuoltopäällikkö osallistuivat täydennyskoulutuspäiviin 24–25.3.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Toimitilahuolto			
Siivouspaketti 1 (€)	22,40	22,85	22,85
Siivouspaketti 2 (€)	24,50	25,00	25,00
Siivoustunteja	166 896	118 360	127 190
Kulut (€/asukas/kuukausi)	11,70	9,20	9,02
Ruokahuolto			
Kulut (€/asukas/kuukausi)	17,30	12,79	12,48
Annokset (kpl)			
Päiväkodit	407 786	461 200	406 030
Koulut	542 844	557 000	537 874
Muut	107 355	81 800	92 344
Yhteensä	1 057 985	1 100 000	1 036 248
Annoshinnat (€)			
Päiväkodit/kokopäivähoito*	5,62	6,66	6,66
Päiväkodit/kokopäivähoito dieetti*	6,19	7,23	7,23
Koulut/lounas, ala-aste	3,47	4,17	4,17
Koulut/dieettilounas, yläaste/lukio	3,67	4,40	4,40

*Hintaan sisältyy aamupala, lounas sekä välipala

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	9 039 261	7 205 210		7 047 181	-158 029	97,8 %
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	5 743			516	516	0,0 %
Muut tuotot	44 098	5 000		67 582	62 582	1351,6 %
Tuotot yhteensä	9 099 562	7 210 210	0	7 118 449	-91 761	98,7 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-21,8 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-5 944 481	-4 552 880	-100 000	-4 565 908	86 972	98,1 %
Ostopalvelut	-1 153 398	-567 650		-485 694	81 956	85,6 %
Aineet ja tavarat	-1 799 015	-1 647 380		-1 400 726	246 654	85,0 %
Avustukset						
Muut kulut	-611 787	-442 340		-568 071	-125 731	128,4 %
Kulut yhteensä	-9 508 681	-7 210 250	-100 000	-7 020 398	289 852	96,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-26,2 %		
Toimintakate	-409 119	-40	-100 000	98 051	198 091	-98,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-124,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	8 861 056	6 854 350		6 759 364		
Sisäiset kulut	-491 425	-493 850		-523 147		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Toimitilahuollon ja ruokapalvelun toimintakate on vajaat 200 000 euroa budjetoitua parempi. Tuotot jäivät tavoitteesta reilut 90 000 euroa, kun taas kustannukset jäivät vajaat 290 000 euroa budjetoitua pienemmiksi.

Uudet työehtosopimukset johtivat palkkojen huomattavasti suurempaan indeksitarkistukseen kuin vuoden 2023 talousarviota laadittaessa syksyllä 2022 olisi voitu odottaa. Työehtosopimuksen mukainen indeksitarkistus oli vuonna 2023 keskimäärin 4,1 %. Lisäksi uudet työehtosopimukset sisälsivät kesäkuussa 2023 maksetun kertakorvauksen. Korvaus oli 467 euroa työntekijää kohden. Lisäksi näihin summiin lisätään sivukulut. Tämän johdosta valtuusto myönsi 4.12.2023 § 132 100 000 euron lisämäärärahan.

Toimitilahuollon toimintakate jäi noin 35 000 euroa budjetoitua heikommaksi. Poikkeama johtuu lähinnä siitä, että tuotot eivät saavuttaneet budjetoitua tasoa, mikä johtuu lähinnä siitä, että hyvinvointialueelta budjetoidut ulkoiset tuotot jäivät syksyllä 2022 arvioitua pienemmiksi. Tämä puolestaan johtuu siitä, että talousarviota laadittaessa kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyöstä ei ollut selkeitä linjauksia. Siivoustuntien määrä on lisääntynyt suunnitellusta Chappen avaamisen vuoksi. Syynä on rakennuksessa käytettävä materiaali.

Ruokapalvelun toimintakate on noin 230 000 euroa budjetoitua parempi. Tuotot ylittävät talousarvion vajaat 70 000 eurolla, vaikka sisäinen osuus ei saavuta talousarviotavoitetta. Kuten toimitilahuollossa, tämä johtuu siitä, että hyvinvointialueen ulkoisia tuottoja oli vaikea arvioida syksyllä 2022. Kustannuspuolella näkyy merkittävä elintarvikekustannusten säästö, joka ei enää noussut vuoden 2022 vauhtia.

KAAVOITUS

Toimintakuvaus

Kaavoituksen päätavoitteena on toteuttaa hyväksytty kaavoitusohjelma talousarviossa asetettujen mittalukujen mukaisesti. Kaavoitusohjelman tavoitteena on tarpeeksi suuri ja kiinnostava tonttitarjonta kaupungissa niin asumista, palveluja kuin yritysten perustamista varten. Taloudellisesti kestävä asunto- ja elinkeinopolitiikka edellyttää pitkäjänteistä ja riittävää tonttituotantoa kaupungin omalla maalla. Kaavoitus osallistuu aktiivisesti asunto- ja elinkeinopolitiikkaa koskeviin hankkeisiin.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kaupungin on toteuttava koko Raaseporia koskevaa yleiskaavaa. Tämä antaa kaupungille paremmat mahdollisuudet ohjata maankäyttöä kokonaisvaltaisesti sekä vaikuttaa yksityiskohtaiseen suunnitteluun. Alueita, joilla on oikeusvaikutteinen yleiskaava, kaupunki voi suunnitella ilman maakuntakaavan suoraa ohjausta ja täten tehokkaammin käyttää kaavoitusmonopoliaan hyväkseen. Mahdolliset valitusprosessit lyhenevät, koska valitusoikeutta ylempään oikeusasteeseen on rajoitettu alueilla, joilla on oikeusvaikutteinen yleiskaava.

Keskeisenä tavoitteena on, että suunnitteluprosessissa syvennetään yhteistyötä yli toimiala- ja osastorajojen. Tarkoituksena on mahdollisimman aikaisessa vaiheessa selvittää suunnitelmien kokonaistaloudelliset vaikutukset infrastruktuurin rakentaminen ja muut kunnalliset palvelut huomioiden.

Yksikkö vastaa yleisten kaavoitustehtävien, kuten yleis-, osayleis- ja asemakaavojen laatimisen, lisäksi myös MRL 171 §:n, 137 §:n ja 137 a §:n mukaisista luvista.

Yksikkö valvoo kaupungin etuja maakuntasuunnittelussa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Talousarviovuoden 2023 aikana aletaan laatia kehityskuvaa, joka koskee Raaseporin maantieteellistä aluetta kokonaisuudessaan (työ on aloitettu vuoden 2021 aikana). Hanke on kirjattu kaupungin vuosien 2018–2021 strategiaan, ja sen tulee strategiapäätöksen mukaan perustua palveluverkkoselvitykseen. Kehityskuvan on tarkoitus toimia ohjaavana perusasiakirjana Raaseporin kaupungin tulevan yleiskaavan laadinnassa.

Västerbyn/Österbyn alueen rakennesuunnitelma (joka tilattiin yleiskaavatasoisen liikenneselvityksen ja alueen asemakaavoituksen mahdollisuuksien selvittämisen tueksi) valmistuu.

Skogbyssä käynnistetään asemakaavamuutos vapaa-ajan asumisen ja siihen liittyvien toimintojen rakentamisen mahdollistamiseksi.

Tammisaaren alueella Stallörenin puiston kaavamuutos valmistuu. Iso Kirkkokatu 20:n, Ystadsgårdenin, Koivuniemen aurinkovoimala-alueen, Tammiharjun alueen ja Båssastrandenin kaavamuutoksia viedään eteenpäin. Tavoitteena on myös käynnistää asemakaavamuutos, joka mahdollistaa Alfa Omega -yhdistyksen vanhusten asumisyksikön toteuttamisen Tammisaaren alueella.

Horsbäck-Kärrbyn teollisuusalueen (Horsbäck II) asemakaavoitusta jatketaan yritys- ja liiketoimintatonttien suunnittelulla Horsbäck-Lepin osayleiskaavan mukaisesti.

Karjaan alueelle laaditaan keskusta-alueen pysäköinti- ja viheralueselvitys pysäköintipaikkojen riittävyyden ja viheralueiden varmistamiseksi samalla kun selvitetään Karjaan keskusta-alueen asemakaavan edistämisen edellytyksiä alkuperäisessä laajuudessaan.

Tryckeriteaternin ja Köttkontrollenin kortteleiden asemakaavamuutoksia viedään eteenpäin. Asemamäen asemakaavaa viedään eteenpäin tehtyjen selvitysten (luontoselvitys 2022) mukaisesti.

Åminnegård-Råbackan (Nordcenter) alueen kehittämistä jatketaan selvitysalueena ja edistetään yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Billnäsin ruukki II -kaavamuutos etenee kaavaehdotuksen laatimisella ja nähtävillä asettamisella. Alueelle tehdään arkeologinen inventointi.

Toimia tonttitarjonnan turvaamiseksi lyhyellä aikavälillä toteutetaan viemällä eteenpäin ja viimeistelemällä sopivia suunnittelukohteita.

Ostettujen kaavoituspalvelujen määrärahasi varataan 160 000 euroa resursoinnin tukemiseksi.

Poikkeamisluvat ja suunnittelutarveratkaisut

Poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisujen valmistelua jatketaan nykykäytännön mukaisesti ja maaliskuusta 2022 lähtien lisätyn resurssin.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Määrätietoinen kansalaiskeskustelu	Vuorovaikutusta MRL:n yleis- ja asemakaavaprosesseja koskevien vaatimusten mukaisesti	Nähtävillä olevien kaavojen määrä on 7
Vuonna 2023 on ollut nähtävillä 18 kaavaa.		
Määrätietoinen kansalaiskeskustelu	Vuorovaikutusta MRL:n yleis- ja asemakaavaprosesseja koskevien vaatimusten mukaisesti	Asukkaille järjestettyjen tiedotustilaisuuksien määrä nousee

Kaavoitus on osallistunut muun muassa Skåldön sillan rakentamista koskevaan tiedotustilaisuuteen.

Kehityskuvan laatimisen yhteydessä on järjestetty neljä työpajaa asiantuntijoiden kanssa.

Kaupunginarkkitehti on osallistunut yhdeksään tiedotustilaisuuteen Raaseporin kaavoituksesta ja kehityskuvasta paikallisten yhteisöjen ja sidosryhmien kanssa.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen	Päivitetyt kaavoituksen kotisivut
	Kaavoituksen kotisivujen päivitystyö on jatkunut vuoden 2023 aikana, mutta resurssipulan vuoksi se on viivästynyt	
Parantunut palvelutaso	Osallistuu palveluverkkoselvityksen toimeenpanoon ja päivittämiseen. Palveluverkkoselvitys toimii kehityskuvan 2050 ohjavana perusasiakirjana.	Päivitetty palveluverkkoselvitys
	Palveluverkkoselvityksen päivitys valmistui vuonna 2023. Selvitystä käytetään perusasiakirjana kaavoitustyössä.	
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Megatrendien ja asumismuotojen muutosten seuraaminen. Nämä huomioidaan uusien kaavojen valmistelussa.	Maankäytön kehityskuvan 2050, jossa huomioidaan myös asuntopoliittinen ohjelma, loppuun saattaminen.
	Tämän kehityskuvan valmistelu on saatu päätökseen joulukuussa 2023, ja se viedään hyväksyttäväksi vuoden 2024 alussa.	
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Uusien yritystonttien luominen	Lepin, Bäljarsin ja Horsbäckin ja muiden työpaikka-alueiden kehittäminen kaavoitusohjelman mukaisesti.
	Horsbäckin, Lepin, Bäljarsin sekä muiden alueiden yritys- ja liiketoiminta-alueiden kehittämistä on jatkettu vuonna 2023. Liikenneselvitykset ja tiesuunnittelu aloitettiin vuonna 2023 ELY-keskuksen kanssa logististen edellytysten varmistamiseksi Horsbäckin alueella.	
Määrätietoinen maapolitiikka ja riittävä tonttivaranto kaupungin kaikissa osissa	Asuntotonttien määrää lisätään valmistelemalla asemakaavamuutoksia Tammisaarella, Karjaalla ja Mustiolla.	Luotujen uusien asuntotonttien määrä lisätään ja puurakentamista koskevien määräysten lisääminen
	Tammisaaren, Karjaan ja Mustion asuinalueiden laajentamisen mahdollistavien asemakaavojen laatiminen on jatkunut 2023 aikana.	

Analyysi toimenpiteistä

Vuosi 2023 alkoi alimiehityksellä. Kahden maankäytön suunnittelijan rekrytointi aloitettiin tammikuussa, ja yksi uusi työntekijä aloitti työnsä 1.3.2023. Toinen rekrytoitu maankäytön suunnittelija aloittaa työnsä 5.4.2023.

Uusi kaavoitusohjelma 2023 esiteltiin valtuustolle, joka hyväksyi sen 27.2.2023 (kaavoituslautakunta 25.1.2023 § 10, kaupunginhallitus 13.2.2023 § 56).

Raaseporin koko maantieteellisen alueen maankäytön kehityskuvan laatimista jatkettiin aktiivisesti vuoden 2023 aikana (työ alkoi vuonna 2021). Tarjouspyyntö tehtiin huhtikuussa lopullisen kehityskuvan tuottamiseksi vuosina 2021 ja 2022 kerätyn taustamateriaalin pohjalta (sekä kuntakyselyn tulokset, tulevaisuustyöpajat että valtuustotyöpaja, jossa arvioitiin neljä erilaista skenaariota). Toukokuussa järjestettiin neljä pientä työpajaa asiantuntijoiden kanssa, ja lopullinen kehityskuva valmistui vuoden 2023 lopussa. Kehityskuva esitellään päättäjille hyväksyttäväksi vuoden 2024 alussa.

Västerby/Österby-alueen rakennekaava (joka tilattiin yleiskaavatasoisen liikenneselvityksen rakennekaavan laatimisen tueksi sekä selvitykseksi alueen asemakaavoituksen mahdollisuuksista) valmistui joulukuussa 2022, merkittiin kaavoituslautakunnan kokouksessa 12.1.2023 tiedoksi ja lähetettiin edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja valtuustolle. Rakennesuunnitelmaa tullaan käyttämään tausta-aineistona ELY-keskuksessa Västerbyn liikenneratkaisujen aluevaraussuunnitelman laadinnassa vuosina 2023–2024.

Västerby-Sjöängin kaavaluonnos (alue sijaitsee rakennekaavan vaikutusalueella) hyväksyttiin nähtäville asettamista varten kaavoituslautakunnan kokouksessa 1.3.2023. Västerby-Sjöängin asemakaavaehdotuksen nähtäville asettaminen hyväksyttiin kaavoituslautakunnan kokouksessa 27.9.2023. Ehdotuksen kaavamääräyksen mukaan alueen lisärakennusoikeus voidaan toteuttaa vasta, kun valtatie 25:n liittymäjärjestelyt täyttävät liikenneturvallisuusvaatimukset. Käyttötarkoitus ja rakennusoikeus säilyvät kaavaluonnokseen verrattuna ennallaan.

Tammisaaren alueen Stallörsparkenin asemakaavan muutos hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 27.2.2023. Suuri Kirkkokatu 20:n ja Koivuniemen aurinkovoima-alueen kaavaluonnokset hyväksyttiin nähtäville asettamista varten kaavoituslautakunnan kokouksessa 25.1.2023. Suuren Kirkkokadun kaavaehdotus hyväksyttiin nähtäväksi 6.11.–7.12.2023.

Lindnäsin (Mustio) kaavaluonnos hyväksyttiin nähtäväksi kaavoituslautakunnan kokouksessa 23.5.2023. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on luoda edellytykset pientalojen, niin sanottujen minitalojen, rakentamiselle.

Skogbyn asemakaavan muutos pantiin vireille kaavoituslautakunnan kokouksessa 21.6.2023. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on kehittää vanhaa saha-alueita Skogbyn kyläkeskuksen länsipuolella kehittämällä ja laajentamalla veneiden huolto- ja varastointia sekä edistää kylän kehittämistä pientalopainotteisella rakentamisella ja erilaisilla virkitysmuodoilla ja aktiviteeteilla sekä pienellä kelluvalla rakentamisella.

Tammiharjun alueen uuden asemakaavaehdotuksen uusi nähtäville asettaminen hyväksyttiin kaavoituslautakunnan kokouksessa 30.8.2023. Muutetussa ehdotuksessa kaava-alueita on muun muassa laajennettu niin, että se käsittää myös Hirvitien; useita tontti- ja korttelirajoja on tarkistettu, ja kaava-alueen merkintöjä on muutettu joustavampien käyttötarkoitusten mahdollistamiseksi.

Tarjouspyyntö tehtiin Karjaan keskusalueen pysäköintialueselvityksen laatimiseksi. Viheralueselvitys tehdään erikseen (tavoitteena työn aloittaminen vuoden 2024 aikana). Tarjousten vastaanottamisen ja vertailun perusteella pysäköintialueselvityksen laatimiseen valittiin FCG Finnish Consulting Group Oy. Työ alkoi huhtikuussa 2023 ja valmistui vuoden 2023 lopussa. Selvitystä tullaan käyttämään tukena Karjaan keskustan–Kauppiankadun asemakaavan jatkovalmistelussa.

Kaupunginhallitus päätti 23.1.2023 (§ 25) käynnistää asemakaavan muutoksen mahdollistaakseen Katarinaskolanin lisäosan Naapurinkadun pohjoispuolelle. Lisäosaan sijoitetaan koulutoiminnan tiloja, kuten käsityö- ja liikuntatiloja. Sujuvan ja turvallisen kokonaisratkaisun aikaansaamiseksi koulualueelle asemakaavamuutoksessa on tavoiteltava Naapurinkadun sulkemista liikenteeltä. Asemakaavamuutos otetaan kaavoitusohjelmaan 2023. Katarinaskolanin-Naapurinkadun asemakaavan muutoksen laatimisesta tehtiin tarjouspyyntö helmikuun 2023 lopussa, ja konsultti valittiin maaliskuun alussa. Työt aloitettiin välittömästi. Kaavaluonnos hyväksyttiin nähtäväksi kaavoituslautakunnan kokouksessa 26.4.2023. Asemakaavaehdotus hyväksyttiin nähtäväksi kaavoituslautakunnan kokouksessa 25.10.2023, esilläoloaika oli 6.11.–7.12.2023.

Maankäyttö- ja rakennuslain tulevien muutosten mahdollisten vaikutusten seuranta aloitettiin yksikössä sekä rakennusvalvonnassa vuonna 2022, ja koulutusta jatkettiin aktiivisesti vuonna 2023.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Vireillä olevat kaavat	7	7	13
Osayleis-/yleiskaavat, ehdotukset esillä/jakso	0	0	0
Asemakaavat, ehdotukset esillä/jakso	11	7	18
Hyväksytyt osayleiskaavat/yleiskaavat	0	0	0
Hyväksytyt asemakaavat	11	6	8
Uusia, suunnitteilla olevia tontteja	104	30	49
Poikkeuslupia	107	125	88

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot						
Myyntituotot	23			1 623	1 623	0,0 %
Maksutuotot	121 713	98 000		95 472	-2 528	97,4 %
Tuet ja avustukset	29 596					
Muut tuotot				0		
Tuotot yhteensä	151 332	98 000	0	97 095	-905	99,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-35,8 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-523 192	-551 430		-613 144	-61 714	111,2 %
Ostopalvelut	-207 913	-257 330		-277 048	-19 718	107,7 %
Aineet ja tavarat	-2 533	-3 700		-1 125	2 575	30,4 %
Avustukset						
Muut kulut	-27 457	-31 380		-32 697	-1 317	104,2 %
Kulut yhteensä	-761 094	-843 840	0	-924 014	-80 174	109,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				21,4 %		
Toimintakate	-609 762	-745 840	0	-826 919	-81 079	110,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				35,6 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0			1 600		
Sisäiset kulut	-89 290	-94 110		-98 324		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Kaavoituksen toimintakate ylitti talousarvion reilulla 80 000 eurolla. Tuotot vastasivat budjetoitua tasoa, mutta kustannukset olivat reilut 80 000 euroa talousarvion määrärahaa suuremmat.

Kustannukset nousivat 21,7 prosentilla vuoteen 2022 verrattuna. Suurin syy oli henkilöstökustannukset, joka ylitti talousarvion lähinnä johtuen uusista työehtosopimuksista, jotka johtivat palkkojen huomattavasti suurempaan indeksitarkistukseen kuin vuoden 2023 talousarviota laadittaessa syksyllä 2022 olisi voitu odottaa. Työehtosopimuksen mukainen indeksitarkistus oli vuonna 2023 keskimäärin 4,1 %. Lisäksi uudet työehtosopimukset sisälsivät kesäkuussa 2023 maksetun kertakorvauksen. Korvaus oli 467 euroa työntekijää kohden. Lisäksi näihin summiin lisätään sivukulut.

Kaavoitusyksikön määrärahat kaavoituspalvelujen ostoon vuonna 2023 olivat yhteensä noin 160 000 euroa. Västerbyn liikennetkaisualuevarausuunnitelmaan varattiin 50 000 euroa yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Muihin kaavoitustöihin ja selvityksiin varattiin 110 000 euroa. Ostopalvelujen käyttö oli vuoden aikana vajaat 180 000 euroa, minkä seurauksena ostopalvelut ylittivät talousarvion vajaalla 20 000 eurolla.

Poikkeamislupatulot laskivat reilut 25 000 euroa vuoteen 2022 verrattuna, mutta saavuttivat budjetoitun 98 000 euron tavoitteen. Poikkeamislupia myönnettiin 19 vähemmän kuin vuonna 2022.

Toiminnan muiden tunnuslukujen osalta talousarvion tavoitteet ylittyivät.

RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖ

Toimintakuvaus

Ympäristöyksikkö hoitaa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaisia tehtäviä ja ympäristönsuojelua koskevien erillislakien (mm. ympäristönsuojelulaki, jätelaki, vesilaki, luonnonsuojelulaki, maa-aineslaki, vesihuoltolaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, maastoliikennelaki) mukaisia tehtäviä. Ympäristönsuojeluviranomainen myöntää luvat (ympäristö- ja maa-ainesluvut), rekisteröi toimintoja (esim. polttoaineen jakeluasemat, asfalttiasemat, energiantuotantolaitokset), käsittelee ilmoituksia (esim. meluilmoitukset ja valitukset) ja päättää talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamisesta, valvoo monenlaisia toimintoja (tuotantolaitokset, eläinsuojat, polttoaineen jakeluasemat, louhokset, jätteen käsittely jne.). Ympäristönsuojeluviranomainen antaa myös lausuntoja suunnitelmista, rakennus- ja toimenpideluvista, poikkeusluvista, ympäristöluvista ym.

Neuvonta, ympäristön tilan seuranta sekä ympäristönsuojelun edistäminen ja kehittäminen ovat keskeisiä tehtäviä. Ympäristöviranomainen toimii yhteistyössä myös muiden tahojen, kuten ELY-keskuksen, pelastuslaitoksen, Eteläkärjen ympäristöterveyden, poliisin, Uudenmaan jätelautakunnan, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ym. kanssa.

Rakennusvalvontayksikkö hoitaa rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Rakennusvalvontayksikön toimintaan kuuluu neuvonta ja valvonta rakentamisen ohjaamiseksi voimassa olevien kaavojen ja rakennusjärjestyksen mukaan. Se vastaa mm. rakennuslupien asianmukaisesta käsittelystä, toimenpideluvista, ilmoitusasioista sekä rakennusasioita koskevista lausunnoista. Rakennusvalvonta suorittaa katselmuksia myönnettyjen päätösten mukaisesti koko Raaseporissa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Ympäristöyksikkö

Tavoitteena on terveellisen, viihtyisän ja virikkeellisen sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristön turvaaminen kunnan asukkaille. Ympäristöyksikkö panostaa kaupungin strategian mukaisesti kestävä kehityksen edistämiseen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Tämä toteutetaan muun muassa antamalla lausuntoja kaavoitus- ja rakennusvalvonta-asioissa, jotta ympäristönäkökulmat otetaan niissä riittävässä määrin huomioon.

Ympäristötoimisto toimii monimuotoisuuden huomioimiseksi ja edistämiseksi muun muassa osallistamalla kuntien väliseen Luontokunnat-yhteistyöverkoston. Tammisaaren Hagalundin ja Gåsörenin laidunten kunnostamista suunnitellaan vuodelle 2023 valtiollisen Kunta-Helmi-ohjelman avustuksen puitteissa. Ympäristötoimisto toimii myös yhteistyökumppanina (tiedotus, koordinointi) haitallisten vieraslajien torjuntaan liittyvissä asioissa Raaseporissa.

Pääpaino on valvonnassa, ehkäisevässä toiminnassa ja lupakäsittelyssä. Valvonta on riskiperusteista, ja sitä tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti. Ympäristönsuojelulain, jätelain ja ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisista suunnitelluista tarkastuksista ja raporttien tarkastamisesta peritään maksuja. Ympäristö- ja maa-aineslupahakemukset käsitellään 6 kuukauden kuluessa täydellisestä hakemuksesta. Toimintojen rekisteröinnit käsitellään 90 päivän kuluessa. Meluilmoitus käsitellään 30 päivän kuluessa. Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiä koskevat kysymykset tulevat kuormittamaan yksikköä merkittävästi, koska vanhojen jätevesijärjestelmien uusiminen umpeutui 31.10.2019. Nykyisillä resursseilla jätevesijärjestelmiä ei voida valvoa tarvittavassa laajuudessa.

Roskaantuneiden alueiden tarkastukset ja niihin liittyvät siivouskehotukset ovat suhteellisen aikaa vieviä. Vaikeat tapaukset ja pohjavesialueet ovat etusijalla.

Venesatamien jätehuollon valvonta vaatii työpanosta myös vuonna 2023 johtuen lakimuutoksesta vuonna 2021.

Raaseporin joki -hanke on osa ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmaa. Hanke alkoi vuonna 2018. Hanke on saanut lisää ulkopuolista rahoitusta, vuosille 2022–2023 Uudenmaan ELY-keskukselta yhteensä 244 000 euroa, ja jatkuu käytännön toimin. Tarkoituksena on parantaa Barösundin rannikkovesialuetta, joka kuuluu maan huonoimmassa kunnossa oleviin merialueisiin. Kaupunki hakee rahoitusta Snappertunan sisäsaariston hankkeen laajentamiseen vuosille 2023–2025.

Kaupunki osallistuu Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n hajajätevesihankkeeseen vuonna 2023 sekä vesienhoitovisioon ja strategiaan vuosina 2023–2028 rannikkovesien ennallistamiseksi yhdessä muiden kuntien kanssa. Raaseporissa Dragsviksfjärden on pilottialue, jossa kunnostustöitä tehdään.

Jatkuvat lainsäädännön muutokset ja digitalisaation vaatimukset edellyttävät merkittävää työpanosta ja koulutusta.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tavoitteena on, kaupungin strategian mukaisesti, ylläpitää oikein resursoitua ja joustavaa lupakäsittelyä, jonka käsittelyajat ovat lyhyet. Uusi rakennusjärjestys on vuoden 2018 saanut lain voiman. Se mahdollistaa entistä yksinkertaisemman lupakäsittelyn. Maankäyttö- ja rakennuslakia tullaan lähivuosina päivittämään/uudistamaan. Rakennusjärjestyksen uudistaminen tulee toteuttaa vasta uuden maankäyttö- ja rakennuslain astuttua voimaan.

Lupa-asioiden määrä on koronapandemian myötä kasvanut merkittävästi vuonna 2021 ja 2020. Tämä on pidentänyt käsittelyaikoja. Maailmantilanteen muutokset ovat aiheuttaneet materiaalikustannusten nousua, korkojen nousua sekä energiakriisiä. Tämä johti siihen, että lupahakemukset alkoivat vähentyä vuonna 2022, mikä todennäköisesti jatkuu myös vuonna 2023. Koronapandemian aikana myönnetty rakennusluvut ovat nyt rakentamisvaiheessa, mikä lisää valvontaan liittyvää työtä.

Rakennusvalvontaviranomainen vähentää myös vuonna 2023 rakennuspaikkakohtaisia katselmustoimintuksia lupa-asioiden käsittelyn priorisoimiseksi. Luvaton rakentaminen vie myös enemmän rakennusvalvojien aikaa kuin aikaisemmin. Lisäksi kaupunginhallitus on 2.3.2020 §:n 79 mukaisesti päättänyt antaa ympäristö- ja rakennuslautakunnalle tehtäväksi toteuttaa toimitetun aineiston perusteella ja maastokäyntien kautta kiinteistöverotietojen tarkastushanke olemassa olevilla henkilöstöresursseilla. Tämä on suuri hanke, joka vaatii paljon resursseja, eikä sitä voida toteuttaa pelkästään olemassa olevilla henkilöstöresursseilla. Rakennusvalvonta on viime vuosina kamppailut henkilöstöpulan ja pitkien käsittelyaikojen kanssa. Kaupunginhallitus päättää kiinteistöverohankkeen mahdollisista lisäresursseista.

Vuonna 2023 yksikkö panostaa edelleen henkilöstön kouluttamiseen, minkä lisäksi rakennusvalvonta jatkaa arkistoasiakirjojen skannausta. Vuoden 2023 talousarviossa on varattu määräraha rakennusvalvonnan vanhojen rakennuslupien/lupa-asiakirjojen digitalisaatiotyöhön, jonka tulee jatkua vuonna 2024.

Raasepori on liittynyt rakennusvalvontatoimistojen yhteiseen Topten-yhteistyöfoorumiin, joka valmistee rakennuslainsäädännön yhteisiä tulkintoja ja käytäntöjä.

Rakennusvalvonta ja ympäristötoimisto toimivat tiiviissä yhteistyössä muun teknisen toimen kanssa ja koko toimiala pyrkii siten hyödyntämään osastojen välistä synergiaa.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Parantunut palvelutaso	Ympäristöluvut ja maa-ainesluvut käsitellään viivytyksettä	Lupa myönnetään 6 kuukauden kuluessa täydellisestä hakemuksesta
	Lupa on myönnetty kuuden kuukauden kuluessa täydellisestä hakemuksesta.	
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Tarkoituksena on parantaa Raaseporin joen ulkopuolista merialuetta (Barösundin rannikkovesialue), joka kuuluu maan huonoimmassa kunnossa oleviin merialueisiin. Osallistuminen Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n vesienhoitovisioon ja strategiaan vuosina 2023–2028 rannikkovesien ennallistamiseksi yhdessä muiden kuntien kanssa.	Vähennetään Raaseporin joen ja Dragsviksfjärdenin edustalla sijaitsevaa merialuetta kuormittavien ravinteiden määrää.
	Työ on käynnissä.	
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Laidunmaa perustetaan Hagalundin luonnonsuojelualueille ja Gäsöreniin HELMI-elinympäristöohjelman rahoituksella.	Uhanalaiset biotoopit kunnostetaan. Kahlaajalinnut ja hyönteiset lisääntyvät Hagalundissa ja Gäsörenissä.
	Työ on käynnissä. Työtä on tehty niin, että laiduntaminen voi alkaa Gäsörenillä ja Hagalundin uudella ranta-alueella kesällä 2024.	
Parantunut palvelutaso	Rakennusluvut, toimenpideluvat sekä ilmoitusasiat käsitellään viivytyksettä.	Rakennusluvut ja toimenpideluvat käsitellään kuuden viikon kuluessa täydellisen hakemuksen saapumisesta.
	Rakennusluvut ja toimenpideluvat käsitellään yleensä kuuden viikon kuluessa täydellisen hakemuksen saapumisesta rakennusvalvontaan.	

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/ MITTARIT
Järkevä digitalisaatio	Rakennusvalvonnan arkistojen skannausta jatketaan.	Rakennusvalvonnan paperiarkiston digitalisaation aloittaminen.
	Osa A-talon rakennusvalvonnan paperiarkistoista on digitoitu valmiiksi. Työ jatkuu vuonna 2024.	
Vastuullinen talous	Kiinteistöverotietojen tarkastushanke	Hankkeen käynnistäminen hankesuunnitelman laatimisella sekä perustutkimusten ja lähtötietojen valmistelevilla töillä.
	Rakennusvalvonta pyrkii korjaamaan rakennusrekisterissä olevat virheelliset tiedot ja pyytämään lupahakemuksen yhteydessä tietoja myös rekisteristä puuttuvien vanhojen rakennusten rekisteröintiä varten. Kiinteistöverotietojen tarkastushankkeen valmistelu on aloitettu.	
Parantunut palvelutaso	Toptenin tulkintojen soveltaminen laajemmin	Selkeämmät tulkinnot
	Toteutetaan suuremmissa mittakaavassa. Rakennusvalvonta on osallistunut myös Toptenin järjestämään verkkoseminaariin.	
Parantunut palvelutaso	Yhteistyön parantaminen tilahallinnon kanssa.	Tilahallinnon täydelliset asiakirjat lupahakemusten yhteydessä
	Suurista rakennushankkeista on pidetty yhteisiä kokouksia.	

Analyysi toimenpiteistä

Ympäristöyksikkö

Ympäristöyksikön toiminta on hyvin riippuvaista vastaanotettavista asioista. Näin ollen budjetoituja mittareita on vaikea ennustaa. Suunnitelmallista valvontaa ei ole voitu toteuttaa riittävästi, ja annettujen kehotusten riittävän nopea seuranta on ollut haasteellista. Jätevesien suunnitelmallista seurantaa ei ole voitu toteuttaa ollenkaan resurssien puutteen vuoksi. Jätevesiä on seurattu valitusten perusteella.

Raaseporin joki -hankkeen kolmas hankekausi kesti 15.II.2021-15.II.2023. Hanke jatkuu Raaseporin joki ja Snappertunan sisäsaaristo -hankkeena vuosina 2023–2025. Tarkoituksena on parantaa Raaseporin joen ulkopuolista merialuetta (Barösundin rannikkovesialue), joka kuuluu maan huonoimmassa kunnossa oleviin merialueisiin. Raaseporin joki -hankkeessa on vuonna 2023 kartoitettu muun muassa kaikki toimenpidesuunnitelman vesiensuojelurakenteet, ja rakennettu toteutuskelpoiset vesiensuojelurakenteet. Vesiystävällistä maataloutta on edistetty viljelijöiden koulutuksilla, ja Raaseporin joen pääuoman

vesitaloutta on parannettu puhdistamalla pääuomaa luonnonmukaisin menetelmin. Jatkotoimia koskevan toimintasuunnitelman päivittäminen on aloitettu.

Ympäristöyksikkö on toteuttanut vuonna 2023 myös kaksi hanketta, jotka rahoitetaan ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelmasta arvokkaiden elinympäristöjen ennallistamiseksi (laidunalueet). Ympäristöyksikkö on myös osallistunut Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n hajajätevesihankkeeseen vuonna 2024 sekä vesienhoitovisioon ja strategiaan vuosina 2023–2028 rannikkovesien ennallistamiseksi yhdessä muiden kuntien kanssa. Raaseporissa Dragsviksfjärden on pilottialue, jossa kunnostustöitä tehdään.

Rakennusvalvonta

Rakennusluvut ja toimenpideluvat käsitellään yleensä kuuden viikon kuluessa täydellisen hakemuksen saapumisesta rakennusvalvontaan. Osa-alueen 2 lupavalmistelijä/rakennustarkastaja lopetti rakennusvalvonnassa toukokuun lopussa. Tämä tarkoitti, että lupien käsittelyajat hieman pitenivät, kunnes rakennusvalvonta oli saanut viran täytetyksi. Uusi lupakäsittelijä/rakennustarkastaja aloitti 3.9.2023. Tämän lisäksi rakennusvalvonnan henkilöstöllä on ollut poissaoloja, jotka ovat kohdistuneet eniten osa-alueisiin 1 ja 2.

Digitointisopimus allekirjoitettiin 2.11.2023, minkä jälkeen A-talon rakennuslupa-arkistojen digitointi aloitettiin talousarvion mukaisesti. Rakennusvalvonnan paperiarkistojen digitointi jatkuu vuonna 2024.

Kaupunginhallitus päätti 2.3.2020 § 79:ssä antaa ympäristö- ja rakennuslautakunnalle tehtäväksi toteuttaa kiinteistöverotietojen tarkastushanke nykyisten henkilöresurssien pohjalta. Tämä on hyvin aikaa vievää työtä, joka vaatii resursseja ja yhteistyötä muiden osastojen/yksiköiden välillä. Kiinteistöille/tonteille rekisteröityjen rakennustietojen parantamiseksi rakennusvalvonta on jo aiemmin alkanut pyytää tietoja rakennuksista, joita ei ole merkitty rakennusrekisteriin uusien rakennuslupahakemusten käsittelyn yhteydessä. Näin korjataan kiinteistö-/tonttitietojen mahdolliset virheet. Kiinteistöverotietojen tarkastushankkeen valmistelu on aloitettu, ja työ jatkuu vuonna 2024.

Henkilöstö on osallistunut Toptenin webinaariin ja soveltaa säännöllisesti Toptenin tulkintoja päivittäisessä työssään. Lisäksi henkilöstö on osallistunut tulevaan uuteen rakennuslakiin liittyviin eri koulutustilaisuuksiin.

Tilahallinto on kutsunut rakennusvalvonnan yhteisiin kokouksiin koskien tulevia suuria rakennushankkeita. Tämä on ollut askel oikeaan suuntaan, mutta vielä toivotaan, että rakennuslupa-asiakirjat voitaisiin esittää rakennusvalvonnalle ennen lupahakemuksen jättämistä. Tämä parantaa palvelun tasoa.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Rakennusvalvonta			
Myönnettyjä rakennuslupia	333	300	313
Bruttokustannukset/myön.rakennuslupa	1 955,39	2 664,00	2 360,19
Bruttokustannukset/asukas	23,83	29,18	27,13
Toimenpidelupia	302	270	276
Ilmoitukset	158	200	79
Suoritettut katselmukset	789	670	791
Ympäristö			
Ympäristölupatarkastukset	13	10	8
Maa-aineslupatarkastukset	11	10	4
Jätelain mukaiset tarkastukset	7	15	12
Ympäristösuojelulain mukaiset muut ympäristötarkastukset	52	50	61
Ympäristötarkastukset, yhteensä	83	85	85
Käsitellyt maisematyöluvut	35	15	42
Lausunnot	113	90	86
Päätökset ja rekisteröinnit	87	30	51
Lausunnot ja päätökset, yhteensä	200	120	137
Asiantuntijatehtävät*	525	350	515

*neuvonta, käsitellyt ilmoitukset ja raportit

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	8 006			9 386	9 386	0,0 %
Maksutuotot	591 399	553 150		465 824	-87 326	84,2 %
Tuet ja avustukset	134 875	179 000		226 315	47 315	126,4 %
Muut tuotot	14 022			17 501	17 501	0,0 %
Tuotot yhteensä	765 318	737 150	0	726 355	-10 795	98,5 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-5,1 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-898 808	-948 320		-925 416	22 904	97,6 %
Ostopalvelut	-275 741	-400 660		-426 581	-25 921	106,5 %
Aineet ja tavarat	-3 678	-42 800		-11 154	31 646	26,1 %
Avustukset	0	0		0	0	0,0 %
Muut kulut	-48 167	-76 250		-72 505	3 745	95,1 %
Kulut yhteensä	-1 226 394	-1 468 030	0	-1 435 657	32 373	97,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				17,1 %		
Toimintakate	-461 076	-730 880	0	-709 302	21 578	97,0 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				53,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	22 027			21 646		
Sisäiset kulut	-96 470	-126 630		-132 840		

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Toimintakate oli runsaat 20 000 euroa budjetoitua parempi. Toimintatulot alittivat talousarvion runsaalla 10 000 eurolla, ja kustannukset olivat noin 32 000 euroa budjetoitua pienemmät.

Ympäristöyksikkö

Vuoden aikana tehtiin 85 ympäristötarkastusta, mikä vastaa talousarviossa suunniteltua määrää. Monia ilmoituksia ja kanteluja on käsitelty, ja asiantuntijapalvelujen määrä (460) ylittää suunnitellun määrän (350). Päätösten ja rekisteröintien määrä (51) on suunniteltua (30) suurempi, kun taas lausuntojen määrä (86) vastaa suunniteltua määrää (90).

Ympäristönsuojelun tuotot koostuvat maksutuotoista ja erilaisista ulkopuolisista avustuksista. Uudenmaan ELY-keskus myönsi 244 000 euron lisärahoituksen Raaseporin joki -hankkeelle vuosille 2022–2023. Vuonna 2023 eri hankkeisiin maksettiin avustuksia 226 314 euroa. Summa koskee myös ympäristöministeriön elinympäristöohjelma Helmin myöntämiä avustuksia. Myönnetyt avustukset perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin, eivätkä siten vaikuta toimintakatteeseen. Ympäristönsuojelun kokonaistulot olivat noin 285 000 euroa, mikä oli 6000 euroa budjetoitua enemmän. Ympäristönsuojelun maksutuotto oli 55 000 euroa, mikä on 45 000 euroa budjetoitua vähemmän. Ympäristönsuojelun kustannukset ylittivät talousarvion noin 28 000 eurolla, mikä johtuu vuoden aikana toteutetuista työehtosopimusten mukaisista palkankorotuksista. Ympäristönsuojelun toimintakate vuodelle 2023 on noin 20 000 euroa budjetoitua huonompi. Syynä on lähinnä eri maksutulojen väheneminen.

Rakennusvalvonta

Myönnettyjen rakennuslupien määrä väheni 20 luvalla ja myönnettyjen toimenpidelupien määrä väheni 26 luvalla vuoden 2022 verrattuna. Ilmoitusasioiden määrä väheni merkittävästi ja on 79 vähemmän kuin vuonna 2022. Myönnettyjä rakennuslupia on 13 kpl budjetoitua enemmän ja myönnettyjä toimenpidelupia 6 kpl budjetoitua enemmän. Ilmoitusasioita myönnettiin 121 kpl budjetoitua vähemmän. Katselmuksia tehtiin 121 kpl budjetoitua enemmän.

Rakennusvalvonnassa tuottojen talousarviototeutuma oli vajaat 20 000 euroa budjetoitua huonompi ja runsaat 85 000 euroa pienempi kuin vuonna 2022. Rakennusvalvonnan kokonaistuotot olivat noin 440 000 euroa. Rakennusvalvonnan toimintakulut olivat noin 60 000 euroa budjetoitua pienemmät, mikä johtuu ensi sijassa siitä, että rakennusvalvonta on vuoden aikana ollut alimiehitetty talousarvioon nähden. Myös ostopalveluiden käyttö on ollut budjetoitua pienempää mikä mm. johtuu kiinteistövero-tietojen tarkastushankkeesta.

JÄTELAUTAKUNTA

Toimintakuvaus

Uudenmaan jätelautakunta on kahdentoista kunnan (Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Loviisa, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio ja Vihti) yhteislautakunta, jonka vastuulla on jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät jäsenkuntien alueella. Uudenmaan jätekäsittely toimii tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta vastaa yli 228 000 asukkaan jätehuollosta Länsi- ja Itä-Uudellamaalla. Jätelautakunnan kaikki kustannukset katetaan sillä perusmaksulla, jonka kunnallinen jäteyritys Rosk'n Roll Oy perii. Jätelautakunnan toiminnasta ei tule kustannuksia Raaseporin kaupungille.

Lautakunta laatii alueelleen jätehuoltomääräykset, antaa jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin perustuvia yleisiä määräyksiä ja hyväksyy kotitalouksien jätehuoltotaksan ja maksut ja antaa jätehuoltoon liittyviä lausuntoja muille viranomaisille. Jätelautakunta huolehtii ja päättää jätehuollon viranomaistehtävistä, jotka jätelain mukaan kuuluvat kunnille ja jotka kunnat ovat antaneet jätelautakunnalle hoidettavaksi. Jätelautakunta valvoo päätöksensä noudattamista ja jätehuollon toimivuutta. Toiminta tapahtuu läheisessä yhteistyössä jäteyritys Rosk'n Roll Oy Ab:n ja kuntien ympäristönsuojeluyksiköiden kanssa.

Raaseporin kaupunki toimii jätelautakunnan isäntäkuntana, toiminta on määritelty sopimuksessa yhteisestä jätelautakunnasta. Henkilökunnan sijoitus on sekä läntisellä että itäisellä Uudellamaalla ja koostuu viidestä virkamiehestä ja kolmesta toimesta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Tärkeimpänä tavoitteena on, että Uudenmaan jätehuolto toimii tarkoituksenmukaisesti.

Jätelain tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyttä, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, varmistaa toimiva jätehuolto sekä ehkäistä roskaantumista. Jäteyhtiön toiminnalle on laskettu hiilijalanjälki vuoden 2021 osalta. Laskenta osoittaa, että toimivalla jätehuollolla torjutaan merkittävästi ilmastopäästöjä. Jäteyhtiön toiminnan nettohiilijalanjälki on laskelman perusteella negatiivinen tarkoittaen, että jäteyhtiön jätehuollosta on ympäristölle enemmän hyötyä, kuin jätteenkäsittelystä ja -kuljetuksista aiheutuu haittaa. Jätteiden lajittelulla ja erilliskeräyksellä edistetään kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyttä sekä vähennetään jätteen määrää.

Jätehuoltoviranomainen ja jäteyhtiö on päättänyt asettaa jätelainsäädäntöä laajemmat erilliskeräysvelvoitteet Uudenmaan jätelautakunnan alueella, koska haluamme olla edelläkävijöitä tärkeässä ympäristö- ja ilmastotyössä. Jätehuoltoviranomaisen tavoitteena ja tehtävänä vuoden 2023 aikana on jätelain ja jätehuoltomääräysten mukaisten erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisen seuranta ja valvonta. Velvoitteiden saattaminen jätelain ja jätehuoltomääräysten mukaisiksi tulee lisäämään huomattavasti jätehuoltoviranomaisen työn määrää, sillä muutokset koskevat monia taloyhtiötä ja kotitaloutta. Jätehuoltoviranomainen joutuu olemaan yhteydessä ja kehottamaan niitä, jotka eivät noudata jätelakia tai jätehuoltomääräyksiä. Kehotettavia kohteita tulee olemaan satoja.

Kyselyn lähettäminen niille kiinteistöille, joiden jätevesijärjestelmien tyhjennyksistä jätehuoltoviranomaisella ei ole mitään merkintää jätevesilietteiden kuljetusrekisterissä tulee olemaan toinen hyvin merkittävä tehtävä vuonna 2023. Jäte-laki velvoittaa jätehuoltoviranomaista ylläpitämään kyseistä rekisteriä ja siksi tähän on nyt panostettava. Kyselyiden lähettäminen ja tiedon läpikäyminen ja vieminen rekisteriin vaatii huomattavaa henkilöresursointia. Tiedot puuttuvat yli 50 000 kiinteistön osalta. Uusi lakisääteinen valtakunnallinen sähköisen siirtoasiakirjajärjestelmän käyttöönotto tulee lisäämään jätehuoltoviranomaisen työtä. Mikäli jätevesilietteen kuljetusyrittäjä on täyttänyt puutteelliset tiedot järjestelmään, tulee jätehuoltoviranomaisen ilmoittaa siitä valvontaviranomaiselle, eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Jätelaki ja jätehuoltomääräykset velvoittaa myös jätehuoltoviranomaista ylläpitämään rekisteriä kaikista kompostoivista kotitalouksista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jätehuoltoviranomaisen on todennäköisesti otettava yhteyttä kymmeniin tuhansiin kiinteistönhaltijoihin, jotka eivät ole lähettäneet lakisääteistä kompostointi-ilmoitusta. Tiedot saatuaan, on viranomaisen käytävä läpi, käsiteltävä ja tallennettava kompostointitiedot rekisteriin ja tarpeen mukaan tehtävä pistokokein tarkastuksia kiinteistöillä.

Tämän kaiken lisäksi jätehuoltoviranomainen hoitaa kaikki muut lakisääteiset velvoitteet, joten henkilöresurssiin on panostettava, jotta henkilöstö ei yli kuormitu työmäärien jatkuvasti lisääntyessä.

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Jätelaki ja jätehuoltomääräykset täyttyvät asukkaiden biojätteen ja kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräyksen vaatimuksen osalta.	Jätehuoltomääräysten vaatimusten täyttymiseksi on tehty yhteistyötä jäteyhtiön ja kuntien ympäristönsuojeluyksiköiden kanssa.
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kuljetusrekisterin luominen lietteen kuljetuksille edistyy.	Tietojen vieminen lietteenkuljetusrekisteriin jatkuu niillä tiedoilla, jotka ovat jätehuollon viranomaisen käytössä.

Lietteenkuljetusrekisteriin liittyvä työ on jatkunut. Selvitetyt ja tarkastetut tiedot talletetaan lietteenkuljetusrekisteriin.

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITeltu TASO/ MITTARIT
Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen	Kompostointi-ilmoitukset saadaan vietyä rekisteriin.	Ilmoitusten käsittelyaika ja vienti rekisteriin on enintään 1 kuukausi.

Kompostointi-ilmoitusten määrä on ollut suuri, ja työ kunnan asukkaiden kompostointi-ilmoitusten tietojen saamiseksi kompostointirekisteriin on ollut tiivistä. Käsittelyaika on nyt 1–3 viikkoa, joten käsittelyaikaa koskeva tavoite on saavutettu.

Analyysi toimenpiteistä

Jätehuoltoviranomainen lähetti kehotuksia niille 5–9 asuinhuoneiston taloyhtiöille, jotka eivät ole liittyneet kierrätettävän jätteen erilliskeräykseen jätehuoltomääräysten mukaisesti. Kehotuksia lähetettiin huhtikuusta alkaen.

Kompostointi-ilmoitusten määrä oli jo alkuvuodesta alkaen suuri, mutta kasvoi merkittävästi, kun biojätteen erilliskeräysvelvoitetta laajennettiin. Lohjan kaupungin keskustaaajamassa biojätteen erilliskeräyksen tai kompostoinnin velvollisuus alkoi 1.9. koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä. Tämän myötä kompostointi-ilmoitusten määrä lisääntyi huomattavasti ja näiden käsittely tuli asettaa etusijalle, jotta ilmoitusten tehneiden kiinteistöjä ei liitetty biojäteastian tyhjennyspalvelun piiriin. Haasteita tehtävään toi myös se, että yli 30 prosenttia saapuneista ilmoituksista olivat puutteellisesti täytettyjä ja vaativat selvitystä. Tämä johti siihen, että vähemmän kiireelliset ilmoitukset oli siirrettävä odottamaan myöhäisempää käsittelyä.

Jätetaksaa päivitettiin siten, että uudet maksut ja hinnat tulivat voimaan 1.3.2023. Muutostyöt olivat laajat ja aikaa vievät. Taksan muutokset olivat laajat ja tästä syystä jätehuoltoviranomainen pyysi lausuntoja sekä varasi kaikille kunnan asukkaille mahdollisuuden lausua mielipiteensä asiasta. Sekä esi- että jälkityöt veivät aikaa ja vaativat paljon tarkkuutta.

Kun lautakunnan päätös kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen siirtymisestä sai lainvoiman tuli meidän sitoa henkilöresursseja kiireellisesti työstämään niitä kaikkia muutoksia niin jätehuoltomääräyksiin kuin jätetaksaan, jota uusi kuljetusjärjestelmä vaatii. Tämä työ sitoi resursseja koko loppu vuoden. Työ vaati ja vaatii tiivistä yhteistyötä jäteyhtiön kanssa, kuten jätelaki edellyttää. Myös lietteenkuljetusrekisteriin liittyvä työ ja muu suunnittelu liittyen kunnalliseen jätteenkuljetusjärjestelmään siirtymistä jatkui. Rekisterin ajantasaisuus ensisijaisen tärkeää, jotta siirtyminen tapahtuu mahdollisimman sujuvasti.

Ensimmäinen kunta, johon siirrytään kunnalliseen lietteenkuljetukseen, on Hanko, jossa siirto tapahtuu 1.10.2024. Tämän jälkeen vuorossa on Raasepori 1.1.2025 ja siitä siirrytään kohti itää niin, että Loviisassa siirrytään viimeisenä kuntana kunnalliseen lietteenkuljetukseen 1.9.2026.

Jätehuoltoviranomainen kehitti päätöksenteko- ja kuulemisprosesseja. Suurelta osin kompostointi-ilmoitusten vuoksi päätösten ja kuulemisten määrä on huomattavasti normaalia suurempi. Jotta näiden ja myös muiden asioiden käsittely olisi sujuvampaa, otimme käyttöön uuden asiantuntijaohjelman. Siirtyminen uuden ohjelman käyttöön vaati huolellista suunnittelua ja prosessien läpikäyntiä. Ohjelman myötä tietojen käsittely on nopeampaa ja tiedot löytyvät helpommin.

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarvion muutos	TP 2023	Poikkeama	Toteutuma- %
Tuotot						
Myyntituotot	646 727	668 000		628 544	-39 456	94,1 %
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut tuotot				180	180	0,0 %
Tuotot yhteensä	646 727	668 000	0	628 724	-39 276	94,1 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,8 %		
Kulut						
Henkilöstökulut	-553 630	-556 130		-536 016	20 114	96,4 %
Ostopalvelut	-8 001	-22 500		-13 403	9 097	59,6 %
Aineet ja tavarat				-21	-21	0,0 %
Avustukset						
Muut kulut	0	-100		0	100	0,0 %
Kulut yhteensä	-561 631	-578 730	0	-549 440	29 290	94,9 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,2 %		
Toimintakate	85 096	89 270	0	79 284	-9 986	88,8 %
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-6,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut						

Talouden analyysi

Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana jätelautakunta oli talousarvioon nähden alimiehitetty. Tämä on suurin syy siihen, että toimintakustannukset olivat vajaat 30 000 euroa budjetoitua pienemmät. Toiminnan kustannukset laskutetaan Rosk'n Rollilta voimassa olevan jätelautakunnan kustannusten laskutusta koskevan sopimuksen mukaisesti. Alhaisemman kustannustason vuoksi toimintakate jäi hieman budjetoitua heikommaksi.

RASEBORG
RAASEPORI

6.4. Taulukko investointihankkeiden toteutumisesta

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannusarvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuuhenkilö
								Tilanneraportti 31.12.2023
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt Menot / Maa-alueiden osto Tulot / Tasearvo maa-alueiden ja rakennusten myynnistä Vuoden 2023 summa sisältää FAB Karis hyresbostäder - Karjaan vuokra-asunnot KOy:lle siirtyvien vuokratulojen tasearvot Netto			-500 000	-500 000	-196 628	303 372		Mittauspäällikkö Roger Nyberg Ostetut tontit ja maa-alueet: 10 kpl Myydyt tontit ja maa-alueet: 19 kpl Päiväkoti Veturin liittymät: 1 kpl Vuokra-asuntojen apportti FAB Karis hyresbostäder - Karjaan vuokra-asunnot KOy:lle on saatettu päätökseen.
			770 000	770 000	622 669	-147 331		
			270 000	270 000	426 041	156 041		
Rakennukset Katarinaskolan Kaupunginhallitus hyväksyi hankesuunnitelman 13.6.2022 § 265. Hankesuunnitelmassa saneerauksen kustannukseksi on arvioitu 12,8 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään jatkosuunnitteluun ja rakennustöiden aloittamiseen keväällä 2023 (kevätlukukauden päättymisen jälkeen). Nykyinen liikuntasali puretaan jos mahdollista saneerauksen yhteydessä, ja sen tilalle rakennetaan uusi liikuntasali, joka on riittävän suuri erilaisten palloilulajien ja muiden urheilutoiminnan harjoittamiseen. Hallin on oltava sisämitoitetaan vähintään 23x43 m. Hankkeen kustannus tarkentuu talousarviokäsittelyn jatkamisen aikana.								Tilahallintopäällikkö Anna Friberg Katarinaskolanin hankesuunnitelma päivitettiin kaupunginhallituksessa 23.1.2023 § 25. Kaupunginhallitus vahvisti nykyisen koulun saneerauksen II miljoonan euron hankekustannuksen sekä lisärakennuksen asemakaavan käynnistämisen. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan (osana investointisuunnitelmaa) Katarinaskolanin voimistelusaliosa sijoitetaan Naapurikadun pohjoispuolelle, jonka asemakaavoitus käynnistettiin ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Rakennuksen asemakaavamuutos on työn alla, ja lisärakennuksen suunnittelua voidaan jatkaa vasta asemakaavan valmistuttua. Katarinaskolanin uudisrakennuksen hankesuunnitelma käsiteltiin kaupunginhallituksessa lokakuussa. Lisärakennukselle on tehty kustannusarvio, ja hanke sisältyy vuosien 2024–2026 investointisuunnitelmaan. Suunnittelutyöt voivat jatkua asemakaavan tultua lainvoimaiseksi. Kaupunginhallitus on 11.7.2023 §:t 280–285 valinnut urakoitsijat koulun saneerausta varten. Katarinaskolanin saneeraustyöt etenevät suunnitelmien mukaan. Väistöilöjen erillisestä vuokraamisesta päätti sivistyslautakunta kokouksessaan 5.4.2023.
Menot	-11 400 000	-120 945	-4 000 000	-4 000 000	-2 040 864	1 959 136	-2 161 809	
Palveluverkkoselvitys, vaihe 2 - Pohjan/Fiskarin alueen palveluverkkorakenne sekä Västerbyn ja Österbyn kouluverkko Kaupunki selvittää palvelun tarpeen Pohjan/Fiskarin alueella. Selvitystyöhön on varattu 200 000 euroa vuodelle 2023. Sivistyslautakunnan lausunnon 27.9.2022 § III mukaisesti vuodelle 2023 varataan 50 000 euron suunnittelumääräraha Västerbyn ja Österbyn kouluverkolle. Tehdään selvitys, joka kattaa sekä uuden päiväkodin tarpeen että Österby skolan laajentamisen/saneerauksen. Jatkotoimenpiteet ja lopulliset kustannukset tarkennetaan palveluverkkoselvityksen päivityksen yhteydessä.								Tilahallintopäällikkö Anna Friberg Palveluverkkoselvitys on päivitetty 13.11.2023 § 120. Pohjan ja Fiskarin alueen palvelutarpeen selvitystyöryhmä on asetettu (kaupunginjohtajan päätös § 4/2023). Määrärahaa hallinnoi tekninen lautakunta sen jälkeen, kun valtuusto on päättänyt palveluverkkoselvityksen päivittämisestä. Palveluverkkoselvitys kouluverkkoon Västerby/Österby sekä Pohja/Fiskari on työn alla ja se otetaan poliittiseen käsittelyyn syksyn aikana.
Menot			-250 000	-250 000	0	250 000	0	
Tenholan paloasema Laajennuksen kustannukseksi arvioidaan 1,81 miljoonaa euroa, ja kaupunginhallitus käsittelee tarkistetun talousarvion 13.6. 2022 §:ssä 240. Rakentaminen tapahtuu vuosina 2022-2023. Suunnittelu on tehty vuosina 2021-2022, ja paloasema toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa. Rakentaminen aloitetaan elokuussa 2022. Palosuojelurahasto myönsi hankkeelle 210 000 euron tuen, joka maksetaan vuonna 2023.								Kiinteistöpäällikkö Catharina Lindström Työt aloitettiin elokuussa 2022 ja valmistuivat toukokuun aikana. Toiminta on siirtynyt uuteen rakennukseen. Palosuojelurahaston myöntämä 210 000 euron avustus maksettiin joulukuussa.
Menot	-1 810 000	-698 987	-960 000	-960 000	-1 155 037	-195 037	-1 854 024	
Tulot	210 000	0	0	0	210 000	210 000	210 000	
Netto	-1 600 000	-698 987	-960 000	-960 000	-945 037	14 963	-1 644 024	

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus- arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Uusi päiväkotiki Karjaalla								Tilahlallintopäällikkö Anna Friberg
Sivistyslautakunnan lausunnon 5.10.2021 § 142 mukaisesti esitetään suunnittelumäärärahaa uuden päiväkodin rakentamiseen Karjaalle vuosina 2022-2023. Päivähoitopaikkojen tarve Karjaan alueella on suuri ja osa päiväkotirakennuksista alkaa olla elinkaarensa lopussa. Uutta päiväkotia käsitellään osana vuosina 2022-2023 tehtävää palveluverkon päivytystä. Päiväkodin hankesuunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana. Sivistyslautakunta on 27.9.2022 § III esittänyt investointimäärärahaa Karjaan uuden päiväkodin rakentamisen suunnittelua ja käynnistämistä varten. Jatkoitoimenpiteet ja lopulliset kustannukset tarkennetaan palveluverkkoselvityksen päivytyksen yhteydessä.								Valmistelut Karjaan uuden päiväkodin päiväkodin osalta ovat käynnissä, ja hankesuunnitelma käsiteltiin kaupunginhallituksessa 9.10.2023 § 392. Moduulipäiväkodin arkkitehtisuunnittelu toteutetaan puitesopimuksen puitteissa. Suunnittelu on aloitettu.
Menot	-8 300 000	-2 190	-250 000	-250 000	-17 774	232 226	-19 964	Kaupunginhallitus päätti 12.12.2022 § 471 uuden moduulipäiväkodin hankkimisesta kolmeksi vuodeksi. Uuden päiväkodin on määrä olla valmis moduulipäiväkodin vuokra-ajan päättyessä.
Ruokahuoltoselvitys								Viranomaislupaa on pyydetty sekä olemassa olevien rakennusten purkamiseen (Kiilan päiväkotiki ja Klockars) että poikkeamislupaa rakennusoikeuden ylittämiseen. Nämä prosessit jatkuvat edelleen.
Kaupunginhallitus päätti 20.8.2018 § 315, että Tammissaaren alueen nykyiset valmistus- ja jakelu- ja saneeratiot saneerataan ja uudistetaan tulevan 10 vuoden aikana. Nykyisten valmistuskeittiöiden saneeratuksen ja uudistamisen arvioitu aikataulu on seuraava: Österby skola ja Österbo daghem 2019. Tämän jälkeen Ekenäs högstadieskola 2022-2023, Höjdens skola 2025 (suunnittelu 2024) ja Seminarieskolan 2026 (suunnittelu 2025). Lisäksi jakelu- ja saneeratioiden saneerukset toteutetaan rinnakkain valmistuskeittiöiden kanssa niin, että jakelulogistiikka on huomioitu uusittavien valmistuskeittiöiden mitoituksessa. Vuodelle 2023 varataan määräraha, joka kattaa Ekenäs högstadiumin valmistuskeittiön saneeratuksen loppuun saattamisen (kh 9.5.2022 § 161).								Kiinteistöpäällikkö Catharina Lindström
Menot	-4 700 000	-2 325 570	-600 000	-930 000	-981 714	-51 714	-3 307 284	Ekenäs högstadieskolan valmistuskeittiön rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 2022, ja toiminta muutti väliaikaisiin tiloihin Noviaan. Työt valmistuvat kesäkuussa ja toiminta muutti Noviaasta 9.6.2023.
Energiatohokkuustoimenpiteet								Vaalusto päätti 15.5.2023 § 28 että määrärahaa korotetaan vuonna 2023 600 000 eurosta 930 000 euroon. Muutos ei vaikuta Raaseporin ruokahuoltorakenteen päätöksen toteuttamisen kokonaiskustannuksiin, koska vastaava summa on jätetty käyttämättä aiemman vuoden investointitalousarviossa.
Energiatohokkuustoimenpiteet valitaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä. Toimenpiteet ovat osa kaupungin energiatohokkuusohjelmaa, jota käsitellään kaupungin Hinku-työryhmässä. Hinku-ryhmä on priorisoinut määrärahaa ja esittää määrärahan kohdentamista seuraaviin hankkeisiin: Aurinkopaneelien asentaminen Höjdens skolaan annettun määrärahan puitteissa.								Tilahlallintopäällikkö Anna Friberg
Menot			-200 000	0		0		Tekninen lautakunta päätti 29.8.2023 § 133 osoittaa 190 000 euroa energiatohokkuusmäärärahaa kestävyystyöryhmän kokouksen 22.8.2023 ehdotuksen mukaisesti. Tekninen lautakunta päätti 12.12.2023 § 220 osoittaa 10 000 euroa energiatohokkuusmäärärahaa kestävyystyöryhmän kokouksen 30.11.2023 ehdotuksen mukaisesti.
Pohjan kirjasto; Valaistuksen uusiminen				-50 000	-47 022	2 978	-47 022	Pohjan kirjasto ; Työt ovat valmistuneet.
Sairaanhoitokoulu; Aurinkopaneelien asennus				-50 000	-34 840	15 160	-34 840	Sairaanhoitokoulu ; Työt ovat valmistuneet. .
Tammissaaren nuorisotalo; Lämmön/ilmanvaihdon automatiikan asennus				-20 000	-15 089	4 911	-15 089	Tammissaaren nuorisotalo ; Työt ovat valmistuneet.
Kiilan koulu; Ilmanvaihtokoneen uusiminen				-70 000	-77 514	-7 514	-77 514	Kiilan koulu ; Työt ovat valmistuneet.
Tammissaaren nuorisotalo/kirjasto; Suunnittelu				-10 000	-4 500	5 500	-4 500	Suunnittelu ; Suunnittelu valmis, työt jatkuvat 2024.
Tammissaaren palloiluhalli; Aurinkopaneelien asennus				0	0	0	0	Tekninen lautakunta päätti 21.2.2023 § 33 osoittaa 80 000 euroa palloiluhallin aurinkopaneelien asentamiseen. Lujusselvitysten yhteydessä todettiin, että vesikatko ei kestäisi aurinkopaneelien tuottama lisäkuormitusta ja hankinta keskeytettiin.
Yhteensä			-200 000	-200 000	-178 965	21 035		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus-arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Peruskorjaukset								Tilahlallintopäällikkö Anna Friberg Kiinteistöpäällikkö Catharina Lindström
Eri rakennusten korjaukseen varataan vuosittain korjausmääräraha, joka jaetaan teknisen lautakunnan tekemän erillisen päätöksen mukaan. Yksittäiset yli 200 000 euron hankkeet hyväksyy kaupunginhallitus. Vuodelle 2023 suunniteltavat suuremmat peruskorjaukset perustuvat palveluverkkoselvitykseen, kaupungin kiinteistöstrategiaan sekä rakenne- ja tarveselvityksiin. Tekninen lautakunta hallinnoi määrärahoja käsittelemällä monivuotista työohjelmaa erikseen. Työohjelmaa päivitetään säännöllisesti määrärahan puitteissa vastaamaan korjaustarpeita.								Tekninen lautakunta käsittelee kiinteistöjen työohjelman 24.1.2023 § 18, ja jakoi suurimman osan määrärahasta. Kaupunginhallitus merkitsi 13.2.2023 § 43 tiedoksi ehdotetut hankkeet, joiden määräraha ylittää 200 000 euroa. Tekninen lautakunta päivitti työohjelman 21.2.2023 § 32, 13.6.2023 § 106, 29.8.2023 § 134 ja 14.11.2023 § 200.
Menot			-1 200 000	0	0	0	0	Uusi pukuhuonerakennus Mustion urheilukentälle; Rakennuslupaa on haettu, mutta sitä ei ole vielä saatu. Tarjoukset on saatu, ja päätös tehdään rakennusluvan myöntämisen jälkeen. WC-/varastorakennus on asennettu Q4/2023, osa kuntateknisistä asennuksista valmistuu keväällä 2024.
Mikaelskolan; Päärakennuksen katon uusiminen	-290 000	-7 338		-280 000	-328 857	-48 857	-336 195	Uusi pukuhuonerakennus Mustion urheilukentälle; Rakennuslupaa on haettu, mutta sitä ei ole vielä saatu. Tarjoukset on saatu, ja päätös tehdään rakennusluvan myöntämisen jälkeen. WC-/varastorakennus on asennettu Q4/2023, osa kuntateknisistä asennuksista valmistuu keväällä 2024.
Ekenäsgården; Julkisivut	-650 000	-435 342		-215 000	-217 499	-2 499	-652 841	Karjaan ylä-asteen ja lukion katon peruskorjaaminen; Peruskorjaus aloitettiin syyskuussa 2023 ja saatiin loppuun Q4/2023.
Ikkunoiden vaihto				-240 000	-173 357	66 643	-173 357	iLOQ-järjestelmä; Tekninen lautakunta päätti 11.10.2022 § 223 asentaa iLOQ-lukkojärjestelmän Ekta-museoon. Asennus suoritettiin huhtikuussa.
Vierasvenesataman suihkutilat	-180 000			-10 000	-12 940	-2 940	-12 940	Mariakoti; Työt aloitettiin vuonna 2022, ja tekninen lautakunta on 21.2.2023 § 32 päätti varata 30 000 euroa Mariakodin pihan ja kuntosalin kunnostamiseen. Työt valmistuivat kevään aikana.
Vammaisten henkilöiden saavutettavuuden parantaminen	-40 000			-20 000	-18 860	1 140	-18 860	Karjaan yhteiskoulun A-talon uusi porrashissi; Tekninen lautakunta päätti 13.6.2023 § 106 varata 60 000 euroa Karjaan yhteiskoulun A-talon porrashissin uusimiseen. Työt ovat valmiita.
Uusi pukuhuonerakennus Mustion urheilukentälle				-75 000	-50 293	24 707	-50 293	LED-valaistus; LED-valaismia asennettiin Hakarinteen koulun pihaluuelle sekä Tammisaaren lukion kävelytielle.
Karjaan ylä-asteen ja lukio; Katon peruskorjaaminen				-100 000	-86 104	13 896	-86 104	Seminarieiskolanin liikuntasalilattian uusiminen; Työt aloitettiin ja saatiin loppuun 12/2023.
Ekta museo; Lukkojen vaihto	-535 000	-514 025		-35 000	-18 015	16 985	-532 040	Ekta museon ilmastointijärjestelmän suunnittelu; Määräraha käytettiin suunnitteluun, joka suoritettiin syksyllä.
Mariakoti	-550 000	-516 808		-30 000	-35 007	-5 007	-551 816	
Karjaan Yhteiskoulu A-Talo; Uusi hissi				-60 000	-53 241	6 759	-53 241	
LED-valaistus		-160 006		-35 000	-19 575	15 425	-179 581	
Seminarieiskolan; Liikuntasalilattian uusiminen				-50 000	-27 523	22 477	-27 523	
Ekta museo; Ilmastointijärjestelmän suunnittelu	-300 000			-50 000	-45 703	4 298	-45 703	
Yhteensä			-1 200 000	-1 200 000	-1 086 973	113 027		
Rakennukset yhteensä			-7 460 000	-7 790 000	-5 251 327	2 538 674		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannusarvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Infrastruktuuri								
Puistolaitteet ja leikkipuistot								Vastaava puistopäällikkö Maria Eriksson
Määräraha käsittää yleisten alueiden rakenteiden saneerauksen ja uusimisen. Puistoille ja leikkipaikoille on varattu 0,25 miljoonan euron määräraha. Määrärahaan sisältyvät suurimpina yksittäisinä hankkeina Stallörsparkenin uusi WC-rakennus sekä mm. Tammisaaren Hummeldalin uimarannan perusparannus. Lisäksi uudistetaan valaistuspisteitä, kukkaruukkuja, penkkejä ja muita leikki- ja puistovälineitä. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä. Vuoden 2024 investointisuunnitelmaan varataan määräraha Karjaan matkakokeskuksen uuteen wc-rakennukseen.								Tekninen lautakunta osoitti määrärahan 24.1.2023 § 14. Seuraavat hankkeet toteutettiin vuoden aikana: WC-rakennus Stallörin puistossa; Tekninen lautakunta antoi maankäyttöluvan ja valitsi toimittajan 18.4.2023 §§ 68-69. Rakennuslupa myönnettiin 3.11.2023, ja WC-moduuli asennettiin 11.12.2023. Antura ja suojakaiteellinen ramppi rakennetaan keväällä 2024. Avataan virallisesti keväällä 2024. Hummeldalin uimaranta; Työt valmistuivat toukokuussa.
Menot			-250 000	0		0		
WC-rakennus Stallörenin puistossa	-190 000			-140 000	-138 989	1 011	-138 989	Muut puistolaitteet ja leikkipuistot; Määräraha käytettiin mm. yleisten alueiden penkkien, laitureiden, istutusastioiden ja pienempien jäteastioiden uudistamiseen ja vaihtamiseen tarpeen mukaan. Flacksjön laiturin, Fiskarin leikkipuiston, Stallörsparkenin lajitteluastioiden ja Karjaan rautatieaseman istutusten uusiminen saatettiin suunnittelusta päätökseen.
Hummeldalin uimarannan perusparannus				-25 000	-25 700	-700	-25 700	
Muut puistolaitteet ja leikkipuistot				-85 000	-73 140	11 860		
Yhteensä			-250 000	-250 000	-237 830	12 170		
Vapaa-aikapaikat								Yhdyskuntateknikan päällikkö Fredrik Bäcklund
Määräraha käsittää urheilu-, vapaa-aika- ja liikuntapaikat. Vuoden 2023 ajankohtaisia hankkeita ovat Mustion kaukalon uusiminen, Pohjan kirkonkylän kuntoradan parantaminen ja Karjaan tekonurmikentän uusiminen (osa I, valaistus ja kuivatus). Osa 2, itse tekonurmi, uusitaan vuonna 2024. Västerbyn ulkoilualan kokonaissuunnitelman laatiminen aloitetaan vuonna 2023. Pohjan skeittipuistohanke ja Västerbyn rullahiitorata valmistuvat vuoden 2023 aikana. Kaupunginhallitus 3.10.2022 § 370 päätti, että vuoden 2024 investointitalousarvioon varataan määräraha liikuntarajoitteisille sopivan luiskan rakentamiseen Simmikselle. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä sen jälkeen, kun asia on käsitelty kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on antanut lausuntonsa vuosien 2023-2025 investoinneista 31.3.2022 §:ssä 33.								Tekninen lautakunta päätti 24.1.2023 § 14 määrärahan jakamisesta. Seuraavat hankkeet olivat ajankohtaisia vuoden aikana: Mustion kaukalo; Tekonurmikenttä valmistui 7.6.2023 ja kaukalo syyskuussa. Kaukalon sisäntulon ja liikunta-alueen aita asennettiin joulukuussa. Pohjan skeittipuisto; Maanrakennustyöt tehtiin vuonna 2022, ja skeittipuisto avattiin käyttäjille 4.7.2023. Avajaiset olivat 12.8.2023 ja skeittipuisto lopputarkastettiin syyskuussa. Aluehallintovirasto ja Pohjan kirkonkylän kyläyhdistys ry. myönsivät avustusta hankkeelle. Pohjan ulkokuntosali; Ulkokuntosali on valmis ja avattiin käyttäjille 21.6.2023. Pohjan liikuntarata; Kuntorata kulkee yksityisillä mailla, ja maanomistajien kanssa tulee tehdä maankäyttösopimukset. Sen takia hanketta ei toteutettu suunnitelman mukaan. Karjaan tekonurmikenttä; Tekninen lautakunta valitsi urakoitsijan 18.4.2023 § 68. Maanrakennustyöt valmiit. Maanrakennusurakkaan kuuluva uusien valaisinpylväiden asennus sekä sähkökaapeliin suojaputkivedot tehdään vuoden 2024 aikana, samalla kun lämmittelykenttien tekonurmi asennetaan kohteeseen.
Menot			-350 000	0		0		
Mustion kaukalo				-90 000	-86 192	3 808	-86 192	
Pohjan ulkokuntosali				-50 000	-50 087	-87	-50 087	
Pohjan liikuntaradan parantaminen				-8 000	0	8 000	0	
Karjaan tekonurmikentän uusiminen, osa I				-120 000	-114 818	5 182	-114 818	
Västerbyn ulkoilualan kokonaissuunnitelman laatiminen				-20 000	0	20 000	0	Karjaan tekonurmikenttä; Tekninen lautakunta valitsi urakoitsijan 18.4.2023 § 68. Maanrakennustyöt valmiit. Maanrakennusurakkaan kuuluva uusien valaisinpylväiden asennus sekä sähkökaapeliin suojaputkivedot tehdään vuoden 2024 aikana, samalla kun lämmittelykenttien tekonurmi asennetaan kohteeseen.
Pohjan skeittipuisto								Västerbyn ulkoilualan kokonaissuunnitelma; Hankeryhmän ensimmäinen kokous pidetty ja hakeryhmätyö/suunnittelutyö jatkuu vuoden 2024 aikana.
Menot	-210 000	-38 699		-62 000	-176 389	-114 389	-215 088	
Tulot	110 000			0	110 000	110 000	110 000	
Netto	-100 000	-38 699		-62 000	-66 389	-4 389	-105 088	
Västerbyn rullahiito-/ampumahiihtorata								Västerbyn rullahiito-/ampumahiihtorata; Työt aloitettiin marraskuussa 2021, ja ne jatkuivat vuonna 2022 ja 2023. Viranomaisluvut on myönnetty tietyin ehdoin. Ampumahiihtorata on valmis ja vastaanotettu syyskuussa 2023. Sekä rakennusvalvonta että poliisi on tehnyt hankkeelle hyväksytyt loppu- ja käyttöönottotarkastukset. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 402 153€:a, joka ylitti hankkeelle varatut määrärahat. Kaupungin investointitalousarvoissa hyväksytty hankkeen maksuosuus on 97 500€, joka ylitettiin 56500€ (5,8%).
Menot	-400 000	-352 422		0	-49 731	-49 731	-402 153	
Tulot	302 500	207 500		0	91 500	91 500	299 000	
Netto	-97 500	-144 922		0	41 770	41 770	-103 153	
Yhteensä			-350 000	-350 000	-275 716	74 284		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannusarvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Tammisaaren keskuscenttä								Yhdyskuntatekniikan päällikkö Fredrik Bäcklund
Valtuusto on 13.11.2023 § 118 hyväksynyt 50 000 euron lisämäärärahan keskuscentän uudistamistyön aloittamiseen vuonna 2023 sekä 550 000 euron investointimäärärahan vuodelle 2024. Päätöksen edellytyksenä on, että EIF Ab maksaa oman 350 000 euron rahoitusosuuden, josta sovitaan erillisellä rahoitus sopimuksella, sekä että lisensikomitealta saadaan EIF:n liigalisenssiä koskeva päätös.								Tammisaaren keskuscentän investointihanke on käsitelty kaupungin hallituksessa 6.11.2023 § 442 sekä Raaseporin kaupungin valtuustossa 13.11.2023 § 118. Kaupungin investointipäätös on ehdollinen, edellyttäen Ekenäs IF Ab:n positiivista liigalisenssiä (Veikkausliiga) vuodelle 2024 sekä että kaupungin ja Ekenäs IF Ab:n välinen rahoitus sopimus hyväksytään ja allekirjoitetaan molempien tahojen puolesta. Hankkeelle varattiin vuodelle 2023 suunnitelmäärärahaa 50 000€.
Valtuusto varasi 400 000 euroa investointisuunnitelmaan vuoden 2025 investointisuunnitelmaan keskuscentän katsomojen uusimiseen. Investoinnin edellytyksenä on, että EIF pelaa Veikkausliigassa ja että EIF voi osoittaa rahoitusta katsomoiden rakentamiseen siltä osin kuin se ylittää kaupungin 400 000 euron osuuden.								Ekenäs IF Ab:n liigalisenssi myönnettiin vasta 18.12.2023 sekä tahojen välisen rahoitus sopimuksen käsittelyn siirtymisen myötä vuodelle 2024 ei edellytyksiä hankkeen suunnittelu käynnistämiseksi ollut vuonna 2023.
Menot	-1 350 000	0		-50 000	-4 800	45 200	-4 800	Investointihanke jatkuu vuonna 2024 sekä vuonna 2025 mikäli valtuuston päätöksen muut ehdot täyttyvät.
Tulot	350 000	0		0	0	0	0	
Netto	-1 000 000	0		-50 000	-4 800	45 200	-4 800	
Pienvenesatamat								Satamavastaava Kjell Holmqvist
Määräraha vuodelle 2023 käsittää lähimpänä Ormnäsin leirintäaluetta sijaitsevan laiturin uusimisen sekä olemassa olevien satamainfrastruktuurin pienet parannukset. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								Määräraha jaettiin teknisen lautakunnan päätöksellä 24.1.2023 § 14. Ormnäsin leirintäaluetta lähinnä olevan laiturni uusiminen aloitettiin syksyllä. Myöhäisyksyn sääolosuhteista johtuen asennus tehdään kevään 2024 aikana. Loput investointimäärärahasta käytettiin satamainfran pienempiin parannuksiin.
Menot			-150 000	-150 000	-73 475	76 525		
Södra viken, ruoppaus ja satamareunukset								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Aluehallintovirasto on päätöksellään 18.3.2019 I00/2019 myöntänyt luvan Södra vikenin kunnostamiseen ja ruoppaukseen. Satamareunusten vahvistaminen ja ruoppaus on aloitettava maaliskuussa 2022 ja sen tulee valmistua viimeistään maaliskuussa 2025, muuten lupa raukeaa. Ruoppaus ja olemassa olevien satamareunusten parantaminen ehdotetaan kolmi vuotiseksi hankkeeksi. Vuosi 2022 satamareunusten vahvistaminen, vuosi 2023 satamareunusten vahvistaminen sekä ruoppaus, vuosi 2024 satamareunusten vahvistaminen ja ruoppaus jatkuu. Urakan kustannukset tarkentuvat jatkosuunnittelun myötä. Kaupunginhallitus on käsitellyt kokonaistalousarvion kokouksessaan 15.8.2022 § 284. Ruoppausmassojen sijoittamiseen on myönnetty ympäristölupa.								Työt aloitettiin lokakuussa 2022, ja ne etenevät suunnitelmien mukaisesti, ja osittain jopa suunniteltua nopeammin. Urakkaan kuuluvien töiden osalta hanke on 99% valmis. Urakoitsija toteuttaa keväällä 2024, heti jäiden lähdön jälkeen, vastaanottoharauksen sekä loput viimeistelytöt. Edellä mainitut työt on sovittu tehtävän valmiiksi toukokuun 2024 alkuun mennessä. Lisäksi Eteläiselle Satamakadulle on suunniteltu erillistä kevyenliikenteenväylää, joka mahdollistaisi alueella turvallisen liikkumisen niin kesällä kuin talvella, ilman laiturille nousua. Tämä kevyenliikenteenväylä sekä kadun kunnostuksen loppuun saattaminen tehdään ennen vilkasta kesäsesonkia.
Menot	-4 650 000	-1 139 559	-2 500 000	-2 800 000	-2 820 536	-20 536	-3 960 095	Kaupunginvaltuusto päätti 18.9.2023 § 73 siirtää 300 000 euroa hankemäärärahaa toimintavuodelta 2024 vuodelle 2023.
Mustionjoen kalatiet								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Kaupunginhallitus on 13.9.2021 §:ssä 348 päättänyt, että Raaseporin kaupunki sitoutuu vuosina 2022–2025 (jakso 1) ja 2026–2029 (jakso 2) rahoittamaan Mustionjoen vesistövisiion kautta kalateiden rakentamista 170 000 eurolla vuodessa (jakso 1) ja 120 000 eurolla vuodessa (jakso 2). Rahoituksen myöntämisen edellytyksenä on, että alueen muut merkittävät kunnat sitoutuvat omalta osaltaan rahoittamaan kokonaisuuden esitetyllä tavalla ja että rahoituksesta tehdään erillinen sopimus kuntien kesken. Investointimäärärahan käyttö voidaan aloittaa, kun kalateiden vesilupa on myönnetty.								Investoinnin ennakkoarvas (170 000 euro) tehtiin yhteistyösopimuksen mukaisesti Vesistövisiion 2030 toteuttamiseksi. Mustionkosken kalatien ympäristölupahakemus jätettiin tammikuussa, Peltokoskelle myönnettiin ympäristölupa joulukuussa.
Menot	-2 670 000	-1 682 769	-170 000	-170 000	-13 013	156 987	-1 695 782	Äminnen kalatien riita-asiaan liittyvä mukainen korvas (n 130 000 euroa) ja vakuutusyhtiön korvaamat oikeudenkäyntikustannukset (n 30 000 euroa) ovat maksettu Raaseporin kaupungille. Korvaukset pienensivät vuoden 2023 nettoinvestointia.
Tulot					0	0	0	
Netto	-2 670 000	-1 682 769	-170 000	-170 000	-13 013	156 987	-1 695 782	

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus-arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Liikenneväylät, perusparannukset ja uudisrakentaminen Määräraha käytetään väylien perusparantamiseen, uudisrakentamiseen ja asfaltointiin. Päätaavoite on vähentää sanerausvelkaa. Määrärahan jakamiseen laaditaan erillinen työohjelma. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä. Perusparannusmäärärahoista varataan 100 000 euroa jalkakäytävien varten.								Yhdyskuntatekniikan päällikkö Fredrik Bäcklund Tekninen lautakunta hyväksyi liikenneväylien vuoden 2023 työohjelman 24.1.2023 § 15. Alla vuonna 2023 toteutuneet hankkeet. 1. Uudisrakennukset ja mittavat muutosrakentamishankkeet: - Keskuskatu 48-52 (Kanavatori), suunnitelmienmukaiset rakennustyöt valmiit. Keskuskadun pohjoispuolen jalkakäytävät saneerataan keväällä 2024, samalla kun hanke jatkuu Kanavatorille. Osa asfaltointityöstä jäi tekemättä aikaisesta talvesta johtuen. - Kustaa Vaasan katu, Kaivokatu, Kuningattarekatu, Pitkäkatu: työt toteutettiin suunniteltua laajemmassa mittakaavassa Kaivokadun hulevesiverkoston ongelmien vuoksi. Työ valmis. - Länsivallin katusuunnitelma: Katusuunnitelmasta toteutettiin yleissuunnitelma vuonna 2023, jonka perusteella suunnittelua jatketaan vuoden 2024 aikana. - Katarinankoulun alue: Kaavatyo tueksi Naapurinkadusta ja koulukorttelialueesta toteutettiin yleissuunnitelma sekä liikennevirta-analyysija. Katusuunnitelman toteuttaminen jää kaavoitusvaiheen jälkeiseen aikaan. - Erottajankatu: Katusuunnitelmatyo aloitettiin vuoden 2023 aikana ja katusuunnitelma hallinnollinen käsittely tullaan tekemään kevään 2024 aikana. - Keskuskatu 69-75 (Fokus): Katusuunnitelman mukaiset työt saatettiin loppuun vuoden 2023 aikana. - Esikunnankatu: Kadun perusparannus toteutettiin kevään 2023 aikana. - Iso Kirkkokatu: Katusuunnitelman toteuttaminen sekä siihen liittyvän rakennussuunnitelman aloittaminen 2023. Arkeologiset esiselvitykset, joiden perusteella kadun rakennekerroksissa kalmistoja. Esiselvitykset kalmistojen ja kadun alla olevien kellareiden osalta jatkuu 2024. - Veturinkuljettajankatu: Perusparannus toteutettiin vuoden 2023 aikana. - Högkullantie: Perusparannus toteutettiin vuoden 2023 aikana, pois lukien pieniä viimeistelytyöitä, jotka urakoitsija tulee toteuttamaan kevään 2024 aikana. - Höjjerintie, Markkinakatu, Hedvig Sohlberginkatu: Perusparannus toteutettiin vuoden 2023 aikana. - Kivipellontie: Rakennushanke aloitettiin syksyllä 2023, mutta sitä ei saatu täysin valmiiksi, aikaisesta talvesta johtuen. Urakoitsija tekee viimeistelytyöt kohteessa ennen hankkeen vastaanottoa. - Askersintie: Risteysalueen perusparannustyöt toteutettiin uusien katusuunnitelmien mukaan. - Ruukintien & Ulkoilureitti Ruukintie-Ratavalli: Hanke toteutettiin suunnitelmien mukaan vuoden 2023 aikana. 2. Asfalttikatujen pinnoitus; Vuoden 2023 aikana tehdyt työt - Pumpullahti (rantaraitti) - Vasarasepantie (kylätie) - Raaseporintie (kaupungintalon kohdalla oleva kevyenliikenteenväylä) - Sysimihenkatu- ja kuja - Kalmistonkatu - Koivuniemenkatu 30 - Papinniitynkatu 15 3. Jalkakäytävät; Tekninen lautakunta päätti syyskuussa, mitkä jalkakäytävät saneerataan ja työt valmistuivat suunnitellusti, paitsi Pohjoisen Rantakadun jalkakäytävä joka asfaltoidaan 2024.
Menot			-1 800 000	-1 800 000	-1 833 851	-33 851		
Tulot			0	0	60 000	60 000		
Netto			-1 800 000	-1 800 000	-1 773 851	26 149		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus- arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Maasillan silta								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Karjaan Maasillan silta tarvitsee perusparannusta tulevina vuosina. Toimintavuonna 2021 tehtiin sillan kuntotarkastus ja 1,1 miljoonan euron saneeraus määräraha ehdotetaan vuodelle 2023.								Tekninen lautakunta päätti 21.3.2023 § 51 keskeyttää hankinnan, koska myönnetty määräraha ei ollut riittävä. Valtuusto päätti 15.5.2023 § 29, että investointitalousarvioon tehdään talousarviomuutos siten, että hankkeen kokonaiskustannukset nousevat 1,8 miljoonaan euroon. Tästä määrästä 150 000 euroa varattiin sillan rakenne- ja rakennussuunnitteluun vuonna 2023 ja 1,6 miljoonaa euroa rakennusurakan toteuttamiseen vuonna 2024.
								Tekninen lautakunta valitsi suunnittelijan 13.6.2023 § 102. Sillan suunnittelutyö on valmis ja tarkastajan hyväksymä. Tekninen lautakunta (12.12.2023 § 224) hyväksyi Maasillan sillan alueen katusuunnitelmaehdotuksen, ja ehdotus asetettiin yleisesti nähtäville maankäyttö- ja rakennusasteuksen 43 §:n mukaisesti. Katusuunnitelman hallinnollinen käsittely ja sillan saneerauksen toteuttaminen 2024 aikana.
Menot	-1 800 000	-12 695	-1 100 000	-150 000	-169 009	-19 009	-181 704	
Uudet asuin- ja teollisuusalueet								Yhdyskuntatekniikan päällikkö Fredrik Bäcklund
Asuin- ja teollisuusalueiden laajentaminen tonttien tarpeiden ja kysynnän mukaan. Asuin- ja teollisuusalueiden laajentamiseen varataan 0,3 miljoonan euron määräraha. Ajankohtaisia hankkeita ovat Horsbäckin ja Bäljarsin teollisuusalueet. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								Tekninen lautakunta päätti määräraha jakamisesta 24.1.2023 § 14. Määräraha jaettiin uudelleen 14.11.2023 § 198.
Menot			-300 000	0	0	0	0	Bäljarsin teollisuusalueen kadunrakennustyöt alkoivat syksyllä 2023, ja työt jatkuvat vuosina 2024-2025. Kadunrakennustyöt noudattavat 2023 aikana tehtyä ja hyväksyttyä Bäljarsin alueen katusuunnitelmaa.
Bäljarsin teollisuusalue	-780 000	-70 333		-260 000	-261 195	-1 195	-331 528	Vuoden hulevesihankkeet olivat seuraavat:
Hulevesihankkeet				-40 000	-40 842	-842	-40 842	1. Suunniteltu yhteishanke LUVVYn kanssa Horsbäckin kosteikon laajentamiseksi, ELY-keskuksen päätös 2024. 2. Katukaivojen lietteen vastaanottoaseman suunnittelu on tilattu.
Yhteensä			-300 000	-300 000	-302 037	-2 037		
Maankäyttösopimukset								Yhdyskuntatekniikan päällikkö Fredrik Bäcklund
Hankkeille, joissa kaupunki on solminut maankäyttösopimuksen. Ajankohtaiset hankkeet 2023 ovat Fiskari. Lisäksi varataan määräraha maantien I04 parantamiseen yhteishankkeena ELY-keskuksen ja Fiskars-yhtiön kanssa. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								Tekninen lautakunta hyväksyi 21.2.2023 § 40 vuoden 2023 rakennuttamisohjelman Fiskarin kaava-alueelle .
Menot			-150 000	0	0	0	0	- Hälleforsintien katusuunnitelma toteutettiin, mutta sen hallinnollinen käsittelyä ei vielä tehty. - Suutarinmäen tukimuurin tukemisen suunnittelu toteutettiin, mutta rakennusvaihetta ei ehditty aloittaa. - Fiskarsin ydinalueen (Mt I04) toteutussuunnitelman laatiminen yhdessä Fiskars Oy:n ja Uudenmaan ELY:n kanssa toteutettiin. - Peltorivin sillan saneerauksen viimeistelytyöt otettiin hyväksytysti vastaan vuoden 2023 aikana. - Gästerbyntien sillan kaideremontti toteutettiin viimeistelytyötä lukuunottamatta 2023 aikana.
Fiskarsin maankäyttösopimus	-1 140 000	-610 566		-150 000	-137 866	12 134	-748 433	
Yhteensä			-150 000	-150 000	-137 866	12 134		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus-arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuhenkilö Tilanneraportti 31.12.2023
Hankkeet								Yhdyskuntatekniikan päällikkö Fredrik Bäcklund
Vuodelle 2023 ehdotetaan määrärahaa, joka kattaa Pohjan keskustan toimenpiteiden jatkamisen, liikenneturvallisuustoimenpiteet sekä Knipnäsin–Estholmenin ulkoilureitin töiden jatkoa. Vuoden 2023 määrärahaa korotetaan, koska ulkoilureitin töitä ei voida toteuttaa suunnitellusti vuonna 2022. Liikenneturvatoimenpiteet tarkoittavat liikenneympäristön parantamista liikenneturvallisuuksunnielman mukaisesti lautakunnan priorisointien mukaan. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								Tekninen lautakunta päätti 24.1.2023 § 14 määrärahan jakamisesta. Määräraha jaettiin uudelleen 16.5.2023 § 80. Vuodelle 2023 varattiin investointimääräraha seuraavien hankkeiden toteuttamiseen: Pohjan keskusta; Linja-autoaseman alueen katusuunnitelman toteuttaminen aloitettiin syksyllä 2021. Työt jatkuivat vuosina 2022-23. Työt valmistuneet 2023 aikana, mukaan luettuna torin asfaltointi. Knipnäsin–Estholmenin ulkoilureitti; Johtuen huomautuksista puistosuunnitelmaan, joka on laadittu tarkoituksena rakentaa ulkoilureitti kokonaisuudessaan, tekninen lautakunta päätti 20.9.2022 § 197 hyväksyä puistosuunnitelman osan I ja 13.12.2022 § 270 osan 2. Osan I toteuttaminen on valmis ja avattiin 28.4.2023. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt osan 2 valituksen, ja työt alkoivat 24.10.2023. Työt valmistuvat keväällä 2024. Itäinen sisäänkäynti siirretään kevään aikana, ja pinnat tasoitetaan talven jälkeen. Ulkoilureitti avataan virallisesti keväällä 2024. Toimenpidelupaa haetaan lintutornin rakentamiseen Estholmenin itäniemelle. Lintutorni valmistuu keväällä 2024.
Menot			-350 000	0		0		
Pohjan keskusta; linja-autoaseman toimenpiteet	-570 000	-392 584		-175 000	-163 630	11 370	-556 214	
Knipnäsin–Estholmenin ulkoilureitti	-250 000	-78 424		-120 000	-110 107	9 893	-188 532	Liikenneturvatoimenpiteet vuonna 2023 käsittää rautatien suoja-aita Mustiolla, joka toteutetaan Väyläviraston ja kaupungin yhteishankkeena. Aita valmistui syyskuussa.
Liikenneturvatoimenpiteet				-50 000	-34 901	15 099	-34 901	
Kvarnträsketin silta	-30 000	-23 819		-5 000	-4 655	345	-28 474	Kvarnträsketin silta; Silta avattiin käyttöön 26.6.2023.
Yhteensä			-350 000	-350 000	-313 294	36 706		
Liikennejärjestelyt VT 25								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Mahdolliset muut parannustoimenpiteet, jotka edellyttävät erillistä kaupungin rahoitusta käsitellään erillisillä päätöksillä. ELY-keskuksen investointisuunnitelma vuosille 2023-2026 kattaa Leksvallin kevyen liikenteen väylän sekä alikulun. Hankkeen suunnitteluun varataan 100 000 euron määräraha.								Tekninen lautakunta jakesi määrärahan kokouksessaan 24.1.2023 § 14. Vuodelle 2023 varattiin investointimääräraha seuraavien hankkeiden toteuttamiseen: Tiesuunnittelu Leksvallin kevyen liikenteen väylä; Tekninen johtaja on viranhaltijapäätöksellä 14.12.2022 päättänyt osallistaa tiesuunnitteluun määrärahan puitteissa. Tiesuunnittelun rahoitus 50/50 ELY-keskuksen ja kaupungin välillä. Työt alkoivat syksyllä 2023 ja jatkuvat koko vuoden 2024. Vt 25/maantie I104 (Snappertuna risteys/Leppi); Väylävirastolle myönnettiin valtiollinen rahoitusmääräraha joulukuussa 2022 risteysalueen vt 25/mt I102 (Snappertunantien risteys) toteuttamiseen. Kaupungilla ei rahoitusosuutta hankkeessa. Kustannusvaraus liikennejärjestelyistä kokonaisuudessaan puitteissa ja Lepin takuutöistä on tehty. Lepin risteyskeksen viimeistelytöitä- ja reklamaatiotöitä toteutettiin vuonna 2023. Snappertunan risteyskeksen rakennustyöt ovat käynnistyneet syys/lokakuun vaihteessa ja risteysalue saatiin käyttöön otettua 2023 aikana. Risteysalueella tullaan toteuttamaan viimeistelytöitä vuoden 2024 aikana.
Menot			-100 000	0				
Tiesuunnittelu Leksvallin kevyen liikenteen väylä	-125 000			-75 000	-85 485	-10 485	-85 485	
Vt 25/maantie I104 (Snappertuna risteys/Leppi)	-2 080 000	-2 051 270		-25 000	-26 798	-1 798	-2 078 068	VT 25/ tiesuunnitelma osuudella Langansböle-Västerbacka Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Tiesuunnitelman laatiminen aloitettiin 2023 ja suunnitelman tarkoitus olla valmis 2024.
Yhteensä			-100 000	-100 000	-112 283	-12 283		
Infrastruktuuri yhteensä			-7 220 000	-6 620 000	-6 233 711	386 289		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus- arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuuhenkilö
								Tilanneraportti 31.12.2023
Muut investoinnit								
Numeerinen pohjakartta Pohjakartta kaavoitukseen ja maankäyttöön								Mittauspäällikkö Roger Nyberg
Menot			-60 000	-60 000	0	60 000	0	Peruskartta päivitetään siltä osin, kun karttamateriaali on päivityksen tarpeessa tai niiden alueiden osalta, joita asemakaavoitus edellyttää. Vuonna 2023 ei ollut tarvetta päivittää peruskarttaa.
Palveluverkkoselvitys, vaihe 2 - Vanhusten asuminen Tammisaarella								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Kaupunginhallitus päätti 3.10.2022 § 366 keskeyttää hankinnan budjetoitujen määrärahojen ylittymisen vuoksi. Kaupunginhallitus totesi lisäksi, että tarkoituksena on yhä tehostetun asumisen järjestäminen ikääntyneille Tammisaaren alueella. Kaupunginhallitus päätti palata asiaan vuoden 2023 aikana yhteistyössä hyvinvointialueen, kolmannen sektorin tai muiden toimijoiden kanssa. Raaseporin kaupungin tulee jatkaa neuvotteluja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa siitä, miten Raaseporin ikääntyvien ympärivuorokautisen tehostetun asumisen tarpeeseen vastataan tavalla, jossa otetaan huomioon kielikysymykset, Raaseporin laaja alue ja nykyinen kiinteistötilanne.								Kaupunginhallitus on 16.1.2023 § 13 päättänyt aloittaa tontinluovutusmenettelyn. Tontinluovutusmenettelyn voittaja vastaa kohteen rakentamisesta ja toimii rakennuksen omistajana ja vuokranantajana. Voittaja vastaa hankkeen toteuttamiseen ja toimintaan liittyvistä neuvotteluista ja sopimuksista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.
Menot			0	0	0	0	0	Kaupunginhallitus päätti Liljedahlkadun asuin- ja palveluyksikön tontin luovutuksesta 27.3.2023 § 101. Osapuolet ovat allekirjoittaneet tontin vuokrauksen esisopimuksen 13.6.2023. Tontinluovutusprosessi ei ole edennyt toimintavuoden aikana.
Sijoitukset								
Osakkeet ja osuudet								Tekninen johtaja Jan Gröndahl
Svartå Pensionärsbostäder, Fiskarsin eläkeläistalot, Österby Pensionärsbostäder ja Kiilan rivitalo siirretään valtuuston päätöksellä 6.6.2022 § 60 apporttiomaisuutena FAb Karis hyresbostäder - Karjaan vuokra-asunnot KOY:lle.								Vuokra-asuntojen apportti on saatettu päätökseen.
Menot			-690 000	-690 000	-692 497	-2 497		Joukkoliikennettä koskevat osakkeet on hankittu.
Bruttoinvestoinnit			-15 930 000	-15 660 000	-12 845 662	2 814 338		
Tulot			770 000	770 000	1 094 169	324 169		
Nettoinvestoinnit			-15 160 000	-14 890 000	-11 751 493	3 138 507		

INVESTOINNIT	Viimeinen kustannus- arvio	Käyttö aikaisempina vuosina	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio sis. muutokset	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Käyttö yhteensä	Vastuhenkilö
								Tilanneraportti 31.12.2023
LIIKELAITOKSET:								
Raaseporin Vesi								
Vedenottamoiden täydennys								
Menot		-78 176	-280 000	-280 000	-76 049	203 951		Koivuniemen vedenottamon saneeraus on valmistunut ja rakennuslupa on myönnetty.
Asuin- ja teollisuusalueiden laajennus								
Menot		-1 488 560	-130 000	-130 000	-294 125	-164 125		Punasuon rakentamisen osahanke valmistunut, viemärin rakentaminen Karjaan Kroggårdintiellä, johtoverkon rakentaminen Karjaan Raudoittajantiellä ja Timpurintiellä Bäljarsissa valmistunut.
Tulot		15 000						
Netto		-1 473 560						
Saneeraus: johtoverkko, pintavesijohdon laajennus								
Menot		-3 735 623	-1 200 000	-1 200 000	-1 393 247	-193 247		Österbyn Höggullantien saneeraus on valmistunut. Lautamiehenkujan, Esikunnankadun ja Veturinkuljettajakadun sekä Kroggårdintien osan ja Keskuskadun osan saneeraus Karjaalla on valmis. Karjaan Keskuskadun johtojen saneeraus on käynnissä. Askersin-Linderintien (Mustio) johtojen saneeraus sekä Västerbyn peltojen vesijohto on valmis. Hulevesijohtojen saneeraus Södra vikenin satamareunuksilla Tammisaassa on valmistunut. Kuningattarenkadun-Kaivokadun johtojen saneeraus Tammisaassa on valmistunut.
Viemäripumppuasemien täydennys								
Menot		-123 928	-35 000	-35 000	-14 050	20 950		Punasuon uusi pumppuasema asennettu
Puhdistamojen täydennys								
Menot		-1 273 877	-120 000	-120 000	-112 988	7 012		Skeppsholmenin kompressoreiden asennus on valmis. Skeppsholmenin uusi lietteen vastaanotto on valmis. Karjaan-Pohjan puhdistamon aurinkopaneelien asentaminen on periaatteessa valmistunut.
Tulot		49 000			14 359	14 359		
Netto		-1 224 877			-98 629	21 371		
Raaseporin Vesi								
Menot		-6 700 164	-1 765 000	-1 765 000	-1 890 459	-125 459		
Tulot		64 000	0	0	14 359	14 359		
Netto		-6 636 164	-1 765 000	-1 765 000	-1 876 100	-111 100		
Bruttoinvestoinnit sis. liikelaitos								
			-17 695 000	-17 425 000	-14 736 121	2 688 879		
Tulot sis. liikelaitos								
			770 000	770 000	1 108 528	338 528		
Nettoinvestoinnit sis. liikelaitos								
			-16 925 000	-16 655 000	-13 627 593	3 027 407		

6.5. Rahoitus, verotulot, valtionosuudet ja talousarviolainat

Verotulot

(1 000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Kunnallisvero	109 001	54 249	57 333	3 084	106 %
Yhteisövero	6 195	4 186	4 225	39	101 %
Kiinteistövero	11 851	11 821	12 339	518	104 %
Yhteensä	127 047	70 256	73 897	3 641	105 %

Valtionosuudet

(1 000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus (ilman tasauksia)	44 761	7 042	9 157	2 115	130 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	11 590	6 651	8 151	1 500	123 %
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0 %
Opetus ja kulttuuritoiminnan muut valtionosuudet	-742	-696	-900	-204	129 %
Verotulomenetysten kompensatio	15 915	3 993	4 902	909	123 %
Muut valtionosuudet	0	0	0	0	0 %
Yhteensä	71 525	16 990	21 310	4 320	125 %

Talousarviolainat

(1 000 euroa)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Toteuma %
Raaseporin kaupunki	78 117	81 817	81 088	-729	99 %
Raaseporin Vesi	4 583	3 821	3 819	-2	100 %
	82 700	85 638	84 907	-731	99 %

6.6. Tuloslaskelma 31.12.2023

Sis. liikelaitokset

Ulkoinen

	TP 2023	TP 2022
Toimintatuotot	23 471 214,33	33 418 373,78
Myyntituotot	9 475 846,02	10 509 115,61
Maksutuotot	2 621 808,93	9 523 373,98
Tuet ja avustukset	2 943 738,87	6 523 777,16
Muut toimintatuotot	8 429 820,51	6 862 107,03
Valmistus omaan käyttöön	307 713,16	370 949,64
Toimintakulut	-100 820 178,82	-221 963 758,77
Henkilöstökulut	-60 802 771,32	-94 075 424,83
Palkat ja palkkiot	-49 242 870,87	-74 919 690,70
Henkilösivukulut	-11 559 900,45	-19 155 734,13
Eläkekulut	-9 754 905,14	-16 245 285,71
Muut henkilösivukulut	-1 804 995,31	-2 910 448,42
Palvelujen ostot	-19 203 270,68	-99 971 070,61
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 367 966,72	-12 300 136,74
Avustukset	-6 258 896,04	-9 472 063,61
Muut toimintakulut	-5 187 274,06	-6 145 062,98
Toimintakate	-77 041 251,33	-188 174 435,35
Verotulot	73 896 726,54	127 046 641,09
Valtionosuudet	21 310 447,00	71 525 009,00
Rahoitustuotot ja -kulut	1 930 670,72	1 207 682,76
Korkotuotot	1 581 942,22	1 535 032,70
Muut rahoitustuotot	290 005,75	424 828,61
Korkokulut	74 762,79	-746 723,96
Muut rahoituskulut	-16 040,04	-5 454,59
Vuosikate	20 096 592,93	11 604 897,50
Poistot ja arvonalentumiset	-7 796 015,50	-7 936 921,82
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 726 935,55	-7 320 118,47
Arvonalentumiset	-69 079,95	-616 803,35
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden yli-/alijäämä	12 300 577,43	3 667 975,68

6.7. Tase 31.12.2023

Sis. liikelaitokset

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 336 168,50	1 364 506,57
Aineettomat oikeudet	1 336 168,50	1 364 506,57
Aineelliset hyödykkeet	143 934 987,73	138 856 485,55
Maa- ja vesialueet	19 090 158,14	18 935 486,02
Rakennukset	64 315 637,62	63 280 945,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 220 193,26	51 368 865,96
Koneet ja kalusto	99 139,74	178 082,04
Muut aineelliset hyödykkeet		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	8 209 858,97	5 093 106,47
Sijoitukset	33 340 622,01	42 701 873,80
Osakkeet ja osuudet	31 417 496,69	40 777 942,48
Muut lainasaamiset	1 221 812,68	1 221 812,68
Muut saamiset	701 312,64	702 118,64
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 366 248,48	1 250 782,24
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 366 248,48	1 250 782,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	98 099,09	97 489,25
Aineet ja tarvikkeet	98 099,09	97 489,25
Saamiset	29 584 807,55	31 814 505,74
Pitkäaikaiset saamiset	25 287 000,00	0,00
Lainasaamiset	25 287 000,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	4 297 807,55	31 814 505,74
Myyntisaamiset	2 027 934,71	3 904 648,65
Lainasaamiset	0,00	25 000 000,00
Muut saamiset	1 691 537,23	2 861 489,58
Siirtosaamiset	578 335,61	48 367,51
Rahoitusarvopaperit	11 388,94	11 388,94
Osakkeet ja osuudet	11 388,94	11 388,94
Rahat ja pankkisaamiset	6 429 839,40	14 762 623,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	216 102 161,70	230 859 655,70

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	89 857 214,83	83 039 584,41
Peruspääoma	66 078 812,10	71 555 877,43
Arvonkorotusrahasto	790 578,36	796 460,04
Muut omat rahastot	606 182,23	606 182,23
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 081 064,71	6 413 089,03
Tilikauden yli-/alijäämä	12 300 577,43	3 667 975,68
PAKOLLISET VARAUKSET	455 268,84	205 268,84
Eläkevaraukset	67 300,00	67 300,00
Muut pakolliset varaukset	387 968,84	137 968,84
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 366 728,19	1 250 782,24
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 366 248,48	1 250 782,24
Muut toimeksiantojen pääomat	479,71	0,00
VIERAS PÄÄOMA	124 422 949,84	146 651 020,21
Pitkäaikainen	70 770 820,07	71 200 301,38
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 345 718,99	65 907 726,94
Lainat julkisyhteisöiltä	23 252,77	42 322,18
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	53 534,29	70 417,84
Muut velat	5 348 314,02	5 179 834,42
Lyhtyaikainen	53 652 129,77	75 450 718,83
Joukkovelkakirjalainat	13 000 000,00	25 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 562 005,66	16 703 518,53
Lainat julkisyhteisöiltä	20 181,03	46 818,02
Lainat muilta luotonantajilta	839 344,37	657 823,37
Saadut ennakot	80,00	15 754,63
Ostovelat	7 903 163,75	14 197 401,64
Muut velat	4 285 533,86	5 476 903,62
Siirtovelat	8 041 821,10	13 352 499,02
VASTAATTAVAA YHTEENSÄ	216 102 161,70	231 146 655,70

6.8. Rahoituslaskelma

Sis. liikelaitokset

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	19 928 653,24	11 604 897,50
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjaukset	-343 629,28	-1 212 225,16
	<u>19 585 023,96</u>	<u>10 392 672,34</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 778 108,53	-13 535 334,40
Rahoitusosuudet investointimenoihin	485 859,05	849 150,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	650 285,96	1 437 447,48
	<u>-12 641 963,52</u>	<u>-11 248 736,92</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 943 060,44	-856 064,58
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-26 528,00
Antolainasaamisten vähennykset	6 132,00	0,00
Muut saatavat, vähennys/lisäys / Liityntämaksut	0,00	1 180,00
	<u>6 132,00</u>	<u>-25 348,00</u>
Lainankannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 001 111,63	16 554 061,08
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 750 101,66	-14 167 019,74
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-11 818 716,19	-5 929 739,78
	<u>-9 567 706,22</u>	<u>-3 542 698,44</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen ja pääomien muutokset	479,71	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-609,84	-6 651,23
Saamisten muutokset	2 516 698,19	2 899 768,82
Korottomien velkojen muutos	-8 230 838,49	6 959 727,39
	<u>-5 714 270,43</u>	<u>9 852 844,98</u>
Rahoituksen rahavirta	-15 275 844,65	6 284 798,54
Rahavarojen muutos	-8 332 784,21	5 428 733,96
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 441 228,34	14 774 012,55
Rahavarat 1.1.	-14 774 012,55	-9 345 278,59
	<u>-8 332 784,21</u>	<u>5 428 733,96</u>

6.9. Konsernituloslaskelma

TULOSLASKELMA (tuhat euroa)	I.I.-31.12.2023	I.I.-31.12.2022
Toimintatuotot	54 391 889,86	136 864 278,06
Toimintakulut	-123 756 861,73	-312 240 830,41
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta (tappiosta)	0,00	-100 126,03
Toimintakate	-69 364 971,87	-175 476 678,38
Verotulot	73 848 473,52	126 983 416,45
Valtionosuudet	21 310 447,00	71 525 009,00
Rahoitustuotot ja -kulut	170 758,12	-662 270,31
Korkotuotot	145 521,54	51 315,02
Muut rahoitustuotot	94 722,42	448 673,93
Korkokulut	-38 475,88	-867 731,84
Muut rahoituskulut	-31 009,96	-294 527,42
Vuosikate	25 964 706,77	22 369 476,76
Poistot ja arvonalentumiset	-11 631 175,67	-14 333 834,02
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 562 095,72	-13 612 394,50
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	-69 079,95	-721 439,52
Satunnaiset erät	91 325,12	
Tilikauden tulos	14 424 856,22	8 035 642,74
Tilinpäätössiirrot	7 421,29	63 397,00
Tilikauden verot	-54 898,14	-103 076,52
Laskennalliset verot	-220 758,60	-587 288,35
Vähemmistöosuudet	-2 732,84	3 467,74
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 153 887,93	7 412 142,61
Tunnusluvut		
Toimintatulot / -menot, %	44,0	43,8
Vuosikate / Poistot, %	223,2	156,1
Vuosikate, euro/asukas	954,2	818,7
Asukasmäärä vuoden lopussa	27 211	27 324

6.10. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 583 724,73	3 309 754,93
Aineettomat oikeudet	1 493 204,76	1 541 424,91
Muut pitkävaikutteiset menot	90 519,97	1 768 330,02
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	205 858 417,81	233 656 002,86
Maa- ja vesialueet	20 868 015,25	21 196 071,73
Rakennukset	82 441 840,83	100 172 576,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	54 090 017,04	54 250 123,22
Koneet ja kalusto	27 910 560,43	28 417 901,80
Muut aineelliset hyödykkeet	10 900 919,73	10 863 205,01
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	9 647 064,53	18 756 125,10
Sijoitukset	11 201 176,65	12 812 757,80
Osakkuusyhteisöosuudet	0,00	1 112 264,54
Muut osakkeet ja osuudet	10 801 490,04	11 267 064,16
Muut lainasaamiset	366 872,64	393 590,20
Muut saamiset	32 813,97	39 838,90
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 887 525,09	1 650 857,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 876 346,75	2 598 460,28
Saamiset	9 595 541,91	18 270 011,55
Pitkäaikaiset saamiset	368 779,00	395 496,56
Lyhytaikaiset saamiset	9 226 762,91	17 874 514,99
Rahoitusarvopaperit	1 174 874,79	1 253 386,71
Rahat ja pankkisaamiset	7 456 068,84	20 756 302,50
VASTAAVAA YHTEENSÄ	240 633 676,57	294 307 533,67

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	95 955 358,09	87 605 190,63
Peruspääoma	66 080 888,34	71 555 877,76
Arvonkorotusrahasto	790 578,36	796 460,04
Muut omat rahastot	1 220 521,54	1 563 167,73
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	13 709 481,92	6 277 542,49
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 153 887,93	7 412 142,61
VÄHEMMISTÖOSUUDET	14 896,83	32 374,69
PAKOLLISET VARAUKSET	455 268,84	1 240 101,16
Eläkevaraukset	67 300,00	81 272,64
Muut pakolliset varaukset	387 968,84	1 158 828,52
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 894 554,85	1 660 359,68
VIERAS PÄÄOMA	142 313 597,96	203 769 507,51
Pitkäaikainen	83 513 146,14	107 499 030,70
Lyhytaikainen	58 800 451,82	96 270 476,81
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	240 633 676,57	294 307 533,67
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	40,1	30,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	95,2	60,8
Kertynyt ylijäämä/alijäämä	27 863 370	13 689 685
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, €/asukas	1 024	501
Konsernin lainat, €/asukas	3 827	5 084
Konsernin lainakanta 31.12, 1 000 €	104 147	138 919
Lainat ja vuokravastuut, 31.12, 1 000 €	131 953	179 483
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 849	6 569
Konsernin lainasaamiset 31.12, 1 000 €	367	394
Kunnan asukasmäärä	27 211	27 324

6.II. Konsernin rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma (1 000 euro)	2023	2022
Varsinaisen toiminnan rahavirta		
Vuosikate	25 964 706,87	22 369 476,76
Satunnaiset erät	124 962,70	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-398 553,16	-1 361 826,44
	25 691 116,41	21 007 650,32
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-21 006 332,55	-25 386 880,90
Rahoitusosuudet investointimenoihin	485 859,05	889 619,22
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	650 311,73	1 911 205,24
	-19 870 161,77	-22 586 056,44
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	5 820 954,64	-1 578 406,12
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten muutokset	0,00	-29 004,88
Antolainasaamisten vähennykset	59 567,12	44 864,76
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 400 958,02	20 164 561,08
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 396 550,36	-15 515 222,03
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-12 646 786,08	-6 438 892,41
Oman pääoman muutokset	2 629,63	69 102,98
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-562,15	-1 212,59
Vaihto-omaisuuden muutos	-339 264,03	-39 271,57
Saamisten muutos	2 692 782,67	1 221 463,13
Korottomien velkojen muutos	-7 569 192,48	6 066 286,10
7 247 265,07		
Rahoituksen rahavirta	-15 796 417,66	5 542 674,57
Rahavarojen muutos	-9 975 463,02	3 964 268,45
Rahavarojen muutos	-9 975 463,02	3 964 268,45
Rahavarat 31.12.	8 630 943,63	22 009 689,25
Rahavarat 1.1.	18 606 406,65	18 045 420,80
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-7 794	-18 623
Investointien tulorahoitus, %	126,5	91,3
Lainanhoitokate	1,5	1,4
Kassan riittävyys	19,4	22,7

RASEBORG
RAASEPORI

7. LIITETIEDOT

7.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja -menetelmät

Tietojen vertailu edellisvuotisiin

Valtuusto hyväksyi hallintosäännön päivityksen 12.12.2022, § 123. Päivitettyä hallintosääntöä sovellettiin 1.1.2023 alkaen. Päivitykset liittyivät muutoksiin, jotka johtuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtymisestä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon siirryttyä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle organisaatio on jaettu kolmeen toimialaan: konsernipalveluihin, sivistykseen ja tekniseen toimialaan. Toimialat on jaettu yhteensä 22 toiminta-alueeseen, joiden nettomäärärahat ovat valtuuston sitovuustasolla.

Verrattaessa tilikauden 2023 tietoja tilikauden 2022 tietoihin on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on siirtynyt Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan toimintakate vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli -115 882 keur, mikä on 61,6 % Raaseporin kaupungin vuoden 2022 toimintakatteesta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyneet omaisuus- ja pääomaerät on kirjattu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 128/2022 mukaisesti 1.1.2023 alkusaldojen muutoksina. Yhteensä 5 477,0 keuron muutos on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettun lain (29.6.2021/616) 42 §:n mukaisesti peruspääoman vähennykseksi. Päätöksen alkusaldojen vahvistamisesta ja peruspääoman muuttamisesta on tehnyt valtuusto 4.12.2023 § 136.

Peruspääoman muutos koostuu seuraavista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyneistä eristä:

Sosiaalitalo Oy, 30 osaketta	6 000,00
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret, 20 osaketta	1 600,00
Lomapalkkavaraukset sis. sivukulut sote-henkilöstö	-4 575 877,68
HUS osuus 2,407 %	9 219 057,05
Kärkulla osuus 7,53 %	662 453,22
Eteva osuus 1,60 %	163 832,74
YHTEENSÄ	5 477 065,33

Vuosien 2022–2023 tiedot ovat muilta osin vertailukelpoisia.

Hyödykkeiden arvostus, pysyvät vastaavat

Valtuusto hyväksyi 26.10.2009 §:ssä 177 poistosuunnitelman "Suunnitelman mukaiset pysyvien vastaavien poistot Raaseporin kaupungissa." Valtuusto korjasi poistosuunnitelmaa 20.5.2013 kirjanpitolautakunnan ohjeen mukaisesti siten, että suunnitelmaan otettiin mukaan uusi ryhmä "Rakennusten peruskorjaus" poistoaikana 20 vuotta kohtaan "Aineelliset hyödykkeet", "Rakennukset ja rakennelmat". Kaupunginhallitus täydensi 4.10.2021 § 359 poistosuunnitelmaa uudella hyödykeryhmällä "Yhteiset tiehankkeet" kohdassa "Muut pitkävaikutteiset menot" ja 10 vuoden poistoajalla.

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on taseessa merkitty hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla, ja ne kirjataan tilikauden kuluna taloudellisen elinikänsä aikana etukäteen laaditun poistosuunnitelman mukaan. Poistosuunnitelma on liitetietojen kohdassa 7.4 ja suunnitelman mukaiset poistot kohdassa 7.5.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on taseessa merkitty hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus (varastot) on taseessa merkitty hankintamenoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on taseessa merkitty nimellisarvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Ne on tehty kaupungin lainasalkun suojaamiseksi, ja niillä varmistetaan vaihtuvakorkoiset lainat ja tulevat lainatarpeet. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimusten käyvät arvot ja ajankaksot esitetään liitetiedossa 7.12. Yhdenkään sopimuksen markkina-arvo ei ole vuoden vaihteessa negatiivinen.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä menetelmät

Konsernitaseen laatimisessa on noudatettu kunnan arvostus- ja jaksotusperiaatteita.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu pariarvomenetelmää käyttäen.

Olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Tytäryhteisöjen poistosuunnitelmia on sovellettu sellaisinaan konsernissa vuodesta 2014 lähtien.

Poistot Poistosuunnitelmat on sovitettu yhtiön harjoittamaan toimintaan ja noudattavat täten konsernin laskentatoimiperiaatteita.

7.2. Toimintatuotot

	TP 2023	TP 2022
Konsernihallinto	1 564 535,93	2 058 663,50
Sosiaali- ja terveydenhuolto	0,00	13 143 974,16
Sivistys	5 940 488,01	4 824 870,21
Tekniikka	10 498 436,57	7 655 323,97
Raaseporin Vesi		
Liikevaihto	6 113 207,23	6 310 436,21
	48 353,59	42 512,68
Eliminointeja		
Raaseporin kaupunki	-264 776,84	-204 476,85
Raaseporin Vesi	-429 030,16	-412 930,10
Yhteensä	23 471 214,33	33 418 373,78

Valtionosuuksien ja verotulomenestysten korvausten erittely

	TP 2023	TP 2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	17 308 220,00	56 351 883,00
siitä: Verotulooihin perusturva valtionosuuden tasaus (+/-)	8 151 504,00	11 590 428,00
siitä : Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-899 797,00	-741 518,00
Verotulomenestysten korvaus	4 902 024,00	15 914 644,00
Valtionosuudet ja verotulomenestysten korvaukset yhteensä	21 310 447,00	71 525 009,00

Palvelujen ostot

	TP 2023	TP 2022
Asiakaspalvelujen ostot	1 972 730,12	76 855 071,56
Muiden palvelujen ostot	17 230 540,56	23 115 999,05
Yhteensä	19 203 270,68	99 971 070,61

7.3. Satunnaiset erät sekä pysyvien vastaavien myyntivoitot

Myyntivoitot ja tappiot käyttöomaisuudesta

Myyntivoitot ja -tappiot	TP 2023	TP 2022
Myyntivoitot		
maa- ja vesialueista	522 354,48	954 944,76
rakennuksista	0,00	190 361,54
kiinteät rakenteet ja laitteet		
koneista ja kalustosta	68 446,55	32 041,15
osakkeista ja osuuksista	167 939,69	36 489,72
Myyntivoitot yhteensä	758 740,72	1 213 837,17
Myyntitappiot		
maa- ja vesialueista	3 053,43	7 477,62
rakennuksista		
kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	0,00
muut osakkeet ja osuudet		
Myyntitappiot yhteensä	3 053,43	7 477,62

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot ja kulut	TP 2023	TP 2022
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
	0,00	0,00

7.4. Suunnitelman mukaiset poistot

Käyttöomaisuuslaji	Poistoaika (vuotta)	Poisto- menetelmä	Poistoaika suositus (vuotta)
Aineettomat hyödykkeet		tasapoisto	
Kehittämismenot	4		2 - 5
Aineettomat oikeudet	10		5 - 20
Muut pitkävaikutteiset menot		tasapoisto	
Perustamis- ja järjestelymenot			
Tutkimus- ja kehittämismenot			
Konserniliikearvo			
Liikearvo	4		2 - 5
ATK-ohjelmistot	4		2 - 5
Muut	4		2 - 5
Yhteiset koulut	20		
Yhteiset tieprojektit	10		10
Aluehälytyskeskus, osuus kalustohankintaan			
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poistoa		ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		tasapoisto	
Hallinto- ja laitosrakennukset	40		20 - 50
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25		20 - 30
Talousrakennukset	18		10 - 20
Vapaa-ajan rakennukset	25		20 - 30
Asuinrakennukset	40		30 - 50
Rakennusten peruskorjaukset	20		20 - 50
Kiinteät rakenteet ja laitteet		tasapoisto	
Kadut, tiet, torit ja puistot	18		15 - 20
Sillat, laiturit ja uimalat	20		10 - 30
Muut maa- ja vesirakenteet	25		15 - 30
Vedenjakeluverkosto	35		30 - 40
Viemäriverkko	35		30 - 40
Kaukolämpöverkko	25		20 - 30
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistutus	18		15 - 20
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	11		10 - 12
Maakaasuverkko	22		20 - 25
Muut putki- ja kaapeliverkot	18		15 - 20
Sähkö-, vesi-, yms. laitosten koneet ja laitteet	15		10 - 20
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	18		15 - 20
Liikenteen ohjauslaitteet	12		10 - 15
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	12		10 - 15

Käyttöomaisuuslaji	Poistoaika (vuotta)	Poisto- menetelmä	Poistoaika suositus (vuotta)
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	18		15 - 20
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	11		8 - 15
Henkilö-, paketti- ja kuorma-autot			
Paloautot ja ambulanssit			
Muut kuljetusvälineet	6		4 - 7
Muut liikkuvat työkoneet	7		5 - 10
Traktorit ja maansiirtokoneet			
Muut raskaat koneet	12		10 - 15
Muut kevyet koneet	7		5 - 10
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	10		5 - 15
Atk-laitteet	4		3 - 5
Työkoneet ja laitteet			
Muut laitteet ja kalusteet	4		3 - 5
Muut aineelliset hyödykkeet			
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat			
Taide- ja arvoesineet	ei poistoa		
Keskeneräiset hankkeet	ei poistoa		
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa		

7.5. Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien muutokset

Pysyvät vastaavat	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot (ATK-ohj.)	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako-maksut ja kesk.er.h.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno l.l.	8 498,51	1 356 008,06	1 364 506,57	18 935 486,02	63 280 945,06	51 368 865,96	178 082,04	0,00	5 093 106,47	138 856 485,55
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	128 505,49	128 505,49	217 648,96	2 983 632,37	4 033 645,78	0,00	0,00	6 656 471,01	13 891 398,12
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	210 000,00	275 859,05	0,00	0,00	0,00	485 859,05
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	62 976,84	531 233,36	18 932,95	0,00	0,00	74 721,80	687 864,95
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	2 400 357,87	1 321 138,84	0,00	0,00	-3 721 496,71	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-256 500,00	0,00	0,00	256 500,00	0,00
Tilikauden poisto	2 913,72	153 929,84	156 843,56	0,00	3 538 984,37	3 952 165,32	78 942,30	0,00	0,00	7 570 091,99
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	69 079,95	0,00	0,00	0,00	0,00	69 079,95
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 584,79	1 330 583,71	1 336 168,50	19 090 158,14	64 315 637,62	52 220 193,26	99 139,74	0,00	8 209 858,97	143 934 987,73
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 584,79	1 330 583,71	1 336 168,50	19 090 158,14	64 315 637,62	52 220 193,26	99 139,74	0,00	8 209 858,97	143 934 987,73
Eliminoinnit (kaupunki ja liikelaitokset)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 584,79	1 330 583,71	1 336 168,50	19 090 158,14	64 315 637,62	52 220 193,26	99 139,74	0,00	8 209 858,97	143 934 987,73

Pysyvät vastaavat	Sijoitukset					Muut laina- ja muut saamiset			
	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut omistus- yhteisyrietykset	Liikelaitosten peruspääoma- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Muut laina- saamiset	Muut saamiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno I.I.	20 721 054,29	11 402 159,04	0,00	0,00	8 654 729,15	40 777 942,48	1 221 812,68	828 548,39	2 050 361,07
Lisäykset tilikauden aikana	689 570,50	0,00	0,00	0,00	2 926,72	692 497,22	0,00	23 720,00	23 720,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	10 045 343,01	0,00	0,00	7 600,00	10 052 943,01	0,00	9 526,00	9 526,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	21 410 624,79	1 356 816,03	0,00	0,00	8 650 055,87	31 417 496,69	1 221 812,68	842 742,39	2 064 555,07
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	21 410 624,79	1 356 816,03	0,00	0,00	8 650 055,87	31 417 496,69	1 221 812,68	842 742,39	2 064 555,07
Eliminoinnit (kaupunki ja liikelaitokset)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-126 429,75	-126 429,75
Kirjanpitoarvo 31.12.	21 410 624,79	1 356 816,03	0,00	0,00	8 650 055,87	31 417 496,69	1 221 812,68	716 312,64	1 938 125,32

RASEBORG
RAASEPORI

7.6. Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet	TP 2023	Lukumäärä	TP 2022
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet, tili I201			
Asunto Oy Dönsbyntie	47 136,92	111 330	47 136,92
Kiinteistö Oy Bäljarsinpuisto	6 896,00	1 293	6 896,00
Kiinteistö Oy Karjaan kaupungin vuokratilat	1 908 092,03	2 269	1 218 521,53
Kiinteistö Oy Tranan	8 438,44	15 000	8 438,44
Karjaan Teollisuuskiihteistöt Oy	33 637,58	20	33 637,58
Kiinteistö Oy Koskenkylänraitti	35 319,47	1 500	35 319,47
Kiinteistö Oy Pohjantie	126 921,50	15 000	126 921,50
Raseborgs hyresbostäder Ab	123 632,85	2 001	123 632,85
Raaseporin Energia Oy	19 118 050,00		19 118 050,00
Raaseporin Kehitys Oy	2 500,00	100	2 500,00
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet, yhteensä	21 410 624,79		20 721 054,29
Kuntayhtymäosuudet, tili I203			
HUS	0,00		9 219 057,05
Kärkulla	0,00		662 453,22
Länsi-Uudenmaan Ammattikoulutuskuntayhtymä	976 026,12		976 026,12
Eteva	0,00		163 832,74
Västra Nylands Folkhögskola	379 018,88		379 018,88
Uudenmaan liitto	1 771,03		1 771,03
Kuntayhtymäosuudet yhteensä	1 356 816,03		11 402 159,04
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet, tili I205			
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet, yhteensä	0,00		0,00
Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet, tili I207			
Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet, yhteensä	0,00		0,00
Muut osakkeet ja osuudet, tili I210, I213			
Asunto Oy Gumnäslintie	14 127,79	338	14 127,79
Asunto Oy Säg	0,00	389	0,00
Asunto Oy Ringvägen	4 271,96	254	4 271,96
Asunto Oy Björknäsgatan 24	92 113,37	86	92 113,37
Asunto Oy Björknäsgatan 37	38 262,75	73	38 262,75
Asunto Oy Jaktvägen II	44 031,60	311	44 031,60
Asunto Oy Prästängsgatan II-13	43 560,67	37	43 560,67
Asunto Oy Raseborgsvägen 20	27 919,20	224	27 919,20
Asunto Oy Torngatan 4	42 383,36	40	42 383,36
Asunto Oy Tuna	10 292,09	658	10 292,09
Asunto Oy Kiilantie 29	8 913,96	53	8 913,96
Asunto Oy Karjaan Naapurikatu 26	15 439,65	918	15 439,65
Fab Fokus, investointirahasto	5 000 000,00		5 000 000,00

Osakkeet ja osuudet	TP 2023	Lukumäärä	TP 2022
Kiinteistö Oy Kaptensvägen 8	1 681,88	10	1 681,88
Kiinteistö Oy Axxell	768 152,63	5 950	768 152,63
Axxell Utbildning Ab	203 200,00	200	203 200,00
Kunta-Asunnot Oy	1 154 960,73	6 867	1 154 960,73
Rosk'n Roll Oy Ab	289 619,61	5 430	289 619,61
Varuboden-Osla	26,91	8	26,91
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret	0,00	0	1 600,00
Sosiaalitalo Oy	0,00	0	6 000,00
Osuuspankki Raasepori	100,00		100,00
Kuntarahoitus Oyj	27 276,22	25 630	27 276,22
Karjaan Puhelin Oy	40 410,35	2 820	40 410,35
Karjaan TV	3 027,38	18	3 027,38
Tammisaaren TV	504,56	3	504,56
Lohjan Puhelin	5 524,97	55	5 524,97
Salon seudun puhelin	50,46	1	50,46
Pohjan näyttelyosuuskunta	840,95		840,95
Metsäliitto	30 000,00		30 000,00
Pohjan Palvelutalosaatiö	36 496,35		36 496,35
Skåldön vesiosuuskunta	500,00		500,00
Kuntien Tiera Oy	29 065,00	29 065	29 065,00
Novago Ab Oy / Yrittäjäpalvelut Oy	56 854,20	29 156	56 854,20
Raaseporin jäähalli Oy Ab	650 000,00		650 000,00
Katternö Kärnkraft Oy Ab	0,00	230	0,00
Sarastia Oy	4 375,00	25	4 375,00
KOHA Suomi Oy	3 124,55	0	3 124,55
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri	21,00	21	21,00
TVV Waltti	2 926,72	36 584	0,00
Muut osakkeet ja osuudet, yhteensä	8 650 055,87		8 654 729,15
Osakkeet ja osuudet yhteensä	31 417 496,69		40 777 942,48

Sijoitukset rahamarkkina- instrumentteihin	Lukumäärä	TP 2023	Markkinaarvo 31.12. €/kpl yhteensä	Ero
Aktia (A)	25 308	238 401,36	9,42 238 401,36	0,00
Metsä Board Oyj (B)	1 260	9 059,40	7,19 9 059,40	0,00
Reka Industrial B	100	640,00	6,40 640,00	0,00
Mandatum Oyj	100	407,00	4,07 407,00	0,00
Sampo Oyj	100	3 961,00	39,61 3 961,00	0,00
Nordea	5 062	56 826,01	11,22 56 795,64	-30,37
Sijoitukset rahamarkkina- instrumentteihin yhteensä		309 294,77	309 264,40	-30,37

7.7. Vaihtuvat vastaavat, saamiset

Saamisten erittely	TP 2023		TP 2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Raaseporin kaupunki				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Asiakassaamiset		0,00		14 502,00
Lainasaamiset	25 287 000,00	0,00	287 000,00	25 000 000,00
Muut saamiset		0,00		
Siirtosaamiset	0,00	0,00	2 000 000,00	
Yhteensä	25 287 000,00	0,00	2 287 000,00	26 014 502,00
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Asiakassaamiset		0,00		24 832,83
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	24 832,83
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Asiakassaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	25 287 000,00	0,00	2 287 000,00	26 039 334,83

7.8. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman muutokset	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki		
Peruspääoma I.I.	66 078 812,10	71 555 877,43
Peruspääoman lisäykset/vähennykset tilikauden aikana		0,00
Peruspääoma 31.12.	66 078 812,10	71 555 877,43
Arvonkorotusrahasto I.I.	795 210,58	799 746,19
Muutokset	-5 881,68	-4 535,61
Arvonkorotusrahasto 31.12.	789 328,90	795 210,58
Kiinteistörahasto	507 742,26	507 742,26
Tammisaaren 450- vuotisjuhlarahasto I.I.	97 876,41	97 876,41
Muutokset	0,00	0,00
Tammisaaren 450- vuotisjuhlarahasto 31.12.	97 876,41	97 876,41
Ekenäs seminariums minnesfond 31.12.	563,56	563,56
Yli-/alijäämä aikaisemmilta tilikausilta	3 799 107,10	810 001,20
Tilikauden yli-/alijäämä	12 296 574,82	2 989 105,90
Oma pääoma yhteensä (Raaseporin kaupunki)	83 570 005,15	76 756 377,34
Raaseporin Vesi		
Peruspääoma I.I.	9 975 546,53	9 975 546,53
Peruspääoman lisäykset tilikauden aikana		
Peruspääoma 31.12.	9 975 546,53	9 975 546,53
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 249,46	1 249,46
Yli-/alijäämä aikaisemmilta tilikausilta	6 281 957,61	5 603 087,83
Tilikauden yli-/alijäämä	4 002,61	678 869,78
Oma pääoma yhteensä (Raaseporin Vesi)	16 262 756,21	16 258 753,60

Oman pääoman muutokset	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki ja liikelaitokset		
Peruspääoma l.l.*	76 054 358,63	81 531 423,96
Peruspääoman lisäykset/vähennykset tilikauden aikana		
Peruspääoma 31.12.	76 054 358,63	81 531 423,96
Arvonkorotusrahasto l.l.	796 460,04	800 995,65
Muutokset	-5 881,68	-4 535,61
Arvonkorotusrahasto 31.12.	790 578,36	796 460,04
Kiinteistörahasto	507 742,26	507 742,26
Tammisaaren 450- vuotisjuhlarahasto l.l.	97 876,41	97 876,41
Muutokset	0,00	0,00
Tammisaaren 450- vuotisjuhlarahasto 31.12.	97 876,41	97 876,41
Ekenäs seminariums minnesfon 31.12.	563,56	563,56
Yli-/alijäämä aikaisemmilta tilikausilta	10 081 064,71	6 413 089,03
Tilikauden yli-/alijäämä	12 300 577,43	3 667 975,68
Oma pääoma yhteensä (Raaseporin kaupunki ja liikelaitokset)	99 832 761,36	93 015 130,94
Arvonkorotusrahasto	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki		
Arvonkorotusrahasto l.l.		
Maa- ja vesialueet l.l.	795 210,58	799 746,19
Muutokset	-5 881,68	-4 535,61
Maa- ja vesialueet 31.12.	789 328,90	795 210,58
Osakkeet ja osuudet 31.12.		
Arvonkorotusrahasto yhteensä (Raaseporin kaupunki)	789 328,90	795 210,58
Raaseporin Vesi		
Arvonkorotusrahasto l.l.	1 249,46	1 249,46
Maa- ja vesialueet 31.12.	1 249,46	1 249,46
Arvonkorotusrahasto yhteensä (Raaseporin Vesi)	1 249,46	1 249,46
Raaseporin kaupunki ja liikelaitokset		
Arvonkorotusrahasto l.l.		
Maa- ja vesialueet l.l.	796 460,04	800 995,65
Muutokset	-5 881,68	-4 535,61
Maa- ja vesialueet 31.12.	790 578,36	796 460,04
Osakkeet ja osuudet 31.12.	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto yhteensä (Raaseporin kaupunki ja liikelaitokset)	790 578,36	796 460,04

*) Tilinavausta on korjattu HUSin, Kärkullan ja Etevan peruspääoman (10 045 keur) ja lomapalkkavarauksen (4 576 keur) sekä Sosiaalitalo Oy:n ja Ab Det finlandssvenska kompetenscentretin (8 keur) osalta sote-uudistuksen johdosta, yhteensä -5 477,3 keur. (Valtuusto 4.12.2023 § 136)

7.9. Pakolliset varaukset

Erittely pakollisista varauksista	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki		
Pakolliset varaukset eläkkeisiin l.l.	67 300,00	67 300,00
Muutos vuoden aikana	0,00	0,00
Pakolliset varaukset eläkkeisiin 31.12.	67 300,00	67 300,00
Tiedot perustuvat Kuntien Eläkevakuutuksen laskelmiin 17.2.2020 koskien muutoksia vuonna 2019.		
Pakolliset varaukset eläkkeisiin yhteensä	67 300,00	67 300,00
Raaseporin kaupunki		
Muut pakolliset varaukset l.l.	137 968,84	138 118,84
Muutos vuoden aik. - pilaantunut maa-aines, Kronan - Tekn.ltk 16.2.2021 §27	250 000,00	-150,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	387 968,84	137 968,84
Tammisaaren valt. päätti 17.10.2005 § 17 ottaa käyttöönsä 400 000 € määrärahan Österbyn entisen kaatopaikan maisemointiin. Karjaan valt. päätti 20.6.2005 § 51 ottaa käyttöönsä 680 000 € määrärahan Bäljarsin ja Mustion entisten kaatopaikkojen maisemointiin. Tämä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaisesti. Varaus puretaan toteutuneita menoja vastaan. Österbyn ent. kaatopaikan maisemointiin tehty 2 100 000 € varaus vuonna 2010		
Muut pakolliset varaukset kaikkiaan	387 968,84	137 968,84

7.10. Vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma	01.01.2023	Uusia lainoja	Lyhennys	31.12.2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Kotimaiset talletuspankit				
Kaupunki	19 421 232,15	0,00	2 949 887,56	16 471 344,59
Raaseporin Vesi	555 555,58		222 222,22	333 333,36
	19 976 787,73	0,00	3 172 109,78	16 804 677,95
Kuntarahoitus Oy				
Kaupunki	58 607 102,00	19 000 000,00	12 990 378,00	64 616 724,00
Raaseporin Vesi	4 027 358,00	0,00	541 033,00	3 486 325,00
	62 634 460,00	19 000 000,00	13 531 411,00	68 103 049,00
Lainat julkisyhteisöiltä				
Valtio	65 855,23		22 421,40	43 433,83
Kuntien Eläkevakuutus	23 285,00		23 285,00	0,00
	82 700 387,96	19 000 000,00	16 749 227,18	84 951 160,78
Pitkäaikainen vieras pääoma, lyhennykset 2024				
Kaupunki				18 707 822,63
Raaseporin Vesi				874 366,36
				19 582 188,99
Lainat jotka lankeavat maksettaviksi 5 vuoden tai pidemmän ajan kuluttua				
			Saldo 31.12.2028	31.12.2027
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Kaupunki			3 300 866,73	13 204 900,19
Raaseporin Vesi			781 160,00	1 322 193,00
			4 082 026,73	14 527 093,19
Lainat julkisyhteisöiltä			0,00	0,00
			4 082 026,73	14 527 093,19
Lyhytaikainen vieras pääoma				
			31.12.2023	31.12.2022
Sekkitililimiitti 10 000 000 €, Osuuspankki Raasepori			0,00	0,00
Konsernitili, Osuuspankki Raasepori			839 344,37	657 823,37
Nordea (kuntatodistus)			0,00	0,00
Danske Bank Abp (kuntatodistus)			3 000 000,00	0,00
OP Yrityspankki Oyj (kuntatodistus)			10 000 000,00	0,00
Handelsbanken (kuntatodistus)			0,00	10 000 000,00
Kuntarahoitus Oy (kuntatodistus)			0,00	15 000 000,00
			13 839 344,37	25 657 823,37

7.II. Vastattavat, siirtovelat

Erittely siirtoveloista	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki		
Valtionosuusennakot		
Korkojaksotukset	252 953,72	212 260,24
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	7 241 262,29	11 665 692,61
Verojen jaksotukset		
Siirtovelat yhteensä	7 494 216,01	11 877 952,85
Raaseporin Vesi		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	229 616,81	225 126,71
Korkojaksotukset	35 538,43	10 163,86
Siirtovelat yhteensä	265 155,24	235 290,57
Yhteensä	7 759 371,25	12 113 243,42

7.12. Vastuusitomukset, vuokravastuut ja muut taloudelliset vastuut

Vastuusitoumukset	TP 2023	TP 2022
Takaussitoumukset muille		
Alkuperäinen pääoma	11 471 000,00	11 471 000,00
jäljellä oleva pääoma	4 682 238,86	5 214 236,92
Takaussitoumus / Kuntien takauskeskus		
Takausvastuu	226 525 914,00	208 070 871,00
Kattamaton takausvastuu		
Rahaston mahdollinen takausvastuu	180 320,00	120 324,00
Vastuusitoumukset	TP 2023	TP 2022
Leasingvastuut		
Danske Finance Oy Ab		
-leasingvastuu yhteensä	1 815 224,78	3 622 589,42
-maksettavaksi tuleva erä seuraavana tilikautena	761 890,79	1 202 628,36
-mistä rahoitusleasingvastuu kohdistuen kiinteistöihin	1 508 073,95	2 811 966,25
Kuntarahoitus Oyj		
-leasingvastuu yhteensä*	11 450 488,21	8 046 296,84
-maksettavaksi tuleva erä seuraavana tilikautena	934 495,62	647 387,34
-mistä rahoitusleasingvastuu kohdistuen kiinteistöihin	10 099 780,40	6 876 908,22
3 Step IT (OP-Pankki)		
-leasingvastuu yhteensä	1 051 959,57	1 306 104,76
-maksettavaksi tuleva erä seuraavana tilikautena	556 253,41	662 897,00
Muut		
-leasingvastuu yhteensä	168 044,11	118 257,45
-maksettavaksi tuleva erä seuraavana tilikautena	57 052,34	53 978,44
Muut vuokravastuut		
- muut vuokravastuut yhteensä	49 795,17	1 078 748,36
-maksettavaksi tuleva erä seuraavana tilikautena	49 795,17	190 548,36
Vuokravastuut yhteensä	14 535 512	14 171 996,83
Johdannaissopimukset	TP 2023	TP 2022
Koronvaihtosopimus I, 32066		
Sopimuksen alkamispäivä 19.2.2013		
jäljellä oleva pääoma 31.12.	0	631 596
Sopimuksen päättymispäivä 20.2.2023		
Vaihtuva korko 3 kk Euribor (pankki hoitaa)		
Kiinteä korko 1,341 % (kaupunki hoitaa)		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	465
Vakuus kaupungin kuntatodistusta vastaan		

Johdannaissopimukset	TP 2023	TP 2022
Koronvaihtosopimus 2, 50880193SA-BHCO Sopimuksen alkamispäivä 15.6.2018 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 19.II.2025 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,731 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Vakuus kaupungin kuntatodistusta vastaan	2 105 273	2 631 587
Koronvaihtosopimus 3, 108437 Sopimuksen alkamispäivä 19.II.2020 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 19.II.2025 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,801 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Vakuus kaupungin kuntatodistusta vastaan	8 000 000	8 000 000
Koronvaihtosopimus 4, 2041373/3573450 Sopimuksen alkamispäivä 29.10.2019 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 29.3.2029 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko -0,119 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Yksittäisen lainan korkoriskiltä suojautuminen	4 155 556	4 911 111
Koronvaihtosopimus 5, 58990573SA-BPBIF Sopimuksen alkamispäivä 27.2.2020 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 30.II.2027 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko -0,285 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Yksittäisen lainan korkoriskiltä suojautuminen	4 631 579	5 473 684
Koronvaihtosopimus 6, 60382962SA-BQB8H Sopimuksen alkamispäivä 25.6.2020 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 12.II.2028 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko -0,307 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Yksittäisen lainan korkoriskiltä suojautuminen	3 684 210	4 421 053
Koronvaihtosopimus 7, 3884143 Sopimuksen alkamispäivä 15.07.2023 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 16.09.2030 Vaihtuva korko 3 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,654 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Vakuus kaupungin kuntatodistusta vastaan	10 000 000	10 000 000
	1 057 698	1 493 550

Johdannaissopimukset	TP 2023	TP 2022
Koronvaihtosopimus 8, 65757809SA Sopimuksen alkamispäivä 01.08.2022 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 01.08.2030 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,154 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Suojataan lainakannan korkoriskiä	10 000 000	10 000 000
Koronvaihtosopimus 9, 63057378SA Sopimuksen alkamispäivä 01.07.2021 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 01.07.2031 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko -0,1474 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Suojataan lainakannan korkoriskiä	8 000 000 911 282	9 000 000 1 174 666
Koronvaihtosopimus 10, 63420239SA Sopimuksen alkamispäivä 01.04.2025 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 02.04.2035 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,557 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Suojataan tulevan lainakannan korkoriskiä	0 0	20 000 000 4 008 651
Koronvaihtosopimus 11, 66249827SA Sopimuksen alkamispäivä 02.02.2026 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 02.02.2036 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,731 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Suojataan tulevan lainakannan korkoriskiä	15 000 000 2 188 521	15 000 000 2 714 302
Koronvaihtosopimus 12, 70775375SA Sopimuksen alkamispäivä 01.04.2024 Jäljellä oleva pääoma 31.12. Sopimuksen päättymispäivä 02.06.2031 Vaihtuva korko 6 kk Euribor (pankki hoitaa) Kiinteä korko 0,5412 % (kaupunki hoitaa) Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) Suojataan tulevan lainakannan korkoriskiä	25 000 000 2 969 038	0 0
Muut taloudelliset vastuut		

Kaupunginhallitus päätti 28.11.2022 § 441 että Raaseporin kaupunki osallistuu ammattikorkeakoulun Yrkeshögskolan Novian energiasiirtymään ja kiertotalouteen liittyviin hankkeisiin enintään 100 000 eurolla/vuosi sekä Sairaanhoidaja 2027 -kehittämishankkeeseen enintään 50 000 eurolla/vuosi vuosina 2023-2027. Kaupungin maksuosuuden ehtona on, että kyseiset kaksi hanketta toteutetaan hankesuunnitelman mukaisesti.

7.13. Palkkamenojen kehitys

Palkkakustannusten kehitys (verotilityksen muk.)	TP 2023	TP 2022	
Palkat päätoimesta			
Raaseporin kaupunki	48 751 021	74 157 618	
Raaseporin Vesi	1 130 813	1 030 885	
Palkat sivutoimesta			
Raaseporin kaupunki	32 975	38 062	
Raaseporin Vesi	423	2 098	
Luontoisedut			
Raaseporin kaupunki	411 872	346 058	
Raaseporin Vesi	240	240	
Eläkkeet			
Raaseporin kaupunki	0	0	
Raaseporin Vesi	0	0	
Työkorvaukset	27 829	2 692 451	
Lähdeveronalaiset palkat	0	0	
Palkkamenot yhteensä	50 355 173	78 267 412	
Henkilöstökulut	TP 2023	TP 2022	+/- %
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	49 873 161,28	76 434 799,48	-34,8
Palkkoihin liittyvät korvaukset	-630 959,57	-1 515 108,78	-58,4
	49 242 201,71	74 919 690,70	-34,3
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	9 754 905,14	16 245 321,48	-40,0
Muut henkilösivukulut	1 804 995,31	2 910 448,42	-38,0
Tuloslaskelman mukaan yhteensä	60 802 102,16	94 075 460,60	-35,4
Aktivoidut henkilöstökulut	25 285,77	34 291,15	-26,3
Henkilöstökulut yhteensä	60 827 387,93	94 109 751,75	-35,4

7.14. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki		
Palkat ja palkkiot	48 755 139,31	75 407 080,84
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	9 534 591,89	16 042 320,96
Muut henkilösivukulut	1 765 883,97	2 871 934,57
Henkilöstökorvaukset	-600 060,22	-1 482 273,19
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan	59 455 554,95	92 839 063,18
Raaseporin Vesi		
Palkat ja palkkiot	1 118 021,97	1 027 718,64
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	220 313,25	203 000,52
Muut henkilösivukulut	39 111,34	38 513,85
Henkilöstökorvaukset	-30 899,35	-32 835,59
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan	1 346 547,21	1 236 397,42
Eliminoinnit		
Raaseporin Vesi	0,00	-35,77
Yhteensä	0,00	-35,77
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	60 802 102,16	94 075 424,83
Aktivoidut henkilöstökulut		
Raaseporin kaupunki		
Raaseporin Vesi	25 285,77	34 291,15
Yhteensä	25 285,77	34 291,15
Henkilöstökulut yhteensä sis. aktivoidut kulut	60 827 387,93	94 109 715,98

7.15. Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Ab	TP 2023	TP 2022
tilintarkastuspalkkiot	34 073,71	27 354,52
tilintarkastajien antamat lausunnot	3 240,00	2 680,00
tilintarkastuslautakunnan sihteerinä toimiminen	5 476,93	7 357,68
muut palkkiot	26 603,20	5 000,00
Yhteensä	69 393,84	42 392,20

7.16. Muut liitetiedot

1. Pysyviin vastaaviin kuuluvan omaisuuden, eli omaisuuden, jonka poistot on aloitettu ennen 1.1.2009, osalta noudatetaan kunkin entisen kunnan poistosuunnitelmia, ja 1.1.2009 jälkeen aktivoidun omaisuuden suhteen noudatetaan Raaseporin poistosuunnitelmaa. Suunnitelmaa on tietyin osin muutettu ja täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksellä 20.5.2013 sekä 4.10.2021.
2. Kaupungilla on seuraavat sopimukset, jotka koskevat maankäyttöä, suunnitteluvarauksia sekä esisopimuksia, joihin sisältyy taloudellisia velvoitteita:

Fiskars Oyj, sopimus kunnallistekniikan rakentamisesta, 26.4.2011, ei maankäyttömaksua, vuosittainen infran rakentaminen, joka rahoitetaan kaupungin investointitalousarviosta. Rakennuttamisohjelma päivitetään vuosittain. Infran rakennuttaminen on jatkunut 12 vuotta. Vuoden 2023 aikana tehtiin suunnittelu- ja rakennuttamisohjelman mukaisia töitä, jolloin toteutuma oli 137 886,31 euroa. Töitä ovat esimerkiksi Hälleforsintien katusuunnitelman laatiminen, Suutarinmäen tukimuurin suunnittelu, Peltorivin sillan saneerauksen loppuun saattaminen ja Gästerbyntien sillan kaiteen kunnostaminen. Sopimus on täytetty, kun asemakaava on toteutunut.

Kauppasatama, kaava voimaan 1.6.2018. Asemakaavan toteuttaminen ei ole käynnistynyt alkuperäisen toimijan vetäytyttyä hankkeesta. Kaupunki on tehnyt tontti-/suunnitteluvaraussopimuksia lähes samalle alueelle uuden toimijan kanssa vuoden 2020 aikana. Sopimusta on pidennetty 2022.

Kauppasatama, mahdolliset rakentamista edeltävät kustannukset pilaantuneiden maa-ainesten poisviennistä tontilta (710-5-50-7, 23.II.2015 päivätyn kauppakirjan ehtojen mukaisesti). Ei menoja vuoden 2023 aikana.

Billnäsin ruukki, kaavahanke 7659. Maankäyttösopimus 28.8.2015, maankäyttömaksu peritty aiemmin, kaupunki on sitoutunut alueen katujen ja kevyen liikenteen väylien parantamiseen vuosittaisen rakennuttamisohjelman mukaisesti. Ei menoja vuoden 2023 aikana. Asemakaavan toteuttamista jatketaan tulevana vuosina hyväksytyjen rakennuttamisohjelmien mukaisesti.

Asemakaavamuutos Västra Nylands yrkesskolan alueelle, kaavahanke 7691 (Kustregionens utbildningsfastigheter), maankäyttösopimus 18.3.2015, kaupungin velvoitteet katujen rakentamisesta ovat sidoksissa myönnettyihin rakennuslupiin. Maankäyttömaksu on laskutettu kokonaisuudessaan. Talousarviovaroja ei ole käytetty vuonna 2023. Menoja ei ole odotettavissa tulevan vuoden aikana.

Knipnäsin vanha sairaala viereisine alueineen, asemakaavamuutos (7786), Rentto Oy (tai perustettava), esisopimus 21.12.2020 on päättynyt. Kaupunki selvittää kaavoituksen yhteydessä mahdollisuutta rakentaa uusi liittymä Baggöntieltä myydylle kiinteistölle. Neuvottelut esisopimuksen jatkamisesta on käyty vuoden 2023 aikana.

Räväs, Näätäkuja, kaavahanke 7793, maankäyttösopimus tehty 22.9.2021. Näätäkujan jatkon rakentaminen. Asemakaava on saanut lainvoiman 26.11.2021. Ei menoja talousarviovuonna 2023. Vuonna 2023 on laskutettu 55 000 euron maankäyttömaksu.

Seminaaripuiston (kaavahanke 7798) maankäyttösopimus hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 23.5.2022. Sopimuksen mukaan (ei vielä allekirjoitettu) kaupunki vastaa kaava-alueen infrastruktuurin rakentamisesta. Vastikkeeksi maanomistaja luovuttaa kaupungille maksutta asemakaavassa katu- ja puistoalueiksi osoitetut alueet. Talousarviovaroja ei käytetty vuonna 2022.

3. Kaupungilla on yhteensä neljä rahoitusleasingsopimuksella vuokrattua kiinteistöä. Lisäksi rahoitusleasingia hyödynnetään kaupungin ajoneuvojen, it:n ja muiden hankintojen kohdalla.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokratuista kiinteistöistä kolme vuokrataan Danske Finance Oyj:ltä ja yksi Kuntarahoitus Oyj:ltä.

Danske Finance Oyj:ltä vuokratut kiinteistöt ovat Villa Anemone Karjaalla, Karjaan senioriasunnot ja kiinteistö psykiatria ja mielenterveyshoidolle Tammissaarella. Kaikkien kolmen kiinteistöjen leasingsopimukset päättyvät 30.6.2026.

Lisäksi kaupungilla on leasingsopimus Danske Finance Oyj:n kanssa koskien Tammissaareen suunniteltua vanhusten asumista. Kaupunginhallitus on vuonna 2023 päättänyt irtisanoa sopimusta koska kaupunki ei tule rakentamaan suunniteltua vanhusten asumista.

Kuntarahoitus Oyj:ltä vuokrattu kiinteistö on kaupungintalo Tammissaarella. Leasingaika päättyy vuonna 2042. Leasingsopimuksen korkoehdot tarkistetaan vuonna 2029.

Edellä mainittujen neljän kiinteistön yhteenlaskettu leasing- ja jäännösarvovastuu 31.12.2023 on 28 756 301 euroa.

7.17. Luettelo käytetyistä kirjanpitoKirjoista ja tositteista

Päiväkirja

Pääkirja

Tuloslaskelma

Tase

Kirjanpitoerittelyt

Käytetyt tosittelajit

Raaseporin kaupunki

		tositenumerot
001	Avaava tase	000001 - 000047
002	Muistiotositteet	004001 - 004917
009	Käyttöomaisuus	009001 - 009012
015	Tiliotetapahtumat	015001 - 015377
030	Palkat	030001 - 030074
047	Ostoreskontra, suoritukset	047001 - 049265
100	Myyntireskontra, talousosasto	100001 - 100439
210	Ostoreskontra, Rondo R8	210001 - 240161
360	Myyntireskontra, musiikkiopisto	520001 - 521180
400	Myyntireskontra, kansalisopisto	540001 - 541509
430	Myyntireskontra, koulutoimisto	430001 - 430347
450	Myyntireskontra, sis.palv.muut	450001 - 450731
460	Sisäinen laskutus	460001 - 468544
500	Myyntireskontra, museotoiminta	500001 - 500150
510	Myyntireskontra, kultturitoiminta	511001 - 511003
540	Myyntireskontra, päivähoido	400001 - 404821
550	Myyntireskontra iltapäivähoido	116001 - 117295
560	Myyntireskontra, liikuntatoiminto	560001 - 560852
600	Myyntireskontra, yhdyskuntatekn.	600001 - 603465
700	Myyntireskontra, vuokrat	700001 - 703128
801	Myyntireskontra, suoritukset	800001 - 801880

Raaseporin Vesi

		tositenumerot
001	Tilinavaus	000001 - 000010
002	Muistiotositteet	002001 - 002106
009	Käyttöomaisuus	009001 - 009012
013	Sonet varasto, Tammisaari	013060 - 013171
015	Tiliotetapahtumat	015001 - 015251
030	Palkat	030001 - 030056
047	Ostoreskontra, suoritukset R8	049001 - 049250
210	Ostosreskontra, Rondo R8	210001 - 21248
601	Myyntireskontra, suoritukset	600001 - 600566
800	Myyntireskontra, vesilaskutus Komartek	800001 - 827212
810	Myyntireskontra, muu työlaskutus	860001 - 860348

8. KONSERNITILIPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä menetelmät

Konsernin sisäiset liiketapahtumat ja tuet

Konserniyhteisöjen sisäiset tulot ja menot sekä saatavat ja velat on eliminoitu. Konserniyhteisöjen ja kunnan osaomistamien kuntayhtymien sisäiset menot ja tulot on myös eliminoitu lukuunottamatta pienet tapahtumat jotka eivät vaikuttaisi mainittavasti konsernitilinpäätöksen sisältöön. Olennaiset sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisten omistusten eliminointi

"Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenomenetelmällä."

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelman mukaiset poistot

Tytäryhteisöjen poistosuunnitelmia on sovellettu sellaisinaan konsernissa vuodesta 2014 lähtien. Poistot on sovitettu yhtiön harjoittamaan toimintaan ja noudattavat täten konsernin laskentatoimiperiaatteita.

Poistoerot ja varaukset

"Poistoerot ja varaukset tytäryhteisöjen taseissa on konsernitaseessa jaettu omaan pääomaan ja piilevään verovelkaan ja muutokset niissä on konsernituloslaskelmassa jaettu piilevään verovelkaan ja tilikauden tulokseen. "

Tietojen vertailu edellisvuotisiin

Verrattaessa tilikauden 2023 tietoja tilikauden 2022 tietoihin on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on siirtynyt Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen (katso 7.1.). Näin ollen HUS-, Kärkulla- ja Eteva-kuntayhtymät eivät kuulu konserniin vuodesta 2023 alkaen.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot

	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki yhteensä (sis. valm omaan käyttöön 2020) (katso 7.2.)	23 471	33 418
Liikevaihto		
Kuntayhtymät	3 638	81 046
Raaseporin Energia Oy + muut yhteisöt	29 822	26 924
Vuokra- sekä muut kiinteistötulot kiinteistöyhtiöissä	3 573	3 174
Eliminoinnit konsernissa		
Raaseporin kaupunki	-554	-442
Kiinteistöyhtiöt	-138	-210
Kuntayhtymät	-24	-1 837
Raaseporin Energia Oy + muut yhtiöt	-5 398	-5 209
Yhteensä	54 392	136 864

Satunnaiset tuotot ja kulut

	TP 2023	TP 2022
Satunnaiset tuotot		
Karjaan teollisuuskiinteistöt Oy:n ja Raaseporin vuokra-asunnot Oy:n fuusioitumisen voitto.	91	0
Yhteensä	91	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot

	TP 2023	TP 2022
Raaseporin kaupunki	katso 7.3.	
Myyntivoitot		
Raaseporin Energia Oy	0	41
Karjaan Teollisuuskiinteistöt Oy	0	
Kuntayhtymät		
maa- ja vesialueista	0	18
rakennuksista	0	10
muut	0	163
Myyntivoitot yhteensä	0	253
Myyntitappiot		
Raaseporin Energia Oy	0	67
Kuntayhtymät	1	12
Myyntitappiot yhteensä	1	79

Tasetta koskevat liitetiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	Aineettomat oikeud. ja muut pitkäaik.menot.	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja irtaimisto	Muut aineelliset hyöd.	Ennakkomaksut ja kesken-er. hank.	
Poistamaton hankintameno I.I.	1 588	20 637	81 336	53 407	25 659	10 759	5 173	196 971
lisäykset tilikaudella	209	294	3 761	4 054	4 524	833	8 067	21 533
rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	210	276	0	0	0	486
vähennykset tilikauden aikana	0	63	531	19	0	0	130	743
siirrot erien välillä	0	0	2 400	1 064	0	0	-3 464	0
tilikauden poisto	213	0	4 245	4 140	2 272	691	0	11 349
arvonlennukset ja yhtiöittämistuloksen eliminointi	0	0	69	0	0	0	0	69
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 584	20 868	82 442	54 090	27 910	10 901	9 647	205 858
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0
Lisäpoistot konsernitilinpäätöksessä	0	0	0	0	0	0	0	0
Konsernitilinpäätös 31.12.	1 584	20 868	82 442	54 090	27 910	10 901	9 647	205 858

Sijoitukset

	Sijoitukset			Muut laina- ja muut saamiset		Yhteensä
	Kunta-yhtymän- osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Muut laina- saamiset	Muut saamiset	
Poistamaton hankintameno I.I.	0	0	10 565	394	19	10 978
lisäykset tilikaudella	0	0	244	0	24	268
rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0
vähennykset tilikauden aikana	0	0	8	27	10	45
siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
tilikauden poisto	0	0	0	0	0	0
arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	0	10 801	367	33	11 201
Arvonkorotukset						
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	0	0	0

Tytär yhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusos.	Konsernin omistusos.	Kuntakonsernin osuus		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta / tapp.
Tytär yhteisöt						
KOy Karjaan vuokra-asunnot	Raasepori	100 %	100 %	1 951	1 773	0
KOy Dönsby	Raasepori	100 %	100 %	319	3 255	0
KOy Pohjantie	Raasepori	100 %	100 %	234	2 108	0
Raaseporin Vuokra-asunnot Oy	Raasepori	100 %	100 %	228	79	128
Raaseporin Energia Oy	Raasepori	100 %	100 %	19 526	36 252	206
KOy Bäljarsinpuisto	Raasepori	86,2 %	86,2 %	16	127	0
Raaseporin Kehitys Oy	Raasepori	100 %	100 %	532	0	-1
			Yhteensä	22 806	43 594	333
Kuntayhtymät						
Uudenmaan Liitto	Helsinki	2,68 %	2,68 %	37	87	-1
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Lohja	7,88 %	7,88 %	3 432	1 222	24
Västra Nylands Folkhögskola	Raasepori	56,255 %	56,255 %	514	129	-54
			Yhteensä	3 982	1 438	-32
Muut omistusyhteis- yhteisöt (ei yhdistetty)						
Pohjan Palveluasuntosäätiö	Raasepori					

Saamisten erittely

	TP 2023	TP 2022
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	369	396
Muut saamiset		
Raaseporin kaupunki	0	0
Kuntayhtymät	10	10
Raaseporin Energia Oy + muut yhtiöt	359	386
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	9 227	17 875
Myynti- ja muut saamiset		
Raaseporin kaupunki	3 293	5 751
Kiinteistöyhtiöt	107	74
Kuntayhtymät	59	6 205
Raaseporin Energia Oy + muut yhtiöt	5 029	4 580
Siirtosaamiset	739	1 265
Yhteensä	9 596	18 271

Lyhytaikaisiin saamiin sisältyvät oleelliset siirtosaamiset	TP 2023	TP 2022
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	9 227	17 875
joista siirtosaamisia	739	1 265
joista Raaseporin kaupunki	578	48
muut oleelliset siirtosaamiset konsernissa		
KELA korvaukset työterveyshoidosta	1	126
kuntayhtymien projektisaamiset	5	23

Oman pääoman muutokset	TP 2023	TP 2022
Peruspääoma I.I.	66 079 x)	71 556
Lisäykset	2	0
Vähennykset	0	0
Peruspääoma 31.12.	66 081	71 556
Arvonkorotusrahasto I.I.	796	801
Lisäykset	0	0
Vähennykset	5	5
Arvonkorotusrahasto 31.12.	791	796
Muut rahastot I.I.	1 228 xx)	1 557
Lisäykset	0	6
Vähennykset	7	0
Muut rahastot 31.12.	1 221	1 563
Yli-/alijäämä aikaisemmilta tilikausilta	13 709	6 278
Tilikauden yli-/alijäämä	14 154	7 412
Oma pääoma yhteensä	95 956	87 605

x) Tilinavausta on korjattu HUSin, Kärkullan ja Etevan peruspääoman (10 045 keur) ja lomapalkkavarauksen (4 576 keur) sekä Sosiaalitalo Oy:n ja Ab Det finlandssvenska kompetenscentretin (8 keur) osalta sote-uudistuksen johdosta. (Valtuusto 4.12.2023 § 136)

xx) Tilinavausta on korjattu HUSin ja Etevan rahastojen (317 keur) osalta sote-uudistuksen johdosta ja Karjaan teollisuuskiinteistöjen rahastojen (18 keur) osalta 31.12.2023 johtuen fuusioitumisesta Raaseporin vuokra-asunnot Oy:n kanssa.

Erittely pakollisista varauksista		TP 2023	TP 2022
Varaukset eläkkeisiin			
	Raaseporin kaupunki (katso 7.9.)	67	67
	Muut	0	14
		67	81
Muut varaukset			
	Raaseporin kaupunki (katso 7.9.)	388	138
	Muut		
	potilasvahinkovakuutus	0	989
	muut	0	32
		388	1 159
Varaukset yhteensä		455	1 240

Muiden velkojen erittely		TP 2023	TP 2022
Pitkäaikaiset yhteensä		83 513	107 499
Liittymismaksut			
	Raaseporin kaupunki	5 345	5 176
	Kuntayhtymät	0	0
	Raaseporin Energia Oy	5 029	5 015
Laskennalliset verovelat			
	Raaseporin Energia Oy	1 193	1 080
	Kiinteistöyhtiöt	1 017	912
	Kuntayhtymät	0	40
Muut velat			
	Raaseporin kaupunki	65 423	66 020
	Kiinteistöyhtiöt	4 652	5 303
	Kuntayhtymät	851	23 955
	Raaseporin Energia Oy + muut yhtiöt	3	
Lyhytaikaiset yhteensä		58 800	96 271
Yhteensä		142 313	203 770

Erittely lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan sisältyvistä olennaisista siirtovelosta		TP 2023	TP 2022
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		58 800	96 271
joista siirtovelkoja		9 108	22 664
joista Raaseporin kaupunki (katso 7.II)		8 042	13 687
muut lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan sisältyvät siirtovelat			
	palkkojen ja henkilösivukustannusten jaksotukset	532	7 341
	korkojaksotukset	64	48
	muut menojäämät	637	1 560

Erittely konserniyhtiöiden vastuusitoumuksista sekä leasingvastuista		TP 2023	TP 2022
Vastuusitoumukset eritelty yritysten omien tilinpäätösten mukaisesti.			
Kiinnitettyt velkakirjat			
	rakennukset	11 940	11 940
	rakennusten vuokraoikeudet	6 570	6 570
Vuokravastuut			
	joista Raaseporin kaupunki (katso 7.12.)	724	13 794
		50	1 080
Leasingvuokrasopimusvastuut			
	joista Raaseporin kaupunki (katso 7.12.)	14 497	14 529
		14 485	13 093
Erittelemättömät sekä muut vastuusitoumukset		411	4 492
Raaseporin kaupungin takaus konserniyhtiöille		1 278	1 407

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset 31.12.2023

Kuntayhtymä	Tasearvo 01.01.	%	Lisäykset tili- kaudella	Väh. tili- kaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspää- omasta	Ero
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus	976 026,12	7,88 %			976 026,12	1 034 916,48	-58 890,36
Västra Nylands Folkhögskola	379 018,88	56,255 %			379 018,88	379 018,01	0,87
Uudenmaan Liitto	1 771,03	2,68 %			1 771,03	2 726,30	-955,27
	1 356 816,03				1 356 816,03	1 416 660,79	-59 844,76

9. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Raaseporin kaupungin kaupunginhallitus 25. maaliskuuta 2024

Anita Westerholm
puheenjohtaja

Linnéa Henriksson
II varapuheenjohtaja

Roy Hellén

Johan Berglund

Harri Burtsov

Jan-Mikael Ekholm

Camilla Grundström

Ulf Heimberg

Mikael Nylund

Annika Prähl

Kati Sointukangas

Petra Theman
kaupunginjohtaja

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Raasepori 7. toukokuuta 2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Helge Vuoti
JHT, HT

RASEBORG
RAASEPORI

RASEBORG
RAASEPORI

RAASEPORI.FI

~~~~~
TILINPÄÄTÖS 2023
Raaseporin Vesi

SISÄLLYS

I. Toimintakertomus vuodelle 2023	1
I.1. Toimintaidea ja visio	1
I.2. Vesilaitoksen johtajan katsaus	2
I.3. Organisaatio ja henkilöstö	3
I.4. Talous	5
I.5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	6
I.5.1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen	6
I.5.2. Riskien ja epävarmuustekijöiden arviointi	6
I.6. Vedenhankinta	8
I.7. Vedenjakelu ja viemärointi	10
I.8. Jäteveden puhdistaminen	11
I.9. Hulevesien käsittely	14
I.10. Laajennukset ja saneeraukset	15
2. Tuloslaskelma	16
3. Tase	17
4. Toiminnan yhteenveto	19
5. Investoinnit 2023	24
6. Rahoituslaskelma	25
7. Tilinpäätöksen liitetiedostot	26
7.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	26
7.2. Toimintatuotot	26
7.3. Satunnaiset erät sekä pysyvien vastaavien myyntivoitot	26

7.4. Pysyvien vastaavien muutokset	26
7.5. Vaihtuvat vastaavat, saamiset	28
7.6. Oma pääoma	28
7.7. Vieras pääoma	28
7.8. Lainat jotka lankeavat maksettavaksi 5 vuoden tai pidemmän ajan kuluttua	29
7.9. Vastattavat, siirtovelat	29
7.10. Henkilöstön määrä	29
7.11. Henkilöstökulut	29
7.12. Käytettyjen kirjanpitokirjojen ja tositteiden luettelo	30
8. Huleveden eriytetty tilinpäätöslaskelma	31
8.1. Eriytetty tuloslaskelma	31
8.2. Eriytetty tase	32
8.3. Eriytetty rahoituslaskelma	34
9. Eriytettyjen tilinpäätöslaskelmien liitetiedot	35
9.1. Arvostus- ja jaksotusperiaattet ja -menetelmät	35
9.2. Pysyvien vastaavien muutokset	35
10. Allekirjoitukset	36

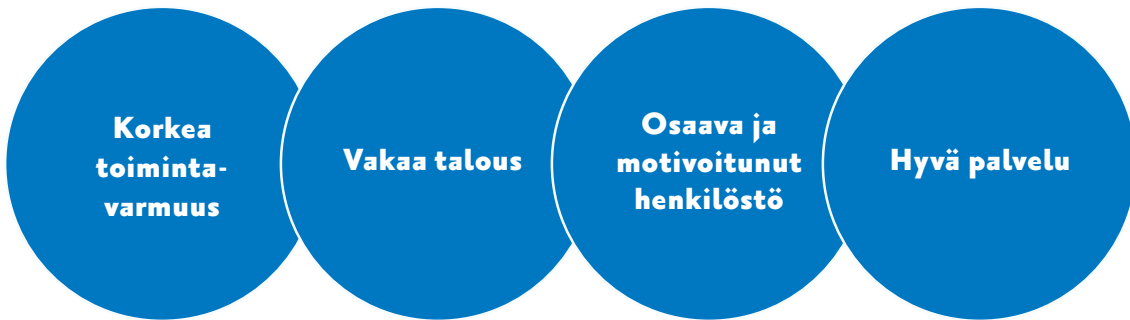
I. TOIMINTAKERTOMUS VUODELLE 2023

I.1. Toimintaidea ja visio

Raaseporin Vesi -liikelaitos huolehtii vesihuollosta Raaseporin valtuuston määräämällä toiminta-alueella, joka ulottuu Bromarvista Mustioon ja Skåldöstä Fiskariin.

Vesihuoltoon kuuluu talousveden tuotanto ja jakelu sekä jäteveden käsittely. Talousvesi pumpataan ja jaetaan asiakkaillemme alueella hajallaan olevasta kahdestatoista vedenottamosta. Jätevedet kerätään ja puhdistetaan keskitetysti Skeppsholmenin (Tammisaari) ja Karjaan-Pohjan (Åminnefors) puhdistamoissa tai paikallisesti Bromarvin puhdistamossa.

Toimintamme periaatteena on

Kehitämme toimintaamme asiakkaiden tarpeiden sekä Raaseporin kaupungin kehityksen mukaan. Haluamme tarjota asiakkaillemme hyvää talousvettä ja puhdistaa jätevedet tehokkaasti.

- Kehitämme ammattitaitoamme.
- Tuemme oikeudenmukaista ja kannustavaa palkkapolitiikkaa.
- Teemme Raaseporin vesihuoltoa koskevia aloitteita.
- Parannamme
  - * tekniikkaamme kestäväällä tavalla
  - * kustannustietoisuuttamme
  - * riskienhallintaa

1.2. Vesilaitoksen johtajan katsaus

Raaseporin Vesi -liikelaitoksen toimintavuosi sujui hyvin. Vedenhankinta, vedenjakelu, viemärointi ja jäteveden käsittely toimivat kokonaisuutena ottaen erinomaisesti. Puhdistamojen puhdistettu jätevesi täytti vaatimukset, ja jaettu talousvesi oli erittäin laadukasta.

Muuttunut maailmantilanne vaikutti liikelaitoksen toimintaan lähinnä kahdella tavalla. Talous heikkeni käyttökustannusten noustessa ja veden kulutuksen laskiessa kulutustottumusten muuttuessa. Lisäksi maailmantilanne on lisännyt valmiuden painotusta, jolloin toimivalla vesihuollolla on kaikissa tilanteissa suuri rooli. Näin ollen Raaseporin Vedessä on vuonna 2023 keskitytty valmiuteen, joka on sisältänyt myös henkilöstöresurssit ja materiaalien saatavuuden.

Nykyisen johtoverkon pitkäaikainen saneerausohjelma vuosille 2023–2030 valmistui vuonna 2022. Johtojen saneerauksiin investoitiin enemmän vuonna 2023. Myös tulevana vuosina toimintaa hallitsevat kyseisen saneerausohjelman aiheuttamat toimenpiteet.

Johtoverkon investointien lisäksi on saneerattava ja investoitava myös muuhun tekniikkaan, muun muassa pumppaamoihin, vedenottamoihin ja puhdistamoihin. Tätä käyttötekniikkaa varten laaditaan saneerausohjelma ensi vuonna. Tarvittavien investointien tekeminen edellyttää hyviä taloudellisia päätöksiä, joilla varmistetaan sekä hyvä maksuvalmius että kestävä talous pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä investoinnit johtoverkkoon ja käyttötekniikkaan merkitsevät korkeampia kustannuksia, mutta pitkällä aikavälillä nämä investoinnit johtavat pienempiin käyttökustannuksiin ja kestävämpään toimintaan.

Investoinneilla ei pyritä pelkästään hyvän vesihuollon ja kestävämmän talouden ylläpitämiseen, vaan myös vesilaitoksen toiminnan muuttamiseen entistä ympäristöystävällisemmäksi. Raaseporin Vesi on viime vuosina investoinut Skeppsholmenin puhdistamon ja Karjaan–Pohjan puhdistamon aurinkopaneelleihin voidakseen käyttää ympäristöystävällisempää sähköä. Raaseporin Veden johtokunta päätti vuonna 2023 investoida Koivuniemen vedenottamon kokonaissaneeraukseen. Uudistettu vedenottamo käsittelee vedet ilman kemikaaleja, mikä on sekä ympäristöystävällisempää että taloudellisempaa. Jatkossa investoimme myös vaihtoehtoihin lämmitysmenetelmiin öljylämmityksestä luopumiseksi.

Raaseporin Veden toiminnan haasteena on viemäriverkostoon suuri hulevesimäärä, jonka vähentäminen vaatii merkittäviä ja pitkän aikavälin toimia. Tämän vuoksi on hyvin tervetullutta, että Raaseporin kaupunki käynnisti vuonna 2023 hankkeen koko kaupunkia koskevan hulevesisuunnitelman laatimiseksi.

Raaseporin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoonpanossa ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2023 aikana. Johtokunnan jäsenet ovat aktiivisia, ja he haluavat edelleen kehittää liikelaitoksen toimintaa hyvän vesihuollon takaamiseksi myös jatkossa. Haluan kiittää koko johtokuntaa hyvästä yhteistyöstä!

Raaseporin Veden koko henkilöstö ansaitsee myös suuren kiitoksen hyvästä työstä vuonna 2023! Yhteisen vastuullisen työmme tuloksena asiakkaille toimitetaan päivittäin puhdasta ja hyvää talousvettä ja jätevedet käsitellään tarkoituksenmukaisesti koko vuorokauden.

Raaseporissa 19.2.2023

Klara Eklund
vesilaitoksen johtaja

1.3. Organisaatio ja henkilöstö

Raaseporin Vedellä oli vuoden lopussa 21 kokoaikaista ja 2 osa-aikaista työntekijää. Kuukausipalkkalaisia oli 20 ja tuntipalkkalaisia 3.

Kuluneena vuotena järjestettiin joitakin koulutuksia, muun muassa esihenkilöasemassa olleet osallistuivat Raaseporin kaupungin johtajakoulutukseen. Kaksi työntekijää palkattiin ja kaksi työntekijää lopetti vuoden aikana. Kesäksi palkattu työntekijä toimi apuasentajana. Syksyllä meillä oli lvi-asentaja oppisopimuskoulutuksessa. Henkilöstön sairauspoissaolot olivat suhteellisen korkeat eri syistä johtuen.

Raaseporin kaupungissa on valmisteltu organisaatiouudistusta vuoden aikana, ja myös Raaseporin Vesi-liikelaitoksessa on valmisteltu organisaatiouudistusta. Päätös vuonna 2024 voimaan tulevasta organisaatiouudistuksesta tehtiin johtokunnan joulukuun 2023 kokouksessa.

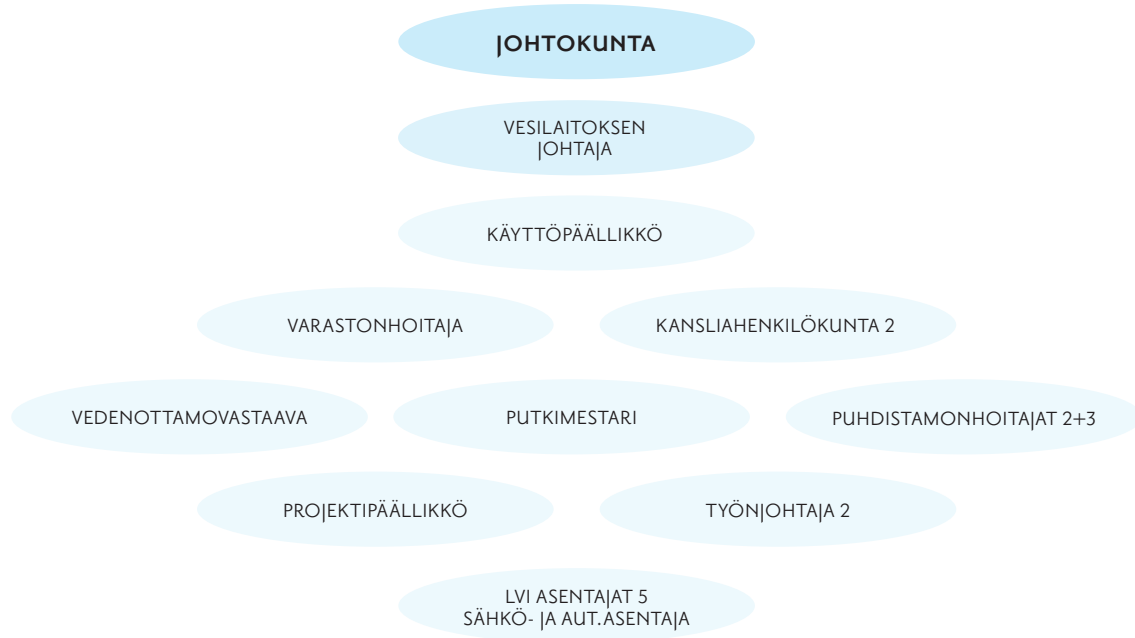
Henkilöstön keski-ikä on 47 vuotta. Alla olevasta taulukosta näkyvät työntekijöiden ikäjakauma sekä jako kuukausi- ja tuntipalkkalaisiin:

IKÄJAKAUMA	Kuukausipalkka	Tuntipalkka	Yhteensä
20–29	4	–	4
30–34	1	–	1
35–39	1	–	1
40–44	1	–	1
45–49	3	–	3
50–54	4	1	5
55–59	–	2	2
60–64	4	–	4
YHTEENSÄ	18	3	21

Kahta osa-aikaista työntekijää (5 %) ei ole huomioitu em. ikäjakaumassa.

ORGANISAATIOKAAVIO

Kuvio I

Kahdella puhdistamonhoitajalla on työnjohtovastuu. Henkilöstö on työskennellyt yhdessä vuorossa; päivystys on toiminut työajan ulkopuolella.

Johtokunnan kokoonpano 31.12.2023

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
puheenjohtaja Werner Orre	Michael Nyberg
varapuheenjoht. Kimmo Koivunen	Kukka-Maaria Luukkonen
Niklas Weckman	Sven Holmberg
Pia Franzén	Linnéa Henriksson
Lea Adolfsson	Britt-Marie Granström
Monika Fagerholm	Jouni Stordell
Leo Puhakka	Harri Burtsov

Jan-Mikael Ekholm on kaupunginhallituksen edustaja.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa.

1.4. Talous

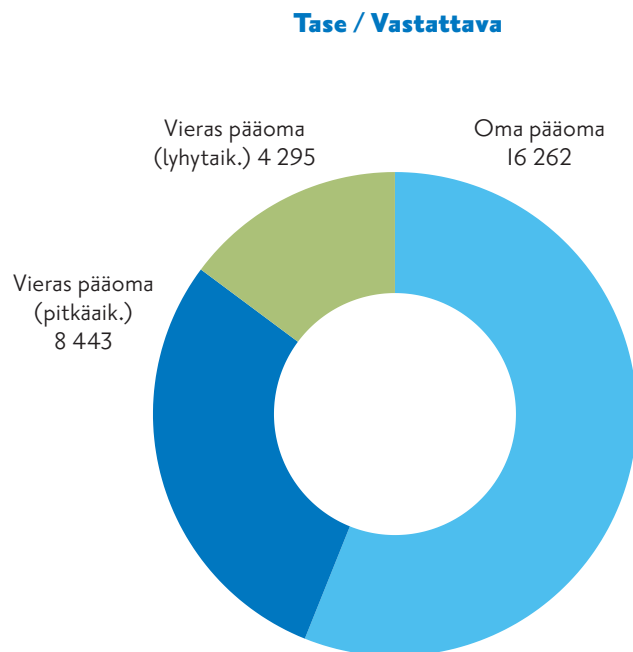
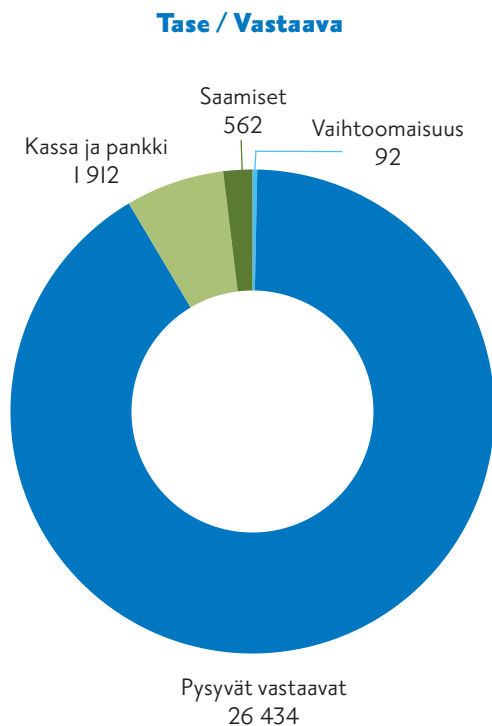
Vedenmyynti oli 1 253 223 m³ ja liikevaihto 6 147 815 euroa.

Vuoden ylijäämä on 4 003 euroa.

Talousarvion mittareihin verrattaessa voidaan todeta, että 4,98 euron/m³ tuotot ylittävät talousarvion 12 sentillä, kun taas 3,18 euron/m³ menot ylittävät sen 51 sentillä.

4 003 euron ylijäämä siirretään liikelaitoksen taseessa tilikauden ylijäämä-/alijäämätilille kohtaan oma pääoma.

Raaseporin Veden tuotto kaupungille	598 533 euroa
Korkokulut	165 717 euroa
Pitkäaikainen vieras pääoma	8 442 989 euroa

1.5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

1.5.1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen

Raaseporin Vesi -liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutettu viranomaisten vaatimusten, muiden keskeisten suuntaviivojen sekä kaupungin ohjausasiakirjojen mukaisesti.

Liikelaitoksen toimintaa valvovat talousveden osalta Eteläkärjen ympäristöterveys ja aluehallintovirasto sekä jätevesien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Toiminta noudattaa ympäristölupaa ja hyväksyttyä valvontatutkimusohjelmaa. Liikelaitos raportoi viranomaisille kuukausittain. Vuonna 2023 toiminta toimi kokonaisuudessaan hyvin: jaettu talousvesi täytti asetetut vaatimukset ja myös puhdistamojen jäteveden käsittelyvaatimukset täyttyivät suurelta osin, lukuun ottamatta Skeppsholmenin puhdistamon typen poistoa, joka ei muutamassa näytteenotossa täyttänyt typen puhdistamiselle asetettuja vaatimuksia.

Raaseporin Veden päätöksenteossa on noudatettu kaupungin hallintosääntöä ja muita ohjausasiakirjoja. Hankinnat on tehty kaupungin hankintaohjeen mukaisesti. Kaikille maksuille on nimetty vastuuhenkilöt (hyväksyjät) ja tarkastajat, ja kaikilla investointihankkeilla on ollut nimetyt vastuuhenkilöt. Nykyisiä sopimuksia on noudatettu ja valvottu. Reklamaatiot poikkeamista on tehty mahdollisimman pian.

Toimintaprosessien kartoitus- ja kuvaustyö on käynnistetty, ja se jatkuu toiminnan tarkastuksen tukemiseksi sekä tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan työtavan turvaamiseksi. Toiminnan ja talouden sitovia tavoitteita on seurattu neljännesvuosittain.

1.5.2. Riskien ja epävarmuustekijöiden arviointi

Riskienhallinta on osa liikelaitoksen sisäistä valvontaa, ja se käsittää toiminnalle uhan tai mahdollisuuden aiheuttavien riskien tunnistamisen, arvioinnin, priorisoinnin ja hallinnan. Riskienhallinnan tarkoituksena on kohtuullisissa määrin turvata tavoitteiden toteutuminen ja se, ettei tapahdu mitään, mikä vaarantaisi toiminnan.

Riskienhallinta on keskeinen osa liikelaitoksen toimintaa. Laadukkaan talousveden vaatimukset ja tehokkaan jätevedenkäsittelyn vaatimukset tulee saavuttaa jatkuvasti. Riskienhallinnan tason nostamiseksi Raaseporin Vesi teki vuonna 2020 talousveden riskienarvioinnin WSP:n (Water Safety Plan) mukaisesti ja vuonna 2021 jäteveden riskienarvioinnin SSP:n (Sewage Safety Plan) mukaisesti. Riskien arvioinnit johtivat toimenpideohjelmiin, joiden mukaan toimenpiteet voidaan ensimmäiseksi suunnata suurimpiin riskeihin. Vuonna 2023 on toteutettu joitakin toimenpideohjelman mukaisia toimenpiteitä. Riskien arvioinnit tarkistetaan vuosittain, kuten myös Raaseporin Veden valmiussuunnitelma.

Pelastussuunnitelmaa päivitettiin vuonna 2022, ja siihen tehtiin lisäyksiä, jotka koskivat muuttunutta turvallisuustilannetta, kyberhyökkäyksiä ja pandemioita. Valmiussuunnitelman päivittämiseen ei vuonna 2023 ollut syytä.

Strategisia riskejä ovat liikelaitoksen pitkän aikavälin tavoitteisiin ja menestystekijöihin vaikuttavat uhat ja mahdollisuudet. On olemassa kaksi merkittävää strategista riskiä, jotka ovat samalla taloudellisia riskejä. Ensimmäinen niistä on kunnan väestökehitys ja mahdollisten uusien teollisuuslaitoksien etabloituminen tai nykyisten teollisuuslaitoksien laajentuminen. Väestökehitys ja uudet teollisuuslaitokset

vaikuttavat suoraan alueen veden kulutukseen ja täten siis joko myönteisesti tai negatiivisesti liikelaitoksen tuloihin. Vedenkulutus väheni vuonna 2023, mikä johti tulojen vähenemiseen. Toisen strategisen riskin muodostaa ilmastonmuutos ja sen vaikutus sademääriin ja vesivarantoihin. Jos sademäärä kasvaa, tarvitaan investointeja hulevesien hallintaan.

Osaavan henkilöstön saatavuus nykyisen henkilöstön saavuttaessa eläkeiän muodostaa operatiivisen riskin. Toisen sekä operatiivisen että taloudellisen riskin muodostaa johtoverkon saneerausvelka sekä mahdolliset toimenpiteet sen vähentämiseksi. Liikelaitoksen investoinnit johtoverkon saneeraukseen ovat lisääntyneet vuoden 2023 aikana.

Työturvallisuusriskejä arvioidaan säännöllisesti henkilöstön riskikartoituksen avulla. Liikelaitoksen henkilöstön riskikartoitus valmistui vuonna 2021. Kartoituksen avulla pyritään arvioimaan ja sitä kautta vähentämään tai poistamaan työntekijöille aiheutuvia vaaroja. Työpaikan riskikartoitusta päivitetään tarvittaessa.

Liikelaitoksen vahinko- ja vastuuriskejä rajoitetaan vakuutuksilla. Liikelaitoksella on lakisääteisten vakuutusten lisäksi kiinteistö- ja kalustovakuutuksia sekä toiminnan vastuuvakuutuksia.

Lennokista kuvattu Kaivokatu ja taidemuseo Chappe | Kuva: Tuomas Uusheimo

1.6. Vedenhankinta

Kuluneena vuonna pohjavettä pumpattiin kahdeltatoista vedenottamolta. Vettä pumpattiin kaikkiaan 1 614 953 m³ (1 604 837 m³ vuonna 2022), mikä antaa vuorokauden keskiarvoksi 4 425 m³ (4 397 m³ vuonna 2022). Vettä myytiin 1 253 223 m³ (1 351 061 m³ vuonna 2022).

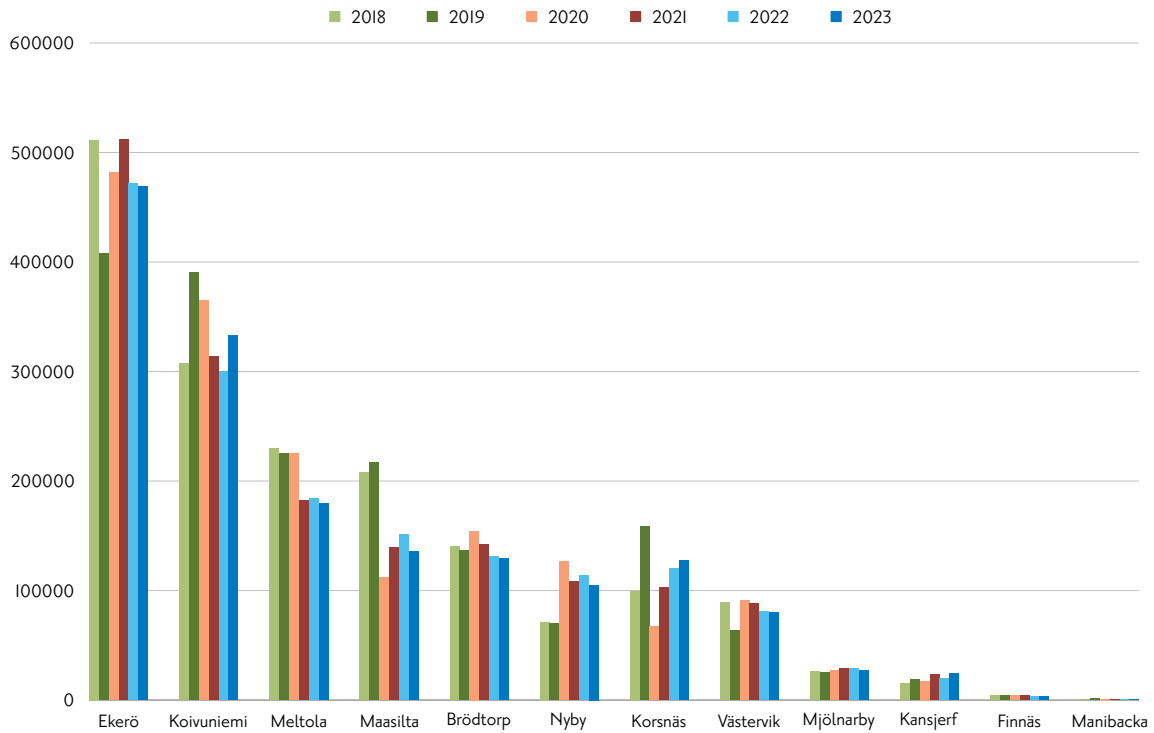
Pumpatun ja myydyin vesimäärän erotus 361 730 m³ (253 776 m³ vuonna 2022) eli 22,4 % (15,8 % vuonna 2022) muodostuu johtoverkon huuhtelemiseen käytetystä vedestä, esimerkiksi tulipalon alkujen sammuttamiseen käytetystä vedestä ja vuotovedestä.

Jaetun veden laatu oli hyvä koko vuoden ja se oli vaatimusten mukainen. Veden laadun vuoksi vettä ei tarvinnut kertaakaan keittää eikä vedenjakelua keskeyttää.

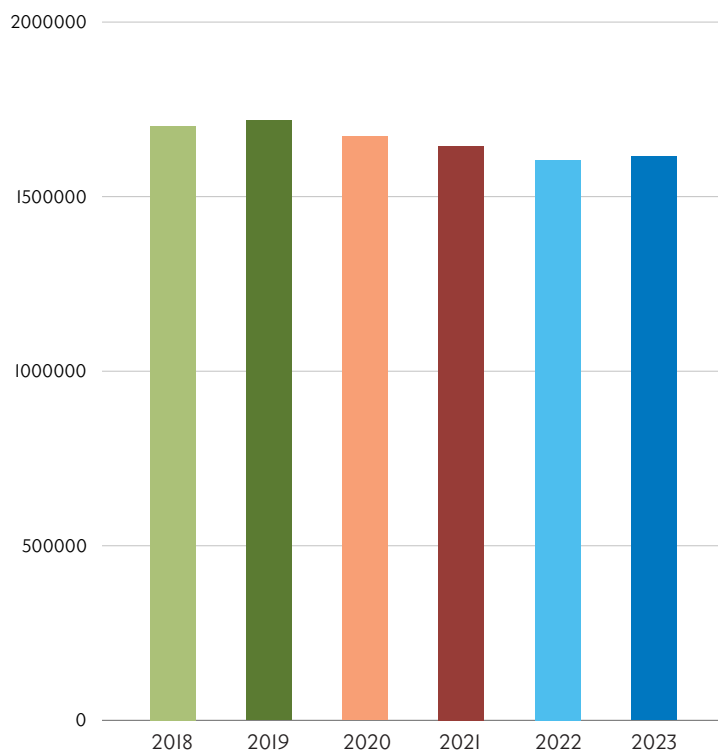
Kaikkien vedenottamoiden raakaveden pH tarkistettiin lipeällä tai kalkkikivellä Mjölmarbyn vedenottamon raakaveden pH:ta lukuun ottamatta. Mjölmarbyn raakavesi pumpataan aktiivihiihluodattimien läpi torjunta-aineiden vähentämiseksi. Finnäsin vedenottamo jatkoi suojakloorausta veden laadun turvaamiseksi. Vedenottamoiden desinfiointilaitteiston päivityshanke on jatkunut. Koivuniemen vedenottamon saneerauksen suunnittelu valmistui. UV-lamppuja on asennettu Ekerön, Koivuniemen, Västervikin, Maasillan, Brödtorpin, Korsnäsin, Nybyn ja Meltolan vedenottamoihin. Tiehallinto käyttää Lindnäsin vedenottamon vettä vain teknisenä vetenä.

VEDENOTTAMO Pumpattu määrä m ³ /vuosi						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ekerö	511400	407858	481424	512084	471422	469216
Maasilta	207536	216712	111531	139648	151345	135314
Meltola	229492	225463	225500	182080	184104	179626
Koivuniemi	307186	390118	364709	314033	299692	333208
Brödtorp	140335	136585	154389	142384	130919	129575
Nyby	71263	69646	126535	108093	113782	105033
Korsnäs	98863	158651	67169	102439	120178	127732
Mjölmarby	26289	25085	27275	28464	29017	26947
Västervik	89330	63894	90748	88479	81013	79850
Finnäs	4350	4067	4280	3945	3340	3513
Kansjerf	15255	19037	17349	23302	19432	24507
Manibacka	705	1384	923	626	593	432
Yhteensä m³	1702004	1718500	1671832	1645577	1604837	1614953

Vedenottamot, talousvettä pumpattu m³/vuosi

Kokonaismäärä talousvettä pumpattu m³/vuosi

1.7. Vedenjakelu ja viemärointi

Toiminta-alue kattaa nykyisen jaon mukaan seitsemän erillistä aluetta. Suurimmat ovat Karjaa, Pohja, Tammisaari ja Mustio. Kyseisiin alueisiin sisältyvät sekä veden- että jätevedenkäsittely. Jätevedet puhdistettiin keskitetysti Skeppsholmenin puhdistamossa Tammisaarella tai Karjaan–Pohjan puhdistamossa Åminneforsissa.

Lisäksi voidaan todeta, että Raaseporin Veden toiminta-alue on vahvistettu vuonna 2009. Päivitys on siis tarpeen, ja tämä työ aloitettiin vuonna 2023. Toiminta-alueen päivitys on pitkä prosessi.

Snappertunassa, Bromarvissa ja Manibackassa on erilliset jakeluverkostot. Bromarvissa jätevedet puhdistettiin paikallisessa puhdistamossa; Finnäsissä ja Manibackassa on järjestetty vedenjakelu.

Karjaan Punasuolle asennettiin uusi pumppaamo ja Pursitien pumppaamon uudistamisen suunnittelu käynnistettiin.

Kuluneena vuotena johtoverkkoon liittyi 27 uutta asiakasta.

31 johtoverkon vuotoa korjattiin ja 53 liittymää uusittiin.

Tekniikkaa rakennettu per 31.12.2023

Vesi	406 km
Jätevesi	428 km
Hulevesi	152 km
Paineenkorotusasema	9 kpl
Vesitorni	3 kpl
Jätevedenpumppaamo	147 kpl
Puhdistamo	3 kpl

1.8. Jäteveden puhdistaminen

Jätevedenpuhdistamoissa puhdistettiin vuoden aikana 3 014 626 m³ jätevettä (2 688 095 m³ vuonna 2022), lisäys 12,1 %. Vettä myytiin 1 182 326 m³ (1 265 654 m³ vuonna 2022).

Puhdistetun ja myydyin vesimäärän erotus 1 832 300 m³ (1 422 441 m³ vuonna 2022) eli 60,8 % (52,9 % vuonna 2022) muodostuu jätevesijärjestelmään joutuneesta vuotovedestä, kuten sadevedestä ja sulamisvedestä.

Puhdistuslaitoksien tekniikka vaihtelee, mutta puhdistamisen pääperiaate on sama. Jätevesi puhdistettiin mekaanisesti, biologisesti ja kemiallisesti.

Gasumin laitoksissa, lähinnä Turussa, kompostoitiiin kaikkiaan 3 780 tn (3 783 tn vuonna 2022) puhdistamojen lietettä. Gasumin tuotantolaitokset tuottavat biokaasua, sähköä ja kaukolämpöä.

Puhdistamot täyttivät kaikki asetetut puhdistusvaatimukset lukuun ottamatta Skeppsholmenin puhdistamo typen poiston osalta lämpimänä vuodenaikana. Kun prosessin lämpötila on $\geq 12,0$ °C, Skeppsholmenin puhdistamossa edellytetään, että typen poisto on 75 %, mutta se oli 65 % vuonna 2023. Skeppsholmenin puhdistamon lietteenvastaanoton päivitys valmistui vuonna 2023. Karjaan–Pohjan puhdistamon prosessihallin katolle asennettiin aurinkopaneelit syksyllä 2023. Vuoden 2023 puhdistustulos vuosikeskiarvona näkyy alla olevasta taulukosta.

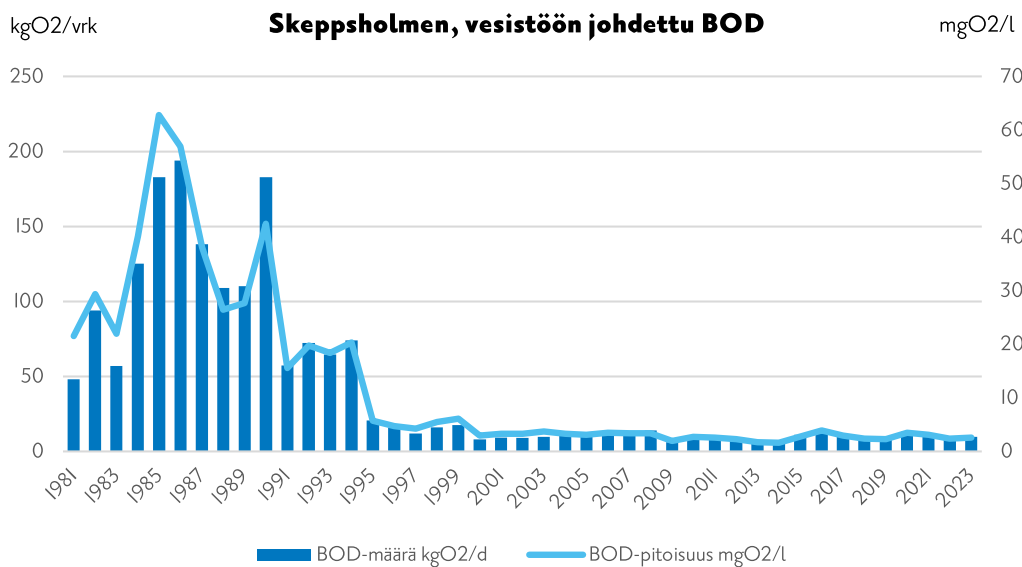
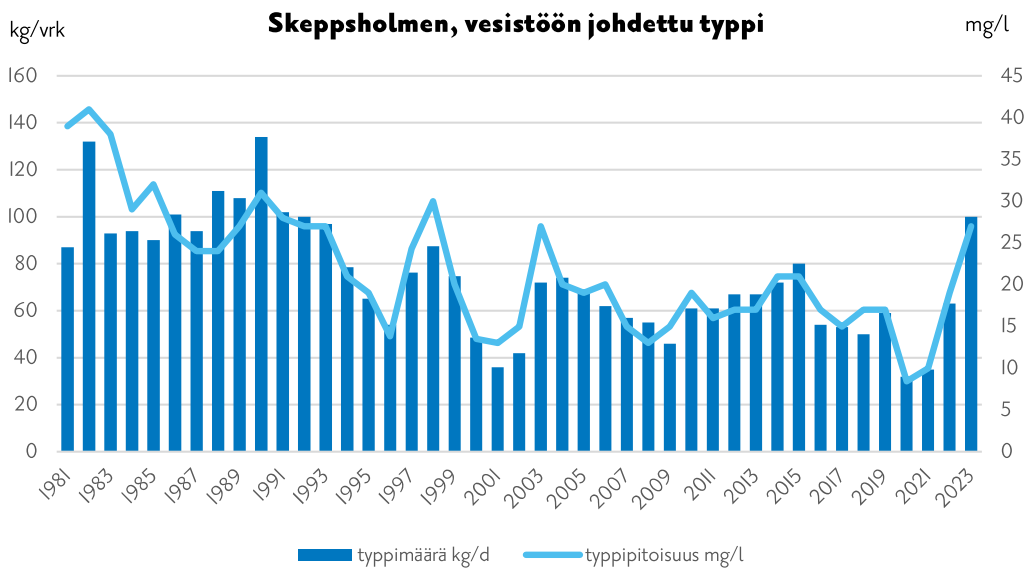
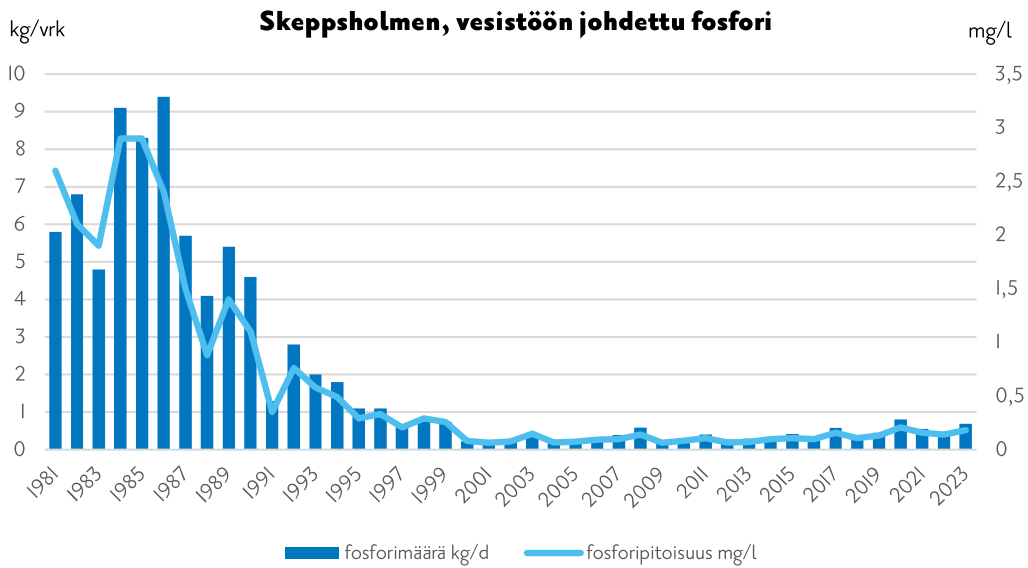
Vuoden 2023 puhdistustulos vuosikeskiarvona

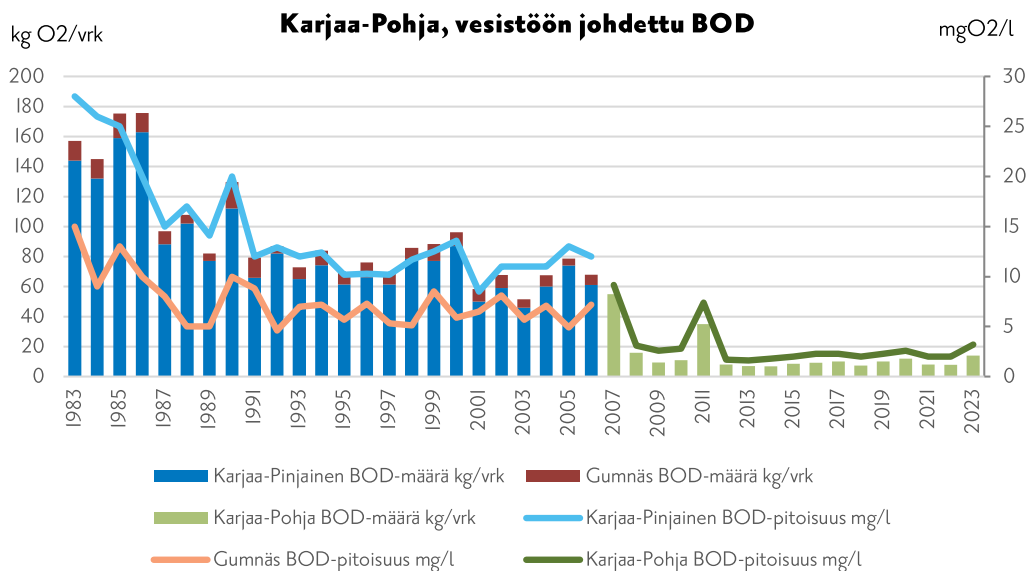
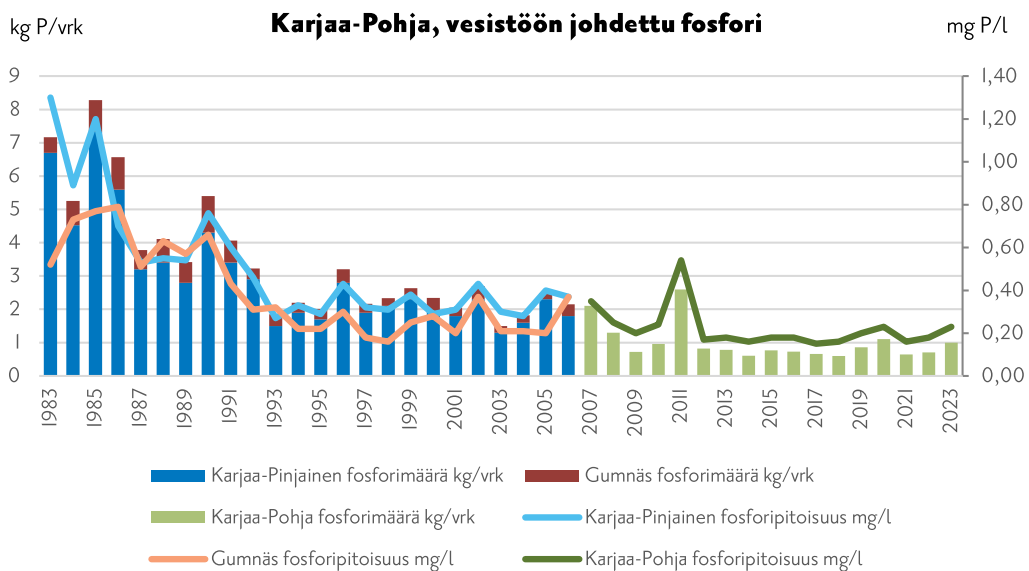
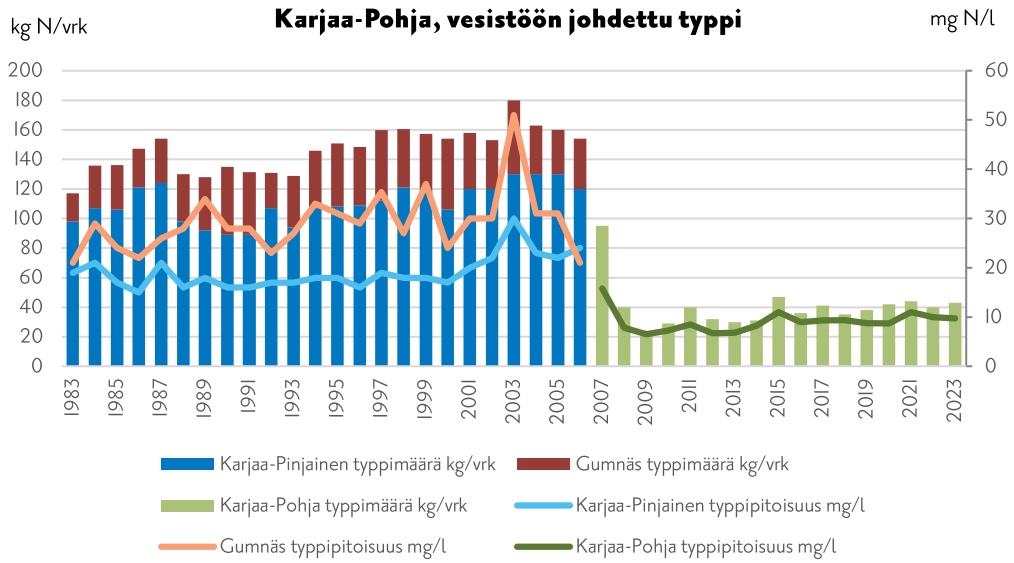
PUHDISTAMO	BS _{7%}	P %	N %	Q _{MED} M ³	Q _{TOT} M ³
Karis-Pojo	98	96	76	4 478	1 634 642
Skeppsholmen	99	98	63	3 781	1 379 984
Bromarv	99	99	69	33	11 923

Puhdistusvaatimukset vuosikeskiarvona

PUHDISTUSVAATIMUKSET	BS _{7%}	P %	N %
Karis-Pojo	95	95	70
Skeppsholmen	95	95	60
Bromarv	90	90	40

Sivuilla 12–13 olevista kaavioista näkyvät Skeppsholmenin ja Karjaan–Pohjan puhdistamoiden puhdistus-
tehot sekä fosforin, typen ja happea kuluttavien aineiden kehitys viimeisiltä vuosikymmeniltä.

1.9. Hulevesien käsittely

Huleveden käsittelyllä tarkoitetaan kiinteistöjen, katujen ja muiden yleisten alueiden sade- tai sulamisvesiä, jotka johdetaan kaupungin hulevesien johtoverkkoon. Vesihuoltolain mukaan hulevesipalvelut tulee kunnan kirjanpidossa eriyttää kunnan muista toiminnoista. Niin ikään tulee sopia kaupungin ja vesilaitoksen laajennus- ja kunnossapitotöiden teknisestä vastuunjaosta.

Vesilaitos hoiti hulevesien käsittelyn sopimuksen mukaisesti vuonna 2023. Hulevesien hallintakustannukset laskutettiin kaupungin yhdyskuntatekniseltä osastolta.

Kuluneena vuotena uusiin hulevesijohtoihin investoitiin kaikkiaan 493 345 euroa, ja nykyisten johtojen ylläpitoon käytettiin 86 639 euroa (sis. 53 577 euron poistot).

Uusia hulevesiputkia rakennettiin ja vanhoja täydennettiin seuraavilla kaduilla: Kuningattarenkatu–Kaivokatu ja Höggullantie Tammisaaressa, Esikunnankatu, Keskuskatu, Veturinkuljettajankatu ja Hindersinkatu Karjaalla sekä Askersintie–Lindersintie Mustiolla. Tammisaaressa jatkettiin Södra vikenin hulevesiputkien poistoaukkojen saneerausta ja rakentamista satamareunusten uusimisen yhteydessä. Vuonna 2023 rakennettiin yhteensä noin 1,2 km uusia hulevesijohtoja (noin 2 km vuonna 2022), ja hulevesijohtoja saneerattiin noin 530 m (noin 190 m vuonna 2022).

Hulevesijohtoverkon kirjanpitoarvo per 31.12.2023 oli 3 912 461 euroa.

Kaivokatu | Kuva: Mats Gerkman

1.10. Laajennukset ja saneeraukset

Kuluneena vuotena saneerattiin tekniikkaa muun muassa seuraavilla kaduilla: Kuningattarenkatu–Kaivokatu ja Höggullantie Tammisaassa, Esikunnankatu, Keskuskatu, Veturinkuljettajankatu ja Hindersinkatu Karjaalla sekä Askersintie–Lindersintie Mustiolla. Lisäksi Tammisaaren Västerbyn peltoalueen vesijohto saneerattiin. Saneerattujen johtojen kokonaismäärä oli vuonna 2023 noin 3,1 km eli vesi 1,9 km ja viemäri 1,2 km (vuonna 2022 3,5 km eli vesi 2,3 km ja viemäri 1,2 km).

Uutta johtoverkkoa rakennettiin Bäljarsin Raudoittajantien ja Timpurintien varrelle Karjaalla. Lisäksi johtoverkkoa täydennettiin Punasuolla ja Kroggårdintien varrella Karjaalla ja Lummeakaaren varrella Tammisaassa. Vuonna 2023 rakennettiin uusia vesijohtoja yhteensä noin 0,6 km sekä uusia viemäri- ja paineviemärijohtoja noin 0,8 km.

Vuoden aikana johtoverkon saneeraukseen ja hulevesijohtojen laajentamiseen investoitiin 1 393 000 euroa vuoden 1 200 000 euron talousarviosta. Vuoden aikana investoitiin yhteensä 1 876 100 euroa (talousarvio 1 765 000 euroa), josta suurimmat yksittäiset investoinnit olivat Kuningattarenkadun–Kaivokadun ja Höggullantien saneeraukset Tammisaassa sekä Esikunnankadun ja Keskuskadun saneeraukset Karjaalla. Suuria investointihankkeita olivat myös Bäljarsin Raudoittajantien ja Timpurintien rakennushankkeet Karjaalla.

Saneeraustyöt Esikunnankadulla. | Kuva: Mats Gerkman

2. TULOSLASKELMA

Ulkoiset tuotot ja kustannukset ???

	01.01.-31.12.2023		01.01.-31.12.2022	
Liikevaihto	6 113 207,23		6 310 436,21	
Valmistus omaan käyttöön	45 730,41		27 876,18	
Muut liiketoiminnan tuotot	48 353,59		42 512,68	
Tarvikkeet ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 082 067,67		-973 173,02	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-1 425 798,17	-2 507 865,84	-1 252 853,69	-2 226 026,71
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 087 122,62		-994 883,05	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-220 313,25		-203 000,52	
Muut henkilösivukulut	-39 111,34	-1 346 547,21	-38 513,85	-1 236 397,42
Poistot ja arvonalennukset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 531 965,80		-1 497 304,44
Muut liiketoiminnan kulut		-94 675,42		-110 792,28
Liikeylijäämä	726 236,96		1 310 304,22	
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	37 785,72		0,00	
Muut rahoitustuotot	4 302,74		4 519,34	
Kunnalle maksetut korkokulut	-70 937,80		-6 627,90	
Muille maksetut korkokulut	-94 779,03		-30 758,41	
Korvaus peruspääomasta	-598 532,80		-598 532,80	
Muut rahoituskulut	-73,18	-722 234,35	-34,67	-631 434,44
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	4 002,61		678 869,78	
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Tilikauden ylijäämä	4 002,61		678 869,78	
Tuloslaskelman tunnusluvut	2023		2022	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,56 %		5,98 %	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	3,65 %		7,09 %	
Voitto, %	0,07 %		10,76 %	

3. TASE

Vastaavaa	31.12.2023		31.12.2022	
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet		5 584,79		8 498,51
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	51 437,70		51 437,70	
Liittymismaksut	85 264,24		81 006,18	
Rakennukset	6 206 237,90		6 687 750,02	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 115 816,62		18 687 161,26	
Koneet ja kalusto	0,00		0,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	947 628,94	26 406 385,40	551 983,06	26 059 338,22
Sijoitukset				
Liittymismaksut		21 593,29		21 593,29
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet		92 207,32		97 489,25
Saamiset				
Lyhytaikaiset saatavat				
Myyntisaamiset	473 105,11		306 456,42	
Saamiset kunnalta	87 961,34		68 165,47	
Muut saatavat	1 291,38		49 038,40	
Siirtosaamiset	0,00	562 357,83	0,00	423 660,29
Rahat ja pankkisaamiset		1 912 499,78		2 933 725,47
		€ 29 000 628,41		€ 29 544 305,03

Vastattavaa	31.12.2023		31.12.2022	
Oma pääoma				
Peruspääoma	9 975 546,53		9 975 546,53	
Arvonkorotusrahasto	1 249,46		1 249,46	
Ed. tilikausien ylijäämä	6 281 957,61		5 603 087,83	
Tilikauden ylijäämä	4 002,61	16 262 756,21	678 869,78	16 258 753,60
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 945 292,00		3 819 658,36	
Laina kunnalta	0,00		2 188 649,20	
Ennakot	7 952,94		7 952,94	
Korottomat lainat kunnalta	200 947,25		181 747,25	
Liittymismaksut ja muut velat	5 288 796,52	8 442 988,71	5 124 516,92	11 322 524,67
Lyhytaikainen				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	874 366,36		763 255,22	
Laina kunnalta	2 188 649,20		0,00	
Ennakot	0,00		0,00	
Ostovelat	625 651,41		591 287,54	
Korottomat velat kunnalta	147 656,69		349 541,09	
Muut velat	175 069,40		6 021,41	
Siirtovelat	283 490,43	4 294 883,49	252 921,50	1 963 026,76
	€ 29 000 628,41		€ 29 544 305,03	
Taseen tunnusluvut				
Omavaraisuusaste, %		56,09 %		55,05 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		205,08 %		208,09 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)		6 285 960,22		6 281 957,61
Lainakanta 31.12. €		6 008 307,56		6 771 562,78

4. TOIMINNAN YHTEENVETO

Toimintakuvaus

Raaseporin Vesi tuottaa vesihuoltopalveluja Raaseporin asukkaille ja yrityksille. Valtuuston hyväksymällä toiminta-alueella on noin 6 800 kiinteistöä, jotka on liitetty vesihuoltoon. Toiminta rahoitetaan kokonaan asiakkaiden maksuilla.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2023

Toiminnan strategioita ovat korkea toimintavarmuus, vakaa talous, osaava ja motivoitunut henkilöstö sekä hyvä palvelu. Tavoitteena on ylläpitää jaettavan veden, jätevesien käsittelyn ja palvelun korkeaa tasoa mahdollisimman kustannustehokkaasti. Vuonna 2023 aloitetaan vuoden 2022 aikana valmistuneen pitkän aikavälin saneerausohjelman toteuttaminen ja lisätään vanhojen johtojen saneerausta saneerausvelan vähentämiseksi. Aloitamme myös Raaseporin Veden toiminta-alueen päivityksen. Karjaan–Pohjan puhdistamon prosessihallin katolle investoidaan aurinkopaneeleihin. Tämä investointi on askel uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Jätevesipumppuasemien täydentämiseen on varattu määräraha pumppuasemien kaukovalvonnan laajentamiseen sekä Pursitien pumppuaseman saneerauksen suunnitteluun. Koivuniemen vedenottamon saneeraus on suunniteltu vuoden 2022 aikana, ja saneeraus aloitetaan vuonna 2023. Henkilöstön osalta pääpaino on työprosessien ja koulutuksen kehittämisessä. Parannamme asiakaspalvelua kehittämällä verkkosivuja ja digitaalisia palveluita.

- Kansalaiskeskustelu kuntalaisten kanssa kaikessa toiminnassa
- Henkilöstön työhyvinvointi keskiössä
- Hyvän työnantajamaineen edistäminen

SITOVAT TAVOITTEET 2023

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/MITTARIT
Vastuullinen investointi- ja omistajapolitiikka Hyvä veden laatu	Korkea toimintavarmuus Vedenhankinta, vedenjakelu ja viemärien johtaminen, jätevesien käsittely	Veden laatua valvotaan viranomaisten hyväksymän ohjelman mukaisesti Raaseporin Veden toiminta-alueen päivitys on aloitettu Karjaan–Pohjan puhdistamon kattoon asennettu aurinkopaneelit Koivuniemen vedenottamon saneeraus on aloitettu

Veden laatua valvotaan viranomaisten hyväksymän ohjelman mukaisesti, ja laatutavoitteet on saavutettu
 Raaseporin Veden toiminta-alueen päivitys on aloitettu
 Karjaan–Pohjan puhdistamon kattoon on asennettu aurinkopaneelit
 Koivuniemen vedenottamon saneerauksen yksityiskohtainen suunnittelu on valmis, ja rakennuslupa on myönnetty

■ Saavutettu ■ Työn alla ■ Ei aloitettu

STRATEGISET TAVOITTEET	TOIMINTATAVOITTEET	TAVOITELTU TASO/MITTARIT
Vastuullinen talous	Vakaa talous	Tehokas talousarvioseuranta Parannettu riskienhallinta, WSP:n ja SSP:n mukaiset toimenpiteet
Talousarviota seurataan. Joihinkin Water Safety Plan (WSP) -ohjelman mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty vuoden alussa.		
Hyvinvoiva henkilöstö Tietoon perustuva johtaminen	Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Osallistuminen asiaankuuluviin koulutuksiin Työprosessit vahvistetaan kirjallisesti
Henkilöstö on osallistunut asiaankuuluvaan koulutukseen Työprosessien kirjallista määrittämistä ollaan parhaillaan tekemässä, joitakin on saatu valmiiksi		
Järkevä digitalisaatio Parannettu palvelutaso	Hyvä palvelu	Digitaalisten palveluiden kehittäminen (digitaalinen liittymissopimuslomake) Verkkosivujen kehittämisen jatkaminen Vedenjakelun suunnittelemattomien katkosten seuranta
Digitaalisten palvelujen kehittämistä jatketaan (mm. vesimittarin vaihdon varaus digitaalisella kalenterilla) Ei jatkokehittämistä, vaan ainoastaan verkkosivujen päivittämistä vuoden aikana Suunnittelemattomat vedenjakelun keskeytykset ensimmäisellä vuosineljänneksellä: 70 kotitaloutta, häiriön keskipituus 5 h		

Analyysi toimenpiteistä

Vuoden 2023 aikana vesihuolto oli hyvin toimintavarmaa. Vedenjakelussa tapahtui vain lyhytaikaisia katkoksia yksittäisillä alueilla huoltotöiden vuoksi. Toimitettu talousvesi sekä puhdistettu jätevesi täyttivät suurelta osin viranomaisvaatimukset säännöllisissä näytteenotoissa. Skeppsholmenin puhdistamossa typen poistoa koskevat viranomaisvaatimukset eivät täyttyneet kaikissa näytteenotoissa.

Investointien osalta aurinkopaneelien asentaminen Karjaan-Pohjan jätevedenpuhdistamon katolle saatiin päätökseen suunnitellusti vuoden aikana. Koivuniemen vedenottamon saneeraus suunnitelmat on viimeistelty ja investointipäätös tehty. Rakentaminen aloitetaan vuonna 2024.

Nykyisten vesi- ja viemäriinjojen saneerausta jatkettiin suunnitellun työohjelman mukaisesti, ja johtoverkkoa laajennettiin tarpeen mukaan. Työohjelma noudatti pitkjänteistä saneerausohjelmaa. Hulevesijohtoja on täydennetty lähinnä muiden putkistojen saneerauksen yhteydessä. Verkkosivuja ja digitaalisten palvelujen käyttöä kehitetään jatkuvasti; vuoden 2023 lopussa otettiin käyttöön sähköinen varusjärjestelmä vesimittareiden vaihtamista varten.

Tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Suoritteet			
Liittymiä kpl	6 821	6 815	6 848
Myyty vesimäärä m ³	1 351 061	1 350 000	1 253 223
Myyty jätevesimäärä m ³	1 265 654	1 270 000	1 182 326
Vesijohtoa km	405	406	406
Viemärijohtoa km	427	428	428
Hulevesiviemärijohtoa km	150	151	152
Vedenottamoita kpl	12	12	12
Jätevesipumppaamoita kpl	146	147	147
Jätevedenpuhdistamoja kpl	3	3	3
Sitovat mittarit			
Menot €/m ³ vesi	2,67	2,67	3,18
Tulot €/m ³ vesi	4,75	4,86	4,98

Muut tunnusluvut

Käyttökustannukset laskutettua vesimäärää kohden 3,18 €/m³ (v. 2022 2,67 €/m³)
 (Mitä pienempi luku, sitä tehokkaammin voimavaroja on käytetty.)

Kokonaiskustannukset laskutettua vesimäärää kohden 4,40 €/m³ (v. 2022 3,78 €/m³)
 (Mitä pienempi luku, sitä tehokkaammin voimavaroja on käytetty.)

Liikeylijäämä/liikevaihto = 11,6 % (v. 2022 20,4 %)

Talous

	TP 2022	TA 2023	Talousarv. muutokset	TP 2023	Poikkeama
Tuotot					
Myyntituotot	6 343 908	6 468 000	-588 000	6 147 815	267 815
Muut tuotot	70 389	97 100		94 084	-3 016
Tuotot yhteensä	6 414 297	6 565 100	-588 000	6 241 899	264 799
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-2,7 %	
Kulut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-986 069	-867 100	-166 000	-1 095 381	-62 281
Palvelujen ostot	-1 273 430	-1 302 350		-1 447 092	-144 742
Palkat ja palkkiot	-994 883	-1 069 200		-1 087 123	-17 923
Henkilösivukulut	-241 514	-256 730		-259 425	-2 695
Poistot ja arvonalennukset	-1 497 304	-1 653 500	113 000	-1 531 966	8 534
Muut liiketoiminnan kustannukset	-110 792	-122 250		-94 675	27 575
Kulut yhteensä	-5 103 993	-5 271 130	-53 000	-5 515 662	-191 532
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				8,1 %	
Liikeylijäämä	1 310 304	1 293 970	-641 000	726 237	73 267
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-44,6 %	
Korkotuotot	0	0		37 786	37 786
Muut rahoitustuotot	4 519	3 500		4 303	803
Kunnalle maksetut korkokulut	-6 628	0	-67 000	-70 938	-3 938
Muille maksetut korkokulut	-30 758	-74 000	-26 000	-94 779	5 221
Korvaus peruspääomasta	-598 533	-599 000		-598 533	467
Muut rahoituskulut	-35	0		-73	-73
Tilikauden ylijäämä	678 870	624 470	-734 000	4 003	113 533
Muutos (TP 2023 vs TP 2022)				-99,4 %	

Talouden ja tunnuslukujen analyysi

Ukrainan kriisi ja muuttunut maailmantilanne sekä korkea inflaatio jatkuivat vuoden 2023 aikana. Raaseporin Vedelle tämä merkitsi korkeampia käyttö- ja korkokustannuksia. Lisäksi vedenkulutus väheni, mikä johti tulojen vähenemiseen. Näin ollen Raaseporin Vesi -liikelaitos ei taloudellisesti tuottanut budjetoitua ylijäämää.

Laadukasta talousvettä toimitettiin asiakkaillemme. Jätevedenkäsittely pysyi yleisesti ottaen hyvällä tasolla; vain Skeppsholmenin jätevedenpuhdistamon tyypin käsittely ei ajoittain täyttänyt viranomaisvaatimuksia.

Uusien liittymien määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Vuotomäärä (pumpatun ja myydyn vesimäärän ero) kasvoi 22,4 %:iin (v. 2022 15,8 %). Puhdistamoissa puhdistetun jäteveden määrä kasvoi, vaikka myydyn jäteveden määrä väheni. Runkoputkien korjattujen vuotojen määrä kasvoi 19 vuodesta vuonna 2022 31 vuotoon vuonna 2023. Tämä vaikuttaa suoraan käyttökustannuksiin, koska putkivuotojen korjaaminen on kallista.

Myydyn talousveden ja jäteveden määrä väheni noin 7 % vuoteen 2022 verrattuna. Veden myynnistä saadut tulot olivat näin ollen alkuperäistä talousarviota pienemmät. Poistot olivat budjetoitua pienemmät. Suurin syy pienempiin poistoihin oli se, että jotkin suuret hankkeet saatiin päätökseen suunniteltua myöhemmin.

Raaseporin Vesi -liikelaitoksen taloudellinen tulos vuonna 2023 on n. 4 000 euroa ylijäämäinen, mikä on n. 110 000 euroa talousarviomuutosta enemmän, n. 620 000 euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän ja noin 670 000 euroa vuoden 2022 ylijäämää vähemmän.

Näkymä Karjaan vesitorista | Kuva: Sofia Flythström

5. INVESTOINNIT 2023

Toimintayksikkö	Uushankinnat	Talousarvio sis. muutokset	Tot. %	Ero
Vedenottoaika				
Vedenottoamien täydentäminen	-76 048,79	-280 000	27,2	203 951,21
	-76 048,79	-280 000	27,2	203 951,21
Johtoverkko (vesi, viemäri, pintavesi)				
Asunto- ja teollisuusalueiden laajennus	-294 124,67	-130 000	226,3	-164 124,67
Johtoverkkojen saneeraus ja pintavesijohtojen laajennusrakentaminen	-1 393 247,35	-1 200 000	116,1	-193 247,35
	-1 687 372,02	-1 330 000	126,9	-357 372,02
Pumppaamot, viemäri				
Jätevedenpumppaamon täydentäminen	-14 050,00	-35 000,00	40,1	20 950,00
Puhdistamot				
Puhdistamon täydentäminen	-112 987,50	-120 000	94,2	7 012,50
Rahoitusavustus	14 359,05			14 359,05
	-98 628,45	-120 000	82,2	21 371,55
Menot	-1 890 458,31	-1 765 000	107,1	-125 458,31
Tulot	14 359,05	0		14 359,05
Netto	-1 876 099,26	-1 765 000	106,3	-111 099,26

6. RAHOITUSLASKELMA

	2023		2022	
Toiminnan kassavirta				
Liiketoiminnan ylijäämä	726 236,96		1 310 304,22	
Poistot ja arvonalennukset	1 531 965,80		1 497 304,44	
Rahoitustuotot ja -kulut	-722 234,35		-631 434,44	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	1 535 968,41	0,00	2 176 174,22
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 890 458,31		-1 906 782,71	
Rahoitusosuudet investointeihin	14 359,05		49 000,00	
Käyttöomaisuuden myyntitulot, pysyvät vastaavat	0,00	-1 876 099,26	1 180,00	-1 856 602,71
Toiminnan ja investointien rahavirta		-340 130,85		319 571,51
Rahoitustoiminnan rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Muiden saatavien muutos/liittymismaksut				
Lainakannan muutokset				
Pikäaik.lainojen lisäys kunnalta				
Pikäaik.lainojen lisäys muilta	0,00		2 000 000,00	
Kunnalta saatujen pitkäaik. lainojen vähennys	0,00		0,00	
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta	-763 255,22		-620 398,22	
Kunnalta saatujen lyhytaik. lainojen muutokset		-763 255,22		1 379 601,78
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutokset	5 281,93		-6 651,23	
Muiden saamisten muutokset	-118 901,67		-56 203,33	
Saamisten muutos kunnalta	-19 795,87		7 229,89	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-182 684,40		-101 514,56	
Korottomien velkojen muutos	398 260,39	82 160,38	-119 918,15	-277 057,38
Rahoitustoiminnan rahavirta		-681 094,84		1 102 544,40
Rahavarojen muutos		-1 021 225,69		1 422 115,91
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 912 499,78		2 933 725,47	
Rahavarat 1.1.	-2 933 725,47	-1 021 225,69	-1 623 316,64	1 310 408,83
Rahoituslaskelman tunnusluvut		2023		2022
Toiminnan ja investointien rahavirta viiden vuoden aikana		696 181		2 236 177
Investointien tulorahoitus, %		81,87 %		117,14 %
Laskennallinen lainanhoitokate		1,86		2,50
Lainanhoitokate		1,83		3,37
Kassan riittävyys, kassapäivät		95		160
Quick ratio		0,58		1,71
Current ratio		0,60		1,76

7. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOSTOT

7.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tilinpäätöksen teon periaatteet ja menetelmät

Tietojen vertaaminen edellisiin vuosiin

Vuoden 2016 tilinpäätöksestä lähtien eriytettiin Raaseporin Veden hulevesien käsittely siten, että laadittiin erillinen tase ja tuloslaskelma sekä rahoitusanalyysi. Raaseporin Vesi laskuttaa tekniseltä keskukselta vuoden käsittelykustannukset sisältäen vuosittaisen poistosumman. Erillistä huleveden käsittelytaksaa ei ole otettu käyttöön.

7.2. Toimintatuotot

	2023	2022
Liikevaihto	6 147 814,54	6 343 908,28
Valmistus omaan käyttöön	45 730,41	27 876,18
Muut liiketoiminnan tuotot	48 353,59	42 512,68
Tuotot sis. sisäiset	6 241 898,54	6 414 297,14
Sisäiset tuotot	-34 607,31	-33 472,07
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	6 207 291,23	6 380 825,07

7.3. Satunnaiset erät sekä pysyvien vastaavien myyntivoitot

	2023	2022
Myyntivoitot ja tappiot käyttöomaisuudesta		
Myyntivoitot koneista ja kalustosta	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	0,00	0,00

7.4. Pysyvien vastaavien muutokset

Selvitys suunnitelmanmukaisten poistojen perusteista

Pysyviin vastaaviin sisältyvien kulutukselle alttiin kaluston poistot on vahvistettu etukäteen laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelman mukaiset poistot ovat laskettu hankintamenon ja arvioitun taloudellisen käyttöajan perusteella.

Lasketut poistoajat seuraavat Tammissaaren kaupungin poistosuunnitelmaa sekä poistoprosenttien että poistomenetelmien osalta:

Tasapoisto	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset		Kiinteät rakenteet ja laitteet
		Talous- rakennus	Tehdas ja tuotantorak.	(Vedenjakeluverkko, viemäriverkko)
Vuosi	ei poisto	18 vuotta	25 vuotta	35 vuotta

PYSYVÄT VASTAAVAT

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Sijoitukset		Yhteensä
	Muut pitkäaikaiset menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankkeet	Yhteensä	Muut saatavat / liittymismaksut	
Poistamaton hankintameno l.l.	8 498,51	132 443,88	6 687 750,02	18 687 161,26		551 983,06	26 059 338,22	21 593,29	26 089 430,02
Lisäykset tilikauden aikana		4 258,06		991 066,20		895 134,05	1 890 458,31	0,00	1 890 458,31
Rahoitusosuudet tilikauden aikana				14 359,05			14 359,05		14 359,05
Vähennykset tilikauden aikana									
Siirrot erien välillä	men. tul.		11 485,66	537 002,51 49 000,00		548 488,17 49 000,00	0,00		
Tilikauden poistot	2 913,72		492 997,78	1 036 054,30			1 529 052,08		1 531 965,80
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 584,79	136 701,94	6 206 237,90	19 115 816,62		947 628,94	26 406 385,40	21 593,29	26 433 563,48

Pienet hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 € on kirjattu vuosikuluksi.

7.5. Vaihtuvat vastaavat, saamiset

Saamisten erittely	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	473 105,11	306 456,42
Saamiset kunnalta	87 961,34	68 165,47
Muut saamiset	1 291,38	49 038,40
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	562 357,83	423 660,29

7.6. Oma pääoma

Oman pääoman muutokset	2023	2022
Peruspääoma	9 975 546,53	9 975 546,53
Arvonkorotusrahasto	1 249,46	1 249,46
Ed.tilikausien ylijäämä	5 603 087,83	5 078 102,16
Ed. tilikauden ylijäämä	678 869,78	524 985,67
Ed. tilikausien ylijäämä 31.12	6 281 957,61	5 603 087,83
Tilikauden ylijäämä	4 002,61	678 869,78
Oma pääoma yhteensä	16 262 756,21	16 258 753,60

7.7. Vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 945 292,00	3 819 658,36
Lainat kunnalta	0,00	2 188 649,20
Ennakot	7 952,94	7 952,94
Korottomat velat kunnalta/liittymismaksut	200 947,25	181 747,25
Liittymismaksut ja muut velat		
Liittymismaksut	5 288 796,52	5 124 516,92
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	8 442 988,71	11 322 524,67
Lyhytaikainen vieras pääoma	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	874 366,36	763 255,22
Laina kunnalta/lyhennys	2 188 649,20	0,00
Ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	625 651,41	591 287,54
Korottomat velat kunnalta	147 656,69	349 541,09
Muut velat	175 069,40	6 021,41
Siirtovelat	283 490,43	252 921,50
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	4 294 883,49	1 963 026,76
Vieras pääoma yhteensä:	12 737 872,20	13 285 551,43

7.8. Lainat jotka lankeavat maksettavaksi 5 vuoden tai pidemmän ajan kuluttua

	2023 Saldo 31.12.2023	2022 Saldo 31.12.2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	781 160,00	1 322 193,00
Lainat kunnalta	0,00	0,00
	781 160,00	1 322 193,00

7.9. Vastattavat, siirtovelat

Erittely siirtoveloista	2023	2022
Korkojaksotukset	35 538,43	10 163,86
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	18 335,19	17 630,93
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	229 616,81	225 126,71
Vastattavat siirtovelat yhteensä	283 490,43	252 921,50

7.10. Henkilöstön määrä

	2023	2022
Vakinainen henkilökunta	21	21
Osa-aikainen henkilökunta	0	0
Henkilöstö, yhteensä	21	21

7.11. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2023	2022
Palkat ja palkkiot	1 118 021,97	1 027 718,64
Palkkoihin liittyvät korvaukset	30 899,35	32 835,59
	1 087 122,62	994 883,05
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	220 313,25	203 000,52
Muut henkilösivukulut	39 111,34	38 513,85
	259 424,59	241 514,37
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	1 346 547,21	1 236 397,42
Aktivoidut henkilöstökulut	32 679,43	42 435,59
Henkilöstökulut yhteensä sis. aktivoidut henkilöstökulut	1 379 226,64	1 278 833,01

7.12. Käytettyjen kirjanpitokirjojen ja tositteiden luettelo

Päiväkirja
Pääkirja
Tuloslaskelma
Tase
Tilinpäätöserittelyt

Käytetyt tositteet

Tositelaji	Tosite nro
001 Avaava tase	
002 Muistiotositteet	2 001 - 2 106
009 Käyttöomaisuus	9 001 - 9 012
013 Sonet varasto	13 158 - 13 171
015 Tiliotetapahtumat	15 001 - 15 252
030 Palkkatositteet	30 001 - 30 056
047 Ostoreskontra, suoritteet R8	49 001 - 49 250
200 Ostoreskontra, Rondo	210 001 - 212 248
601 Myyntireskontra, suoritteet	600 001 - 600 566
800 Myyntireskontra, vesilaskutus Vesikanta	800 001 - 827 212
810 Myyntireskontra, muu työläskutus	860 001 - 860 348

8. HULEVEDEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖSLASKELMA

8.1. Eriytetty tuloslaskelma

Ulkoiset tuotot ja kustannukset

	Raaseporin Vesi	Vesihuolto	Hulevesi
	1.1-31.12.2023	1.1-31.12.2023	1.1-31.12.2023
Liikevaihto	6 113 207,23	6 026 568,48	86 638,75
Valmistus omaan käyttöön	45 730,41	45 730,41	
Muut liiketoiminnan tuotot	48 353,59	48 353,59	0,00
Tarvikkeet ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-1 082 067,67	-1 080 853,67	-1 214,00
Varastojen lisäys tai vähennys			
Palvelujen ostot	-1 425 798,17	-1 396 877,39	-28 920,78
	<u>-2 507 865,84</u>	<u>-2 477 731,06</u>	<u>-30 134,78</u>
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 087 122,62	-1 085 875,24	-1 247,38
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-220 313,25	-220 066,41	-246,84
Muut henkilösivukulut	-39 111,34	-39 063,60	-47,74
	<u>-1 346 547,21</u>	<u>-1 345 005,25</u>	<u>-1 541,96</u>
Poistot ja arvonalennukset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 531 965,80	-1 478 388,96	-53 576,84
Muut liiketoiminnan kulut	-94 675,42	-93 290,25	-1 385,17
Liikelylijäämä	726 236,96	726 236,96	0,00
Rahoitustuotot ja kulut			
Korkotuotot	37 785,72	37 785,72	
Muut rahoitustuotot	4 302,74	4 302,74	
Kunnalle maksetut korkokulut	-70 937,80	-70 937,80	
Muille maksetut korkokulut	-94 779,03	-94 779,03	
Korvaus peruspääomasta	-598 532,80	-598 532,80	
Muut rahoituskulut	-73,18	-73,18	
	<u>-722 234,35</u>	<u>-722 234,35</u>	<u>0,00</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	4 002,61	4 002,61	0,00
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot			
Tilikauden ylijäämä	4 002,61	4 002,61	0,00

8.2. Eriytetty tase

	Raaseporin Vesi 31.12.2023	Vesihuolto 31.12.2023	Hulevesi 31.12.2023
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	5 584,79	5 584,79	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	51 437,70	51 437,70	
Liittymismaksut	85 264,24	85 264,24	
Rakennukset	6 206 237,90	6 206 237,90	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 115 816,62	15 203 355,40	3 912 461,22
Koneet ja kalusto			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	947 628,94	651 261,95	296 366,99
	<u>26 406 385,40</u>	<u>22 197 557,19</u>	<u>4 208 828,21</u>
Sijoitukset			
Liittymismaksut	21 593,29	21 593,29	
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	92 207,32	92 207,32	
Saamiset			
Lyhytaikaiset saatavat			
Myyntisaamiset	473 105,11	473 105,11	
Saamiset kunnalta	87 961,34	87 961,34	
Muut saatavat	1 291,38	1 291,38	
Siirtosaamiset	0,00	0,00	
	<u>562 357,83</u>	<u>562 357,83</u>	<u>0,00</u>
Rahat ja pankkisaamiset	1 912 499,78	1 912 499,78	
	<u>29 000 628,41</u>	<u>24 791 800,20</u>	<u>4 208 828,21</u>

Vastattavaa			
Oma pääoma			
Peruspääoma	9 975 546,53	9 975 546,53	
Arvonkorotusrahasto	1 249,46	1 249,46	
Ed. tilikausien ylijäämä	6 281 957,61	2 073 129,40	4 208 828,21
Tilikauden ylijäämä	4 002,61	4 002,61	
	<u>16 262 756,21</u>	<u>12 053 928,00</u>	<u>4 208 828,21</u>
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 945 292,00	2 945 292,00	
Laina kunnalta	0,00	0,00	
Ennakot	7 952,94	7 952,94	
Korottomat lainat kunnalta	200 947,25	200 947,25	
Liittymismaksut ja muut velat	<u>5 288 796,52</u>	<u>5 288 796,52</u>	
	8 442 988,71	8 442 988,71	0,00
Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	874 366,36	874 366,36	
Laina kunnalta	2 188 649,20	2 188 649,20	
Ennakot	0,00	0,00	
Ostovelat	625 651,41	625 651,41	
Korottomat velat kunnalta	147 656,69	147 656,69	
Muut velat	175 069,40	175 069,40	
Siirtovelat	283 490,43	283 490,43	
	<u>4 294 883,49</u>	<u>4 294 883,49</u>	<u>0,00</u>
	<u>29 000 628,41</u>	<u>24 791 800,20</u>	<u>4 208 828,21</u>

8.3. Eriytetty rahoituslaskelma

	Raaseporin Vesi	Vesihuolto	Hulevesi
	I.I-31.12.2023	I.I-31.12.2023	I.I-31.12.2023
Toiminnan kassavirta			
Liiketoiminnan ylijäämä	726 236,96	726 236,96	
Poistot ja arvonalennukset	1 531 965,80	1 478 388,96	53 576,84
Rahoitustuotot ja -kulut	-722 234,35	-722 234,35	
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00	
	<u>1 535 968,41</u>	<u>1 482 391,57</u>	<u>53 576,84</u>
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-1 890 458,31	-1 397 113,32	-493 344,99
Rahoitusosuudet investointeihin	14 359,05	0,00	
Käyttöomaisuuden myyntitulot, pysyvät vastaavat	0,00		
	<u>-1 876 099,26</u>	<u>-1 397 113,32</u>	<u>-493 344,99</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-340 130,85	85 278,25	-439 768,15
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Muiden saatavien muutos/liittymismaksut			
Lainakannan muutokset			
Pikäaik.lainojen lisäys kunnalta			
Pikäaik.lainojen lisäys muilta			
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	
Pitkäaik.lainojen vähennys muilta	-763 255,22	-763 255,22	
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutokset			
	<u>-763 255,22</u>	<u>-763 255,22</u>	<u>0,00</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Vaihto-omaisuuden muutokset	5 281,93	5 281,93	
Muiden saamisten muutokset	-118 901,67	-118 901,67	
Saamisten muutos kunnalta	-19 795,87	-19 795,87	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-182 684,40	-182 684,40	
Korottomien velkojen muutos	398 260,39	398 260,39	
	<u>82 160,38</u>	<u>82 160,38</u>	<u>0,00</u>
Rahoitustoiminnan rahavirta	-681 094,84	-681 094,84	0,00
Rahavarojen muutos	-1 021 225,69	-595 816,59	-439 768,15
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	1 912 499,78		
Rahavarat 1.1.	-2 933 725,47		
	<u>-1 021 225,69</u>		

9. ERIYTETTYJEN TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN LIITETIEDOT

9.1. Arvostus- ja jaksotusperiaattet ja -menetelmät

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Huleveden käyttökustannukset sisältävät suoraan kirjatut materiaalihankintakustannukset, palvelujen ostot ja palkkakulut. Poistot suunnitelman mukaisesti vuodesta 2016 alkaen.

Tasetta koskevat liitetiedot

Aloitustaseessa on hulevesiverkon arvo määrätty laskennalla, että hulevettä on 40 %:lla alueesta ja huleveden osuus on 33 %. Johtoverkon tasearvot per 31.12.2015 18 096 723,74 antoivat hulevesijohtojen arvoksi per 31.12.2015 2 412 655,21 €.

9.2. Pysyvien vastaavien muutokset

Pysyvät vastaavat

	Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	
Poistamaton hankintameno l.l.	3 713 904,71	55 155,45	3 769 060,16
Lisäykset tilikauden aikana	493 344,99		493 344,99
Rahoitusosuudet tilikauden aikana			
Vähennykset tilikauden aikana			
Siirrot erien välillä	men. 51 310,54	-51 310,54	0,00
	men. -292 522,08	292 522,08	0,00
Tilikauden poistot	53 576,94		53 576,94
Arvonlennukset ja niiden palautukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 912 461,22	296 366,99	4 208 828,21

10. ALLEKIRJOITUKSET

Raaseporin Veden johtokunta 6 maaliskuuta 2024

Werner Orre
puheenjohtaja

Lea Adolfsson

Kimmo Koivunen

Monika Fagerholm

Sven Holmberg

Leo Puhakka

Pia Franzen

Klara Eklund
Vesilaitoksen johtaja

RASEBORGS VATTEN
RAASEPORIN VESI

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2023

Raaseporin kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Raaseporin kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2023. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätös sisältää kaupungin liikelaitoksen erillistilinpäätöksen. Tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Raasepori 7. toukokuuta 2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Helge Vuoti'.

Helge Vuoti
JHT, HT